

METHODI
VNIVERSI IVRIS
FEVDALIS,

Tomus Secundus,

IN QVO IURA, TAM DIRECTI,
quàm vtillis Dominij, feudorumq; controuerfiæ,
quàm breuiffimè pertractantur.

AUCTORE
IVLIO CAESARE GALLVPO
IVRECONS. NEAPOL.
TROPIENSI PATRITIO.

CVM DVPLICI INDICE,
Titulorum, & Capitum uno, Materiarum altero.

SVPERIORVM PERMISSV, AC PRIVILEGIO.



NEAPOLI.

Ex Typographia Lazari Scorigij, M. DC. XXXII.

ILLVSTRISSIMO DOMINO
IO. FRANCISCO
S E R R A E
MARCHIONI SETTEBRII
ET MORNENSIS,

Vtili Domino Ciuitatis Casani, Terræ Franca-
uillæ, & Ciuitæ; ac in Hispaniarum Regno
Status Almendralensis,

Et in Mediolanensi Regione pro Regia Maestate,
Curfori Maiori, &c.



Julius Cæsar Gallupus S.



S HEROVM, qui aurea illa, & felici tem-
pestate florere, mos fuit ac ritus (Marchio Illustris-
sime) ut ea, quæ quisque instituebat certamina, ali-
cui, ex ijs, quos Deus cæca nuncupabat antiquitas,
consecraret. Sua Herculis Olympia, quorum ipse
Auctor fuerat, Olympio Ioui-dedicauit. Isthmic
quoque Theseus in Neptuni honorem, gloriamque
celebrauit. Illustris sanè ritus, seculorumque omnium memoria, &
imitatione dignissimus; tantum enim periculum, quantum in eiusmodi
certaminibus imminet, si quis sine Duce subisset, se nimis audacem, ac
temerarium proculdubio demonstrasset. Sed iam intelligis (Illustrissime
Domine) quanto audacior ego censendus essem, qui in difficillimam inge-
niorum palestram, in quam de Feudali Methodo altero homo tractaturus
me

me conferre decreui, sine alicuius Ducis insignis patrocínio descendere au-
derem. At quem mihi Ducem, ac Patronum seligam te peritorem, ac
potentiorém, cuius protectionis clypeo protectus in litterariam arenam secu-
tus descendam non video. Nam, ut auitam tui generis nobilitatem su-
premis tam Ecclesiasticis, quam secularibus dignitatibus illustratam, at-
que Atauorum tuorum pro Imperatoribus, Catholicisque Regibus fuso san-
guine Illustrissima gesta, atque orbi uniuerso nota, & admiranda silen-
tio pratermittam, Te solum Ioannem Franciscum ad illorum gloriam
seruandam, & augendam cumulatè sufficere iure optimo affirmare non
vereor. Quis enim ignorat quanta humanitate, liberalitate, ac poten-
tia eos, qui tua se dedunt benignitati, solitus sis suscipere, fouere, atque pro-
tegere. Itaque hoc opus ipsum meum, ac tuum nullum alium, cuius se
patrocínio tradat, quam te benignissimum, ac Potentissimum Patronum
querat. Quod si pro tua humanitate nactum fuerit, iucundius profecto mihi
eueniet. Quam si me liquidus Fortunæ riuus inauret,

Vale, meque fidei, felicitati, atque virtuti tue clientulum commenda-
tum benigne suscipe, fove, ac protege. Neapoli Kalend. Septembris
M. DC. XXXII.

INDEX OMNIVM PARTIVM, ET CAPITVLORVM, QVAE IN SECVNDO TOMO

Huius Methodi continentur .



P A R S I V.

In qua agitur de directo Domino feudi, quod penes infeudantem remanet, ac eius iuribus.

Continet infra scripta capita.

P R A E L V D I A.

- D**E fidelitate praestanda Domino directo, eiusque iuramento, ac seruitio in eo contento, cap. 1. fol. 5.
- D**E seruitijs determinatis in concessione feudorum, & solutione ad hoc, cap. 2. fol. 16.
- D**E adiutorijs debitis Domino directo à feudatario, eique à suis hominibus, & vassallis, cap. 3. fol. 26.
- D**E renouatione inuestituræ, & solutione relenij, cap. 4. fol. 38.
- D**E deuolutione feudorum in beneficium Domini directi, vel agnatorum propter feloniam, & delictum feudatarij, cap. 5. fol. 52.
- D**E iure confiscandi bona feudatarij ob eius delictum, & feloniam; & de gratia, restitutione, ac indulgentia Principis, cap. 6. fol. 70.
- D**E deuolutione feudi in beneficium Domini directi ob lineam feudatarij finitam, cap. 7. fol. 82.

P A R S V.

In qua agitur de vtili Dominio feudi, quod in feudatarium transit, eiusque iuribus.

Continet infra scripta capita.

P R A E L V D I A.

- D**E iuribus personalibus debitis vtili Domino ab eius vassallis, & de his, ad quæ teneretur feudatarius vassallis, cap. 1. fol. 93.
- D**E vsu Montium, Vallium, Siluarum, & nemorum Baronis, vbi de iure prohibedi venatione, & aucupatione, cap. 2. fol. 101.
- D**E iure pascendi, tam in pascuis Baronis, quam Vniuersitatis, & de materia fidei, & diffidei, cap. 3. fol. 105.
- D**E iure quod habet feudatarius in aquis, & de materia piscationum, pedagiorum, pontium, & molendinorum, c. 4. fol. 112.
- D**E iure imponedi collectas vtili Dño competenti, & de eius immunitate, c. 5. f. 118.
- D**E augmento in feudis, spectante ad feudatarium, & de qualitate rei vnite cum feudo, cap. 6. fol. 128.
- D**E recognitione rerum feudaliu, facienda, tam à reuocantibus feudatarij, quam ab ipso in beneficiu directi Dñi, cap. vlt. fol. 132.

P A R S V I.

In qua agitur de cõtrouersijs feudorum, ac ordine procededi in eis, c. vnic. f. 137

ME-

E


M E T H O D I V N I V E R S I I V R I S F E V D A L I S I V L I I C A E S A R I S G A L L V P P I

Pars Quarta

IN QVA AGITVR DE DIRECTO DOMINO FEVDI,
quod penes infeudantem remanet, ac eius iuribus.

P R A E L V D I A.

S V M M A R I V M .

- 1  *Omnium directum feudi, an idem sit, ac proprietas, & in quo differant, remissive num. 2.*
- 3 *Dominium directum, an sit quid naturale, vel substantiale feudi.*
- 4 *Directum dominium debet necessario retineri, à concedente feudum, aliàs non valet concessio, vel reputabitur contractus instar feudalis.*
- 5 *Rex potest alterare, & mutare naturã, ne dũret feudali, sed cuiusvis contractus.*
- 6 *Dominium directum multos producit effectus ex accidenti.*
- 7 *Dominus directus potest precipere Domino utili, ne dilapidet bona feudalia, aliàs ipsum priuare feudo; sed quando hoc procedat num. 8.*
- 9 *Dominus directus potest ex se agere contra spoliantem utilem Dominum re-*

- feudali, & redditur ratio.*
- 10 *Dominus directus quando possit uti mineris, quas habet utilis Dominus in territorio feudali.*
 - 11 *Dominus directus potest precipere hominibus, & vassallis utilis Domini, quod ei prestent seruitia personalia soluto salario, quod non est permisso utilis Domino, nisi in hominibus ligijs.*
 - 12 *Dominus directus ne dum potest excitare iurisdictionẽ utilis Domini, sed ex causa committere cognitionem causarum Baronaliũ eius Officialibus Regijs.*
 - 13 *Dominus directus potest hospitari facere milites in terris Baronaliibus.*
 - 14 *Vniuersitates Baronales sunt exempta ab onere hospitandi milites, si sunt electa in Cameram reseruatam ab eorum Baronibus.*
 - 15 *Baro an iuste exigat aliquid ab eius Vniuersitate, ut eligat ipsam in Cameram reseruatam.*
 - 16 *Vniuersitas electa in Cameram reseruatam,*

A

natam,

Methodi Vniuers. Iur. Feud.

uatam, an retineat hanc exemptionem, si fuerit deinde in alium alienata.
 17 Dominus directus potest de moliri facere Castellum feudatarij ex causa belli, vel tibi ponere custodiam ad eius libitum.



DOMINIUM directum, seu (vt alij dicunt) superius rei feudalis semper remanet penes concedentem feudum, nam in feudatarium transit tantum

utile, vt plenè diximus in præludijs primæ partis huius Math. volum. 1. & idem in effectu est, ac ipsa rei proprietates; immò pro ipsa capitur l. cum falsa, ff. de iure, & facti ignor. l. si procurator ibi, dominium mihi 1. proprietates, ff. de acquir. rer. dom. Andr. in cap. 1. S. præterea, 1. addit. circa medium, de cap. Corrad. Camill. de Curte in diuers. Iur. feud. p. 1. S. licet autem; quem sequitur Andr. Knichen. in tract. de investiturar. pact. num. 16. cum seq. verum in substantia, & strictè loquendo differunt in multis, vt latè tract. lo. de Castillo, in tract. de usufruct. cap. 75. nu. 16. cum seq. & cum sit quæstio de nomine pertinacibus relinquamus cum Andr. Knich. vbi supra; sufficiat tamen scire satis differre huius dominium directum ab utile, & principaliter, quod illud remanet semper penes concedentem, tanquam quid naturale insitum in huiusmodi feudali concessione, Petr. de Gregor. de concess. feudi, 1. par. quæst. 9. & par. 5. quæst. 9. Cumia Siculus, in cap. si aliquem num. 142. Aluar. in prælud. feudorum nu. 5. latissimè Mozzius in tract. de feudis, cap. de acciden. quæst. 3. Capyc. in investit. feud. verbo Dominia, versic. utile, Schrad. de feud. par. 2. cap. 2. licet aliqui potius substantiale arbitrati sint, freti

authoritate Andr. in cap. 1. si vassall. de feud. ab aliquo fuer. interpell. & c. artamen quicquid sit, aut substantiale, aut naturale sit, sine illius retentione feudalis concessio non esset valida, seu vt talis non reputaretur, sed vt contractus instar feudalis, subiaccens ll. feudalibus, quod feudum improprium vocitant nonnulli, vt post varias circa hoc relatas opiniones cõcludit lo. And. de Georg. in rept. feud. cap. 38. in princ. par. 1. qui quidem contractus indifferenter potest fieri maximè à nostro Inuidissimo Hispan. Rege, qui habet facultatem ad libitum alterandi, & mutandi formam cuiusuis contractus, nedum feudalis, ad tradita per Liparul. ad Isern. super rubr. de feud. nõ hab. natur. feud. & bene per Reg. de Ponte, in prælud. rept. feud. nu. 49. versic. tertio ex prædictis apparet, verum, vt hoc melius intelligatur, esset differendum circa non nulla, quæ operatur huiusmodi dominium directum, sive superius, quæ consulto omiſsa faciam, cum hec ex progressu materiæ quæ sub hac 1. par. subnectimus, facilè percipi possint; aliqua tamen magis generalia, quæ circa personam feudatarij, & rem concessam in feudum versantur, hic tractabimus; amplissimas enim habet radices huiusmodi directum dominium, ex cuius vigore pullulât facultates, & iura, & multoties præter ea, quæ ex ll. feudalibus regulariter constituta sunt; Huius rei multa sunt exempla: † signanter poterit dominus directus adhibere curam, & diligentiam, vt feudatarius benè vtatur re feudali, aliàs ea ipsum priuare, quia non est integrum feudatario dilapidare, & sic feudi conditionem deteriore reddere, Bald. in cap. Federicus, S. Quicumque, de pace tenend. & ibi Afflic. nu. 6. & in S. Item si quis feudum nu. 41. quibus mod. feud. am. las. in prælud. feud. num. 63. Curt. de feud. par. 4. 2. 2. causa priuat. feud. num. 44. sed tunc demum hac pœna priuationis feudi plectendus erit,

erit, si ipsius substantia per abusum insigni detrimento deterior reddatur, Bal. Aluar. Rauenn. Prepos. Schenck. Affl. & cæteri in c. 1. S. publici latrones, de pace tenend. & eius violat. & de communi testatur Vvesembec. de feud. cap. 15. num. 6. & cons. 57. nu. 15. Borcholt. de feud. cap. 3. num. 33. & cap. 8. nu. 129. Vvterus. cap. 1 i. num. 39. latè cumulat Henr. à Rosenthal. de feud. c. 10. conclus. 33. per totum, Menoch. de arbitr. Iudic. cent. 1. cas. 78. lib. 2. nec est nouū, quod quis per abusum amittat priuilegium concessum à Principe, cap. suggestum, & ibi glos. extra de decim. latè Franc. Marc. in decis. 529. nu. 9. qui huc pertinentia latè cumulat.

9 Item ex eadem radice prouenit posse dominum directum agere contra spoliantem feudatarium re feudali cuiuscunque conditionis, etiam Ecclesiasticæ sit, nam vigore huius directi dominij dicitur ipse rem feudalem possidere, l. litibus, C. de agric. & cens. lib. 10. Lucas de Penn. in l. 1. post princip. C. de re postul. eodem lib. 10. & sic in terminis decidit Afflict. in prælud. feud. nu. 111. allegat Ias. in l. indebiti S. 1. ff. de condit. indeb. & testatur vidisse super hoc declarationem Regis Caroli factam de consilio Bartholomæi de Capua, & hoc etiam tenet Bald. in l. vnica col. 5. C. vnde vi, quem allegat Marcell. de Mauro in alleg. 2. nu. 18. vol. 1. vbi loquitur in his proprijs terminis; & sic decisum refert Anna in singul. 61. latè de his tractat Io. And. de Georg. in alleg. 6. & 19. & satis cōferunt ad materiam adducta per Gayll. in tract. de Arrest. Imperij cap. 8.

10 Item dominus directus poterit vti mineris, seu fodinis existētibus in territorio feudali, quoties, vel propter impotētiam, vel aliquid aliud nil utilitatis essent feudatario, vt ex multis probat Hartm. Pistor. in tract. quæst. iur. q. 25. lib. 2. & sic de similibus.

11 Item dominus directus retinet facultatem præcipiendi hominibus Baronis

in feudum concessis, quod præstent eorum opera ad aliquid faciendum pro eius seruitio; puta, vt portent cum eorum plaustris, & carris lignamina à nemoribus, vbi sūt pro triribus faciendis, vel pro vehendis rebus annonæ pro victu militum, vel instrumentis hostilibus, Andr. Afflict., & alij in S. plaustrorum. tit. Quæ sint regal., verum debet solui salarium, And. ibidem, & in cap. 1. S. fin. de cap. Corrad., & in Const. Regni: Si vassallus, immò in hoc est melioris conditionis, quam vtilis dominus, quia iste nequit cogere eius vassallos ad præstationem horum seruitiorū, & operum personalium cum solito salario, nisi essent eius homines ligij; vel Baro staret in antiqua possessione, Anna consil. 3. nu. 41. cū seq. Præf. de Franc. decis. 301. Marcell. de Mauro alleg. 99. per totum, vol. primo & benè per Gayll. in d. tract. de Arrest. Imperij, c. 10. & dicemus infra in prælud. par. 2.

12 Item Dominus directus habet facultatem excitandi iurisdictionem concessam Baroni, & proindè mandare eius officialibus quod prouideant de iustitia, causam expediāt, & alia similia sub pænâ auocationis, vt per Iacob. de San. Georg. in inuest. feud. versic. Vicarius, quem sequitur Roland. à Valle in consil. 78. vol. 2. Immò licet nō possit se introumittere in primis causis vassallorum, Lanarius consil. 52. num. 5. cum iurisdictione intelligatur concessa priuatiuè in dubio, vt per Bald. in l. 1. quæst. 43. de rer. diuis. Roland. à Valle in consil. 48. num. 2. cum alijs adductis per Hartm. Pistor. quæst. 45. nu. 14. lib. 2. nihilominus, quando causæ sunt arduæ maximè criminales, & exemplares, tunc Excellentissimus Protex huius Regni, & eius Collaterale Consilium mandat quod cognoscantur per eius officiales Regios, & pro conseruatione iurisdictionis Baronis apponit in fine rescripti clausulam *dispensando pro hac vice &c.*

A 2 & sic

- & sic in dies seruamus, prout dixi etiam in praxi S.R.C. par. 1. cap. 2. edit. 2.
- 13 Item poterit Dominus directus, & sic noster Inuidiosissimus Rex in terris feudatariorum hospitari facere eius milites, & pro istis hospitationibus hominum Communitas tenebitur ad expensas Bald. in l. Neminem C. de Sacros. Eccles. Gaspar. Thes. q. 83. nu. 7. quæst. forens. And. Knichen. in d. tit. de vest. pact. cap. 1. num. 29. & ne fiat excessus, expensæ erogandæ per dictos homines pro victu militum sunt taxatæ per Regiam Pragmaticam Regni, & signanter
- 14 3. sub titul. de militibus. Verum erunt exemptæ Vniuersitates ab hoc onere hospitandi, sed tantum tenerentur ad expensas pro transitu, quoties feudatarius Baro eius terram elegerit in Camera reseruatam, prout ei permittitur ex priuilegio concesso à Catholica Maestate, & valeret electio, quamuis idem Baro ibi non habitauerit, Capiblancus; & ibi testatur de obseruantia in tractat. de officio Baron. Pragm. 8. p. 3. nu. 176.
- 15 cum plur. seq. nec pro facienda hac electione prohiberetur Baro aliquid recipere à vassallis, immò erit iustè exactum, prout septimè practicamus, & decisum in fauorem Illust. Ducis Seminarie testatur Camill. de Curte in diuers. feud. par. 1. pag. 36. num. 46. post Surgent. de Neap. Illust. cap. 23. nu. 42. & Ursill. ad
- 16 Affict. decis. 101. Ceterum quâdo est facta electio à Barone, qui haberet tantum vnicam terram electam in Camera, si dictam Terram vendiderit, & proinde trãsiret ad alios, adhuc retinebit priuilegium exemptionis, secus si haberet plures, iuxtà disposita in cap. 4. sub tit. de gratijs concessis à Catholica Maestate, & benè per Regentem Rouitum, in Pragmat. 3. sub rubr. de militibus, num. 15.
- 17 Item tempore belli poterit dominus directus imponere custodiam ad eius libitum in Castro feudali, etiam inuito feudatario vtili domino, Gaspar. Thes. quæst. forens. q. 68. num. 1. lib. 4. Iason in l. sumptus, num. 20. deleg. 1. Gayll. in d. tract. de arrest. imper. cap. 10. num. 6. in fine, immò poterit ex causa, puta, si hostibus esset adiuuamento, illud demoliri facere Gayll. obseru. 56. in fine lib. 2. & est summoperè aduertendum, ne in casibus prædictis tempore belli aliquis ex subditis, & vassallis dicti Baronis tentet prodicionem contra ipsum dominum directum, nam tunc incidet in crimen læsæ Maestatis, & proinde esset mortis pœna plectendus, vt latè probat Farinac. q. 112. in inspect. 8. num. 259. & 260. Rosenthal. de feud. cap. 11. conclus. 14. num. 2. quos sequitur Thesaur. quæst. forens. q. 68. num. 9. lib. 4., & quamuis communi calculo Doct. concludat qui non subditus tentans prodicionem non incidat in crimen læsæ Maestatis, vt latè probat Hieronym. Gigas in tract. læsæ Maestatis lib. 1. quæst. 68. num. 6. & seq. Decian. lib. 7. cap. 7. num. 32. Farinac. vbi supra num. 240. tamen isti subditi, & vassalli tenentur potius seruire, & vicem gerere domino directo, quam vtili, cum per traditionem feudi non priuetur sua superioritate, quam nedum in subditos, sed etiam in feudatarios retinet, Menoch. consil. 604. benè Aldou. in consil. 20. num. 32. quorum auctoritate, & ex alijs plenè consideratis sic in facti contingencia fuisse decisum in illo Senatu, refert Thesaurus, vbi supra.



DE FIDELITATE PRAESTANDA DOMINO DIRECTO;

eiusq; iuramento, ac seruitio in ea contento.

C A P. I.

S V M M A R I V M.

Fidelitas est substantia feudi.

Concessio feudi fit cū conditione resolutiva, idest quamdiū feudatarius fidelis sit.

Fidelitatis iuramentum quare succedentes teneantur prestare?

Fidelitas quando intelligitur pollicita.

Fidelitatis iuramentum, qua forma sit prestandum, & num. 9.

Fidelitas à iuramento ipsius in quibus differant remissive. (Etu.)

Fidelitas, & iuramentū idē sunt in esse.

Fidelitatis iuramentum, qua contineat.

Fidelitatis iuramentum prestatur secundū consuetudinem loci.

Fidelitas continet preceptum negatiuum, & affirmatiuum, & ad quid respectu primi teneatur feudatarius, & ad quid respectu secundi, explicatur num. 11. 12. & 13.

Maritus possidens feudum dotale si deliquerit omittendo magis officit uxori, quam comittendo.

Fidelitas est species seruitutis, & sub nomine seruitij debetur cōprehensa in ea.

Seruitium esse de natura feudi quomodo intelligitur?

Seruitium contentum in ipsa fidelitate est personale, & indeterminatum, & explicatur exemplis nu. 18. & 20.

Seruitium quando potest prestari per substitutum.

Seruitium pactionatum quando differat

à substantiali contento in ipsa fidelitate.

Seruitia contenta in fidelitate sunt omnia, ob quorum defectum feuda amittuntur, modò non sint parui prauidicij, nu. 23.

Seruitium contentum in ipsa fidelitate an possit indifferentè prestari contra omnes, & nu. 25.

Seruitium quando antiquiori sit prestandum à feudatario, tenēte plura feuda, & alijs per substitutū nu. 27. & quando gratificationi sit locus nu. 29. & qualiter antiquitas consideretur na. 30. & quid circa hoc contra Iacob. de Belouisu concluditur nu. 31.

Seruitium qualiter sit prestandū duobus dominis eodem tēpore bella gerētibz.

Seruitium contra dominum, an possit prescribi, & qualiter.

Fidelitas non potest remitti in concessione feudi, secus vero iuramentum.

Iuramentum fidelitatis in multis feudis non attenditur.

Iuramentum, si fuerit remissum, fidelitas ipsa remanet illibata, et feudatarius ad omnia contenta in ipso tenebitur, num. 36.

Fidelitas est de substantia feudi, et inest in eo, sicut calor in igne.

Feudum francum concessum absque seruitio, an sit exemptum à seruitijs contentis in fidelitate, et qualiter circa hoc intelligatur opinio Camerarij.

Feudum concessum absque fidelitate reputabitur contractus instar feudi.

Fidelitatem, ac eius iuramentum quali-

- ter teneatur prestare emptor feudi.
- 41 Iuramentum fidelitatis quando teneatur prestare minor.
- 42 Iuramentum fidelitatis pro modicis feudis an sit prestandum.
- 43 Iuramentum fidelitatis prestitum a predecessore adhuc tenetur prestare successor.
- 44 Iuramentum fidelitatis si fuerit prestitum domino, an ipso mortuo debeat reiterari?
- 45 Iuramentum fidelitatis pro feudo improprio an sit prestandum?
- 46 Iuramentum fidelitatis, an sit prestandum a femina feudataria, vel ab eius viro?
- 47 Iuramentum fidelitatis an sit prestandum ab vniuersitate feudataria, vel ab eius Sindico?
- 48 Iuramentum fidelitatis, an possit prestari per procuratorem, stante absentia feudatarij?
- 49 Iuramentum fidelitatis, an sit prestandum vni ex pluribus dominis pro feudo, in quo vivitur secundum Ius Longobardorum, et qualiter fiat electio de vno, nu. 50.
- 51 Iuramentum fidelitatis, a quo fit prestandum, si plures succederent in feudo diuisibili, & qualiter seruetur circa electionem in feudo, in quo vivitur secundum ius Longobardorum, num. 52.
- 53 Iuramentum fidelitatis, idem est, ac iuramentum a securacionis.
- 54 Iuramentum a securacionis a quibus prestetur, & quid ab habitantibus sub eadem iurisdictione Baronis, & cui potius habenti civilem, vel criminalem iurisdictionem, nu. 55.
- 56 Iuramentum a securacionis quae contineat.
- 57 Iuramentum a securacionis non potest prestari sine licentia Regis.
- 58 Iuramentum a securacionis prestatur Baronibus potest captam possessionem feudi.
- 59 Possessio feudi probatur ex iuramento fidelitatis prestitum, non autem per inuestituram, sed qualiter intelligatur.
- 60 Iuramentum ligium, & homagium pro quo feudo prestetur.
- 61 Feudum ligium, & homagium unde dicantur.
- 62 Iuramentum ligium de sui natura nullam personam excipit; sed vni tantum conceditur, & qualiter hoc intelligatur respectu personae superioris.
- 63 Iuramentum fidelitatis qualiter pluribus prestetur.
- 64 Iuramentum fidelitatis, & homagij idem sunt in effectu respectiue.
- 65 Barones hodie in Regno sunt ligij respectu Regis.
- 66 Iuramentum ligij, siue homagij, sub qua forma prestetur.
- 67 Iuramentum homagij, et ligij effectus, qui sine remissione.



Inter ea, ad quae principaliter feudatarius tenetur in beneficiu domini directi potissimum est ius fidelitatis, ideo subnectitur hic

titulus, pro cuius praesistenti cognitione est sciendum fidelitatem esse basim, & substantiam feudi: And. in cap. 1. S. nec est alia iustior nu. 38: quae fit prima caus. benef. amitt. vnde feudum dicitur a fide, Camer. in cap. imperialem, in principio, de prohib. feud. alien. per Feder. & sic ipse feudatarius inter alia nomina dicitur fidelis, cap. 1. in princip. de cōtrou. inuest. Frez. de subfeud. tit. quis dicatur feudatarius fol. 67. num. 6. & in creatione feudi adest conditio resolutiua, vt ille, qui feudum recepit, sic recepisse intelligatur, quamdiu ipse, & sui successores fidelitatem Domino serauerint, vt probat. tex. in cap. 1. S. huius autem generis, ex quibus causis feud. amittat. hinc succedentes tenentur etiam ipsi speciali iure prestare iuramentum fidelitatis, de quo late per And. & DD. in cap. 1. si de feud. & dicā infra, sic enim

inter:

Pars 4. c. 1. De fidelit. præstanda Dño, &c. 7

interpretata sunt iura feudalia, vt Dominus concedens in erectione, & concessione feudi à primo conuenerit, tunc demum dedisse remotioribus, si præcedentes fuerint fideles, vt ponderauit Andr. in cap. 1. si vassall. feud. priuat. secundum adducta per Camill. de Curte in diuers. feud. fol. 61. num. 6. qua de re cõmittens crimen læsæ maiestatis amittit feudum, non solum hæreditarium in præiudicium eius heredum, vel feudum nouum ex pacto, sed etiam antiquum in præiudicium filiorum, immò, quod magis est, in præiudicium agnatorum, vt post hinc inde relatas varias opiniones, & auctoritates concludit de Curte, vbi supra pag. 59. nu. 37. vers. sed secundum vsque ad 69. vbi sic decisum per Collaterale Consilium refert; de quo etiam dicam inferius, & ista fidelitas pollicita intelligitur, quãdo petitur inuestitura, cum sit quid secundum, includens primum, vt per tex. in l. potuit, & ibi glos. in vers. cunctis ff. de iure deliber. tradit Andr. in cap. 1. de cap. Corrad. in princip. verum, vt magis sit securus Dominus de ista fidelitate, & arctius obligetur vassallus feudatarius, debet ei præstari iuramentum fidelitatis, vt aduertit Andr. Khol. in tract. de seruitijs feud. par. 3. num. 52. & est hodie præstandum, iuxta formam traditam in tex. in cap. 1. de nou. forma fidel. de qua latè per Siluan. in tract. de recognit. feud. quæst. 190. & alios allegatos num. 8. sed vt distinctè procedamus in hac materia iuxta nostrum institutum, sex sunt aduertenda.

Primo fidelitas an sit idem, ac iuramentum, & qua contineat qua, & forma præstetur. Secundo contenta in dicta fidelitate qualiter consistant in præcepto affirmatiuo, & negatiuo.

Tertio fidelitas an fit seruitus, & cuius generis, & qualiter sit præstanda.

Quarto an iuramentum fidelitatis possit remitti, illibata remanente fidelitate.

Quinto hoc iuramentum, an sit præstandum,

pro omni genere feudorum ab omnibus feudatarijs, & omnibus Dominis.

Sexto huiusmodi iuramentum fidelitatis in quo differat à iuramento assurationis, & ligij, siue homagij.

Quoad primum strictè considerando fidelitatè in multis differt ab ipsius iuramento, secundum adducta per Gasp. Thesaur. q. 38. nu. 1. cum sequent. lib. 1. quæst. forens. in effectu tamen hoc iuramentum idem est, ac ipsa fidelitas, vt dicit text. in cap. 1. quid præcedere debeat inuestit.; & vnum accipitur pro alio, vt sumit Andr. in d. cap. 1. de cap. Corrad. † & hæc fidelitas, ac eius iuramentum sex principaliter continent, & illa semper iurans in eius memoria habere debet, videlicet, *Incolume, tutum, honestum, utile, facile, & possibile*, vt in cap. de forma 22. q. 5. descripto in cap. 1. de forma fidelit. & latè hæc omnia explicat ibi Andr. & DD. Ardiz. in summa feud. rubr. qualiter vassallus iurare debet fidelitatem, Iacob. de Sancto Georgio in inuestit. feud. ver. quidem inuestiti, vers. sic quæro, † quæ sint illa, quæ continentur in iuramento fidelitatis nu. 17. Siluan. in tract. de recogn. feud. quæst. 109. Afflic. decis. 265. nu. 4. vers. primum contentum. Io. Fer. Montanus in vsibus feud. lib. 1. cap. 7. col. 4. ver. capite autem. Nicol. Intrigl. de feud. q. 56. num. 179. cum seq. nu. 1. Cassan. in consuet. Burg. rub. 3. §. 2. in glos. faire homage, num. 1. ver. quæ autem, cum alijs cumulatis per Bortell. in sum. decis. tit. de iure fidel. num. 13. sed qua forma præstetur, explicant omnes DD. locis citatis, & supra num. 4. & latè Borrell. & Thes. † verum id, quod principaliter attenditur, est consuetudo loci, quæ nõ debet mutari propter inconuenientia, quæ ex mutatione oriri possunt, vt in terminis notat Bal. in tract. de pace constant. ver. pactiones, & Thesaur. in dicta quæst. 38. nu. 11. quæst. for. ver. nouiter lib. 1. & sub num. 15. docet, qualiter

liter probari possit circa hoc consuetudo.

- 10 **Q**uoad secundum; omnia hæc contenta in fidelitate non solū cōsistūt in præcepto negatiuo, idest, de non faciendo aliquid contra illa, sed etiā in præcepto affirmatiuo, idest in faciendō omne posse, vt illa adimpleātur, Camer. in d. cap. Imperialē, pag. 33. lit. D. non enim sufficit abstinere à malo, nisi fiat id, quod bonum est: ideo ad benefaciendū, obligatus est vassallus Domino, vt probatur in cap. 1. ibi *quam benignè*, quib. caus. feud. amitt. ex quo tex. hoc notat Affl. ibi num. 199. Hartm. Pistor. lib. 3. quæst. vir. quæst. 25. num. 8.
- 11 Conf. Theod. all. 81. nu. 16. & 17. hinc pro omnibus dictis sex contentis in dicta fidelitate feudatarius consilium, & auxilium Domino suo fideliter præstare
- 12 debet, vt dicit tex. in d. cap. de forma, & ex his deducitur, quod feudatarius *respectu primi præcepti* nō solum ipse debet se abstinere à malo, sed etiam procurare, vt omnis alius se abtineat, nam sic lex illud interpretatur, glos. in dicto cap. de forma ver. consilium, quam sequitur Andr. in dicto cap. 1. verb. incolumen, & ratio est, quia damnum inferre videtur, qui non prohibet, cum potest l. 2. & 3. C. de noxal. acti. cap. sicut
- 13 dignum, extra de homicidio. *Respectu vero* secundi præcepti affirmatiui debet feudatarius effectualiter omnia facere, vt adimpleat, quia ad illa est obligatus ratione feudi, & fidelitatis, vt per Doct. in S. sed, & alia; quæ sit prima caus. Mozzius de feud. sub rubr. de substātia feud. num. 20. Alex. consil. 74. col. 5. versic. & quamuis dictum feudum lib. 1. & consequenter, si non facit, contradicit feudali contractui l. qui non facit ff. de reg. iuris, & proinde priuatione feudi dignus efficitur; vt benè probat Khol. vbi supra
- 14 de seru. feud. par. vltima num. 10. versic. cum enim fol. mihi 367. ex his illud est notādum, quod licet feudatarius equaliter puniatur, tam pro omissione, quam

commissione, nihilominus, si puniretur maritus possidens feudum dotale, afferret præiudicium vxori tātum pro omissione, quia ei imputabitur, cur talem virum elegerit, non sic committendo, vt benè probat de Pōte in decis. Collat. 9. num. 2. vers. sed & verius.

- 15 **Q**uoad tertium, fidelitas est species seruitutis, vt dicit Affl. in prælud. feud. nu. 73. & in decis. 304. nu. 2. Borrel. in d. summa decis. tit. de iurament. feud. nu. 12. par. 1. Ideo feudatarius tenetur ad prædicta signanter contenta in præcepto affirmatiuo sub nomine seruitij, nam seruando fidelitatem, & cōsequenter illa sex, quæ in ea continentur, dicitur seruire Andr. in c. 1. S. porrò, colum. penult. vers. vt ibi, quæ sit prima causa benefic. amitt. & in cap. 1. si de inuestit. quæst. oriat. Anna in repetit. c. 1. de vassal. decrep. çtat. in princip. sub ver. vassallus nu. 10. Hinc hoc seruitiū in quantum inest fidelitati consideratum, sicut & ipsa fidelitas est de natura feudi, accessoriè tamen dicit Camer. in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 75. litera Q. ponderando d. tex. in cap. 1. de noua forma fidel. & alia iura, & ex his intellige præpositionem. And. in cap. 1. num. 17. ex quibus causis feud. amitt. & in prælud. quæst. 5. v3. seruitium non esse de substantialibus feudi, procedere in alio seruitio, quàm in isto fidelitati annexo, nam pro feudo franco adhuc deberetur huiusmodi seruitium, secundum communem opinionē FF. de qua per Capic. in inuestitura ver. feudorum genera, versic. francum feudum, & post eum Reg. de Ponte in decis. 3. num. 6. verum enim uerò huiusmodi seruitium est personale, & indeterminatum; & quod sit personale respectu Domini videtur clarè, ex quo eius officibus ius illud perēdi est affixum, & iura dicāt esse præstandum, cap. sancimus de feud. sine culpa non amitt. cap. 1. de noua forma fid. cum concord. vnde sequitur non posse cedi, vt latè fir-

mat

Pars 4. c. 1. De fidelit. præstanda Dño, &c. 9

- mat multis medijs Khol. in dic. tract. de seruit. feud. p. 2. sub nu. 105. vers. verum, vt hæc &c. mihi fol. 192. Hinc feudatarius minor durate minore etate tenetur seruire per substitutum acceptabilem Domino, & hæc est vera praxis in Regno, nam recessit ab aula obseruantia relata ab And. in d. S. si quis decesserit, prout aduertit Affli. ibidem in princ.
- 18 Immò est etiam personale respectu ipsius feudatarij, quia ad illud præstandum videtur electa industria eius personæ, Andr. in cap. 1. & ibi Aluar. nu. 7. an motus, &c. Crauet. consil. 303. nu. 2. versic. secundo, &c. Et hac de re regulariter non potest præstari per substitutum, nisi adsit inhabilitas, iuxta regulam traditam ab Andr. in cap. si quis, si de feud. fuer. facit tex. in l. 1. C. de præpos. agen. in reb. libr. 12. quem cum alijs ad hoc allegat Gizzar. decis. 44. in fin. num. 49. vel iustum impedimentum, vt benè firmat Khol. in dicto tract. de seruit. feud. par. 1. num. 159. cum pluribus seq. fol. 64. vbi latè, vel noua dignitas, Ideo si post receptum feudum Baro, vel Comes efficiatur Rex, tunc pro feudo seruiret per substitutum, Andr. in c. si quis, sed non per hoc, quod stante inhabilitate feudatarij accidentaliter superuenra, seu alia causa necessaria, ex quo non potest præstari dictum seruitium in forma specifica, sed per æquipollens, & per substitutum; valet consequentia, ergo seruitium non inest fidelitati, quia ad impossibilia non extenditur lex, & accidentia non mutant substantiam rei, iuribus vulgat. vnde, si seruitium quatenus inest fidelitati, est de substantia, vt supra diximus, sequitur, quod propter accidens non mutatur, & in hoc, non cõsentio cum Gizzarel. decis. 44. qui sub num. 29. dicit, quod vbi præstari nõ potest seruitiũ citra culpam tunc nõ inest; quia est diuersum aliquid non esse, vel esse, & ex causa non posse operari.
- 20 Ceterum quod sit hoc seruitium indeterminatum, patet in d. cap. scimus, de feud. sine culpa non amitt. cap. ad hoc; hic finitur lex; & sic deberi vario modo dicit Crauet. in consil. 303. sub num. 3. prout necessitas domini exposcit. Khol. in dicto tract. de seruit. feud. par. 2. num. 106. & sub nu. 108. fol. 129. Verum determinatum habet scopum, idest, vt non transgredi possit illa lex:
- 21 Hinc si promittitur expressè in inuestitura seruitium præstari, si versatur circa prædicta, nil operatur promissio, quia est expressio eorum; quæ tacitè insunt; iur. vulgat. Si verò ultra secus, & tunc non erit seruitium substantiale, sed pactionatum, quod satis differt ab isto; nã, si defecerit ab ipso feudatarius, non priuabitur feudo; non enim licet propter implementum ab altera parte non sequutum reuocare datum, sed ad interesse agi potest, l. ea conditione, C. de rescind. vend. & facit tex. argumento ducto à liberto ad vassallum, in l. Medicus in fine, ff. de oper. libert. nisi adesset conditio resolutiua contractus, v3. si hoc non facis, cadas à concessis; prout adest legis ministerio in dicto seruitio debito propter fidelitatem, & in ea contento cap. 1. S. huius autem generis, ex quibus causis feud. amitt. & dixi in principio huius tituli; & ideo, vt ista conditio resolutiua sit determinata in hac specie seruiti, lex expressit seruitia, ex quorum defectu amittitur feudum; & illa proprie dicuntur comprehensa in fidelitate.
- 22 Si autem scire vis, quæ nam ista sint, dic omnia illa esse, ob quorum omissionem feuda perdimus, vt patet in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amitt. per totũ, dicit Camer. in cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 85. à ter-
- 23 lit. Q. modò sint magni momenti, quia quædam parui momẽti; & modica licet possint dici comprehensa in fidelitate, non per hoc sunt causa priuationis feudi, si illa nõ adimpleat feudatarius, Affli. in cap. 1. num. 17. ex quibus caus. feud.
- 24 amitt. Illud tamen est hic ultra prædicta

- & aduertendum, quod huiusmodi seruitium debitum ex vi iuramenti fidelitatis, non debet prestari indifferenter contra omnes, nam intelligitur exceptuata persona superioris, cap. venerabilem. de elect. cap. peticio, de iur. iur. c. 1. S. fin. de prohib. feud. alien. per Fed.
- 25 Vnde contra Imperatorem, & Regem non tenetur vassallus prestare seruitium Domino mediato, vt communiorē tradunt interpretes in cap. 1. S. omnes, si de feud. defunct. mil. vbi Afflict. num. 33. latè Hartm. Pistor. quæst. 47. num. 31. & 33. lib. 2. quæst. iur. Item nec contra personam, cui primo prestitit illud iuramentum, forsitan quia recepisset ab eo feudum, cap. intellecto, de iureiuran. & semper intelligitur exempta ista persona, quamuis non exprimat in iuramento, vt communiter tradunt Do&. in cap. fin. hic finitur lex, & hoc vsque eò
- 26 verum est, vt si inter hos dominos bellum sit motum, quibus vassallus huius iuramenti vinculo sit abstrictus, seruitiū exhibere debet antiquiori propria persona, & alteri per substitutum, secundū Specular. in tit. de feud. S. quoniam super homagijs, quæst. 12. & ibi addit. Bal. idem Bald. in l. 1. S. ne autem, circa finē. C. de caduc. toll., quem sequitur Iacobin. in inuest. feud. ver., & promiserunt num. 11. vers. octauo. *Quæro*, Immo secundum alios solum antiquiori, & ceteris neq; per substitutum, aut alio auxilio pecuniario tenetur iuuare Rosenthal. de feudis cap. 8. conclus. 16. num. 4. Schrad. de feud. part. 6. cap. 6. num. 21. versic. quinimmo, nec hoc casu; quæ sequitur Hartm. Pistor. dicta quæst. 47. num. 39. sub vers. sed cum, & doctrina Specul. & sequacium videtur procedere, quando duo domini simul contra extraneum bella gerunt; tunc enim prioris seruitia personalia exhibēda sunt, & secundo per substitutum, vt auctoritate Ignei in l. si quis in graui S. si cum omnes ad Syllan tradit Hartm. vbi sum. num. 4. & benè Andr. Knichen, de veriturarum pactionum &c. lib. 2. cap. 5. num. 43. Schrader. d. cap. 6. nu. 20. vers.
- 28 secundo verò casu par. 6. Verum, si duo essent domini, quibus eodem tempore fuit iuramentum prestatum, ita vt nulla antiquitas, vel prioritas consideretur; tunc omnibus essent prestanda seruitia: sed personalia magis diligentiori, idest, qui primus interpellauit vassallum, alteri vero per substitutum, vt per Afflict. in cap. 1. nu. 67. quibus modis feud. amitt. Andr. in d. S. omnes, si de feud. defunct. milit. Iacobin. in dicto verbo, & promi-
- 29 serunt, num. 11. & si omnes æqualiter extiterint diligentes, & eodem tempore requisuerint, gratificationi locus erit, & staret in electione vassalli seruire de persona, cui voluerit; Specul. in d. S. quoniam, num. 27. vers. decimo tertio quæro Affl. in dict. S. fin. hic finitur lex.
- 30 Hartm. Pistor. d. quæst. 47. nu. 57. est tamen aduertendum hic, quod huiusmodi prioritas consideratur habito respectu ad originem feudi, & Ideo, si pater acquisiuit duo feuda, & duobus dominis prestiterit iuramentum vni post alterū, si filius succedit in omnibus, etiam diuersis temporibus, puta, in illo pro quo posteriori Domino pater prestitit iuramentum, succedit primo tempore, puta, ex diuisione facta cum fratre; & in illo, pro quo pater prestitit priori domino iuramentum, succedit postea per mortem fratris; certe quod tunc; attenda originali qualitate iuramenti successoris iuramentum regulariter, dum hæc duo feuda reperiuntur in eius posse, primo tenetur seruire, nam quod magis attenditur in feudis, est origo cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis, & res faciliè reuertitur ad suum pristinum statum l. si vnus, S. pactus ne peteret, ff. de pacis maximè quod successor non potest mutare conditionem obligationis l. 2. de
- 31 verb. signific. & licet cōtrarium teneat Iacob. de Bellouisu in cap. faris benè de prohib. feud. alien. per Lothar. & predictis conatur respondere; reprobatu-
 men

Pars 4. c. 1. De fidelit. præstanda Dño, &c. 11

men ex latè adductis pro ista positione
 32 ab Hartm. Pistor. in d. quæst. 47. nu. 44.
 cū seq. vers. contra vero lib. 2. eius quæst.
 ceterum, an huiusmodi servitia possint
 à feudatario præscribi, & DD. dicunt,
 quod sic, dummodò concurrat tempus,
 & actus interpellationis, & ipse repu-
 gnasset, & cum acquievisset dominus,
 aliàs fecus, Aluar. in cap. 1. 2. vers. si de
 feud. fuer. contra Bar. in l. in filijs nu. 2.
 dedecunt lib. 10. Gayll. observ. 60. nu. 4.
 lib. 2.

33 **Q**uoad quartū ista fidelitas non po-
 test expressè remitti, c. verita-
 tis, extra de iur. iur. & cōse-
 quēter dictū servitiū; sed solum suspendi
 aliquo tempore, vel remitti dictum iura-
 mētum, cum inserviat solū ad strictius,
 & arctius obligandum, ut dixi, & esse de
 mēte And. in S. est, & alia, quæ sit prima
 caus. &c. & in cap. 1. S. final. per quos fiat
 inest. & ab hoc in iudicando non recedendum
 testatur Camer. in cap. imperialem fol. 36. à ter. litera M. cum seq.

34 vers. concludamus itaque. hinc est quæ
 reperiuntur aliqua feuda, quæ attenda
 eorum primordiali investitura hoc iura-
 mentum non exigunt, de quibus per
 FF. in cap. 1. S. nulla, per quos fiat in-
 vestitura, Paris. de reintegrat. feud. cap. 9.
 incip. pone. nu. 22. Sonsbecc. in v. sibus
 feud. par. 2. nu. 33. Duar. in cōsuet. feud.
 cap. 13. nu. 1. in fine. Frecc. de sub. feud.
 art. 1. Baron. num. 8. Grāma. decis. 77.

35 Capic. decis. 103. nu. 2. & 3. secus vero
 ipsa fidelitas, & Ideo remisso iuramen-
 to, ipsa remanet illibata, secundū Paul.

36 de Castro cons. 311. col. 2. vol. 1. & sic
 ad omnia prædicta, quæ in fidelitate cō-
 tinentur, erit adstrictus non obstante
 pacto, quod non teneatur iurare, Iacob.
 in dicta investit. feud. vers. in feudum
 nu. 29. Ardiz. in somma feud. cap. 142.
 incip. ēre supradictum est, vers. fidelita-
 tem non iurant. Borrell. d. summ. decis.

37 tit. de iur. ram. fidelitatis nu. 27. & latius
 nu. 60. & 61. vbi auctoritate multorum
 hoc probat; illa potissimum ratione, ni-

mirum ex quo est ipsa fidelitas substan-
 tiale requisitum in concessione feudi, &
 inest feudo, sicut calor igni, Franc. de
 amico de feud. S. habet num. 6. pag. 103.
 Petr. de Greg. de concessione feud. p. 1.
 quæst. 9. num. 7. & 8. & ibi additio Ma-
 strill. ideo dicimus, quod, cum nō possit
 remitti expressè, multo minus tacitè, &
 proinde in dubio à domino simpliciter
 assentiente alienationi feudi non intel-
 liguntur hæc servitia fidelitatis annexa
 remissa, arg. cap. 1. S. fin. per quos fiat in-
 vest. quo vtitur Camer. vbi supra fol. 75.
 litera R. & hinc oritur conclusio neces-
 saria, 53. est feudum, ergo continet fi-
 delitatem, & omnia, quæ illa inclu-
 cunt, adeo quod indignus feudi con-
 cessione efficitur, & privari debet feuda-
 tarius, si contra fidelitatem, & eius con-
 tenta in aliquo facit, c. 1. S. item qui do-
 minum, & ibi glos. quæ fuer. p. caus. be-
 nef. amitt. Mozz. de feud. tit. fin. ex quib.
 caus. feud. & c. num. 83. Intrigl. in cent.
 feud. quæst. 73. num. 11. Hotom. disput.
 feud. c. 41. vers. sexta autem, latè cumu-
 lat Schrader. p. 9. cap. 1. nu. 4. cum alijs
 allegatis per Henr. à Rosental. de feud.
 38 cap. 10. conclus. 16. gl. 2. hinc est quod
 etsi franchum sit feudum, & expressè
 concessum, quod recipiens non tenea-
 tur ad servitium; non per hoc ab isto
 nexu fidelitatis, & servitij erit solutum,
 ut cōcludit Camer. fol. 35. lit. V. & seq.
 damnans opinionem Card. Florent. in
 cap. fin. extra de feud. assententis, Ideo
 dici franchum, quasi sine fidelitate datū.
 & quatenus idem Camer. paulò ante
 eodem fol. 35. lit. D. cum seq. dicat hoc
 servitium quatenus continet dicta præ-
 cepta affirmativa, posse remitti, & intel-
 ligi remissum, quando conceditur feu-
 dum, ut feudatarius non teneatur ad
 servitium (pace tanti viri) decipitur, &
 merito reprehenditur à Camillo de
 Curt. in divers. feud. pag. 39. num. 26.
 cum seq. & vltra eius dictum considera-
 bam, quod tex. in d. cap. de forma non
 distinguit hæc præcepta, vti separata,
 sed

- sed dixit, quod vnum sine alio non potest stare, si sic est, omnia illa sex, quæ fidelitas continet, stant sicut vnum indiuiduum, quamuis inter se consistent in abstinendo, & faciendo, vt supra; Vn-
- 39 de, si de facto feudum fuerit datum tenore, vt fidelitatem nõ faciat, tunc non habet propriam feudi naturam, iuxta notata per Andr. in d. cap. 1. in principio, de cap. Corrad. verum tantummodo iuramentum intelligitur remissum, aliàs si expressè videretur voluntas enixa, & præcisa Principis, quod tunc voluerit cõcedere in feudum, poterit dici feudum nomine, & non re; & sic largo modo, idest concessio instar feudi, nam strictè loquendo, actus in se non poterit subsistere sine substantia, & essentia, quæ est ipsa fidelitas, vt supra, & proinde vitaretur, vt explicat Reg. de Pont. in prælud. feud. lect. 2. num. 11. cum plurib. seq. vers. cumque substantia feudi.
- 40 **Q**uoad quintum tria sunt quærenda. *Primo an iuramentũ fidelitatis in omni feudo sit præstādũ. Secundo an ab omnibus. Tertio si plures sint domini, vel plures heredes feudatarij; vnũ sufficiat pro omnibus;* Respectu primi quæsti iam diximus, etiam pro feudo franco præstandam esse fidelitatem, eiusq; iuramentum, etiam si feudum sit emptum, verum hoc non vtimur in Regno, nam emptores non iurant fidelitatem Regi; sed tantum pro feudo, quod successione acquiritur, vt dicit Andr. in §. si minori. si de feud. fuer. contr. & ibi Afflic. sub num. 8. ait, quod hodie ista affecturatio vassallorum concessa feudatario vigore litterarum Regis operatur effectum præstationis iuramenti in feudo empto: allegat Const. R. Comite, vel Barone, & monet mente tenendum.
- 41 Item minor, cui conceditur feudum nouum, non tenetur offerre, vel præstare huiusmodi iuramentum, nisi post maiorem ætatem, modo fuerit interpellatus, quod secus est in fidelitate præstanda propter renouationem inuestituræ,
- de qua in cap. 1. quo tempore miles, vt benè per Afflic. in d. S. minori: si de
- 24 feud. defunct. milit. Item regulariter pro feudo modico hoc iuramentum nõ præstatur, nisi aliter sit consuetum. Afflic. in cap. 1. num. 304. ex quibus causis feud. amitt. Neviz. consil. 11. nu. 2. cum alijs adductis per Borr. in titul. de iur. fid. 57. in ordine in eius summa decis. nu. 30 & 31.
- 43 *Respectu secundi quæsti*, omnis feudatarius tenetur præstare huiusmodi iuramentum, & signãter successor, quamquam prædecessor iurauerit pro se, & successoribus, Iacob. Aluarot. & Afflic. in cap. 1. in princ. quæst. 1. causa, & c. Iacob. de Sancto Georg. in inuest. feud. ver. qui quidem inuestiti num. 36. quos sequitur Schrader. de feud. par. 6. cap. 4. num. 6. par. 1. non sic è conuerso, nam vassallus iurans fidelitatem domino, & successoribus, mortuo domino successori nõ iterum iurabit, Iacob. vbi supra, Ardriz. in summ. feud. cap. 137. & 142. Cassan. in consuet. Burgun. rubr. 3. §. 1. vers. 8. causa num. 30. Panorm. & Bald. & ceteri Canonistæ in cap. veritatis, de
- 45 iure iurand. Item habens feudum conditionatum, siuè improprium tenetur præstare hoc iuramentum Domino, And. & sequac. in cap. 1. §. fin. de cap. qui
- 46 curiam vedit. Item foemina in casibus, in quibus est feudi capax, Schrader. vbi supra nu. 8. Verum si habebit maritum tempore acquisitionis feudi, ipse iurabit eius nomine, & Domino præstabit seruitia: Schench. in cap. 1. num. 3. de inuestit. quam ritè accipit. Garfias in
- 47 decis. Sicil. 50. num. 6. Item Vniuersitas feudataria præstabit huiusmodi iuramentum, sed per syndicum. Iacob. in dicto verb. qui quidem inuestiti, num. 25. Gramat. decis. 105. num. 27. Duarenus in consuetud. feud. cap. 13. num. 3. de his Borrellus, vbi supra num. 15. cum pluribus seqq. Item pupillus præstabit hoc iuramentum, si voluerit, aliàs tutor pro eo, Iacob. & Cassanen. vbi supra, rubr. 3.

rubr. 3. §. 2. num. 1. Schrader. d. cap. 4. num. 34. & sic apud Gallos, & Saxonicos seruari testatur Choppinus in consuet. Adegu lib. 2. cap. 1. tom. 1. artic. 1.

48 Item per Procuratorem poterit præstari hoc iuramentum fidelitatis, si feudatarius sit absens, modò habeat speciale mandatum, Afflic. in d. cap. 1. de noua forma fidelit. Clarus in §. feudum, quæst. 49. Nic Intrigliol. de feud. q. 9. num. 199. Schrad. de feud. par. 6. cap. 4. num. 31. Grāmat. voto 10. & decis. 105. num. 45. cum alijs plenè cumulatis per Borrel. in d. tit. de iur. fid. nu. 34. & 35. & quando hoc procedat latissimè tractat Gaspar. Theaur. quæst. 38. num. 3. quæst. forens. lib. 1.

49 *Respectu tertij quasi*, si plures sint domini directi, forsitan, quod viuatur secundum ius Longobardorum, vni erit præstandum iuramentum. Tiraquell. in præfat. tract. de iure primogen. nu. 195. versic. decimoquarto. Andr. & sequac. in d. c. 1. §. omnes, & in cap. imperialem, de prohibitione feud. alieni, per Feder. Iacob. vbi supra nu. 26. Alber. in l. cum vnus, in princip. ff. de alimen. & cibarijs legat. modò iste vnus recipiat nomine, & parte omnium, nam tunc consulitur Dominis, & vassallo: vt notat Martinus Laudens. Aluarot. Præpositus in d. §. omnes. Zasius in epithom. feud. par. 7. dicens sic seruari in Germania, sequitur Hartm. Pistor. in d. q. 47. num. 24. lib. 2.

50 vbi plures allegat, & licet sit dubium circa electionem istius, cui sit iurandum, & antiquiori teneat Tiquell. vbi supra; seruat tamen indifferenter, quod vassallus debeat requirere omnes, vt vnum eligant, Clarus in §. feudum quæst. 49. num. 11. nam eo casu, si eligere neglexerint, poterit adire iudicē, cuius erunt partes eligere vnum digniorem, ex notatis per Baldum in l. 1. 23. quæst. ff. de rer. diuis. & in d. §. omnes, circa finem, vers. quæro qualiter benè Felyn. in c. 1.

51 de maiorit. & obediē. sic è conuerso dicimus, quod, si feudum est de iure Lō.

gobardorum, vel de sui natura diuisibile, & teneretur in communi; quilibet ex heredibus feudatarij vltimi morientis præstabit iuramentum fidelitatis, vt per Andr. in cap. 1. §. omnes, si de feud. defunct. & c. num. 3. latè probat Hartm. Pistor. tract. qq. iurium, d. q. 47. num. 2. cum seq. Rosental. de feud. cap. 6. conclus. 36. Vltius de feud. cap. 7. nu. 91.

52 vel nisi vnus ex successoribus, cui omnium consensu in scriptis eligatur, vt iuret; nam tunc habetur, ac si omnes iurarent; cum ea nostra facimus, quibus nostra auctoritate impartimur; & sic receptum est in praxi, & seruat tamen in Germania, teste Zasius de feud. par. 7. num. 11. Rosenthal. de feud. cap. 6. conclus. 36. num. 4. Vult. d. cap. 7. num. 93. Myling. centur. 1. obseruat. 9. num. 11. hoc tamen indifferēter seruat in feudo, in quo viuatur secundum ius Franchorum, nam iurabit solum is; ad quem feudum peruenit, Andr. d. §. omnes, Iacob. & Zas. vbi supra Intrigl. de feud. q. 56. num. 254. Frecc. de subfeud. lib. 2. Author. 2. num. 13. & 22.

53 **Q**uoad sextum, iuramentū fidelitatis idē est in effectu, ac assurationis, & vnū plerumq; pro alio accipitur, secundum Iacob. in inuestitura feud. dicto verbo qui quidē inuestiti nu. 8. Paris de Put. de reintegrat. feud. c. 245. incipiente, nunc videndum. nu. 7. & 8. Capyc. in inuest. feud. verbo, feudorum iuramenta, Præses de Franch. decis. 131. num. 4. Grāmat. decis. 105. nu. 26. & 27.

54 Verum propriè loquendo distinguitur, nam iuramentum assurationis præstatur nedum ratione feudi, sed ipsi Baroni à domesticis, & familiaribus, & habitantibus tantum, & tunc isti propriè dicuntur subditi, ad differentiam vassallorum sic dicti qui aliquid possident Andr. in cap. 1. de noua forma fidelit. verbo, item si non habet feudum; quem adhuc allegat Reg. de Ponte in prælud. feud. lect. 2. num. 6. & 7. sic etiam præstatur à cōsanguineis proximè successoris in feudo

do, etiam quod non habitent in eadem domo, vt benè explicat Capyc. in inuestit. feud. verbo feudorum assecurationes, pag. 75. & in dicto verbo, feudorum iuramenta, pag. 257. col. 1. vers. domesticis; & versic. consanguinei; Item tenentur hoc iuramentum prestare omnes ij, qui possident bona sub iurisdictione Baronis, quamuis sint burgensatica, & allodialia, vt declarat idem Capyc. in d. inuestit. verbo, feudorum assecurationes, pag. 75. col. 1. circa finē: vbi auctoritate Antonij de Alexād. ad And. in constit. Regni Neap. incip. Domini à vassallis 2. colum. dicit hoc procedere in Domino habere iurisdictionē civilem, secus criminalem tantum, & sic fuisse in facti contingentia consultum tempore, quo Rex Federicus concessit merum, & mixtum Imperium cuidam Oratori Regis Castellæ in Terra Grittiliarum. huiusmodi iuramentū assecurationis, quod prestatur à predictis domesticis, familiaribus, & habitantibus, & manentibus sub eadem iurisdictione, Doct. in cap. 1. qualiter iurare debeāt fidelitatē dicunt continere quatuor v3. *custodire vitam Domini, membrum, mentem, & honorem;* quorum tria declarauit benè Borrell. in comment. de Regis Catholici præstata cap. 64. num. 101. & de ultimo memor fuit post Narram in cons. 598. num. 10. & 11. vol. 3. declarare in eius summa. decis. tit. de iuram. assecurationis, nu. 14. vol. 1. Aduerte tamen, quod Baro nequit recipere hoc iuramentum, nec vassalli tenentur ei prestare, nisi habeat à Rege litteras assecurationis, iuxta formam traditam per Constitutionem Regni incipientem: Domini à vassallo; & Constit. Comite, vel Barone: ea ratione, secundum Andr. in Constit. Regni post mortem, quia Rex in Regno est dominus personarum, vt in constit. quia frequenter, & proinde huiusmodi litteræ conceduntur feudatario post præstitum iuramentum fidelitatis, Andr. in 58 cap. 1. de cap. Corrad. & sic possidenti

feudum in signum obedientiæ vassallorum, vt dicit Capyc. dicto verbo. feud. assecurationes, versic. assecurationis litteras; & versic. assecratio vassallorum non probat. hac de causa in Regno habentur loco inuestituræ, Andr. in cap. 1. 4. colum. quo tempore miles, &c. & in cap. 1. in fine, de feud. cognit. Capyc. in d. vers. assecratio vassallorū in Regno; vbi aduertit, quomodo sit hoc intelligendum in feudo nouo. † Verū non requiritur quod constet de actu possessionis: nam ex dicto iuramento fidelitatis præstito probatur vera possessio feudi, secundum Io. Andr. in cap. si diligenti, de præscript. quem sequitur Abbas, in consil. 62. num. 1. vol. 2. glos. in constit. Regni si dubitatio, vbi Afflic. ad monet Barones, quod conseruent talia instrumenta, vt pupillam oculorum ad probandam possessionem vassallorum; sequitur Reg. de Ponte in decis. colle. 38. num. 18. quæ possessio non probaretur ex simplici inuestitura, nisi essent geminatæ, & continuatis temporibus obtentæ à pluribus successoribus in feudo, Bald. in l. 1. in fine, C. de rer. permut. & in cap. 1. de noua for. fidel. Andr. in cap. 1. de contr. inuest. & in cap. 1. in princip. quid sit inuestit. Marcell. de Mauro in alleg. 2. num. 8. vol. 1. & sic potest limitari conclusio, Afflic. in præclud. feud. num. 149. vbi dicit per solam inuestituram non probari possessionem feudi, sed de hoc latius dixi part. 1. huius Methodi tit. de inuest. Hodie in Regno adest officiū particulare præstationis iuramenti fidelitatis, à Barone Domino, & à vassallis Baroni, vt testatur idem Regens de Ponte in præclud. feud. lect. 2. nu. 10.

60 Ceterum respectu iuramenti ligii, seu homagij, est aduertendum, quod fit pro feudo nominato ligio, seu homagio, idest concessio tali lege, quod nulli alteri, quam concedenti præstetur fidelitas, & ideo sic debet præstari illius iuramentum; & proinde regulariter non conce-

Pars 4.c.1. De fidelit. præstanda Dño. 15

conceditur huiusmodi feudum, nisi ab Imperatore, Rege, Summo Pontifice, alioque non habente superiorem, Aluarot. & Ias. in prælud. feud. Iacob. in tract. de homagiis, prima colum. Capyc. in dicta inuestit. feud. verbo ligium feudi, pag. 239. & dicitur ligium à ligando, siue à liga, siue à legalitate, & alias habet Ethimologias, de quibus per Petr. Greg. synragm. iur. vniuers. lib. 6. cap. 4. num. 23. Choppin. in consuet. Audeg. lib. 2. par. 3. c. 2. Io. Rodin. de republic. lib. 1. cap. 9. & concordat in sensu cum ethimologia homagii, quia sic denominatur à vocabulo hominū secundum Andr. in cap. omnem, de noua forma fidel. ideo in Gallia Homagium, & in Italia vassallagiam vocatur, Specul. de feud. §. quoniam vers. quod autem in Italia, & post eum declarat Marcellus de Mauro, alleg. 99. sub num. 4. vol. 1. & idem est, ac obsequium, fidelitas, obediētia, seruitus, & similia; secundum Petr. Gregor. & Rodin. vbi supra, & conferunt dicta per Franc. Marc. decis. 345. & Grāmat. decis. 105. num. 33. Capyc. tamen vbi supra testatur de hoc vocabulo ligio nullibi in iure fieri mentionem, nisi in cap. pastoralis §. rursus, vers. homōq; ligius, de re iudicata.

62 Sed, quicquid sit, quando feudum ligium concederetur ab aliquo, qui cognosceret superiorem, quamuis strictè de eius natura deberet concipi forma dicti iuramenti, & nulla persona excipi in fidelitate, secundum glos. in d. cap. pastoralis; intelligitur tamen semper persona superioris cōcedentis tale feudū reseruata, vt concludit Capyc. dicto verbo ligiū, col. 2. circa medium, non q̄ intelligatur præstitū duobus; sed quia ex iuris necessitate illa reseruatō remanet ratione superioritatis, nam de natura huius iuramenti est, quod non præstetur pluribus, sed vni tantum: duorum enim Principū in solidum vassallus ligius esse non potest, glos. in d. Clem. pastoralis, Capyc. decis. 162. nu. 17. Affl. decis. 307.

num. 3. Mansuet. in tit. de feud. in fine, cum alijs plenè cumulatis per Borrell. in summa decis. tit. de iuram. homagij, & 63 ligij, nu. 9. † Sed nō sic erit in iuramēto fidelitatis, nā poterunt ab vno vassallo plura præstari, si plura feuda teneret, vt notat Io. Andr. in d. Clem. pastoralis, §. rursus, de re iudic. Affl. d. decis. 307. n. 3. Guid. Papa, decis. 310. & 311. Capyc. vbi supra, & ideo pluribus tenetur seruire, iuxta notata supra, & hanc differentiam inter hæc iuramēta voluit assignare Capyc. licet confusè explicet sub inuolucro verborum, in d. ver. feud. homagia, pag. 245. vers. homagij iuramentum.

64 In effectu tamen homagium importat iuramentum fidelitatis, quod propriè fit Regi, & Domino non recognoscenti superiori, licet diuersis respectibus, & dicitur homagiū ligium, quoniam ligatur domino, fitq; illius homo nullo alio excepto, vt declarat Andr. vbi supra, què sequitur Reg. de Pōte in d. prælud. feud.

65 lect. 1. nu. 22. hodie tamē in Regno omnes Barones sunt ligij, vt apparet ex iuramento præstito per Barones tempore Regis Alphōsi, vbi oēs Barones Regni, tanquā vassalli ligij iurauerūt fidelitatē, homagiā, & ligiā cōtra omnes personas, nemine excepto, & iustū hoc erat, quoniam Regnū pariter concessum erat sub hac forma, vt per inuestiturās habetur, teste eodē Reg. de Pōte decis. 33. nu. 10.

66 Cæterum quæ sit forma, sub qua huiusmodi iuramentum præstetur, describit Borrell. in summa, decis. tit. 59. de iuramento homagij, & ligij, nu. 3. cū seq. vbi etiam solemnitates cōmemorat, v3. vt præstetur flexis genibus, cōplicitis coram Principe manibus cum eiusdē Principis manibus, allegat Andr. & Capyc. vbi sup. & Marin. de Caramani. antiquū Glos. in Constit. Regni Domini a vassal-


67 lis, vers. domini, circa finē; & de effectibus huius iuramenti differit idē Borrell. vbi supra, vbi vide, & multa alia ad hanc materiā dicemus infra tit. de adiutorijs.

DE SERVITIIS DETERMINATIS

In concessione feudorum, & solutione Adhoæ.

C A P. I I.

SUMMARIUM.

- I**  *Servitium determinatum in feudo, si non præstat feudatarius priuatur feudo, & num. 11.*
- 2** *Feudū conditionatū dicitur, quando conceditur cum seruitio determinata, & explicatur exemplis.*
- 3** *Servitium determinatum debet præstari à feudatario absque interpellatione.*
- 4** *Servitium determinatum an augeatur, si feudum recipiat incrementum.*
- 5** *Expressum aliquid esse quot modis dicitur in iure.*
- 6** *Servitium determinatum in feudo an possit præstari per substitutum; & substitutus utrum sit aequè idoneus, possit ab eodemmet Domino iudicari, num. 7.*
- 8** *Servitium determinatum poterit præstari per substitutum, quoties feudatarij conditionem non dedeceres.*
- 9** *Feudatarij, quando sunt personæ illustres, indifferenter pro feudis seruitium præstant per substitutum.*
- 10** *Feudatarius tertius possessor potest cogi ad præstandum seruitium pro præterito debitum, & pro eo exequi feudum actione reali, & num. 31.*
- 11** *Feudatarius au priuabitur feudo, si seruitium determinatum non præstiterit, & quid si diminutè.*
- 12** *Sententia an requiratur ad priuandum feudatarium feudi concessione ob seruitium præstitum, & quis tunc erit ludez in Regno.*
- 13** *Feudum concessum sub annuo reddito in pecunia, an sit propriè feudum, & an sit præstandum pro eo iuramentum fidelitatis, num. 14. & quid de ipsa fidelitate, num. 15.*
- 16** *Feudatarius si defecerit à solutione census, an priuetur feudo, latè discutitur articulus.*
- 17** *Alhoæ est subrogata in Regno loco seruitij militaris.*
- 18** *Servitium determinatum ministerio iuris in feudis nobilibus, & quaternatis quid nam sit in Regno.*
- 19** *Alhoæ unde dicta, & originem sumpsit.*
- 20** *Adhoæ eodem iure censetur, ac seruitium militare, & si non debetur seruitium, neque ipsa adhoæ.*
- 21** *Servitium militare, vel solutionem adhoæ alternatiuè recipere, stat in electione Domini.*
- 22** *Servitium militare de persona feudatarius non tenetur præstare, nisi fuerit submonitus.*
- 23** *Adhoæ materia à multis tractatur remissiuè.*
- 24** *Adhoæ debet solui à feudatario, etiam Clerico.*
- 25** *Adhoæ debet solui à primogenito succedente in feudo absque diminutione vite militiæ, & num. 48.*
- 26** *Adhoæ potest solui à quocumque nomine feudatarij.*
- 27** *Adhoæ debet solui à feudatario tenente feudum cum pacto de retrouendendo.*
- 28** *Adhoæ debet solui à feudatario, licet feudum detineat de ordine Iudicis sequestratum*

- stratum ad instantiam creditorum, & quid, si non habeat aliunde, nu. 29.
- 30 Adboa debet solui à feudatario, etiam habito respectu ad annuos introitus venditos super feudo.
- 31 Adboa potest exigì actione hypothecaria, etiam pro praterito contra tertium possessorem.
- 32 Adboa debet solui à muliere possidente feudum pro dotario.
- 33 Adboa debet solui à conductore reddituum feudi, modò conductio sit facta pro tempore decem annorum ad minus.
- 34 Adboam tenetur soluere recipiens annuos introitus in locum feudi.
- 35 Adboa debet solui Domino immediato, & in quo loco, si habeat plura feuda.
- 36 Baro tenetur soluere adboam Domino Regi pro subfeudo, & subfeudatarius eidem Baroni.
- 37 Adboa si non soluat, in quam pœnam incurrat feudatarius, & quid, si diminituè soluat.
- 38 Adboe taxatio qualiter fiat in Regno, refertur obseruantia.
- 39 Adboe taxatio semel facta, an iterum possit fieri pretextu, quod redditus feudi sint aucti, & quãdo hoc procedat, nu. 41.
- 40 Feuda multa reperiuntur taxata in Regno pro parua quantitate adboa.
- 42 Adboa quando debeat augeri, vel diminui, habito respectu ad augmentum, & detrimentum feudi, & num. 43.
- 44 Adboe diminutio ex causa detrimenti qualiter fiat in praxi.
- 45 Adboa non debetur de feudo, pro quo soluitur annua pensio.
- 46 Adboa non debetur pro feudo, in quo est expressè determinatum seruitium in primordiali inuestitura.
- 47 Adboa non debetur de pecunia peruenta ex venditione feudi.
- 48 Adboa non debetur de portione super feudo debita ex causa vite militiae, vel paragij.
- 49 Adboa non debetur, quando fit Domino Regi donatiuum, sed an possit agi contra Barones non contribuentes, & cui competat actio.

- 50 Barones, qui non interueniunt in donatiuo, quod fit Regi, adhuc videntur consentire.
- 51 Adboa an debeat, quando bellum est extra Regnum.
- 52 Adboa an debeat, quando seruitium est prescriptum.
- 53 Adboe remissio facta à Rege in beneficium Barouis, an extendatur ad eius subfeudatarios.



VIDIMVS in titulo præcedenti de seruitio indetermi-
nato, contento in fidelitate, sequitur hic tractandũ de determinato: Ideo pro ipsius explicatione aduer-

to, quod huiusmodi seruitium dupliciter pro feudo deberi contingit. Primo, quando est determinatum factò hominis. Secundo, Ministerio legis.

- 1 **Q**uoad primum quando in concessione feudi seruitium est determinatum, tunc dicitur inesse feudo, ad quod ponderatur doctrina And. in c. 1. S. nec est alia iustior. nu. 38. quæ sit prima causa benef. amit. per Cõsil. Theodor. in alleg. 81. nu. 14. 15. hinc est, quod si à tali seruitio defecerit feudatarius cadit à feudo, nã sub hac conditione resolutiua censetur facta cõcessio, secundũ Andr. in cap. 1. S. quia, Episcop. vel Abb. quem sequitur Paris. de reintegr. feud. in cap. incip. fuit aliàs coram me pag. 31. & proinde rectè vocamus huiusmodi feudum conditionatum Affil. in cap. 1. S. & quia vidimus, versic. notandum, nu. 24. de his, qui feud. dare poss. Exempla sunt multa, & signanter in feudo concessio Valuassoribus Regis, vt assideant eius valuis, de quo per And. in cap. 1. num. 6. de his, qui feud. dare possunt, sic in feudo guardiæ, & Castaldix, concessio sub seruitio determinato,

B 3 vide

videlicet, vt feudatarius gubernaret, & custodiret aliquem locum Domini, de quo per Andr. in tit. de feud. guardiæ, & Castald. quæ feuda parificantur illis, quæ hodiè conceduntur Aduocatis pro patrocinio, & dicuntur feuda Aduocatiæ. Andr. in d. S. sed nec alia iustior; quæ sit prima caus. & c. & in d. c. i. de feu. guar. & Cast.

3 Habent huiusmodi feuda non nulla particularia in primis, quod pro seruitio promisso, maximè, si est statuta dies, locus, & vices, nulla alia requiritur interpellatio, Andr. & Aff. in d. S. sed nec alia iustior, in quo differt à seruitio indeterminato, de quo diximus supra tit. præced. quia pro illo debet feudatarius esse submonitus, nisi ei constaret de necessitate Domini Par. de reintegr. feu. pag. 175. num. 5.

4 Item huiusmodi seruitium determinatum augetur, si feudum recipiat notabile augmentum, secundum opinionem Andr. in cap. 1. S. si quis de Manso; de contr. inuest. verum Aff. ibid. nu. 46. hoc intelligit, quando concessio esset facta expressè cum augmentis, & ad hanc opinionem Aff. satis conferunt dicta per eundem Andr. in cap. 1. num. 29. de controu. inuest. Et expressio potest detegi ex aliquibus verbis æquipollentibus, & coniecturis, vt dicit Aff. vbi supra sub nu. 47. vers. cum incrementum. hinc expressum dicitur etiam, quod colligitur ex expresso, vel comprehenditur sub verbis generalibus, & vniuersalibus, vt latè per Aymon. Crauet. in conf. 147. num. 2. vol. 1. Feder. de senis consil. 158. Couar. lib. 1. variarum resolut. cap. 15. nu. 9. quos sequitur Camill. Med. conf. 6. nu. 28. & 29. & de his latè dixi in cap. vlt. par. 1. vol. 1. huius Metho. similiter expressum, dicitur id, quod attèto more Regionis debetur pro feudo, vt benè explicat Conf. Theod. in al. leg. 81. nu. 23.

6 Item huiusmodi seruitium determinatum propter inhabilitatem feudatarij,

rij, vel aliud iustum impedimentum potest præstari per substitutum, vt per tex. in l. quisquis, & l. ad similitudinem; deducit Andr. in cap. si quis decefferit, in fine, si de feudo defun. milit. & tradit in cap. Imperialem S. firmiter num. 33. de prohibita feud. alienat. per Feder. & latè cumulat Gizzar. in decis. 44. nu. 49. & nouissimè Borrel. in d. sum. decis. tit. de iure adhoæ nu. 18. vers. declaranda sunt, & ibi enunciat alias causas excusationis; verum iste substitutus debet esse æquè idoneus, & acceptabilis, ad quod facit littera textus in d. S. firmiter de prohib. feud. alienat. per Feder. vbi Camar. dicit, quod, an talis sit, poterit iudicari ab eodèmet Domino, iustè tamen iudicante.

8 Sed an iustum impedimentum, & causa excusationis sit, quando seruitium esset tale, quod non possit præstari per eundemmet feudatarium (puta) si dedecret eius conditionem, Andr. in d. cap. si quis decefferit vers. item si dignitas, si de feud. defuncti militis fuerit controu. videtur determinare, quod possit in hoc casu seruitium præstari per substitutum, etiam quod tempore concessionis feudi feudatarius haberet dignitatem, qua attenta, dictum seruitium absque dedecore non possit præstari; nam licet sibi esset imputandum, cur se obligauerit, quod suo nõ conuenisset statui, arg. tex. in l. qui bona S. de illo ff. de danno infecto. Et proinde paria esse ab initio talem sine dedecore seruitium præstare nõ posse, ac ex post facto, vt p. tex. in l. 2. S. generaliter ff. de doli except. dicit Andr. vbi supra; nihilominus subdit tunc, etiam integrum esse feudatario huiusmodi seruitium cõmutare cum alio æquipollenti, arbitrio tamen Domini, tanquam boni viri, qui in hac electione releuatur, esto quod in commutatione grauetur; & sic concludit Andr. in dicta

9 addit. 1. hinc indifferenter personæ illustres seruiunt p. substitutum, Bald. in l. nullus C. de decur. lib. 10. cuius dictum procedit

cedit etiam, quod sit seruitium, ad cuius præstationem videatur electa persona feudatarii, dicit And. Barbat. de præstât. Card. quæst. 5. nu. 22. quem refert. Bamburg. in repet. cap. quod si clericus, tit. si de feud. defun. quæst. 9. nu. 176.

10 Item huiusmodi feudi cōcessi ad hoc seruitium determinatum qualitas est, quod omnia onera debita à feudatario occasione ipsius debent solui à possessore; nam quantum ad hoc etiam reale reputabitur, ut tradit Affl. in d. cap. 1. §. sed nec est alia, nu. 16. cum plur. sequent. item quæro an ius seruiendi, quæ sit prima causa benef. amit. & optimè hoc fundat Conf. Theod. in d. all. 81. nu. 26. & 32. vbi plus dicit, quod contra tertium sit exequutio in ipso feudo, etiam pro interesse, quod succederet loco alicuius seruitij consistentis in facto non præstito; allegat tex. in l. stipulationes non diuiduntur, in vers. Celsus, ff. de verborum obligationibus. & circa hoc conueniunt huiusmodi feuda cum feudis nobilibus, habentibus seruitium determinatum, pro quibus soluitur adhuc, ut infra.

11 Tandem est sciendum, quod si feudatarius defecerit à præstatione huiusmodi seruitij determinati, priuabitur feudo ut est tex. apert. in d. §. sed non est alia, quæ fuit prima caus. benef. amittend. Verum si diminutè præstiterit, tunc licet videatur plus deliquisse, quam si nullum præstitisset, ut latè probat Andr. in constit. Regni. Si vassallus, sub col. 7. à vers. quid si feudatarius venit ad diem, & fecit seruitium diminutum; nihilominus per ritum Curie ad quadruplum tenebitur, quando diminutè seruit; hac de causa in apodixis, quas Curia facit de receptione, apponit clausulam protestatiuam, ut dicit Andr. ibidem, col. seq. vers. sed obstat ritus Curie, quem sequitur Affl. in d. cap. 1. §. sed nec est alia, nu. 47. quæ fuit prima caus.

12 Sed successiue erit inuestigandum in prædicto casu priuationis feudi, an requiratur sententia, & est certum, quod

sic; nam verbum auferendi in d. §. sed nec est alia iustior; intelligitur per actum iudiciarium, ut ex tex. in l. deferre, §. fin. ff. qui poti. in pignor. habeant. & ex alijs deducit And. in d. constit. Regni. Si vassallus, col. 5. circa medium à vers. dubitatur, vtrum sententia Regis, subdens in col. 7. quod si propria auctoritate Rex feudi possessionem ceperit in casibus ibi expressis ab eo, adhuc poterit feudatarius post captam possessionem feudi venire, & docere de iusto impedimento, vel alia excusatione legitima, & debet audiri, & restitui, allegat tex. in l. si finita, §. si forte, ff. ex quibus causis maiores, & tunc Iudex competens erit in Regno magnus iustitarius, ut dicit idem And. col. 3. in vers. dominus poterit dissasire.

13 Illud tamen non est silentio præmittendum, nimirum sub hoc feudorum genere adscribi posse feuda, pro quibus præstatum aliquid certum annuatim, tunc enim illud tantum debetur à feudatario, puta si præstaretur spalla porci, gallina, & similia, nã hæc non sunt propria feuda, sed impropriè dicuntur, cum potius retineant naturam contractus innominati, seu emphyteutici, ut dicit Affl. in prælud. feud. num. 139. sic etiam, si datur pro annuo reddito in pecunia, nam tunc talis concessio potius erit ad censum, quam ad feudum, secundum Bald. in cap. fin. 1. col. extra de causis poss. & propriet. idè in cap. si cautio, extra de fide instrumentor. Speculat. in titul. de locat. §. nunc aliqua;

14 & hoc adeò verum esse fatetur Alex. consil. 136. vol. 1., quod tenet pro huiusmodi feudo non esse necessariam præstationem iuramenti fidelitatis, & de eius dicto meminit Curt. de feud. par. 1.

15 quæst. 6. num. 19. Sed aduerte quod Alexand. non dicit huiusmodi feudum esse exemptum ab ipsa fidelitate, quia erraret, cum sit de substantia feudi, & proinde semper inest, ut in hac specie feudi notabiliter aduertit Cōsil. Theod. in d.

in d. alleg. 81. num. 8. , benè verum est, quod erit exemptum à seruitio determinato, ac consequenter à solutione ad hoc in Regno, vt dicit Consil. Theodor. ibi, & sic seruatum in Regia Camera refert auctoritate Ayell. & aliorum.

16 Sed vterius est hic quærendum, an huiusmodi feudum contineat in se conditionem resolutiuam, & proinde cadat à iure suo feudatarius, si aliquo notabili spatio defecerit à solutione redditus, Speculator in tit. de locato. §. nunc aliqua tenet, quod sic, & sequitur ipsum Laudens. in cap. 1. de his, qui feudum dare poss. Roman. in l. 1. §. 1. ff. de public. Io. Fab. in l. 2. C. de iure emphyteot. Gemin. in cap. ad Apostolicæ, de re iudic. Aluarot. in d. cap. 1. §. sed nec alia, quæ fuerit prima caus. benef. amitt. & Imol. in c. 2. extra de feudis dicit hoc procedere etiam, quod talis feudatarius defecerit à solutione canonis per mille annos: & quamuis aliqui teneant contrarium, secundum Innoc. in d. cap. ad Apostolicæ, de re iudic. cuius dictum singulare reputauit Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum colum. 5. de constitut. subdens, pro ista opinione esse vnicum textum in d. c. 1. §. sed nec est aliq. quæ sit prima causa benef. amitt. & ipsum vt veriore in puncto iuris defendat Curtius in tract. de feud. par. 4. tit. ex quibus causis benef. amitt. in causa 39. priuationis feudi num. 80. supradicta tamen est verior, & æquior opinio, & probatur ex traditis supra in titul. præced. num. 21. & suadetur potissima illa ratione considerata à Laudens. nimirum, quia de hoc non habemus legem feudalem, vt dicit Bald. melius recordatus in cap. finali, de re iudic. cum contrarium dixerat in dicto cap. quæ in Ecclesiarum. & licet Curt. arguat ex generalitate text. in dicto §. sed nec alia, prætextu, quod loquatur, tã respectu seruitij personalis, quam realis, decipitur, nam in textu fit tantum mentio de seruitio, ibi, hoc seruitium facere recusauerit, ergo

nullo modo potest extendi ad annuam pensionem, cui penitus non conuenit hoc nomen seruitij, & sic moderniores communiter concludunt contra Curtiũ in d. §. sed nec est alia iustior.

17 **Q**uoad secundum, seruitium determinatum ministerio iuris in feudis nobilibus, & quaternatis est militare, pro quo hodie in Regno est subrogata solutio ad hoc, vt dicit And. in cap. 1. de Capitaneo, qui curiam vendidit. Frecc. de subfeud. in 5. auctoritate Baronum nu. 8. Anna consil. 3. nu. 6. Iacob. de Ayell. in d. tract. de iure ad hoc num. 52. quos sequitur Consil. Theod. in d. alleg. 81. nu. 36. Marcell. de Mauro alleg. 21. nu. 3. vol. 2. & ideo sub isto determinato seruitio, seu solutione ad hoc videtur facta in Regno concessio feudi, quamuis determinatio fiat ex post facto, vt declarat Afflic. in prælud. feud. num. 137. & 138. & si fiat concessio feudi cum remissione ad hoc non esset feudum, Reg. de Ponte consil. 30. num. 20. lib. 1. Thor. in add. ad decis. Saler. 51. sed

18 quod dictum seruitium militare sit determinatum in Regno, v3. vt quilibet feudatarius possidens feudum viginti vnciarum redditus seruire debeat cum tribus equis spatio trium mensium quolibet anno, habetur in cap. Regni, incip. Item

19 statuimus, quod Comites, & Barones, & ratio cur loco ipsius sit subrogata solutio ad hoc, est, quia nonnulla feuda, mediante assensu Regis, vel mortuo primo acquirente, viuente secundum ius Longobardorum, inter hæredes fuerunt diuisa, & vt isti præstarent dictum seruitium, habitò respectu ad redditus viginti vnciarum se adunabant, & vnusquisq; pro portione tenebatur contribuere; vnde barbaro modo, ab allusione vocabuli huiusmodi solutio vocatur *Ad hoc* siue *ad hocamentum* And. in d. c. 1. nu. 9. de contr. feud. & in cap. Imperialem S. firmiter, de prohibit. feudi alienat. per Feder. & ibi Camer. Anna in d. consil. 3. nu. 9. cum seq. Camil. de Curt. in diuers. feud.

Pars 4. c. 2. De seruitijs determinatis &c? 21

feud. fol. 40. & 41. cum sequen. Regens Rovit. in pragm. 19. num. 2. de off. procur. Cęsar. cumulat alios intrigl. de feud. centur. 1. quęst. 45. nu. 3. & Antonius Bonin. de seruitio personal. vassal. par. 3. cap. 2. §. Adhoa vers. ad hoc vsus.
 20 hinc dicimus quod cum ista adhoa sit subrogata loco dicti seruiti personalis, Andr. vbi supra, & in S. similiter in ostenditijs, de cap. Corrad. & ibi Loffred. latę Borrell. in summa decis. in tit. de adhoa nu. 1. vsque ad 6. vol. 1. eodem iure censi debet, l. qui si ff. de donationib. Afflic. in Epistola incipiente: Obortus, ante tit. ex quibus causis feud. amitt. num. 248. & 249. & valebit argumentum, feudatarius non tenetur seruire, ergo non tenetur ad solutionem adhoę. Camer. in d. S. firmiter litera A. fol. 92. verum hodie est perpetua, teste Borrell. in summa decis. tit. de adhoa.
 21 sub num. 4. vol. 1. † Attamen licet ista adhoa pro seruitio personali exigatur, & de iure communi possit dubitari, an sit in electione feudatarij, vel domini recipere potius personale seruitium, vel pecunię, ex traditis per glos. in cap. imperialem, §. firmiter, de prohibita feud. alienat. per Feder. Iacob. de S. Georgio in inuestit. feud. versic. & promiserunt, num. 26. & alijs adductis per Borrell. in summa decis. d. tit. 37. de adhoa num. 9. cū seq. tom. 1. veritas tñ est, quod sit in electione domini Regis tempore belli habere potius dictum seruitium, quam adhoam, vt per Andr. in d. cap. 1. S. similiter, de cap. Corrad. cum alijs allegatis per Capyc. & in decis. 10. num. 15. & decis. 32. num. 2. & proinde adhoa dicitur exigi de permissione Curię, & in ista obseruantia statur hodie in Regno, dummodò feudū sit valoris viginti vnciarum redditus, vt supra, nam si minus, tunc posse contendere vassallum loco seruitii soluere adhoam, restatur Andr. in cap. 1. S. huius autę generis, ex quibus causis, &c. prout hęc omnia refert Camer. in d. S. firmiter, sub. litera G. & H.

22 fol. 49. Sed est sciendū, quod quādo dominus Rex vult in casu permissio, quod feudatarius seruiat de persona, debet ipsum moneri facere, quia non submonitus non tenetur seruire, Andr. in d. cap. 1. §. nec alia iustior, quę fuit prima causa benef. amitt., itaut, si reperitur absens, tempus competens ei assignari debet, infra quod iter agere possit, videlicet, viginti milliarum pro quolibet die, secundum glos. & Andr. in d. cap. Imperialem, §. firmiter, quod extendit in omnibus alijs dominis inferioribus.
 23 Rege, ibi Camer. lit. K. fol. 92. † Et licet multi de hac materia adhoę tractent, & signanter Iacobus de Ayello in tractatu de iure adhoę, & Boninius de seruit. vassal. dicta par. 3. §. 2. ver. adhoa, Rinatus Cappinus in cōsuetud. Andeg. lib. 2. p. 1. tit. 1. ar. 4. vol. 2. & passim nostri Regnicolę in d. cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. §. firmiter; & doctissimę Reg. Tapia de Constit. Princip. cap. 4. nu. 59. cū pluribus seq., ego tamen aduertenda censui aliqua frequentiora, &

- Primo à quibus debeat adhoa.*
- Secundo quibus debeat.*
- Tertio quę sit pœna, si non soluantur tempore statuto.*
- Quarto qualiter taxetur.*
- Quinto quibus casibus non debeat.*

24 Circa primum, adhoa debetur ab ipsa persona feudatarij propter seruitium debitum, etiam quod sit Ecclesiastica, Bald. in cap. 1. in fine vers. libellarię, de pace constantię, quem sequitur Bambac. in cap. qui Clericus, quęst. 10.
 25 nu. 177. si de feud. defunct. milit. & erit primogenitus in Regno, quia ipse tenetur seruire, & proinde eius solutio non diminuit vitam, & militiam, debitam secundogenitis fratribus, Afflic. decis. 252. Loffred. in cap. Imperiale, §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Feder. Capyc. in inuestit. feud. versic. feuda adhoant,

adhoant, col. penult. vbi refert, sic iudicatum in S. C., & sic etiam Præses de Franchis decis. 20. num. 11. cum alijs plenè adductis per Consil. Scip. Theodor. in alleg. 81. num. 2. vers. & porro adhoam, vbi hoc extendit etiam respectu paragij, & ego dixi alias in tit. de success. ab intest. par. 3. c. 4. vol. 1. & dicam inferius. † Verum potest ista adhoam solui à quocunque nomine feudatarij debitoris, Io. And. in addit. ad Speculatorem, in rubr. de feud. col. 2. per tex. in l. 2. de stat. liber. Bald. in d. cap. 1. S. libellariè, de pac. constit. Gizzarell. d. decis. 44. sub nu. 32. Sed eximitur ab ista obligatione, si vèdiderit feudum etiam cum pacto de retrouèdendo, quia tunc sic emens verè dicitur dominus, & ideo tenetur ad seruitium, vt latè probat Schrader. de feud. par. 6. cap. 6. num. 24. Nam quousque non recematur, & percipiat omnia emolumèta, par est, vt onera sustineat, l. 2. ff. de in diem adiect. secus vero esset, quando feudatarius èt alieno gravatus haberet feudi fructus, & emolumenta sequestrata, & exequuta ad instantiam creditorum, quia tunc ipse debitor tenebitur ad seruitia, & consequenter ad adhoam, Camer. in cap. Imperialem fol. 142. Gayll. obseru. 117. num. 6. lib. 1. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 15. num. 5. cum alijs adductis per Khol. de ser. feud. par. 1. num. 70. cum sequen. qui sub nu. 78. † restringit hæc, quando feudatarius debitor non haberet aliundè, quia tunc poterit ex dictis fructibus, etiam in præiudicium creditorum soluere adhoam, arg. tex. in cap. si propter tua, de rescript in 6. cum alijs ibi plenè adductis. † Ite feudatarius vendens annuos introitus super feudo Regio assensu mediàte, habita ratione de illis debet soluere adhoam, quia emens nõ dicitur feudatarius, nec vendens dicitur pauperior factus, cum vigore dictorum annuorum reddituum videatur pretium recipere, & sic ad eundem feudatarium, & non ad euentem annuos introitus

comperit solutio adhoæ, vt determinat Franc. de Amico in repet. feud. pag. 48. col. 2. num. 26. cum seq. licet contrarium videatur tenere de Mauro in allegat. 81. tom. 1. † Item venditor feudi, si seruitium pro præterito Regiæ Curiæ non præstiterit, emptor ad illud tenebitur. Afflict. in S. sed nec alia num. 24. vers. si autem &c. Quæ fuer. prima causa benef. amitt., dummodò agatur per Regiam Cameram contra emptorem actione hypothecaria, & sic reali, nam in actione personali non poterit ipse abstringi, sed venditor, vt declarat idem Afflict. ibid. num. 46. vers. & in quatum, & dixi supra num. 10. † Item seruitium debetur à muliere, tenente feudum pro donatario, & consequenter ipsa tenetur ad adhoam. Ayell. num. 6. sicut dicimus in usufructuario, qui tenetur ad solutionem adhoæ, non autem proprietarius, Capyc. decis. 184. num. 3. quem sequitur Coppinus ad d. consuet. Andegu. lib. 2. par. 1. titul. 1. artic. 4. vol. 2. † Item conductor feudi, & eius reddituum per decem annos cum Regio assensu tenebitur ad solutionem adhoæ Domino Regi, vt fuisse obseruatum in persona Nicolai Anelli Imperati refert Ayell. num. 59. secus si ad minus, & modicum tempus, nam tunc solutio spectaret ad locatorem, ex traditis per Fab. de Ann. in consil. 3. quem sequitur Borrell. vbi supra nu. 27. † Item habens fructus feudi in pecunia à Rege loco reddituum feudorum, puta, si esset facta concessio alicui de feudo aperto domino, quod deinde per eundem dominum restitueretur primo feudatario, & Rex solueret illi secundo feudatario tantam pecuniã annuatim, quæ ascenderet ad valorem fructuum feudorum, tunc iste tenebitur ad solutionem adhoæ, & seruatum in R. C. in personam Ill. Consalui magni Capitanei refert. Loffred. paraphr. feud. & propriè in cap. 1. vers. in hoc loco dicitur, &c. de controu. inuestit.

35 Circa secundū aduerto quod adhoam debetur

Pars 4. c. 2. De seruitijs determinatis &c. 23

debetur domino immediato, quia illi seruire tenetur vassallus, vt determinat Andr. in d. cap. 1. S. rursus, vers. vsum autem, de controu. inuestit. num. 6. Verum si quis haberet plura feuda in diuersis territorijs, in dubio erit soluenda domino in loco vbi est feudum caput Baronię, nisi aliter dicitur loci consuetudo. Par. de reintegr. cap. an si domino feudi. Ayell. vbi supra nu. 9. † Item debetur domino immediato, & non eius affictatori status, nam in dubio non censetur locasse exactionem ad hoc; & ratio est, quia successit in locū seruitij, vt alijs dixi, & ipse dominus tenetur seruire Regi, vnde recepit hoc emolumentum in emendam huius seruitij, & consequenter in dubio non pręsumitur velle gratis seruire, cum possit cum premio; vt bene explicat, & alijs medijs confirmat Anna in d. consil. 3. per totum.

37 Circa tertium, pœna non soluentis ad hanc post requisitionem est priuatio feudi de rigore iuris; sed in Regno de consuetudine punitur ad quadruplum, & sic etiam si diminutè soluatur, vt dicit Andr. in cap. si vassallū, si de feud. fuer. contr. licet in constit. R. si vassallus latè differat, plus delinquere feudatariū prestando seruitium diminutum, quam in contumacia nihil. Verum ad hanc pœnam quadrupli, non erit necessaria sententia, vt aduertit Afflic. in c. 1. S. sed nec alia num. 47. quæ sit prima caus. benef. amitt. & asserit hoc esse dispositum per cap. Regni: attamen auctoritate Andr. in d. constit. si vassallus, dicit, quod per restitutionem in integrum minor euitabit hanc pœnam. Ceterum respectu sententię conferunt dicta à nobis infra titul. seq. de renou. inuestit. num. 69.

38 Circa quartum, est aduertendū, quod taxatio ad hoc est moribus introducta in Regno Neapolis, & taxatur iuxta redditus in feudis nouis, vt dicit Andr. in cap. Imperialem S. firmiter nu. 30. vers. videtur de prohib. feud. alien. per Feder. quem sequitur Regens Roukus in prag-

mat. 19. num. 5. de officio Procuratoris Cæsaris &c. & fit hoc modo v3. pro feudo cum vassallis valoris vnciarum viginti soluuntur pro ad hoc decē vncię cum dimidia: pro territorio feudali absque vassallis exiguntur vncię sex, pro quibuslibet viginti vncijs; si vero consistat in annuis redditibus corpus feudi, v3. dohanis, gabellis, & alijs similibus, pro annuis viginti vncijs exiguntur annuę vncię quinque, & vna quarta plus vncię, ita Andr. in cap. 1. in fine quis dicitur Dux, & in d. cap. Imperialem S. firmiter nu. 3. de prohib. feud. alieni per Feder. & ibi Camer. fol. 93. littera G. & O. cum alijs cumulatis per Annam in d. consil. 3. num. 6. & 7. Ayell. in d. tract. de iure ad hoc nu. 52. vers. & soluitur &c. vbi testatur sic seruari in Reg. Camera, & ipsum sequitur Camil. de Curte in diuers. feud. pag. 41. nu. 48. cum sequent. vbi assignat rationem differentię huiusmodi taxę.

39 Sed dubiū est hęc, an si semel sit facta taxa sub pretextu, quod redditus feudi recepissent augmentum, possit augeri; & de iure communi est difficultas ex dictis per DD. in cap. 1. S. si quis de mās. de controu. inuestit. sed in praxi aliter seruatur, vt declarat exemplis Anna in cap. 1. de vassal. decrep. etat. nu. 149. cum sequent. & sic hodie in Regno obseruamus, quod post quam feuda semel sunt taxata per Curiam, & taxatio ad hoc de ordine Superiorum est registrata, nõ crescit, nec decrescit solutio illius, licet redditus quacunq; occasione augeantur, vt dicit idem de Curte, vbi supra num. 59. fol. 41. à terg. hoc idem fuit iudicatum in Reg. Camera in fauorē Vniuersitatis Bitonti, contra Fiscum petentem augmentum ad hoc, ex causa augmenti feudi, referente Domino de Dauit, anno 1576. vt videtur in registris Reg. Cam.

Decisio R. Camera.

40 Et ex his verificatur doctrina Andr. in d. S. firmiter, quem sequitur Camer. cum alijs allegatis per Capyc. in inuestit.

- tit. ver. feuda adhoant in principio fol. 27. Anna in d. cap. 1. de vassalli decrep-
 etat. num. 155. & Regens de Pont. de-
 cis. 3. nu. 2. videlicet, quod reperiuntur
 feuda magni valoris seruire pecunia, &
 41 adhoamento, quasi nihil, sed intellige
 hoc procedere, quando Regi alia noua,
 non vrgeat necessitas, aliàs secus. Lucas
 de Pēna in l. 1. C. de super indict. lib. 10.
 & Andr. in cap. de nauigia, de statu, &
 consuetudine, & in cōstit. si dāna Clan-
 42 destina, circa finē. † Item prædicta intel-
 liguntur de augmento modico, nam si
 augmentum esset notabile, & tanti va-
 loris, vel plus quanti est totum feudum,
 tunc augendum erit seruitium pro mo-
 do valoris, vt concludit Andr. in cap. 1.
 S. rursus, vers. aut hoc de controu. inue-
 stit. Capyc. in inuestit. versic. feudorum
 43 augmēta fol. 85. vers. & adde. † Sed ad-
 hoā stat loco seruitij, ergo debet auge-
 ri tunc adhoā. quid è conuerso, an mi-
 nuī debeat seruitium, & consequenter
 adhoā, si notabile accidat detrimētum?
 & videtur quod sic, nam contrariorū e-
 adem est disciplina s̄m̄ glos. quę loquitur
 in his terminis in l. merces S. vis maior,
 ff. locati; verū adhuc debet esse nota-
 bile detrimētū, puta, si pars feudi fue-
 rit euicta, vel casmate perijt, aut aliud
 44 notabile damnum casu recepisset. † Et
 tunc ad obtinendam diminutionem ser-
 uicij in praxi impetrantur Regiē litterę,
 dicit Ayell. vbi supra num. 55. quia de-
 bet expressè diminui specifica abroga-
 tione legis, secundum Andr. in cap. 1.
 nu. 18. vers. nec intelligēda sunt, de cap.
 qui cur vendit: sicut expressè constitui
 Reg. Rouit. in d. prag. 19. nu. 4. de officio
 procur. Cēs. & ideo pro augmento feu-
 di, non debetur, nisi specificè dicatur,
 And. in d. S. rursus vers. quid si, de con-
 trou. inuestit. ceterum tam circa quali-
 tatem huiusmodi detrimēti, & aug-
 menti, ex quo regulatur diminutio, vel
 augmentum seruitij, & consequenter
 adhoę, latè differit Andr. vbi supra à
 vers. dic ergo, vbi vide.
- 45 Circa *quintum*, est aduertendū istam
 adhoam non semper deberi, & signāter,
 quādo feudum est destinatum ad serui-
 tium reale, puta ad annuam pensionem,
 de qua supra diximus nu. 13. nam tunc
 feudatarius nec ad adhoā, nec ad aliud
 tenebitur, secundum glos. in cap. 1. S.
 fin. de cap. qui Curiam vēd. & ibi Alua-
 rot. & ideo in hoc Regno non soluitur
 adhoā à feudatarijs, qui aliquid annuū
 soluunt Domino Regi, prout quotidie
 seruatur in Reg. Camer. licet eius ratio
 cōmmuniter ignoretur, vt dicit Ayell.
- 46 vbi supra num. 17. † Item nec debetur,
 quando seruitiū in feudo est expressum,
 & determinatum, debitum in casu vr-
 gentis necessitatis, puta, vnum equum
 armatum, & tot pedites, ad nil aliud te-
 nebitur feudatarius, vt per d. glo. in d. S.
 fin. & ibi Aluarot. de cap. qui cur. Andr.
 & Ioan. Raynal. in d. cap. Imperialem S.
 firmiter. Iacobin. in d. inuestit. versic. &
 promiserunt 22. quæst. Ayell. vbi supra
 nu. 2. vers. item si feudum &c. & dixi su-
 47 pra in princip. huius tit. † Itē non debe-
 tur adhoā de pecunia peruenta feuda-
 tario ex venditione facta alicuius feudi,
 mediante assensu, nam tunc dominus
 directus haberet pro eadem re duo ser-
 uicia, vnum pro pretio, & aliud pro feu-
 do, quod non conuenit, vt aduertit Af-
 flic. in S. sed nec est alia nu. 43. vers. sed
 iuxta præmissa quæritur, quæ sit prima
 caus. benef. amitt. secus si venderentur
 annui introitus super feudo, nam tunc
 non ad hunc acquirentem particulari
 titulo, sed ad eundem feudatarium, vt
 dominum vniuersalem pertineret onus
 seruitij, & consequenter solutio adhoę,
 48 Cōf. Theod. d. all. 81. nu. 20. † Item nec
 debetur adhoā solui de vita, & militia
 debita secundogenitis; sed debet solui
 à primogenitis possidentibus feudum,
 vt latè Afflic. decis. 252. & si esse com-
 munem obseruantiam in Regia Came-
 ra testatur idem Ayell., vbi supra nu. 9.
 & sic decisum pluries refert Regens de
 Ponte de potestate Proregis, titul. de
 assens.

Pars 4. c. 2. De seruitijs determinatis &c. 25

assens. Regiis S. 4. num. 30. & dixi etiam supra, & in tit. de succ. cap. 4. p. 3. vol. 1. sic etiam pari ratione non debetur de portione paragii debiti sorori super feudo, vt latè defendit Consil. Theodor. in d. alleg. 81. vbi doctissimè secundum morem circa hunc articulum scripsit, & retuli loco citat. † Item non debet solui adhoa in Regno tempore, quo fit donatium ex quadam pactione inita cum Domino Rege, vt refert Regens de Curte in d. diuers. feud. pag. 41. nu. 53. Immò & post donatium etiam ab aliquo feudatario, qui in solutione non contribuisset, & ratio est quia, si exactio illius sit pro donatio; postquam est factum Fiscus caret actione contra non contribuentem, & actio spectat ad alios Barones, qui minus soluissent, & propterea de eorum interesse potius, quam Regis agitur, prout ex pluribus alijs iudicatu fuisse in Reg. Cam. testatur idem de Curte in d. diuers. feu. nu. 64. fol. 42. Et non est difficultas, quod contra non soluentes possit agi, etiam quod non constaret de expresso eorum consensu, nam adhuc dicuntur legitimè consentire in eo, quod maior pars statuit, dum omnes legitimè fuerunt pro bono publico conuocati, l. quod maior, & ibi DD. ff. ad municip. quam in his territorijs cum alijs allegat Consil. Theodor. d. allegat. 81. num. 44. Præs. de Amato consil. 12. num. 7. Thor. in addit. ad decis. Reg. Salernit. 39. num. 14. 15. & 16. Dom. Tassonus in pragmat. de antefat. 4. obseru. 3. nu. 17. verum si donatium taxatum non esset integrè ex actum propter impotentiam aliquarum Vniuersitatatum, non poterunt aliæ Vniuersi-

tates grauari, & pro eis cōtribuere iuxta decisionem relatam per Reg. Saler. 3. & latè adducta per Thor. ibidem.

51 Item non tenetur feudatarius ad adhoam, quando bellum esset extra Regnum, cum tunc non teneatur seruire, vt dixi infra in tit. de adiutorijs; verum fallit, quando esset parum extra, vel si ratione status, vt animos hostium confunderet, Rex vellet præuenire, vt dicit Ayell. vbi supra num. 21. & dixi loco citato.

52 Item non debetur adhoa, si est legitimè præscriptum ius non præstandi seruitium, puta si spatio triginta annorum non fuerit præstitum, vt latè discurret Bambac. in repert. C. si quis per 30. q. 6. vbi concludit, quod tria potissimum requiruntur; Primo si euenerit casus præstandi seruitium. Secundo si pro illo præstando fuisset interpellatus feudatarius, & recusauerit. Tertio cursus 30. annorum ab isto actu recusationis; realsumit hæc And. Capanus, de iure releuii par. 3. quæst. 8. & ego dixi supra in tit. de fidelitate, vbi vide.

53 Tandem non debetur adhoa, quando est remissa à Rege; sed tunc etiam poterit ipse Baro exigere illam in casibus permiffis, à subfeudatarijs Andr. in dicto cap. 1. S. sed nec alia iustior, quæ sit prima causa benefic. amitt. & sequitur Afflic. in constitut. Quamplurimum, Præs. de Franchis decis. 76. num. 8. & decis. 73. circa finem, de Mauro in allegat. 81. num. 2. tom. 1. & dixi infra tit. de adiutorijs: alias limitationes vide per Doct. supra citatos, & multa per Capyc. in dicto cap. Imperialem S. firmiter.



DE ADIVTORIIS DEBITIS DOMINO

DIRECTO A FEVDATARIO,

eique à suis hominibus, & vassallis.

C A P. I I I.

S Y M M A R I V M.

- 1 **A** D I V T O R I V M dicitur adboamentum, & unum pro alio accipitur, & quando sic proprie dicitur.
- 2 Ad iutorium debetur in Regno Neapol. Domino Regi à feudatarijs.
- 3 Ad iutorium debetur etiam feudatarijs ab eorum hominibus, & vassallis.
- 4 Dominus qualiter esse debeat, ut ei adiutoria debeantur.
- 5 Ad iutorium debetur Domino feudatario in casibus permisis, etiam quod dives sit, & aliunde habeat, unde possit se subuenire, & de ratione num. 6.
- 7 Vassalli pauperes adhuc tenentur plura solvere adiutoria, sed cum aliqua dilatione.
- 8 Ad iutorium debetur Domino feudatario tempore quo accidit casus, licet deinde desinat esse talis, modò tempore exactionis sit perfectè dominus, nu. 9.
- 10 Ad iutorium debetur Domino directo, etiam si sit Clericus.
- 11 Ad iutorium, quod exigit Prelatus, uti Prelatus dicitur charitativum subsidium, sic etiam quando exigit uti feudatarius; sed differunt in effectu.
- 12 Ad iutorium cui debetur, quando plures sunt domini feudatarij, & quando ipsi, vel vassallis competat electio.
- 13 Ad iutorium an debeatur Domino feudatario, si pendat lis cum vassallis

circa demanium.

- 14 Homo alicuius idem est, ac vassallus.
- 15 Vassalli, qui dicantur, & in dubio, an tales presumantur num. 17.
- 16 Homo, & vassallus alicuius dicitur, ex quo ab illo tenet aliquam rem in feudum.
- 18 Homo, & vassallus alicuius dicitur ratione iurisdictionis.
- 19 Feudum iurisdictionale quando dicatur.
- 20 Castro concessio venit iurisdictione.
- 21 Vassalli quando includantur sub concessione Castri.
- 22 Vassalli tenentur ad praestationem adiutorij, etiam si non habitauerint in terra Baronis, nisi sint Burgenfes.
- 23 Homo ligius quando dicatur, & qualiter quis efficiatur talis.
- 24 Homagium quid sit, & in quo differat à vassallagio, & unum an accipiat pro altero?
- 25 Homo ligius an hodie possit fieri sine assensu Regis.
- 26 Vassallus vassalli an teneatur solvere adiutorium Domino.
- 27 Ad iutorium debitum à vassallo, an possit exigi recta via contra vassallos vassalli.
- 28 Ad iutorium in quibus casibus debeatur in Regno vigore Constitut. Quamplurimum; & quid de iure communi; & de materia remissum.
- 29 Ad iutorium non potest exigi à feudatarijs ultra casus determinatos in cõstit. Reg. Quamplurimum, alios punirentur.
- 30 Adiu.

- 30 *Adiutorium an debeat pro excarce-
rando Domino carcerato pro debito
civilis.*
- 31 *Adiutorium, an debeat pro faciendo
fratre milite, quid pro doctorando,
vel pro faciendo milite Hierosolymi-
tano. num. 32.*
- 33 *Adiutorium debetur pro emenda Terra,
& quid veniant sub eius appellatione,
& quid si ante registrationem assensus
fuerit reuendita, num. 34.*
- 35 *Adiutorium debetur pro maritanda fi-
lia, & quid si esset spuria, quid pro fu-
rere num. 36. quid pro amita, nu. 37.
quid pro nepte, nam. 38.*
- 39 *Adiutorium, an aequè debeat pro ma-
ritanda, sicut pro monacanda filia.*
- 40 *Adiutorium debetur pro maritagio, si
matrimonium effectiue contrahatur,
non autem per sponsalia.*
- 41 *Adiutorium debitum pro monacatu, an
exigatur in ingressu monasterij, vel
requiratur professio.*
- 42 *Adiutorium pro maritagio, an debeat
si à defuncto feudatario sit legata,
dos, vel aliunde ab extraneo habeat-
ur.*
- 43 *Adiutorium debetur in subsidium, quan-
do talis esset onus dotandi feudatarij,
& refertur decisio, num. 44.*
- 45 *Bellum iustum quando in dubio presu-
matur.*
- 46 *Adiutorium quando debeat prestari à
feudatarijs Regi ex causa belli, etiam
quod bellum sit extra Regnum.*
- 47 *Adiutorium debetur à vassallis Domino
feudatario, quamuis dicto feudatario
à Rege sit remissum, & de ratione,
nam. 48.*
- 49 *Adiutoria, que hodie prestantur Regi,
dicuntur donatiua, & proinde sunt
necessaria.*
- 50 *Adiutoria, & donatiua, quando non de-
beantur ex feudo franco, vel ex im-
munitate concessa.*
- 51 *Adiutorium quot vicibus debeat in
casibus expressis in dicta Constitut. Re-
gni. Quamplurimum.*
- 52 *Adiutorium unum debetur, quamuis plu-
res Terra emanent à feudatario Do-
mino, & quid si una empta à defuncto,
& alia ab herede num. 53. quid si suc-
cessor in feudo esset filius, referuntur
decisiones num. 54. & 55.*
- 56 *Adiutorium non debetur filio reementi
feudum vigore iurisdictionis sibi à pa-
tre cessi.*
- 57 *Adiutorium in Regno qualiter taxetur,
& quid in casu dotis, & seruitij,
num. 58.*
- 59 *Offensiva que sint.*
- 60 *Taxatio adiutorij coram quo Iudice
sit facienda?*



Ltra ad hoc, de
qua titulo pro-
ximo precede-
si late differui-
mus, tenentur
Feudatarij no-
stro inuicissimo
Regi, uti Domi-
no directo feu-

dorum prestare quaedam adiutoria in
casibus declaratis in constitut. Regni
quamplurimum, sub tit. de adiutor.
exig. ab hominibus, &c. qua quidem
adhuc adhaerentia dicuntur, ut no-
tat Capyc. in inuestit. feud. versic. feu-
dorum adiutoria, pag. 25. in princip-
nam omnia adhaerentia sunt adhaer-
entia, ut dicit Regens. de Ponte, in de-
cis. 3. num. 20. & 21. & hac de re Paris de
Putep. in eius script. post tract. de rein-
tegr. feud. in vers. ad hoc, confundit hæc
verba, & vnum accipit pro alio. Immo,
quando prestatur pro seruitio, est idem,
ut advertit Dominus meus Capiblanco.
Iudex M. C. meritissim. in tract. de Baro-
nibus pag. 1. no. 56. tom. 1. & dicit infra
sed quia hæc adiutoria debentur nō so-
lum Regi, sed etiā ipsis feudatarijs. Ideo
quamuis de his plenè DD. tractet. in di-
cta constit. & alij, de quibus passim me-
minimus; tamen, ut distinctè proceda-
mus quinque capitibus hanc materiam
explicemus. C 2 Primo

Primo quibus debeantur hæc adiutoria.

Secundo à quibus.

Tercio in quibus casibus.

Quarto quot vicibus.

Quinto qualiter taxentur.

- A**D primum quod attinget, adiutoria debentur Domino directo feudi uti Domino ex præminētia eius domini, ut dicitur in dicta constitut. nam ipse proprie dicitur Dominus, l. 1. §. 1. ff. si ager vectig. notat Iason in prælud. feud. num. 12. Silua in tit. de feud. recognit. quest. 109. circa finem versic. & Dominus dicitur, hac de re is, cui magis debentur hæc adiutoria est noster Inuictissimus Rex, ut statuitur in dicta constitut., & sic de vsu, & consuetudine seruetur, teste Ayell. de iure ahoz num. 33. quamuis asserat hoc procedere in quatuor casibus tantum ex dispositione cap. Papæ Honorij, quos explicat sub num. 7. & dicemus infra nu. 28. cum sequent.
- 3** Insuper debentur aliis feudatariis, habentibus feuda cum vassallis, licet careat titulo baronali, ducali, & simil. quis adhuc dicitur Domini, Regens de Ponte, de potest. Proreg. in. de resut. feud. §. 8. num. 9. Prece. de sub feud. 2. auth. Baron. nu. 10. lib. 2. Capiblan. in d. prag. 1. de Baron. num. 61. & 67. vers. autem adiutoria tom. 1.
- 4** Nec refert quod feudatarius possideat feudum titulo emptionis cū pacto de retrovendendo, quia quousq. non rematur, verè dicitur Dominus Frecc. vbi supra, cuius dictis addi non posse, & sic quotidie seruari, testatur Præses de Franch. decis. 70. in princip. Item feudatario habenti iurisdictionē civilem tantum debentur, non autem criminalem tantum, quia iste potius iudex delegatus, quam Dominus dicitur ad utilitatem propriam, secundum Frecc. vbi supra num. 2. & 26. Capyc. in d. inuestit. vers. feudorum adiutoria pag. 25. in fi-

ne, & in decis. 27. Præses de Fräch. decis. 131. nu. 3. bene Capiblan. vbi supra nu. 62. cum seq. vers. item dubitari &c. sic etiam dicendum de Domino habente homines in burgenaticum, ut ei debeantur huiusmodi subuentiones, pro ut decisum in Sac. Conf. refert Præses de Franch. d. decis. 131. quod intellige, ut infra nu. 22. sed an domino proprietario rei feudalis potius, quam usufructuario sint præstandæ, And. in d. const. plures opiniones recitat circa hoc, sed nullam firmat, ut dicit Capyc. in d. inuestit. 27. vers. & vir. & in decis. 184. nu. 2. vers. at Andreas &c. est tamen hodie in dubitatum, ut debeat proprietario, ex dispositione cap. directi comiti mortui, in cip. super duobus dubijs, quod allegat Ayellus in tract. de iure adhoz, ante num. 33. & sic tenet Anna in consil. 3. num. 32.

- 5** Sed hæc generaliter circa personam Domini ampliatiuè intellige, licet diues sit dominus, & aliunde habeat unde se possit subuenire, nam adhuc ei debentur ista adiutoria, & sic seruamus in Regno indistinctè, sicut indistinctè locutus est Gugliel. in d. constitut. quam plurimum, ut dicit Præses in decis. 215. nu. 9. Ideo huiusmodi subuentiones dicuntur fructus feudi pertinētes ad proprietarium, ut dixi supra, ex opinione And. in d. constitutione vers. licet ergo omnes fructus &c. & quamuis aliqui teneant contrarium, v3. in subsidium deberi, & sic quando constat dominum non habere aliunde, ut est Boer. in decis. 128. sub. num. 8. quædam additio ad Affl. in d. const. incipit. secus dicendum &c. Menoch. in casu 181. nu. 4. de arbitr. Iudic. tamen nõ considerarunt, quod misericordia, qua ducitur Rex Gugliel. ad taxadum illud, sit fauor vassallorum, qui ex arbitrio Dominorum prius vexabantur in exactione, ut aduertit noster Regnicula Affl. ibi nu. 10. & Capibl. vbi supra num. 69. sed esto, quod ista subuentio debeat dominis ex charitate,
- ex

ex quo ista charitas fuit semel, & tempore dictæ constitutionis considerata à Rege Gugl. disponente deberi in casibus ibi expressis, cogitans in illis casibus verisimiliter tunc egere dominos, ideo concessa ista generica consideratione, & si aliquis possit in casibus expressis in d. const. adhuc sibi subuenire, non per hoc excluditur ab exactione; vt in casu dotis explicauit Præses in dict. decis. 7 a 15. † hinc etiam dicimus, quod licet diues dominus, & vassalli pauperes sint, & cōtingat plura deberi adiutoria, secundum allegata infra, in 4. notabili; adhuc debent cogi ad præstationem illorum, & de æquitate solet cōcedi dilatio, iuxta decisionem relatam per Thor. virum doctiss. in compend. decis. vers. adiutorium debitum tom. 2.

8 Intellige secundò quod ad hoc; vt debeat ista subuentio, sufficit quod Dominus sit tempore, quæ succedit casus, licet deinde desinat esse Præses de Franch. decis. 76. immò si deficiat quis esse dominus per mortem, poterit exigi ab herede, Frecc. vbi supra. Item si semel sit quæsitum ius domino exigendi hoc adiutorium, etiam deinde deficiente causa deberetur, & si fuerit solutum nõ poterit repeti, puta, in casu dotis, & esset mortua filia, & proinde dos restituta patri; vt dicit Niger. in cap. Reg. 112. incip. Item statuimus, circa finem &c. prout à simili dicimus priuilegium expeditum propter duodecim filios circa immunitatem a collectis, & functionibus Fiscalibus adhuc optulari patri, mortuo vno ex illis, Cassan. ad consuet. Burg. tit. des Iustices rub. 1. S. 4.

9 f. 145. nu. 59. fateor tamè, quod hæc nõ procederent si feudatarius emisset Terram, quam non adhuc obtenta assensus registratione vèdidisset, nam tunc quia actus emptionis non est totaliter perfectus, & legitimus, non potest dici verè Dominus, & proinde non habebit adiutorium, & si exigisset potest cogi ad restituendũ, vt fuit decisum in Sacro Con-

filio in beneficium vniuersitatis Lancus si ex multis, quæ tradit nouissimè Thor. in compend. decis. vers. adiutorium solutum Baroni par. 2.

10 Intellige tertio, tam si dominus esset laicus, quam si esset clericus, licet diuersificent in modo exigendi; vnde si Prælati adhibitis solemnitatibus cedat feudum laico cum vassallis, iste dominus laicus non exigeret charitatiuũ subsidium in casibus determinatis in d. constit. sed adiutorium in casibus declaratis in personam laici; nam mutatione personæ mutatur status rei, iuxta reg. tex. in l. Paulus respondit, ff. de acquir. heredit. maximè si ab initio dictum feudum esset constitutum in personam laici, nam tunc facilius rediret ad pristinam naturam, & formam, Præses in decis. 131. num. 26. cum seq. & ratio rationis est, quia penitus officium, & ministerium clericorum in laicis non est compatibile, & è conuerso; nam si esset compatibile, procederet determinatio Capyc. in inuestit. fol. 222. vers. & si feudum; concludētis feudum, in quo viuebatur iure Francorum, concessum viuenti iure Lōgobardorum adhuc retinere eius naturam; non enim propter accidētē mutationem personæ debet fieri mutatio primordialis naturæ feudi, allegat Luc. in l. 1. C. de impon. lucra. descrip.

11 Verum hinc nota, quod quando Prælati, vel Episcopi exigunt charitatiuum subsidiũ vigore huius const. Quamplurimum, exigit vt Dominus feudi, & ex præheminentia eius dominij, & proinde differt ab illo, quod exigere potest ab eius clericis propter Episcopalem, vel Prælaturæ dignitatem, vt illi annexum, de quo habetur in cap. cum venerabilis, de censib. Præf. de Franch. decis. 131. in fine; & de primo latè DD. in d. constit. Boer. decis. 129. & 130. Cassan. ad consuet. Burg. rub. 1. S. 4. des Iustices, & droicts, in tex. en sur les hommes vers. iuxta superius dicta &c. num. 11. cum seq. pag. 134. Gram. & ibi add. decis. 88. Capi-

blan.vbi supra d. pragm. 1. nu. 49. & sequen.

- 12 Intellige quarto, quod istæ subuentiones, quando plures sunt Domini, vni deberentur, & erit in electione vassallorum, & hominum electio, ad tex. in l. si quis in graui, S. si cū omnes, ff. ad Syll. Tiraq. de iure primogen. q. 17. nu. 16. & in hac opinione residet Andr. & ei magis arridet veritas, quamuis alij dicant tunc attendendam esse denunciacionem, vel necessitatem vnus ex Dominis, vt differit in cap. 1. sub num. 5. vers. quando vnus vassallus; si de feud. defunct. & c. verum ista electio nō erit vassalli; quando plures Domini eligerent vnum, vt aduertit sub nu. 6. vbi determinat Andr. quæstionē, quomodo vassalli teneantur præstare adiutoria vniuersitati Dominæ feudi.
- 13 Intellige quinto etiam pendente lite, & controuersia inter dominum, & vassallum circa demaniam, nam ex quo desideratur sententia, antequam proferatur retinet Dominus omnia iura dominicalia, glos. in l. his consequenter § 1. vers. non pertineret, & ibi Bar. & Bal. ff. famil. hercisc. Paris de Puteo in tract. de sind. vers. accusatus, & benè Rosenthal. de feud. c. 11. cōclus. 1. nu. 37. in glos. & in specie quod debeat in hoc casu adiutorium Domino, tenet Doctor dānatæ men. ex cuius dictis ad alia inferunt Præses de Frac. decis. 373. & Mast. decis. 160. quos ad hoc cum alijs allegat, & sic decisum in S. C. in fauorē Baronis contra Vniuersitatē Optati refert Thor. in compend. dec. vers. Adiutorium an debeat tom. 2.
- 14 **A**D secundū caput, aduerte, quod adiutoriū debet præstari Dño ab hominibus suis, vt dicitur in d. constit. Quam plurimum, & idem est dicere, ac à vassallis suis, nam homo meus non reperitur in iure, sed est vulgare Franchorum, dicit Afflic. in cap. 1. vers. angarie sub nu. 11. quæ sint regalia, & in præ-
15 ludijs nu. 62. † & vnde dicatur nomen

vassalli, & quid sit latè explicat Anna in princip. repet. c. 1. de vassall. decrep. etat. & in effectū est, quædam species subiectorum introducta post novos Imperatores, vt refert Andreas in prælud. feud. vers. quarto dubitatur; & Capyc. decis. 168. nu. 3. & quod talis sit, in dubio non præsumitur, nisi probetur modo, quo docet constit. Regni, probacionum defectum; sed quia multipliciter aliquis homo, vel vassallus alicuius dicitur, differamus de aliquibus.

- 16 Primo homo, & vassallus alterius quis dicitur, quoties tenet ab illo aliquid in feudum, vt latè per Soccin. in cons. 272. colum. penult. post Andr. in cap. 1. de noua form. fidelit. de quo meminit Guido Papa quæst. 551. nu. 7. in fine, & huiusmodi homo, & vassallus non est dubium, quod tenentur ad præstationem adiutorij vt per Andr. in constit. Regni incip. si quis post litem, sub
17 vers. missio. † & ampliatur, etiam quod non constet de inuestitura, nam sufficit, quod possideat bona, quæ non possint possideri, nisi per vassallos, vt aduertit Siluanus de recognit. feud. quæst. 89. circa finem. Itē in Ecclesia tenente feudum à laico adhuc debetur, vt notat Bald. in l. sed & si hæc §. libertus de in-
ius vocando, latè Liparul. ad Andr. in c. 1. quid sit inuestitura, vers. Principi.
- 18 Item homo alicuius dicitur etiam ratione iurisdictionis, vt per Iacob. de Sāto Georgio, in tract. de homag. col. 5. vnde habēs in feudum à Rege aliquam iurisdictionem in aliquos poterit ab illis exigere adiutorium, vt decisum in illo Senatu refert Cassan. ad cōsuet. Burg. tit. des Iustices rub. 1. §. 4. pag. 133. vers.
19 ideo sufficit, † & huiusmodi feudum iurisdictionale est, si conceditur Capitania certi loci, vel terræ in feudum, quo casu intelligeretur facta concessio, vita durante, nam non est propriè feudum, prout auctoritate Andreæ in cap. 1. quis dicatur Dux, dixit Capyc. in inuest. fol. 20 223. vers. feudum iurisdictionale & c. si-
militer

militariter esset dicendum, si esset concessum aliquod castrum in feudum, ubi homines habitarent, nam ex quo sub appellatione Castri venit etiam iurisdic-
 21 tio, Capyc. in inuestit. fol. 1. vers. con-
 cesso Castro &c. consequens est, quod
 tunc Dominus Castri habeat iurisdic-
 tionem in illos homines, a quibus possit exi-
 gere adiutorium, licet de illis non fuis-
 set facta specifica concessio; nam Castrum
 proprie dicitur terra, & locus, ubi homi-
 num sunt habitationes, licet aliqua in
 ipso non sint fortelitia, ut per glos. in
 constit. Regni iustitiam nomen, & nor-
 mam, sic intellectam à Paride de rein-
 tegratione feud. in cap. incipiente, &
 circa istam culturam, nu. 22. pag. 10. &
 à Frecc. de subfeud. author. 29. num. 3.
 21 vers. sed hoc, fol. 229. † Nec aduer-
 satur assumptum Capyc. ubi supra vers.
 vassalli, v. 3. quod concessio Castri, non
 veniant vassalli, & è conuerso; nam in-
 telligitur, quando concessio Castri esset
 facta respectu murorum, & habitationum
 tantum, ut intellexit Bald. in cap. 1. §. in
 generali, si de feud. fuer. controuers. in-
 ter Dominum, & agnatos; & quod ita
 sit, reassumendo eius dictum Aluar. in
 d. §. in generali, figurat casum hoc mo-
 do: quid si in quodam Castro, vel villa
 omnes homines erant mei vassalli, &
 ego concedo tibi omnes habitationes
 meas; quas habeo in illo loco, an veniant
 vassalli, & auct. Bald. decidit, quod non.
 ecce quomodo non intellexit simplici-
 ter de concessione Castri, sed specificè
 de ibi habitantibus; nec est mirum si equi-
 uocè locutus sit Capyc. cum eius dictum
 debeat intelligi secundum DD, quos al-
 legat, & si aliter diceremus, numquam
 poterit verificari propositio, quam idem
 Capyc. antea firmauerat, v. 3. in con-
 cessione venire iurisdictionem, cum iur-
 isdictio nil sit, nisi respectu hominum;
 ergo est quid distinctum in Castro, ha-
 bitatio, & iurisdicção in homines, & di-
 xit clarius idem Capyc. in dict. inuestit.
 vers. vassallus habet, pag. 85. sicut Bald.

in cap. 1. §. ex contrario, de inuestit. de
 re aliena facta, & vide, quæ circa hoc di-
 ximus in tit. de rebus, quæ poss. conce-
 22 di in feud. par. 1. vol. 1. † hinc est, quod
 iurisdicção concessa in feudum licet quo
 ad alia possit prorogari, pro exigendo
 tamen hoc adiutorium, nequaquam, nam
 ubiq; habitauerint homines illi subie-
 cti tenebuntur ad hanc subuentionem,
 nisi esset concessa iurisdicção in burgēsa-
 ticum, nam tunc non tenebuntur, nisi
 habitauerint in tenimento, & loco ubi
 est concessa iurisdicção, quia sic de vas-
 fallis burgēfaticis vsus est in Regno no-
 stro, ut testatur Frecc. de subfeud. fol. 173.
 num. 25. & fol. 175. num. 31. introdu-
 ctus ex immemorabili consuetudine, ut
 testatur Assic. in d. constit. Quampluri-
 mum sub nu. 31. & sic debere intelligi
 Andr. in d. constit. testatur Præses de
 Franchis in decis. 131. num. 14.

23 Item homo alicuius dicitur, quando
 quis alicui, ut ipsum defendat, & prote-
 gat, iurat fidelitatem; quod duobus mo-
 dis esse contingit, aut simpliciter, & nul-
 lius alterius fidelitate excepta, & dicitur
 tunc homo ligius, idest ligatus; aut
 vero cum reservatione alterius fidelita-
 tis, & tunc dicitur simplex vassallus, ut
 explicat glos. in cap. pastoralis §. rursus,
 vers. homoq; ligius, de re iudic. & late
 per Iacob. in tract. de homagio, versic.
 quartus effectus, post Specul. de feud. §.
 quonia tit. de homagio nu. 33. Capyc.
 in inuestit. versic. ligium feudum, quos
 sequitur Regens de Ponte in prælud. re-
 pert. feud. lectione 2. nu. 44. sed aduer-
 tatur, quod huiusmodi obligatio, & sub-
 iectio dicitur contractus de consuetudi-
 ne introductus, ut dixit Specul. ubi sup.
 24 num. 3. † Et Sacramentum prædictum
 similiter de consuetudine vocatur ho-
 magium, quod idem sonat, ac promissio
 feruitutis, ut declarat Aluarot. in præ-
 lud. feud. col. 10. vers. insuper est scien-
 dum, & sic proprie dicitur in Francia; in
 Italia vero dicitur vassallagium, teste
 Speculat. ubi supra num. 5. & Cassan.

ad

ad Gall. constit. rubr. 3. §. 3. tit. de fied. in text. homage num. 2. & dixi supra tit. de fidelit. & in effectu sunt idem, & frequenter confunduntur, & vnum accipitur pro alio, vt testatur Andr. in d. 25 const. probationum defectum. † Verum huiusmodi obligationes, quatenus respiciunt seruitia personalia in Regno sunt prohibite sine assensu Regis, iuxta dispositionem Constitut. Quia frequenter, immò confert dispositio Constit. Cū vniuersos, qua prohibetur etiā præscriptio hominum, qui sunt de demanio Regis, de qua ad hoc meminit Capyc. dccif. 118. col. fin. & Afflic. in S. Angarie, §. quarto, tit. quæ sint regalia.

26 Illud tamen circa prædicta, antequā ulterius progrediamur, est generaliter notandum, quod non procedunt in vassallis vassalli, ex regula text. in l. Modestinus respondit, ff. de verbor. significat. glos. in cap. legitur 30. distinct. nec illa paritas de hærede hæredis potest in hoc casu applicari, quia disparitatis ratio militat, vt aduertit Bald. in cap. 1. §. rursus, si. b. num. 9. ibi; sed cum hæres hæredis, de contr. inuestit. Verum hoc intellige respectu solutionis: secus exactionis, nam sicut potest ad remouendū circuitum exigi debitum à debitore debitoris, ita in hoc casu à vassallis vassalli adiutorium, vt egregiè probat Bald. in dicto cap. 1. §. rursus num. 9. versic. querit hic glosa, de contr. inuestit. quem sequitur Iacob. de Sancto Georgio versic. ita etiam, num. 6. post Raynald. in cap. Imperialem, §. illud num. 7. de prohibet. feud. alien. per Feder. alios allegat Fab. de Anna in consil. 3. num. 34. versic. tamen esset etiam necessarium.

28 **A**D tertiū, quinq; sunt casus in quibus in Regno exigitur hoc adiutorium. Primo, pro redimendo Domino capto ab hostibus propter seruitium Regis præstantis. Secundo, pro faciendo filio milite. Tertio, pro emenda Terra. Quarto, pro maritanda filia, vel sorore. Quinto, pro seruitio Regis, vel exer-

citu ipsius; & cum hoc seruitio numeratur casus, quando Rex hospitatur in Terra Domini, ideo dicitur, moderatè tamen, in his, quæ nostro corredo dantur, vt in constit. Regni. Quamplurimū, vbi de his omnibus latè, & quando debentur de iure communi feudorum, discurrit Specul. in tit. de feud. §. quoniam, versic. & nota, quod vassalli, quem sequitur Iacob. de Sancto Georgio in tract. de feud. versic. qui quidem inuestiti, sub num. 74. fol. 191. & dispositioni d. Constit. adest similis consuetudo in Burgundia, vt testatur Cassan. ad illius Cōmentaria, tit. des Iustices, rubr. 1. §. quarto, num. 1. pag. 126. & ibi latissimè de ista materia; sed in Regno scias, quod ultra dictos casus non potest exigi adiutoriū, & si de facto exigatur, debet emendari damnum vassallis, & solui Regi Curie duplum, vt est dispositum in cap. incipient. Item statuimus quod Comites, &c. & sic vigore huius Constitut. & capituli in Regno est præclusa via feudatariis aliud extorquendi à vassallis pro adiutoriis sub colore dispositionis tex. in cap. 1. §. in ostenditiis, de cap. Corrad. & cap. 1. hic finitur lex, vt aduertit Capiblanc. in dicta pragmat. 1. num. 69. de Baron. tom. 1.

30 Sed vt aliqua differamus circa dictos casus vna cum D. Capibl. post hæc scripta viso, in dicta pragmat. 1. de Baronibus, à num. 70. cum pluribus seqq. Circa primum, est sciendum, quod dum dicitur deberi pro redimendo Domino capto ab hostibus non est trahendum ad consequentiam, quando reperiretur captus, & carceratus pro debito ciuili, vel pro emenda, seu mulcta forsitan debita ex causa delicti, nam pœna, & defectus alterius alteri non debet officere, sed eius tenere auctores, l. quæ proprio, §. procurator, ff. de procurat. & sic concludit Afflic. in d. constit. Quamplurimum, sub num. 4. versic. 3. not. latè Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 20. num. 11. & hanc opinionem tenere

Paul.

Paul. de Castro in consil. 20. & sic fuisse decisum per arrestum in illo Senatu testatur Boer. decis. 128. nu. 8. vers. & opinio, &c. de quo meminit Capibl. in d. prag. 1. de Baron. num. 74. & reliqua ad hunc primum casum vide ibidem à dicto nu. 70.

- 31 *Circa secundum casum*, est sciendum, quod extenditur pro faciendo etiam fratre milite, ut in cōstit. R. Comitibus. Item pro faciendo nepote milite, secundum Barthol. de Capua in dicta constit. Quamplurimum, & Nig. in cap. R. item statuimus, quod Comites. Item à fortiori pro faciendo se ipso Domino milite, prout seruatum fuisse in Curia Regia, refert Barthol. vbi supra, & ibi Afflict. num. 5. vers. quod autem, &c. & Nig. in d. cap. num. 6. Sed esset hic videndum, quid sit militia, de qua re discurret Bald. in l. omni modo, §. imputari, C. de inoff. testam. nihilominus, quia hodie pro illa militia non est certa regula, cum non fiant veri illi antiqui milites, neque datur exactio hæc, neque versatur in vsu, Frecc. de subfeud. dict. author. 2. de Baron. num. 15. fol. 160. † Attamen loco ipsius militiae putat Anna in singulari 14. deberi adiutorium pro doctorando filio, & sic etiam in creatione militum Melitensium, probat Capibl. & mouetur multis medijs in dicta prag. 1. num. 77. cum sequent.
- 32 *Circa tertium casum pro emenda Terra*, intellige utcumque sit putatum oppidum, casale, ciuitas, &c. dummodò habeat iurisdictionem in vassallos, prout sic fuisse interpretatam dictam constit. Quamplurimum, dicit Frecc. vbi supra num. 25. fol. 173. nec refert, an sit vicina, vel longè distet ab alia eiusdem Domini, iuxta aliam interpretationem d. constit. de qua idem Frecc. testatur ibidem nu. 4. cum seq. vbi de alijs, ad hunc casum. Et nota, quod hæc est illa Terra, que dicitur ciuilis, à ciuibus habitata, de qua habetur in cap. cum in partibus, extra de verb. oblig. & alibi, & differt à

naturali, à tero teris dicta, eo quod bobus teritur, Napod. in consuet. Neap. prima, de iure congr. vers. terram, in 34 princip. sed aduerte, quod emptio debet esse perfecta, signanter facta cum Regio assensu, omni solemnitate valla- to, & registrato; aliàs, si ante registratio- nem sit reuendita, adiutorium nõ debe- retur, & si esset exactum deberet resti- tui, ut dixi supra nu. 9.

35 *Circa quartum pro maritanda filia*, videndum est, de qua intelligatur, si feuda- tarius plures habeat filias ex diuersis matrimonijs, quid de spuria, naturali, vel bastarda, sed vide latè per Cassan. in di- cto cōst. Burg. tit. des lustices, &c. rub. 1. §. 4. in tex. Mariage d'vne Fille, num. 5. pag. 122. cum seq. Iacob. in verb. & qui- dem inuestiti, colum. final. vers. sed restat. Cottam in mem. vers. vassalli. Af- flict. in d. constit. Quamplurimum, sub num. 23. vers. sexta dubitatio, & Ayell. de iure ad hoc, num. 31. tenet quod sic, 36 quando esset legitima: sed de his latè Boer. decis. 127. sufficiat hic sci- re, quod extenditur dispositio dictæ cō- stit. pro maritanda sorore, ut ibi ex- primitur, aliàs esset sub dubio ex virtu- te extensiuæ simpliciter, ut aduertit Cas. vbi supra num. 9. pag. 123. nihilominus intellige, quando feudum est paternum, seu matrum nam tunc fra- ter maritando sororem poterit petere hanc subuentionem, & sic fuit interpretata dispositio d. constit. Quamplurimum, & de- cisum cōtra Vniuersitatem Magdaluni, ut refert nouissimè Regens Salernit. in decis. 22. & ibi additio Thor. Secus ve- rò, quãdo feudum esset nouum, & emp- tum ab ipsomet fratre post mortem patris, nam tunc nõ tenerentur vassalli ad hanc subuentionem, Frecc. loc. cit. num. 19. fol. 178.

37 *Item pro maritanda amica*, iuxta de- clarationem Regis Caroli de qua testa- tur Andr. in d. constit. Quamplurimum, vers. quid cum esset. Afflict. ibi. num. 27. vers. tertia dubitatio.

38 Item

38. Item pro maritanda nepti iuxta aliam declarationem dicti Regis Caroli factam per litteras, de quibus testatur Frecc. vbi supra nu. 17. Afflic. nu. 49. Ayell. nu. 29. locis supra citatis.
39. Tandem id, quod dicitur pro maritanda, idem intellige tam pro prima, quam secunda, & alijs sequentibus filiabus, secundum Andr. in d. const. quam plurimum, quem sequitur Tassonus in pragmat. de antef. vers. 3. obser. 4. nu. 45. & ibi refert qualiter fiat taxatio pro solvenda huiusmodi subuentione, si etiam dicendum pro monacanda filia, nam ultra quod valet argumentum de matrimonio spirituali ad temporale, hoc fuit expressè declaratum per cap. d. Regis Caroli II. incip. Scire vos facimus; de quo meminit Ayell. in d. tract. de iure ad hoc, nu. 29. Afflic. in d. constitur. num. 32. subdens sub nu. 33. ex ponderatione verborum eiusdem constitur. Quamplurimum, non posse extendi hunc casum in muliere volente castè viuere in domo, quæ vulgò dicitur Pizzocara; & tanto magis hodie, ex quò nequeunt tales esse mulieres, vt in Bullis Summ. Pont.
40. Sed ne erres in peaxi, tria copulatione requiruntur, vt pro dotibus predictis debeat ista subuentione; primo vt dicta mulier maritanda sit nubilis atq; aptaque ad procreandum, Frecc. num. 18. & quod tunc matrimonium sit realiter contractum, non autem factum æstimatione, puta, per sponsalia, Cassan. vbi supra nu. 18, fol. 124. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. claus. 5. glos. 4. nu. 22. & sequen. Tasson. vbi supra & licet tunc non appareat consumatio, sufficit pro exigenda huiusmodi subuentione accipere, maxime si esset consignata viro, & ab ipso traducta in eius domum, & de reliquo circa copulationem soluat Apollo, Frecc. num. 11. versic. quando: & in Monaca tunc demum debeat ista subuentione, quando esset effecta professa, & monacha, non autem in simplici ingres-
- su, vt seruatum fuisse in S. C. refert Praeses de Franch. decis. 42. cõtra hanc decisionem faciunt adducta à Gratian. decis. Rotæ Romanæ 35. vbi cõcludit, quòd dispositio facta casu, quo aliquis ingredietur monasteriũ, intelligitur etiam quòd non fiat professio, sed tantũ ingredietur, & stet in noniatiu, ita vt si in illo statu morietur transmittat ius suũ ad monasteriũ, vide ibi, & per Surd. in decis. 383. sed non per hoc est recedendum ab eo, quòd vsu est receptum in Regno per d. decisionem.
43. Secundo requiritur, quòd dos sit soluta, vel promissa solui, quòd est idem, licet præsentialiter non sit exbursata, l. finali, C. ad l. Falcidiã, l. quòd te mihi, ff. si certum petatur Frecc. vbi supra fol. 171. att. hinc oriuntur multæ dubitationes, an debeat ista subuentione, quando pater reliquisset dotem certam filie maritandæ, & quòd sic decisum in S. C. refert Frecc. ante num. 17. & sub. nu. 23. vide quando fuisset relicta ei dos ab extraneo, vel fuisset maritata propter pulchritudinem, vel nobilitatem, item quando ista mulier dotauerit se ipsam aliunde; & de alijs ad hoc secundum requisitum tract. Boer. decis. 129. & 130. & per Dom. Capiblanco, in d. pragmat. 1. de Baro num. 87.
43. Tercio requiritur quòd Dominus habeat onus dotandi, aut principaliter, aut in subsidium, nam vtrunque sit, sufficit, quòd ad hoc teneatur de necessitate, vt dicit Andr. in d. constitur. Quamplurimum, ibi, Item non habent subuentionem pro maritatio, nisi qui pro necessitate maritaret, secus si ex voluntate, sequitur Afflic. ibi nu. 36. nouissimè Regens Saler. dicta decis. 21. hinc deducimus tunc deberi subuentionem Anno Domino pro maritanda nepte, quando constaret non adesse alia bona paterna, vel hoc esset notorium, vt seruatum in Sacro Consilio refert Praeses decis. 215. in fine sic etiam in matre, quæ sum regulariter non habet onus dotandi

*Deciffo
S. Conf.*

tandi filias, nisi in subsidium, non poterit petere subventionem, Vsq; Illust. controu. cap. 8. num. 7. lib. 1. † nisi confito non adesse bona paterna; ideo in causa Vniuersitatis Lapigij cum Maria Magdalena Caracciola vtili Domina dictę Terrę, cum voluisset exigere adiutorium pro maritanda eius filia, & fuisset oppositum non esse eius principaliter, sed paternum onus, fuit per S. C. decisum debere fieri prius discussionem bonorum paternorum, referente Domino de Haro anno 1579. & vidi processum antiquum, & voluminosum penes Actuar. Galterium, & Secretarium.

45 Circa quintum casum pro seruitio Regis bellum indicente, intellige primo quando bellum est iustum, & concurrant requisita tradita per Andr. in cap. 1. num. 5. vers. item vt bellum sit iustum, hic finitur lex, verum in dubio sic semper præsumitur, quando indicitur à Rege, Cassan. ad consuetud. Burg. tit. des Iustices rubr. 1. S. 4. num. 14. nisi esset contra Pontificem, Cassan. vbi supra, Capyc. in inuestit. verb. feudum ligium pag. 339. Ayell. de iure adhoc num. 24.

46 Item intellige quando bellum indicitur intra Regnum, nam extra non tenentur vassalli Domino seruire nisi parũ extra, Andr. in c. 1. S. sed nec alia, quę sit prima causa benefic. & licet Regis soleat præcipere Baronibus ire ad Romaniam, fuit quidam abusus, & excessus, ideo hoc non est trahendum ad exemplum, vt auctoritate Andr. dicit Ayellus, vbi supra num. 23. sed hæc non procedunt quando bellum esset susceptum pro tuitione ipsius Regni, vel aliorum Regnorum Regis, quia tunc debet præstari seruitium vbique geritur, vt docet Andr. & Affl. in dict. cap. 1. S. sed nec est alia Præs. de Franch. decis. 526. num. 6. cum alijs nouissimè allegatis per Regen. Constant. in l. vnica num. 156. C. de class. lib. 11. & ibi sub num. 36. vide, quod non refert, si indicatur in mari, vel in terra, iuxta tradita per Bald. &

Aluar. in cap. 1. quibus modis feud. amitt.

47 Sed vltra prædicta tria generaliter circa hoc casus notanda sunt.

Primo quod, quando Rex remittit hoc seruitium, vel præstationem adiutorij in quolibet casu prædicto alicui feudatario, non per hoc intelligitur remissum in beneficium vassallorum, ideo integrum erit feudatario tunc exigere à vassallis, nã donatio potest esse ex causa, & vt plurimum ex remuneratione, ideo illud quod Princeps remittit donando habetur pro soluto, vt dicit Affl. in dict. constit. Quamplurimum, ante num. 38. vbi nil allegat, sed hoc dixit Andr. in cap. 1. S. sed nec est alia iustior, in addit. incipien. Item si Rex, quę sit prima caus. benefic. amitt. quem sequitur Præs. de Franch. decis. 73. num. 24. & 25. vbi infert, quod in hoc casu adest præsumptio pro feudatario, vnde Andr. in d. constit. versic. quid si Rex aduer-

48 tit, † quod quando Rex vult remittere seruitium, etiam contemplatione vassallorum explicat expressè; vel colligitur ex coniecturis traditis per Andr. in cap. 1. de feud. guard. & Castald. ad quę faciunt adducta per Gomez. variar. resolut. tit. de qualitate contract. c. 11. sub num. 47. vers. 2. limita; & de his dixi aliqua in titulo de adhoa.

49 Secundo generaliter notandum est, quod hodie in casibus prædictis, vt plurimum præstatur Regi huiusmodi adiutoria sub nomine donatiui ex gratia, & benignitate Regis, vnde cadit, quod dici solet, preces Regũ esse mandata, vt vtar verbis Reg. de Ponte in decis. 3. nu. 12. & ibidem in num. seq. probat non esse prohibitum Regi, urgente necessitate nouas impositiones facere, iuxta doctrinam Andr. in S. vestigalia, & verb. extraordinaria, & ibi Affl. quę sint regalia, ideo poterit tam in dictis casibus, quam alijs petere donatiua, quę hodie non dicuntur voluntaria, & sunt singulis duobus annis, modò quo enunciat Regens

gens de Ponte in d. decis. 3. nu. 14. post Frecc. in 3. auctor. Baron. nu. 26. lib. 3. & nouissimè plura de his congerit Dominus Tassonus in pragmat. de antefat. vers. 4. obseruat. 3. num. 9. cum seq. & dixi aliqua supra in tit. de adho. nu. 50.

50 Tertio & ultimo notandum est, quod tam à prædictis adiutorijs, quam donatiuis erit exemptus feudatarius, quando retineret feudum frâcum, & exemptum ab omni iugo seruitutis, vt tradit Olt. conf. 234. quem sequitur Bald. in cap. 1. colum. final. à num. 47. de cap. qui Cur. vend. Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 7. quæst. 8. nu. 35. & sic in facti contingètia fuisse obseruatum in Regia Camera testatur Reg. de Ponte, dicta decis. 3. vbi etiam tradit procedere hanc exemptionem, quando fuit feudatarius exemptus à solutione adhoæ, dicēs omnia adhoamenta esse adiuuamenta. Sic etiam erit exemptus qui habet ex privilegio exemptionem à donis, nisi reperiatur tacitè renunciatū per solutionem, vt decisum refert Dominus Tassonus in dicta prag. de antefat. vers. 4. obseruat. 4. num. 29 & de immunitate ab huiusmodi donatiuis, & de ipsius materia latè Thor. in ver. immunitas à contributione par. 2. compend. decis.

51 **A**D quartum quod attinet ista subuentio strictè loquendo, arguēdo de pacto ad statutum, pro vna tantū vice deberetur ex deductis per Thesaur. in quæst. forens. 69. lib. 4. verum in Regno toties debetur, quoties vnus ex prædictis casibus emergerit, puta, quoties contigerit Regnum inuadi, personam Domini captiuari, fratrem militem fieri, & filiam maritari, prout sic ex consuetudine, cuius initium memoria hominum non extat in contrarium, introductum est, teste Ayello in dicto tractat. de iure adhoæ num. 30. & signanter in casu matrimonij in S. C. fuisse decisum pro dote secundæ filię, & secundæ sororis, ibi Ayell. immò pro omnibus filiabus, & neptibus, Præses de Franch. de-

cis. 225. num. 12. & 15. Tassonus in dicta prag. n. de antef. vers. 3. obser. 4. nu. 45. & sic habes hodie veram fuisse in hoc opinionem Afflic. quam disputauit in d. constit. & si propter magnam difficultatem sub nu. 18. reliquisset sub dubio.

52 confirmantur prædicta, † nam ex quo in d. constit. Quamplurimum, est facta specifica mentio de vna vice in casu emptionis Terræ cum dictione *tantum*, ibi *pro ea tantum vice cum Terram emerit*, argumentum est, in cæteris casibus ibi expressis non esse factam limitationem circa vices, l. Boues §. 1. ff. de verb. oblig. & si Imperator voluisset in cæteris expressisset, sicut in vno casu, vt sepissimè arguit hoc modo Andr. teste Afflic. in d. constit. & his adde Capiblanc. vbi supra

53 nu. 84. cum seq. Benè verum est, † quod hic cadit quærendum, quando accidit casus emptionis Terræ, & fuit facta exactio à feudatario defuncto, an deinde possit iterum fieri ab eius hærede aliam emente? Afflic. in d. constit. defendit, quod non, nisi feudum esset ex pacto, & prouidentia, nam tunc in successione videtur potius contemplata persona concedentis, quam defuncti; huic opinioni se subscribit Frecc. de subfeud. tit. de diff. inter feud. hæred. & ex pact. differ. 3. sed nō fuit memor, quod è diametro contrarium firmauerat in sæplicitata secunda auctorit. Baron. nu. 32. vers. lex, Gulielm. vbi indifferenter concludit filio succedenti in feudo ementi aliam terram adhuc deberi adiutorium, quamuis aliud patri pro emptione alterius fuisset solutum, subdens, quod hoc iure vtimur in Reg. & huic opinioni ad-

54 hærendum est, cum attestetur de vsu; & sic pluries vidisse decisum, & signanter contra Vniuersitates Montis Sani, & Spinazzolę testatur nouissimè Capiblanc. de Baron. d. prag. 5. num. 83. fateor tamen, quod articulus iste non trāsit sine difficultate, cum pro vtraq; parte adsint probabiles rationes adductas per Frecc. inter quas potissima est illa, nimirum

perfo-

personam filij esse eandem, ac patris saltem ex efficaci, & enixa fictione iuris, nam dicitur respectu partis substantialis, vt sit idem homo, ac pater, licet respectu animæ dicatur nouus, vt ait Præf. de Franch. decis. 215. num. 17. & quamuis nihil alleget, hoc docet Specul. de feud. S. quoniam, num. 14. vbi asserit filium esse partem paterni corporis, immò vnum cum patre, secundum Frecc. de subfeud. tit. quis dicatur Go-

55 mes. num. 38. hinc rectè inferitur, quod subuentio si fuerit semel soluta patri pro emptione terræ, nō debeat solui iterum filio successorii aliam ementi, & ne deficiat rei iudicatæ auctoritas, sic reperij fuisse solemniter iudicatum in S. C. in fauorem Vniuersitatis Luceriæ Paganorum contra Illust. Ducem illius Dominum, referente Regio Consiliario Villanoua, anno 1573. penes Secretariū est decretum, & in banca Aet. de Figliola,

56 & huic satis confert, quod alias fuit decisum in S. C. attenda hac eadem fictione, nimirum, non deberi adiutoriū filio reementi feudum vigore cessionis iuris luendi sibi à patre factæ, vt videri poterit in processu Illust. Marchionis Pulignani cum Vniuersitate Aylani, in cuius fauorem fuit iudicatum anno 1578. referente Regio Consiliario Vitello, decretum est in banca Io. Andr. de Caro, nunc Cioffi, & penes Secretarium S. C. & ex his rectè Afflicij distinctionem pro nunc ad remouendas contrarietates admittendam fore existimo.

57 **A**D quintum, & vltimum quod attinet, taxa in exigendo hanc subuentionem non reperitur determinata, sed solum dicitur fieri moderatè, vnde fieri

debet attentis facultatibus vassallorum, & qualitate negotij, secundum Nig. in cap. R. Comites, num. 11. in fine; nam æquum dicitur, quod sit attenda qualitate, & facultate alicuius personæ, l. & si quis S. æquum ff. de relig. & sumptibus; & ideo in casu dotis esse taxandū arbitrio Iudicis dixit Menoch. de arbitr. Iudic. casu 181. num. 5. nisi aliter seruetur de consuetudine, nam in Regno promonachada filia exigitur ad rationem carolenorum duorū cum dimidio, Frecc. vbi supra num. 23. versic. taxa autem, fol. 171. & vide Capiblan. vbi supra num. 99. vers. sed quæritur, & num. 102. attamen in casu seruitij est iam facta taxatio, nam vbiq; tam in Italia, quàm 59 Alemania est medietas, & dicitur ostenditæ, vt notat Andr. in cap. 1. S. mulier, de cap. Corrad. sed hodie in desuetudinem abierunt, Andr. Knichen. in eius tract. tit. de superir. eiusq; poss. nu. 394. ideo pro d. seruitio soluitur ad hanc, quæ consistit in medietate collectæ generalis, Afflic. in d. constit. Quamplurimum num. 31. & sic quando soluitur vnus ducatus pro foculario, exigitur istud adiutorium ad rationem Carolenorū quinque pro quolibet foculario, Nig. in d. c. Comites, & sic fuisse seruatum in praxi in R. C. S. testatur Ayell. d. tract. de iure 60 ad hanc num. 34. & licet determinatio controuersæ circa taxationem huius adiutorii spectet ad Iustitarios Regionum, vt dicunt addentes in dicto cap. Comites: hodie tamen ad Reg. Camer. vt notat Afflic. in dicta constit. nu. 32. & in decis. 265. num. 57. ibi *sed ego semper vidi, quod Regia Camera Summaria cognoscit, & taxat.*



DE RENOVATIONE INVESTITURAE, Et solutione Releuij.

C A P. IV.

S V M M A R I V M .

- 1  *Successor in feudo, mortuo feudatario, debet petere renovationem inuestitura infra annū, & diem, aliā priuatur feudo; & sic etiam si moriatur Dominus directus.*
- 2 *Successor in feudo ex capite ignorantia an restituatur aduersus tempus statutum ad petendam renovationem inuestitura.*
- 3 *Tempus petendi renovationem inuestitura non currit, si adsit lis, & controversia inter Dominum, & successorem, & num. 55.*
- 4 *Tempus unius anni statutum ad petendam inuestituram, si moriantur duo feudatarij infra unum annum, currit à die ultimi morientis, & nu. 55.*
- 5 *Inuestitura renovatio, nedum à successore in feudo, sed ab eius procuratore peti potest, modò sit Dominus contentus.*
- 6 *Inuestitura renovatio sufficit, quod petatur simpliciter à successore in feudo cum oblatione releuij, quamuis non soluatur sponte, & nu. 62.*
- 7 *Feudum de rigore iuris amittitur, si infra annum, & diem successor non petierit renovationem inuestitura; secus de equitate.*
- 8 *Feudum quando amittitur propter non petitam inuestituram infra annum, & diem, an agnatis, vel Domino applicetur cum declaratione num. 9.*
- 9 *Releuij materia à multis tractatur remissive.*
- 11 *Releuij descriptio, iuxta morem Regni Neap. traditur.*
- 12 *Releuium est nomen barbarum, & unde dicatur.*
- 13 *Actio personalis competit Domino pro exactiōe releuij, sed non obseruant fiscales in Regno, & proinde agunt contra tertios possessores, & refertur obseruantia.*
- 14 *Heres in discussione inuentarij non ducit in damnum hereditatis quantitatem pro releuiō solutam, & referuntur de iurisdictione.*
- 15 *Releuium non solutum non potest peti à tertio possessore habente causam à Fisco.*
- 16 *Releuij solutio est introducta mora, & consuetudine in Regno contra regulas feudales.*
- 17 *Releuium est onus extrinsecum feudi, & qualiter dicatur intrinsecum.*
- 18 *Releuium soluitur Domino directo in signum recognitionis directi dominij.*
- 19 *Releuium à subfeudatario, cui solui debeat Domina mediato, vel immediato, & quid de feudo, quod tenet in territorio alterius Baronis; & non subinfendantis num. 21.*
- 20 *Baro succedens soluit releuium Domino, etiam habito respectu ad subfeuda, & de ratione.*
- 22 *Releuium in quot casibus non soluatur remissive.*
- 23 *Releuium debet solui à successore, quando naturaliter feudatarius est mortuus; secus ciuilitur.*
- 24 *Releuium sicut debet solui à successore in feudo per mortem feudatarij, an sic per mortem*

- mortem Domini directi, cum utroque casu debeat renouari inuestitura.
- 25 Releuium debet solui à successore vniuersali in feudo.
- 26 Pralatus succedens in feudo Ecclesiastico quando teneatur ad solutionem releuij, & nu. 28. 29 & 30.
- 27 Vxor mortuo viro propter feudum dotale ad ipsam reuersum an teneatur ad releuium?
- 31 Releuij solutio facta à Pralato feudatario quando intelligatur pro releuiio, vt conferat in possessorio iterum exigendi, & praiudicet successori.
- 32 Releuij solutio an iuuet in causa possessorii exigendi, si reperiat scripta in registris Regijs, & quid Imperatoris Federici.
- 33 Releuium debet solui à Pralato, si dominus fiat in possessione non soluendi, & qualiter probetur.
- 34 Releuium solutum ab Ecclesia non praiudicat Ecclesie conuincing, nisi quoad modum taxandi.
- 35 Releuium debet solui de feudo nouo, & antiquo item etiam presumptio, num. 36. quid de feudo ex pacto, & prouidentia, num. 37.
- 38 Releuium solui debet ab habente feudum titulo successionis: secus inter viuos.
- 39 Releuium non soluitur à feudatario, qui succedit vigore legati.
- 40 Releuium non debetur pro feudo rescripto à filio post mortem patris.
- 41 Releuium non debetur pro feudo concessio mediante inuestitura, dicta de caducitate successoris, qua est consueta fieri à Regibus.
- 42 Releuium an debeatur quando pater per mortem filij succedit in feudo refutato.
- 43 Releuium an debeatur pro feudo refutato post mortem refutantis, & quid hodie seruetur ad remouendam fraudem num. 44.
- 45 Releuium non debetur pro feudo refutato, quando non adest suspicio fraudis, vt explicatur exemplis nu. 46.
- 47 Releuium debet solui à feudatario possidente feudum, quid in eo, qui dolo destituit possidere, nu. 48. quid in eo, qui pro possessore habetur nu. 49.
- 50 Releuium debetur pro confirmatione inuestitura, qua dicitur proprie renouatio.
- 51 Inuestitura renouatio debet fieri iuxta formam antiquam, et ibi de ratione.
- 52 Inuestitura renouatio, si sis alterata non praiudicat agnatis, nisi consenserint.
- 53 Asscuratio vassallorum, seù vt dicitur, intratura feudi concessa feudatario successori in feudo per litteras Regias efficit, vt feudatarius acquirat dominium super re feudali.
- 54 Annus, & dies quotuplex sit.
- 55 Annus concessus ad petendam renouationem inuestitura à quo die computetur.
- 56 Releuium duplicatum ex quadam compositione soluitur in Regno, si successor non petierit inuestitura renouationem infra tempus vnius anni, & diei: quid si constat de notabili ignorantia, num. 57.
- 58 Asscuratio vassallorum in beneficium ementis feudum infra quod tempus sis obtinenda in Regno.
- 59 Releuium debet solui tempore, quo petitur renouatio inuestitura, etiam quod non sis elapsum spatium totius anni, & diei.
- 60 Releuium debet solui ab herede succedente in feudo, etiam quod illud habeat cum pacto de retrouendendo, & venditor illud exerceat infra dictum tempus anni, & diei.
- 61 Pupillus succedens in feudo an teneatur infra annum, & diem petere renouationem inuestitura.
- 62 Feudatarius successor tenetur denunciare mortem predecessoris, vt possint per Regium Fiscum fieri diligetia pro exigendo releuiio, iuxta stylum Curia.
- 63 Feudatarius succedens tenetur dare Fisco notam veridicam de redditibus feudi, & de eius qualitate.
- 64 Asscuratio vassallorum concessa per Regiam

- giam Cameram constituit in mora feudatarium circa solutionem releuij, vtratione contemptus, & negligentia possit procedi ad sequestrum feudi.
- 66 Feudatarius non habens litteras abscurationis, nec soluto releuio, & prestito iuramento homagij non poterit exigere adboam à vassallis.
- 67 Panis caducitatis, & alie sunt remissa in Regno quando non constat de dolo feudatarij.
- 68 Releuium duplicatum soluitur in Regno, si feudatarius successor non petierit renouationem inuestitura infra annum, & diem.
- 69 Sententia condemnatoria, vel declaratoria non requiritur ad exigendum duplicatum releuium, sed exigitur per contumaciam feudatarij successoris, quod latè dissentitur vsque ad nu. 73.
- 70 Releuium soluitur ex consuetudine, & non ut quid subrogatum loco amissionis feudi.
- 71 Inuestitura renouatio intelligitur concessa in Regno sub conditione, si soluitur releuium.
- 73 Fructus qualiter estimantur in taxatione releuij.
- 74 Expensa pro colligendis fructibus an deducantur, ut minuunt taxationem releuij, refertur decisia, & an tunc compensentur cum augmento, quod recipitur ex pradio fructuum num. 76.
- 77 Fructuum appellations an veniant proventus in taxatione releuij; refertur obseruantia num. 78.
- 79 Nix an sit in fructu circa taxationem releuij.
- 80 Releuium soluitur ab habente usumfructum in feudo.
- 81 Onera feudalia an minuunt taxationem releuij respectu medietatis fructuum.
- 82 Releuium hodie soluitur in pecunia habito respectu ad fructus.
- 83 Releuium debetur de medietate fructuum illius anni, qua moritur feudatarius, & non unius, & in hoc differt ab adbo.

- 84 Releuij taxatio qualiter fiat, si illo anno, quo moritur feudatarius non recolligitur tanta quantitas fructuum, quanta solebat annis precedentibus exigi, vel penitus non adsint.
- 85 Annus à quo die computetur circa collectionem, & taxationem fructuum.



Ciendum est insuper, quod tam in casu mortis directi Domini, quàm eiusdè feudatarij infra spatiū vnus anni, & diei debet peti renouatio

- inuestituræ, & prestari iuramentum fidelitatis, de quo supra titul. proximo, & latè habetur in cap. 1. quo tempore miles, & in cap. 1. de cap. Corrad. & ibi plenè Doct. & in cap. 1. §. finali, quæ sit prima causa benefic. amitt. ideo successuè se offert explicanda ista materia; qua de re in primis subnectam aliquas declarationes ad dictam regulam, & deinde explicandâ duxi materiam releuij.
- Prima igitur declaratio est quod feudatarius successor, vt incurrat caducitatem ob non petitam inuestituram infra dictus tempus, ne dum requiritur certa scientia, sed sufficeret præsumpta, cum agatur de irroganda pœna pecuniaria, vt ex Bald. in l. 1. C. de his qui latr. & alijs deducitur Surd. Dec. Mantu. 211. n. 14. vers. & non obstat. verum nulla datur causa scientiæ si dict. heres, & successor alleget iustâ causam ignorantie, quæ in dubio præsumitur, nam eo casu datur restitutio, & moræ purgatio, Bald. in l. fin. in fin. C. si pendente appellatione, Aluar. in cap. 1. quæ sit prima causa benefic. amitt. nec distinguitur an minor, vel maior sit heres, nam datur restitutio infra quadriennium à die scientiæ, & ex clausula generali conceditur huiusmodi restitutio, saltem ex benignitate, & equitate legum feudalium, à qua originem duxerunt feuda, vt dicit Regens.

3 de Ponte in decis. 1. nu. 6. & 7. Item hoc tempus intelligitur statutum contra successores in feudo verè illud possidentes, non autem contra possessores litigantes, vt declarat Bald. in l. solemnibus, in fine C. de rei vëdic. & Iacob. in inuest. feud. in verbo quiquidè inuestiri, col. 8. & conferunt adducta per Camill. Med. consil. 163. num. 36. versic. sed deueniendo.

4 *Declaratur secundo*, si successor in feudo moriatur infra dictum spatium, puta, decem menses, & non petiisset inuestituram, adhuc eius successores habebunt integrum spatium vnus anni, & dici, non autem residuum, vt per Io. Andr. in addit. ad speculatorem in tit. de feud. S. quoniam, col. 14. in versic. circa principium; & benè Curt. in tract. de feud. part. 4. num. 51. versic. 5. limitanda est; & ibi de ista materia; & Iacob. vbi supra.

5 *Tertia declaratio est*, quod dicta denunciatio infra dictum tempus potest peti non solum ab ipso met successore in feudo, sed etiam ab eius procuratore, nisi Dominus directus vellet præcisè, quod successor coram se compareat, quia tunc debet obedire, Andr. in cap. 1. quo tempore mil. & ibi Afflic. ncm. 16. vers. quod verum intelligo, Schrader. de feud. p. 6. cap. 3. num. 18.

6 *Quarta declaratio est*, quod infra dictus tempus sufficit, quod petat successor in feudo renouationem inuestituræ, quia tunc si Dominus directus illam non concedat, pro se non stat; immò si malitiosè Dominus distulerit concedere infra dictum tempus, debet priuari proprietate feudi, iuxta rigorosam decisionem Andr. in dicto cap. 1. num. 17. quo tempore mil. Capyc. in repert. cap. Imperialem, fol. 13. ante versic. sexta conclusio; & dixi infra in verbo petita.

7 *Quinta declaratio est*, quod licet poena non petentis inuestituram infra annum, & diem, vt supra, sit priuatio feudi, procedit tamen de iuris rigore, nam de æquitate admitti-

tur purgatio moræ, & sic passim in facti contingentia iudicatur, teste Guid. Papa decis. 166. Iul. Clar. S. feudum, quæst. 49. Syluan. de recogn. feudi quæst. 27. Afflic. dicto cap. 1. num. 10. quæ sit prima causa benefic. amitt. cum alijs adductis per Regen. de Ponte, in decis. 1. num. 13. sed dato, quod procederetur secundum dictum rigorem iuxta tradita per Surd. d. decis. 221. variarunt Doct. cui tunc sit applicandum feudum, & agnatis censuerunt aliqui, vt est And. in cap. 1. si vassallus feudo priperetur, &c. & in cap. 1. de cap. Corrad. Afflic. ibid. Capyc. in d. cap. Imperialè, S. præterea si quis 7. colum. de prohibita feud. alieni per Federic. Alij verò Domino applicari debere determinarunt, vt est Ioan. Raynald. in d. S. præterea si quis, num. 30. Alex. consil. 30. num. 17. vol. 1. & sic iudicatum refert Iacob. de Sancto Georgio in dicta inuestit. feud. versic. qui quidem inuestiti num. 46. & ipsum sequitur Borchoit. in tract. de feud. cap. 8. num. 141. & subscribit huic opinioni Hartm. Pistor. in tract. quæst. iurium, quæst. 18. num. 7.

9 vers. quamobrem, lib. 2. cum declaratione quod remaneat penes Dominum, quousq; viuat feudatarius, vt adnotat num. 8. vers. sed tamen, &c. Verum iste rigor in Regno non attèditur, sed æquitas, vt supra, maximè, quod per dictam renouationem iuuestruræ ex antiquo more in Regno introducto soluitur releuium, Andr. Afflic. & alij. in constit. Regni post mortem. & licet multi tractent hanc materiam releuij, & signanter Auriga noster Andr. & ceteri in dicta const. Regni post mortem, & alibi, vt refert Thom. de Mar. in tract. de feud. tit. de feud. ex pacto, & prou. num. 23. versic. & quia supra. Frecc. de subfeud. 3. author. Baro, lib. 2. fol. 182. cum sequentibus. Petr. Greg. in tract. particulari de iure releuij. Henric. à Rosenthal. de feud. cap. 6. conclus. 66. lib. 1. Ludo. Schtader. de feud. par. 6. cap. 2.

Reg. Moles in decis. manuscript. sub tit. de iure releuio. vbi etiam vide de iure rapeti & nouissimè Dominus And. Capanus in tract. de iure releuij, quem dum hæc scribebam in lucem edidit, vbi satis diffusè de hac materia tractat, ita vt additioni locum non relinquat; ego nihilominus sectando materias pertinentes ad methodum describam dictum, antiquum morem sepissimè ab And. & alijs FF. Regniculis enunciatum, & deinde explicando singula eius verba me expediam, & ad alia transibo, describitur sic,

Descriptio 11 Releuium est ius, quodam more intro-
Releuij. ductum in Regno, & debetur Regi, aliove
Domino directo, post mortem feudatarij
vassalli à quocumque successore in feudo,
titulo hereditario, & possidente illud: pro
confirmatione inuestitura, & assicura-
tione vassallorum, infra annum, & diem
petita, & concessa iuxta stylum Curie
consistens in medietate fructuum illius
anni.

12 *Releuium est nomen barbarum ex vsu*
loquentium introductum in Regno, sic
dictum à releuando, quasi quod ex eius
solutione releuetur Dominus directus,
Henrichus à Rosental. de feud. d. cap. 6.
cóclus. 66. nu. 1. post Frec. de subfeud. 3.
auth. Baro: & nouissimè Borrellus in
tract. de iure releuij nu. 7. & glosa in d.
constit. post mortem Baronis. ver. rece-
pto; dicit istud releuium in Regno de iu-
re cõmuni appellari introitum, allegat
tex. in l. his verbis, S. fin. de leg. 3. verum
de hoc nomine releuii originaliter sit
mentio in dicta constit. Regni. post mor-
tem, vt ait Andr. in S. similiter, de cap.
Corrad. vers. sunt etiam releuia: subdès
de eonil scriptum inuenisse, nisi ea, quæ
tradit in S. sed & res, per quos fiat inue-
stitura.

13 *Ius, idest personale secundum opi-*
nionè And. in d. cap. 1. S. similiter circa
fin. de cap. Corrad. & in d. cap. 1. S. sed &
si plures, num. 11. per quos fiat inuesti-
tura; Loffred. ibidem in paraphr. feud.

Gizzar. decis. 8. nu. 3. Mastrill. decis. 112.
num. 56. sed quicquid sit de iure, ho-
die indifferenter exigitur per Regium
Fiscum, etiam à tertijs possessoribus, vt
onus intrinsecum, & reale feudi, Camil.
Med. consil. 18. num. 13. 14. & 15. licet
de facto fiat huiusmodi exactio, teste
Gizzar. dicta decis. 8. num. 7. & sic in-
dies seruatur, iuxta decisiones relatas
a Regente Moles, de quibus meminit
Thor. in compend. decis. par. 2. versic.
releuium, an exigi debeat. latè Capanus
d. tract. quæst. 7. num. 13. par. 1. Verum,
cum sit hoc ius exorbitans, & præter re-
gulas feudales, debet quanto strictius
potest intelligi, & signanter, vt non
transgrediatur personam Fisci, hinc est,
14 quod hæres cum beneficio legis, & in-
uentarij in illius discussione non pote-
rit deducere in damnum hereditatis re-
leuium solutum, cum realiter sit onus
personale, & sic debitum à persona hæ-
redis, vt succedente in feudis, iuxta ve-
ram, & communem opinionem Andr.
vbi supra, & sequac. & sic decisum re-
fert Gizzar. decis. 8. quæ decisio die 5.
Maij 1626. in causa multiplici Pauese,
iunctis tribus aulis S. Consil. Referente
Consil. Angulo fuit confirmata; pro-
cessus est penes de Ferrariis Actuariū.
Cuius decisionis relator est etiam Thor.
d. par. 2. summ. decis. verb. releuium, an
exigi debeat, &c. col. 2. circa medium.
15 Sed non est obliuioni tradendum, hoc
ius quantumcunque reale respectu Fi-
sci extingui, quoties totum feudum ad
ipsum peruenisset, adeo quod contra
possessorem habentem ab illo causam
non potest agi, si non reperiatur solu-
tum, Frec. vbi supra d. author. 3. nu. 27.
vers. quæro.

16 *More introductum in Regno, & sic ex-*
tra regulas feudales, vt dicit Andr. in
cap. 1. S. similiter, de cap. Corrad. Ca-
puc. in inuest. feud. vers. extra Andream.
fol. 53. Frecc. vbi supra, author. 3. nu. 2.
17 & cæteri regnicolæ; vnde rectè inferunt
esse onus extrinsecū feudi, vt post præ-
dicta

Decisio
S. Conf.

dicta restantur Præses de Franch. decis. 121. num. 6. Regens de Ponte de potestate Proregis, titul. de refut. feud. S. 4. num. 1. Camill. Med. consil. 55. & Borrell. in d. tract. de releuio num. 1. Verum, quia est in hoc Regno iste mos approbatus per d. constit. Regni post mortem; & indifferenter soluitur ex causa renouationis inuestituræ; consequens est dicere, quod accidentaliter sit effectum onus intrinsicum, & proinde necessario in casu mortis feudatarij deberi, & ad hoc cõserunt adducta per med. dicto consil. 55. & consil. 18. num. 10. & alia per Capan. in dict. tract. quæst. 6. par. 1.

18 *Et debetur Regi, alioue Domino directo*, dic in signum recognitionis directi domini propter nouam acquisitionem feudi in personam successoris, Frecc. vbi supra num. 3. Loffred. in d. S. sed & res Præses de Franch. d. decis. 121. num. 7. Mastrill. decis. Sic. 112. num. 55. vol. 2. Camill. Med. consil. 55. num. 4. Borrell. d. titul. de releuio num. 6. Sed dic Domino, idest, immediato, & ideo licet noster Inuictissimus Rex dicatur Dominus directus omnium feudorum in Regno, vt sæpe sæpius dixit Andr. per constit. quia frequenter; de quo meminit Camill. de Curte in diuers. feud. nu. 98. part. 1. fol. 52. tamen releuium debetur Baroni, vel alteri Domino, à quo immediatè forsitan dependeret cõcessio feudi, Loffred. in d. S. sed etiam res, & ibi Affl. & ceteri FF. tit. per quos fiat inuestit. cum aliis cumulatis per Regem. Rouit. in comment. ad prag. 2. de officio procur. Cæsaris &c. num. 2. versic. hoc autem. nam licet iste Baro, vel Dominus releuetur ex huiusmodi exactione releuii per mortem subfeudatarij, grauatur tamen, vt ipso moriente debeat eius successor soluere releuium, etiam pro subfeudo ab ipso cõcesso, & à subfeudatario retento, vt probat Frecc. de subfeud. titul. de origine Baron. nu.

55. & sic decisum refert in lib. 2. auct. 3. num. 44.

21 Et intellige etiam, quod iste feudatarius teneat feudum in territorio alterius Baronis, quoniam adhuc teneretur soluere releuium Baroni, à quo habuit concessionem, Afflic. in d. S. sed nec alia, sub num. 28. ver. hoc facit ad decisionem illius noui dubij, &c. quæ sit prima

22 causa benef. amitt. Ceterum mos iste in multis casibus non vindicat sibi locum, vt patet ex infra dicendis, & signanter quando duobus oneribus grauaretur feudatarius successor, puta, si eodem anno mortuus sit pater, & filius, nam tunc vnum debetur releuium, Frecc. d. auctor. 3. nu. 26. & latè adderes in constit. post mortem, & sic passim obseruatur in Regia Camera, teste Regem. Rouit. in d. prag. 2. num. 5. de officio procur. Cæsaris; prout dicimus, si in illo anno soluatur donatiuum. Frecc. vbi supra num. 25. Ayell. in dicto tract. de iure ad hoc num. 77. item si aliquid certum soluitur singulis annis Domino pro feudo, hoc releuium pro tali feudo non deberetur, quia ad huiusmodi feudum non se extēdit mos, glos. in d. S. similiter, de cap. Corrad. Frecc. vbi supra nu. 27. vers. 3. Regens Rouit. d. prag. 2. nu. 15. vers. illud tamen &c. de officio procuratoris Cæsaris.

23 *Post mortem*, idest naturalem; nam mos, seu consuetudo ista loquens de morte intelligitur de vera, & non ficta, l. ex ea parte S. insulã, ff. de verb. oblig. Frecc. vbi supra num. 24. hinc si tenens feudum moriatur ciuilitè, puta, per ingressum monasterii, vel per foriudicationem in Regno, successor, cui aperitur feudum in casibus prædictis, non tenebitur ad releuium, Frecc. nu. 22. vers. sed quæro de noua quæst. insuper de dicta morte certa debet haberi noticia à successore petente inuestituram, vt latè tradit Rosenthal. de feud. d. cap. 6. concl. 47. & 48. poterit tamen vti præsumpta,

pta, & obtinebit renouationem inuestiturę, quamuis contrariū verè nō doceatur, vt explicat Rosēthal. ibidem cap. 6. concl. 48. nu. 2.

24 *Feudatarij vaſſalli*, idest Domini utilis, & licet per mortem Domini directi etiam sit petēda renouatio inuestiturę, vt supra, nō tamen soluitur releuiū, pro ut consulēdo respondisse Regi Alfonso tempore, quo successit Ferdinando eius patri, testatur Affl. in rub. 3. nu. 3. quę sit prima caus. benefic. amitt. & in cap. 1. de cap. Corrad. nu. 1.

25 *Aquocumque successore*, dic vniuersali, quamuis feudum nō habeat titulo particulari hereditario, Frecc. vbi supra num. 19. pag. mihi 185. Ann. alleg. 95. num. 1. Regens de Ponte de potestat. Proregis, tit. de refut. feudo nu. 5. Pręses de Amato, conf. 1. nu. 2. & conf. 79. nu. 7. Pręses de Franch. decis. 121. nu. 4.

26 *Mastrill. d. decis. 112. num. 2.* sed intellige de successore, qui succedit proprio iure ad differentiam Pręlati, qui potius dicitur procurator, vel administrator feudi Ecclesiastici, cū omne dominium consideretur semper pōnes Ecclesiam, quę propter existentiam Dei dicitur immortalis l. 4. ad l. Iul. pet. Andr. in d. S. similiter in ostenditijs, in prima additione incipiente; cum eadem, vers. pro hoc queritur. Camill. Med. consil. 18. nu. 20. Ideo in hoc casu non procedunt dispositiones cap. cæterum, extra de Iudicis, & cap. forum, & cap. licet. de foro competentis, vt resoluit idem in eodem §. in vltima addit. vers. in feudo, quod te-

27 net. † & ex eadem ratione post mortem viri possidentis feudum dotale vxor, vel eius hęres, ad quos reuertitur, non teneretur ad releuim, quia dominium feudi numquam discessit ab vxore, & semper naturaliter pōnes ipsam remāsit, ex tex. in l. in rebus. C. de iure dotiū; & ita obseruatum in Regia Camera per mortem Ferdinandi Capani refert Anna in constit. diuę memorię, num. 21. &

28. & sic nec Pręlatus; nec vir possunt dici verè vtiles Domini in feudo Ecclesiastico, & dotali. Verum Andr. in d. S. similiter, in prima addit. respectu Pręlati assignat duas limitationes in fauorem Domini directi, petentis releuim per mortem Pręlati, vnam, quę respicit petitorium, & est, quando constaret in inuestitura esse expressę promissam solutionem releuij, vel aliter Dominus probaret, esse tali onere obnoxium, nam ei incumbit hoc onus probandi, cum in dubio omnis res pręsumatur libera, vt in d. prima additione tradit Andreas, vers. item si probaret, & vers. Curia, alteram vero limitationem, quā assignat Andr. est respectu possessorij, pura, si probaret Dominus, quod immediatę prędecessor soluit releuim, tunc enim debet conseruari in possessione exigendi, etiam quod vnicam ostendat solutionem salua tamen causa proprietatis, Andr. sub dicto vers. item si probaret; sed aduerte, quod ista vnica solutio multa habere debet requisita, vt iuuat in possessorio, primo vt expressę sit facta pro releuio, nec possit ad aliam causam referri, & absque protestatione, vt docet Andr. versic. & hoc videtur verum; & faciunt adducta per Paulum de Castr. in consil. 130. vol. 2. & Aymo. conf. 342. in fine vol. 3. Item quod solutio reperiat scripta in registris non suspectis, vt sunt registra nostri Inuidissimi Regis, secus Imperatoris Federici, quia multa fecit contra Ecclesiam, vt dicit Andr. ibi in add. 2. incipiente per registrum. Verum quando legitimę esset probata ista solutio, propter quod debeat manuteneri Dominus in ista quasi possessione exigendi, adhuc poterit in eodem iudicio Ecclesia excipere de quasi possessione non soluendi, & sic nō molestabitur; & modus probandi est ostendere immediatę prędecessorem denegasse soluere releuim, vt aduertit idem Andr. sub vers. respondeo si probat

34 per tex. in l. fin. C. de seru. & aqua. Insuper nec sufficeret Domino in hoc possessorio probare Ecclesiam conuicinam feudatariam soluisse in casu occurrenti releuium, & proinde præsumptiuè inferre ad aliam, nam ista solutio iuuaret ei, quando versaretur controuersia circa taxationem, non autem ad inducendam obligationem, & fundandam intentionem in possessorio exigendi, And. in d. S. similiter, in vltima add. sub vers. omnes Ecclesig. & ex his, & alijs dictis in vers. post mortem, habes declaratam doctrinam Andr. circa hanc materiam in d. S. similiter, à primæ, secundæ & tertie additionis.

35 In feudo, & sic generaliter disponit ista consuetudo, nam utcumque sit feudum, v3. cum vassallis, vel sine, adhuc vendicat sibi locum, And. in S. similiter, ante primam additionem, de cap. Corrad. sic etiã nõ distinguitur, aut nouum, aut antiquum, nam etiam de nouo debetur, prout seruari in Regia Camera, & sic fuisse interpretatam, & intellectam d. const. post mortem, restatur Ayell. de

36 iure adhoz, & releuij, nu. 81. Item nec distinguitur de vero, aut præsumpto, nã de præsumpto etiam debetur, immò eo ipso feudũ præsumeretur, quoties probatur pro illo aliàs fuisse solutum releuium, vt obrinuisse in facti contingencia, v3. in causa Magnificæ Ioannæ de Iamframundo restatur Affl. in epist. in-

37 cip. obertus &c. sub nu. 297. tit. ex quibus caus. feud. amitt. Item in feudo hereditario, nam ex pacto, & prouidentia mero (de quo dixi par. 1. cap. 5. nu. 19. huius methodi) non solueretur, quia nõ titulo successionis, sed proprio iure filius, vel agnatus ad ipsius acquisitionem potius, quam successionem admittitur, And. in d. cap. 1. S. sed ea res; ibi ad primum, per quos fiat inuestitura, Affl. decis. 38. col. penult. Loffr. conf. 15. cu n. alijs allegatis per Jac. Gallum in conf. 127. num. 14. & 15. & ideo sequuntur verba v3.

38 Titulo hereditario, nam ab herede acquirente feudum successione releuium deberi d. mos Regni introduxit, teste And. in d. cap. 1. de cap. Corrad. & in S. sed & res, per quos fiat inuest. paulo ante nu. 8. hac de re succedens titulo hereditario tenetur ad hanc solutionem, quod est mirabile secundum Frecc. vbi supra nu. 19. ante vers. 1. casu in patre; propterea à feudatario habente alio titulo inter viuos non debetur, And. in d. S. sed & res, & in S. similiter, de cap. Corrad. Capyc. in cap. Imperialem, S. præterea si quis in feudum, de prohib. feud alien. per Feder. 23. Frecc. in d. 3. author. Baronis; quos sequitur Regens de Ponte in prælud. repet. feud. lect. 2. vers. sed quid

39 domini. & ex his multæ eliciuntur conclusiones, attèta hac consuetudine 13. habens feudum vigore legati cum assensu non tenebitur ad solutionem huius releuij, nisi reseruetur in assensu Affl. decis. 248. col. antepen. Minad. in repert. cõstit. Regni in aliquibus, nu. 51.

40 fol. 12. Item si filius post mortem patris redemit feudum venditum à patre cum pacto de retrouendendo, quia illud acquirit ex contractu, nõ tenebitur ad releuiũ, vt decisum refert Ayell. vbi supra

41 nu. 86. Itẽ succedens in feudo vigore inuestituræ, dictæ de caducitate successionis, non tenetur soluere releuium, Affl. in cap. 1. sub nu. 6. qui succ. teneant. ibi, (& Rex Robertus faciebat istas inuestituras de caducitate successionis, vt dicit And. hic, in 7. col. & postea vidi in registris suis, quod Reges de Aragona sepius fecerunt & succedente casu non fuit nunquam solutum releuium. Item

42 pater succedens in feudo, quod reseruauerat filio præmortuo non tenebitur ad hanc solutionem, nam non dicitur successor titulo hereditario, sed ex natura feudi, ideo de huiusmodi successoribus non loquitur ista consuetudo, Frecc. vbi supra num. 19. & ibi de alijs similibus; sed quia seruetur in differenter hodie quod tunc pater succedat, vti hæres,

- hæres, vt latè dixi in tit. de refut. feud. par. 2. vol. 1. huius methodi; propterea
- 43 tunc soluitur hoc releuium &c. vnde hïc scias, quod ad euitandam solutionem releuii olim feudatarij refutabant feuda cum reservatione vsusfructus, qui (ipsis mortuis) cōsolidabatur cum proprietate, hinc proprietarij efficiebantur veri domini non titulo hæreditario, sed
- 44 donationis; & sic non tenebantur ad solutionem releuii; hac de causa hodie in his refutationibus præstatur assensus, & in eo fit reservatio exigendi releuium in casu mortis, Frecc. vbi supra nu. 17. mihi fol. 186. & nu. 45. fol. 191. Regens Rouit. in d. pragmat. 2. num. 10. de officio
- 45 Procuratoris Cæsaris &c. At si donatio, seu refutatio esset facta in vita absque vlla suspitione, & fraude, tunc non deberetur releuium, vt concludit Camill. Med. conf. 18. num. 20. exemplum est, si pater donat eius filio vnum feudum ex pluribus, vel omnia feuda diuidat inter filios donando singula singulis, nam tunc mortuo patre nõ debetur releuiũ vt obseruatum fuisse in causa Illustris.
- 46 Ducis Ariani testatur Ayell. de iure ad hoc, nu. 74. sic etiã si refutat filio contemplatione matrimonij, etiam cum reservatione annuorũ introituum, quæ est permiffa, ad tradita per Ann. alleg. 46. tunc quia nulla potest detegi fraus per mortẽ refutantis, nõ debetur releuium, vt ex multis decisũ refert in Reg. Cam. Thor. 2. par. cõpend. decis. ver. releuium duplicatum &c.
- 47 *Possidente*, nam non possidenti feudum non currit tempus petendi assurationem vassallorum, pro qua soluitur hoc releuium, Andr. in d. cap. 1. de cap. Corrad. col. 1. idèò dicimus, quod releuium debetur à possessore feudi, & proinde, si non est tradita possessio, non tenetur soluere, Afflic. in constitut. post mortem, sub num. 16. in fine: hinc successor prius consequitur ius percipiendi fructus, quã soluat releuiũ, & nõ oportet prius soluere, antequam feudum habeat

- Andr. in cap. sancimus, quo tempore mil. sequitur Camil. Med. d. consil. 18. num. 13. Regens Rouitus pragmat. 9. num. 124. & 125. de feudis, & in dicta pragmat. 2. de officio procuratoris Cæsaris, &c. num. 11. sed aduertendum est, quod procedit ista consuetudo, etiã si quis eius culpa defecerit possidere, puta, alienando fructus feudi nulliter, idest absque assensu, nam tunc, si moriatur, adhuc eius successor tenebitur
- 48 ad solutionem huius releuij. Sic etiam dicimus de illo, qui pro possessore habetur, prout est successor subinfeudantis feudum, qui tenebitur ad hanc solutionem releuij, mortuo subinfeudante, pro subfeudis concessis in vita, etiam cum Regio assensu, & de his ac de obseruãtia in causa Illustrissimi Principis Salerni testatur Ayellus, vbi supra nu. 85. verum tamen istud releuium ipse postea exiget mortuis subfeudatarijs, vt benè differit Frecc. sub nu. 44. vbi supra.
- 50 *Pro confirmatione inuestitura*, vt dicit Præses de Franch. dicta decis. 121. num. 7. Matrill. d. decis. 112. nu. 6. consil. de Georg. alleg. 28. num. 23. Camil. Medic. d. consil. 55. num. 4. Capyc. in inuest. ver. feudorũ inuestituræ, pag. 247. vers. inuestitura successoris. quæ confirmatio sufficit, quod petatur ab hærede, Andr. in cap. 1. versic. est igitur, qui testes, &c. nam pro ea soluitur hoc releuium, & propriè dicitur renouatio inuestituræ antiquæ, Andr. in cap. 1. per quos
- 51 fiat inuestitura, Doct. supra cit. & idèò in ista renouatione necesse est demonstrare antiquam, Andr. in cap. si moribus; si de feud. fuer. controuers. &c. quod voluit allegare Frecc. in d. author. 3. num. 13. nam in S. si minori, quem ipse allegat, hoc non dicit Andr. vt aduertit Lipar. ibi sub vers. emptores, littera l. in fine; & ratio est, quia confirmatio, seu renouatio debet fieri ad vnguem, vt erat prima; nam ab antiquis non est recedendum in dubio, sed solitum seruandũ, Natta conf. 505. nu. 17. Milan.

Milan. in decis. 8. nu. 58. & natura confirmationis est non augere, vel extendere confirmatum, nam ad illud commensuratur, & ad eius fines, limitesq; restringitur, l. Aurelius, §. testamento, ff. de liber. legat. Bald. in l. nominationes, in fine, C. de appell. & l. aduersus in fine, C. si
 52 aduersus rem iudic. Vnde si Princeps feudum antiquum faceret nouum, autem paternum, &c. vt discurret Iacob. de feud. nobiles Agat. in fine, non per hoc ista renouatio cum hac alteratione facta, erit preiudicialis agnatis, quibus forsitan per primam Inuestituram esset aliquod ius questum, nisi consenserint, glos. in cap. 1. an agnatus, Iacob. in verb. & quod ipsi inuestiti: sub nu. 14. versic. quando etiã, fol. 122. Bald. in c. 1. §. si vero, col. fin. versic. modo quero, de feud. guard. & in l. final. col. 2. de suis, & legit. Brun. consil. 1. in fine, & consil. 29. & 57. tunc enim solum preiudicaret recipiendi respectiue, Clar. in §. feudum; quest. 8. nu. 5. nisi recipiens erraret, vt per eundem in quest. 12.

53 *Et assuratione vassallorum*, And. in d. cap. 1. de cap. Corrad. in princ. Bal. in preiud. feud. 4. col. cū aliis allegatis per Capyc. in inuestitura feud. fol. 196. ver. inuestitura, & vers. asscuratio; & in cap. Imperialem, fol. 49. limit. 2. & in fol. 55. limit. 14. & nota, quod ex ista asscuracione Dominus feudi acquirit quasi dominium super re feudali, & antea nō habet, Andrea in d. cap. 1. quo tēpore miles, quem sequitur Affl. in preiud. feud. nu. 26. vide infra nu. 66. & 72. & de hac asscuracione diximus in tit. de fidelitate &c. scias tamen, quod istam asscuracionem in istis terminis alii vocāt intraturam feudi, vt est glos. in d. constit. post mortem, vers. recepto. Cam. Med. d. consil. 55. nu. 4.

54 *Infra annum, & diem*, annus dicitur tripliciter, naturalis, legitimus, & anomalous Affl. in cap. 1. §. & si vassallus, si de feud. fuerit contr. Itē dies accipitur sū morem Ecclesię Romanę, de quo in

cap. 2. de feriis. ciuilibus, de quo in l. more Romano, ff. de fer. & naturalis ab ortu, vsq; ad occasum Solis, Alciat. in l. 2. ff. de verb. sign. Ouid. de Amicis in tract. de iure emphyteu. in preiud. ver. potuit nu. 11. hic tamen annus accipitur pro spatio 365. dierum, & dies pro spatio 24. horarum, Laurent. Siluanus in tract. de recogn. feud. quest. 10. & currit à die
 55 aditę hereditatis, vel scientię, Bald. in cap. 1. de cap. Corrad. Camil. Med. dict. con. 55. nu. 3. Schrader. de feud. part. 6. cap. 2. num. 15. Rosenth. in d. concl. 47. cap. 6. nu. 1. Gail. lib. 2. obseruat. cap. 48. nu. 11. & in hoc distinguitur a cursu anni, qui consideratur respectu taxationis fructuum, de quo in fine huius tit. sed ali qua sunt hic notanda, & primo quod spatium istius anni reiteratur, si infra illud moriantur duo feudatarii, nam inciperet à die mortis vltimi successoris, Andr. & ceteri præcitati; quos sequitur Reg. Rouit. in prag. 2. de off. proc. Cæsar. nu. 5. sed non currit, si mota esset lis inter Dominum, & vassallum pendente controuersia, q̄ est mente tenendum, sū Affl. in d. rub. nu. 6. vers. datur, & alia, quę sic prima causa &c. & dixi supra de fidelit. & eius iuram.

56 Item notandum est, quod, si successor erit negligens, & patitur labi dictum tempus; poterit negligentiam emendare in Regno infra modicum tempus depositando quantitatem releuii, & offerendo fidelitatem, vt docet Affl. in dict. rub. circa finem, quę sic prima causa benef. si vero notabili spatio temporis, tunc emendabit moram cum aliqua compositione, iuxta dispositionem litterarum Regis Roberti, de quibus meminit Capyc. in d. cap. Imperialem, §. præterea, vers. limitatur 3. quę compositio consistit in soluendo duplicatum releuium And. in d. cap. sancimus, & ibi,
 57 addentes Vrill. ad Affl. decis. 129. Gram. decis. 103. nu. 221. Præses de Frāchis decis. 425. num. 1. & decis. 121. nu. 15. sed si constabit de aliqua probabili igno-

- ignorantia, poterit peti etiam post triē-
nium, & solui simplex releuium, vt deci-
sum refert in Reg. Cam. Frecc. d. author.
3. Baron. num. 7. sed si erit pupillus, vel
adultus negligentia, & mora non noc-
bit, nam poterit petere restitutionem.
- 58 in integrū, Affi. vbi supra, Et nota, quod
istud tempus datur in huiusmodi assecu-
ratione, quia asssecuratio successit in lo-
cum cōfirmationis inuestiturę, ad quam
petendam dabatur annus, & dies; hinc,
si loquimur de asssecuratione, quę datur
ementibus feudum cum assensu, tunc
licet habeatur pro inuestitura, non est
statutum hoc tempus, And. in cap. si mi-
nori si de feu. fuer. controu. nam sunt
diuersi termini, vt explicat Capyc. in in-
uest. vers. feud. inuestitura pag. 247. vers.
emptores feudorum.
- 59 Insuper nota, quod si successor petie-
rit inuestituram ante annum, & diem
statutum à lege, tunc soluere tenebitur
releuium tempore, quo petijt, quia vi-
derur renunciaffe dilationi, & sic serua-
tur in Reg. Cam. vt testatur Ayell. vbi
- 60 supra nu. 76. illud tamen aduerte hęc,
quod statim, sequuta morte feudatarij est
quęsitum ius Fisco circa hoc releuium,
& ideo si defunctus feudū teneret cum
pacto de retrouendendo, & post eius
mortem infra hoc tempus anni, & diei
primus venditor exercendo pactum re-
emerit, adhuc hæres tenebitur ad rele-
uiū, & non emptor, Loffr. in parraphasi
feud dicto §. sed & res. Horat. Viscont.
- 61 in com. concl. vers. releuium. Postremo
hic aduerte, quod licet per dispositio-
nem Regię Pragmaticę secundę, de
off. proc. Cęsar. infra hoc tempus
non erat adstrictus pupillus soluere re-
leuium, sed vsque ad pubertatem, hodie
soluitur per pupillos infra hoc tempus,
sicut maiores, iuxta decisionem, & ob-
seruantiam relataam à Regente Rouito
in dict. prag. 2. sub nu. 3. vers. ad Regiam
Cam.
- 62 Petita 1. cum oblatione & pollicita-
tione fidelitatis, ac eius iuramēti, vt per
- Affi. in d. rub. quę sit prima causa benef.
amittnu. 1. & num. 1. quę pollicitatio
licet de rigore nō sit necessaria, nam ve-
nit in consequētiā petitionis renoua-
tionis inuestiturę, Aluar. & Prępos. in
c. 1. de cap. Corrad. tutius tamen est in
petitione inferere pollicitationē si deli-
tatis, Siluan. in d. tract. de recogn. feud.
quęst. 108. & ad istam petitionē, & obla-
tionem tātum tenetur feudatarius suc-
cessor, licet deinde spontē non soluat
And. in cap. Sancimus nu. 4. Regēs Ro-
uit. in d. prag. 2. de off. proc. Cęsar. nu.
8. vt dixi supra in principio huius tit. 4.
declaratione.
- 63 Et concessa, iuxta Ritur Curie, iste ri-
tus non reperitur scriptus, sed est, quod
mortuo feudatario, debet successor an-
te omnia denunciare Domino, seu Re-
gię Camerę mortem feudatarij, & insti-
mul dare notam de omnibus introiti-
bus feudi, quibus peractis per Reg. Ca-
meram expediūtur commissiones circa
inquisitionem faciēdam de natura feu-
di, quo iure viuebat feudatarius, videli-
cet Longobardorum, vel Franchorum,
ac de valore Terrę, & fructuum; vt bene
possit fieri taxatio releui, Andr. in d.
cap. 1. num. 10. vers. qui si petit; quo
tempore miles, qui sub num. 45. dicit,
65 quod hodie dicta lista ad remouendas
fraudes debet dari cum iuramento, & si
conuincitur de mendacio feudatarius
65 staret in periculo amissionis feud; Po-
stremò informata Reg. Cam. de omni-
bus prædictis concedit dictam asssecu-
rationem, & mandat soluendum esse re-
leuium, iuxta taxam factam cum præsta-
tione iuramenti fidelitatis, & si dictus
successor tunc erit negligens adimple-
re, procedi solet ad sequestum, seu
destinationem Terrę feudalis in bene-
ficiū Reg. Cam. vt accidit Collutio
Belloni, & Simoni de Bellouedere, qui
cum petiissent inuestituram, & litteras as-
securationis vassallorum feudorum per
mortem eorum genitorum fuerunt eis
concessę, seruato ritu Curie, scilicet
cum

cum cedula, quod soluere deberent releuium, præstare homagium, & iuramentum fidelitatis: & dum fuisset inuentum non soluisse releuium, nec dictum homagium præstitisse, sic turpiter, sic apertè Reg. Curiam eludendo, per Regem Robertum fuit ordinatum Iustituario Terræ Hadrunti, vbi feuda prædicta erāt sita, quod procederet ad destinationem Terræ feudalis, quam dictus Collutius, & Simon in dicta iurisdictione tenebant, eamque pro parte Curie faceret procuram, donec de dolo, & fraude commissa fuerit satisfactum: ut constat ex litteris dicti Regis Roberti in originali registro cap. 63. pag. 33. incipient. Robertus, &c. Hinc est, quod antequam feudatarius nõ soluerit hoc releuium, & non fecerit homagium, & demum non habuerit litteras asscurationis, non habet potestatem exigendi à vassallis, & signanter ius ad hoc, etiam si ipse soluerit Regi, ita est declaratum per cap. Regis Roberti incipient. pro parte Vniuersitatis Vici; de quo meminit Ayell. in dicto tract. de iure ad hoc nu. 65. cæterum quando non constaret de dolo, & cõtemptu manifesto, & feudatarius vellet defectum emẽdare, procederent capitula eiusdẽ Regis Roberti relata à Frec. vbi sup. nu. 40 fol. 147. ex quibus concludit, quod in Regno sunt remissæ poenæ caducitatis, vbi seruitium non præstatur, aut diminutè soluitur, alienatur sine assensu, homagium successione tempore nõ fit, neq; releuium præstatur: describit hæc capitula Ayell. d. tract. de iure ad hoc num. 72.

68 vers. Robertus Rex. Et regulariter in hac materia pro defectu soluitur duplicatum releuium, & sic est introductum ex antiqua consuetudine in Regno, de qua Andr. in d. cap. sancimus quo tempore Miles. Gramm. decis. 103. nu. 221. Præses de Franchis decis. 121. nu. 4. & 5. Borrell. summ. decis. tit. 38. de releuiu, num. 26. cum r̄q. libr. 1. sed dubium.

69 aliqui hic mouent, an pro exactione

huius duplicati releuij requiratur sententia declaratoria, vel cõdemnatoria in qua re multa hinc inde adducũr; ego tamen breuiter concludo neutrà requiri, & fundo hanc opinionem in obseruantia, nam in hoc casu nostri Fiscales procedunt contra possessores ad exactionem, vnica præcedente citatione ex quo huiusmodi duplicatum releuium debetur ex quodam contractu, & tacita compositione inducta ex gratia Regis in beneficium feudatariorum ad euadendam amissionẽ feudi, vt dicunt communiter FF. nec officit quod, cum ista solutio sit subrogata in locum amissionis feudi, sicut in casu amissionis requiritur sententia, ita ad exigendum hoc duplicatum releuium: Nam negatur expresse solutionem releuij esse subrogatam in locum amissionis feudi; sed solum esse introductam ex noua lege, idest more, & consuetudine in Regibus approbata per cõstitutionem Regni, post mortem: Qui quidem mos; & consuetudo est potius contra legem communem feudorum, vt commune fatentur F.F. in locis antesignatis, & dixi in verbo *more*. & hoc vsque eo verum esse fatetur Mozzius in tract. de feud. tit. de substantia feudi, quod asserit per hanc solutionem releuij feuda in Regno non habere propriam naturam feudorum, cum pro inuestitura nil debeat solui de iure feudi: ergo si solutio simplicis releuij non est subrogata in locum amissionis feudi, multò minus solutio duplicati releuij, quæ est introducta ex munificentia, & benignitate nostrorum Regum, & proinde nullo modo potest comprehendì sub regula subrogatorum, vt subtiliter tradit And. Capan. in d. tract. de iure releuij, par. 5. quest. 1. & signanter nu. 11. Huc insuper pertinet, quod in hoc casu, si pro exigendo duplicato releuiu requiretur sententia deberet necessariò præcedere causæ cognitio, & sic formari iudicium; quod quidem iudicium non

E pote

poterit subsistere sine persona legitima cōuenti, iura sunt vulgaria; At successor in feudo non dicitur persona legitima sine inuestitura, & iuramento fidelitatis, vt diximus supra, cū hæc subsequantur solutionem releuij, & illam tanquam quid antecedens necessarium præsupponunt, quia soluitur releuium ob recognitionem directi dominij, insignum reuerentiæ, Frecc. vbi supra num. 3. Præses de Franch. d. decis. 121. num. 7. Mastrill. decis. 112. num. 55. vol. 2. quos congerit Capan. in d. tract. par. 1. quæst. 4. & latè Intrigliol. de feud. centur. 1. quæst. 9. num. 179. & dixi supra: ergo ante solutionem releuii successor feudatarius non potest dici legitimus possessor, vt supra num. 57. & 66. & confirmatur ista illatio, nam renouatio inuestituræ sub hac expressa cōditione videtur concessa, ponderando verba tex. dict. constit. post mortem, prolata per modum participij absoluti, ibi (recepto verumtamen aliquo releuio) quæ conditionem important, l. ab emptione nu. 1. ff. de pactis. Bald. in l. 1. nu. 6. C. quando liceat ab emptione discedere; vnde, si nō constat de solutione releuii, non potest dici iste legitimus contradictor. & proinde ex his concludimus ad solutionem dicti duplicati releuii posse procedi ad effectuationem absque vlla sententia, sed solum in contumaciam, vnica præcedente citatione, vt optimè concludit idem Capan. in dicta part. 5. quæst. 8. per totum; & licet ipsemet eadem par. 5. quæst. 4. & 5. per totum, probet requiri sententiam, intelligitur terminis habilibus, v3. quando successor citatus se offerat docere non incidisse in pœnam soluendi duplicatum releuium: nam tunc requireretur declaratio, & sententia Iudicis, ex traditis notabiliter per Andr. in constitut. Reg. si vassallus, sub vers. dic. ad omnia prædicta, & dixi in materia ad hoc.

74 *Fructuum*, fructus regulariter dicuntur, deductis expensis, sed quia in taxatione huiusmodi releuii fructus æstimantur tempore collectionis, solutio releuii non minuit vitam, & militiam secundogenitis debitā, licet ipsa debeatur, etiam de fructibus, vt dixi supra par. 3. de succ. cap. 4. post Ayell. de iure ad hoc num. 70. vers. soluitur. Insuper expensæ quæ pro illis colligendis fiunt non deducuntur, sed compensantur cum augmento pretii, quod fit ex tempore, Frecc. vbi supra num. 29. & secundum hæc fuit iudicatum in S. C. referente Consiliario de Bottis in causa inter Constantiam San Lorenzo, & Ioannem Franciscum Caracciolum, anno 1578. decretum est penes Secretarium. hoc tamen intelligo in feudatario diuite, qui potest retinere fructus, & vendere cum tempore; secus in paupere, qui statim atque sunt collecti, vendit: Paupertas enim multas habet immunitates, Grat. discept. for. 42. nu. 25. tom. 1. At si sunt fructus, qui non possunt retineri, nec cum tempore recipiunt incrementum, & tunc in in dictis casibus certum est, quod debeat fieri diminutio sumptuum in taxatione fructuum, quando tractatur de solutione releuij, & procedit praxis relata ab Afflict. in cap. 1. ex quibus causis feud. amitt. sub nu. 262. ibi (audio quod in R. Cam. practatur contrarium, nam fit diminutio sumptuum in taxatione fructuum, quando tractatur de solutione releuij) faciunt ad hæc adducta per Napod. in consuet. Neap. incipient. mulier in addic. incip. inferebam alias. Insuper generaliter prædicta de fructibus intellige de illis, qui sic dicuntur in proprio eorum significato, per tex. in l. ex parte, S. insulam, ff. de verb. oblig. secus in propriè, vt sunt prouetus; & proinde de istis nō debet solui releuium, Anna in repet. cap. 1. de vassal. decrep. et ar. num. 152. & sic potest dici, quod de iurisdictione

Decisio
S.R. Cōf.

cri;

criminali concessa in feudum non debeat releuium, quia sunt prouentus, qui reuera non sunt fructus, cum non nascantur, neque renascantur, sed procedunt ex ipsamet iurisdictione facto tamen hominis, & ex accidenti, Frecc. vbi supra num. 51. vsque ad finem &c.

78 Et licet secundum hæc dicta fuisset alias determinatum in S.C. & signanter in causa dictæ magnificæ Constantiæ San Lorenzo, anno 1578. vbi fuit decisum, prouentus non venire appellatione fructuum, sed debere cedi pro prouisione Capitanei: In contrarium tamen fuit post modum pluries decisum, & signanter in causa vniuersitatis Vulturini cum Fabio Carrasa, & in eodem Sacro Consilio iunctis aulis in causa inter Isabellam Mastroiudicem & Portiam Sanseuerinam; penes Secretarium est decretum; & sic passim seruatur hodie, licet Anna vbi supra as-

79 serat non vidisse hoc seruari tempore suo. Sed quid dicendum de niue, an veniat appellatione fructuum, vt de ea debeat solui releuium. Gizz. decis. 33. refert decisum, quod sic in S.C. tempore mortis Principis Scillæ, & subdit niuem computari in fructus feudi; & proinde venire in æstimatione reddituum, num. 28. quamuis de dict. decis. sit dubitandum, vt ipse fatetur, & constat ex deductis nouissimè per Thor. in compend. decis. ver. releuium Curiz, par. 2.

80 ex his conclude, quod si legitimo iure feudum peruenerit ad vnum quoad vsumfructum, & ad alium quoad vtile dominium; ad vsumfructuarium spectaret solutio huiusmodi releuij, & sic

81 probat Cam. Med. dict. consil. 18. Ceterum an deducantur onera in ista taxatione medietatis fructuum? Mastrill. decis. 112. dicit, quod sic; sed eius opinio non seruatur, nam contrarium refert decisum Lipar. ad And. in dic. S. firmiter, vers. medietas, litera O. & tandem aduerte, quod licet dicatur, quod

82 solutio debeat fieri de fructibus, solui-

tur tamen in pecunia, habito respectu ad fructus, & sic seruatur secundum ordinationes regias indifferenter in Regia Camera, Ayellus de iure adhoæ, num. 73. Præses de Franc. decis. 121. num. 11. & sic non est difficultas circa hanc solutionem, quando feudum consistit in annuis redditibus.

83 Illius anni, vt docet Andr. in dicta constitut. post mortem; & in S. firmiter, de cap. Corrad. Loffred. in d. S. sed & res, per quos fiat inuestitura, Petr. Greg. dicto tract. de iure releuij par. 8. quæst. 16. Paris de Put. in eius repert. post tract. de reintegr. feud. verb. releuium; & ita seruatur in R. Cam. de consuetudine Ayell. in specit. tract. de iure adhoæ num. 54. aduertendo, quod in hoc differt ab adhoæ, nam illa debetur de medietate fructuum vnus anni, & releuium illius: qua de re putat Ayell. quod sit error Andr. in d. S. firmiter, de prohib. feud. alieni per Feder. dicentis illius anni. Sed dic vltcrius (illius anni,)

84 tam si colligerentur plures, quàm pauciores; si vero nulli, tunc deberetur releuium, habita consideratione ad perceptionem vnus anni, vel præcedentium, vel subsequentium, & ita concordandas esse opiniones, & seruari in praxi Regiæ Cameræ, refert Frecc. in d. au-

85 thor. 3. num. 28. pag. 190. à ter. Illud postremò hic superest aduertendum, à quo die numeretur annus iste, vt habita ratione perceptionis fructuum fiat medietatis taxatio pro releuiio: Molin. de Hispan. primogenit. lib. 4. c. 2. num. 18. vers. illud autem, asserit incipere annum à die, quo fiunt fructus: attamen in his terminis computatur à die obitus feudatarij, & non ab indictione, & sic semper obseruat Reg. Camera teste Gizzarell. decis. 33. de qua per Thor. in dicto Compend. decis. par. 2. vers. annus reliqua vide per antesignatos DD. sufficiat tamen hæc breuiter reassumpta pro nostra Methodo tetigisse.

DE DEVOLVTIONE FEVDORVM IN BENEFIGIVM

DOMINI DIRECTI,

Vel agnatorum propter feloniam,
& delictum feudatarij.

C A P. V.

SUMMARIVM :

- 1 **D**ominus directus feudi priuatur eisdem culpis quibus priuatur vtilis.
- 2 Feudatarius non potest priuari feudo abique culpa, & delicto.
- 3 Cause ex quibus propter delicta, & culpas feudatarius feudo priuatur in quot titulis tractatur in vrbibus feudorum, & à quibus traditur, remissiuè, num. 4.
- 4 Delictum quando dicatur committi contra personam Domini.
- 5 Crimen læsæ Maiestatis, & rebellionis est delictum, quo directè offenditur persona Regi, quid in receptante talem delinquentem, num. 7.
- 6 Feudatarius occidens patrem priuatur feudo, & an sic etiam eius filij, & quando num. 9.
- 7 Feudatarius occidens eius fratrem priuatur feudo, & cur non sic in occidente fratrem Domini.
- 8 Delictum commissum omittendo, an sit causa amissionis feudi sicut committendo.
- 9 Delicta que ex omissione proueniunt minori pœna sunt mulctanda, vt ratione, & exemplo probatur.
- 10 Conatus ad delictum non punitur quando constat de pœnitentia tempore habili, & explicatur exemplis num. 14.
- 11 Mandans & consulens fieri delictum quando excusetur propter pœnitentiã, & pœnitentia qualiter consideretur in consulente.
- 12 Insidia puniuntur nulla habita ratione de pœnitentia sequuta.
- 13 Feudatarius non potest priuari feudo propter culpam, & delictum, nisi præcedente causa cognitione, & non statuer assertioni Domini directi.
- 14 Sententia est necessaria ad priuandum feudatarium feudo propter delictum, & lata in contumacia non officit filijs feudatarij delinquentis, num. 19.
- 15 Iurisdicctio feudatarij contumacis sequetur quousque in contumacia perstiterit, & an tunc eius vxor possit vti retentione pro eius dotibus ad impedidum sequestrum, discutitur nu. 21.
- 16 Delictum feudatarij potest remitti tam expressè, quàm tacitè.
- 17 Paupertas & impotentia excusat feudatarium à præstatione seruitij realis.
- 18 Impossibile reputatur, quod non decet conditionem alicuius.
- 19 Infirmitas mentis excusat feudatarium à delicto licet superuenerit; quid si resipuerit, & quando num. 26. & 27.
- 20 Culpa intelligitur remissa à Domino si morte præuentus non querelauit, sic è conuerso in beneficium heredum mortuo delincente.

29 Cul-

- 39 *Culpa intelligitur tacite remissa si post incurfam caducitatem Dominus canonem petat, vel accipiat. quid si nominauerit feudatarium fidelē, nu. 30.*
- 31 *Culpa expresse remittitur ex transa-
ctione.*
- 32 *Gratia & restitutione Principis remittitur culpa, sed quando possit praeiudicare agnatis. quibus per dictam culpam est ius qualitū, discutitur nu. 33.*
- 34 *Meliorationes, & augmenta, an transeant cum feudo in beneficium Domini in casu deuolutionis, & quid in beneficium agnatorum num. 35. quid de meliorationibus factis post delictum num. 36. Quid de meliorationibus necessarijs num. 37.*
- 38 *Meliorationes, & augmenta non annexa cum feudo, sed separabilia non transeunt in casu deuolutionis ipsius, & quando talia sint, explicatur exemplis num. 39. & declaratur num. 40.*
- 41 *Onera, & debita an extinguantur, si feudum aperiatur Domino propter delictum feudatarij, quid si aperiatur agnatis, vel subinfudanti num. 42. & 43.*
- 44 *Feudo aperto ob delictum feudatarij, an reintegretur aliquod ius ab eodem feudatario forsitan antea remissum, quid in re minima num. 45. quid de seruitute, vel prescriptione censendum num. 46. & 47.*
- 48 *Feudo aperto propter delictum feudatarij, an transeant etiam res, quae legitimè concessa reperiuntur in posse tertij, explicatur exemplis.*
- 49 *Feudi aperti omne damnum illatum culpa feudatarij tenebitur resarcire bares.*
- 50 *Onera contracta super feudo, mediante assensu legis, an transeant cum feudo deuoluto.*
- 51 *Onera quando sunt contracta super feudo mediante assensu Domini, vel agnatorum, an transeant cum feudo deuoluto.*
- 52 *Ius hypotheca super feudo cessum feuda-
tario, an reuiuifcat tempore reuersionis? & num. 53.*
- 54 *Feudo deuoluto ad Dominum directum, an contra creditores possit opponi exceptio, ut prius discutiantur allodialia, & num. 55.*
- 56 *Debitum contractum super feudo ex causa ipsius emptionis (feudo deuoluto) debet solui, & si assensus non interuenerit; & ampliatur etiam si aperiatur agnatis ex pacto, num. 57.*
- 58 *Onera contracta super feudo debent solui à resutario, sicut ab emente iure prelationis num. 59.*
- 60 *Delictum unius quando noceat alijs, tractatur in pluribus iuribus feudorum, & à multis Doctor. quorum aliqui casus enunciantur remissuè num. 61.*
- 62 *Feudum hereditarium amissum propter delictum feudatarij aperiatur Domino exclusis agnatis. Quid in feudo ex pacto, & hereditario nouo, num. 63. & quomodo limitatur num. 64.*
- 65 *Feudū ex pacto, & prouidentia an aperiatur Domino propter delictum commissum in eius personam, vel stet in eius posse quousque uiuat feudatarius delinquens? sed quid in crimine laesa Maiestatis, num. 66.*
- 67 *Feudum mortuo feudatario delinquente, an transeat ad agnatos proximè successuros, vel existentes ultra quartum gradū, ad intellectū cap. 1. an ille qui interfecit fratrem, & adducuntur auctoritates pro opinione auctoris nu. 68.*
- 69 *Delictum patris non nocet filijs quando agitur de feudo ex pacto, & prouidentia in cuius acquisitione filiorū personae sunt de per se contemplata, ut explicatur exemplis num. 70.*
- 71 *Feuda ex pacto, & prouidentia quoad successionem reputantur instar fidei-
commissi.*
- 72 *Delictum patris non officit filiis in successione feudi Auisi, quid in delicto laesa Maiestatis, vel commisso contra Auum, quid si non essent concepti in uita Aui, num. 73. 74. & 75.*



Absolutis iuribus, quæ
 comperunt Domino
 directo, ratione
 directi dominij su-
 per feudo à feuda-
 tario possessio, su-
 perest nunc perscru-
 tari, quando idē di-
 rectum dominium
 operatur reuersionem feudi in posse-
 rari Domini; & quia hoc esse contingit ex
 parte feudatarij quoties per ipsum est
 commissa culpa, feloniam, siuè delictum;
 nam feloniam strictè sumpta dicitur deli-
 ctum, largè verò omne factum feudata-
 rij, ex quo oritur feudi priuatio, vt ex-
 plicat Reg. Lanar. in repet. cap. 1. si vas-
 fall. feud. priu. cui defer. num. 4. ideo
 sequitur iste titulus, pro cuius cognitio-
 ne illud generaliter scire oportet, ni-
 mirum, vicissitudinem quandam esse
 inter directum, & vtile dominium, vt
 non possint ad imparia iudicari, & pro-
 inde eisdem culpis, quibus priuatur vti-
 lis Dominus feudi vtilitate, priuetur di-
 rectus proprietate, cap. 1. qualiter Do-
 minus propriet. priuet. hinc quicquid
 dicimus de vno, de alio proportionabi-
 liter dictum intelligatur, Curt. de feud.
 par. 6. princ. in princ. Afflict. decis. 265.
 & ibi moderni add. Frecc. de subfeud.
 29. authorit. Baron. num. 14. & declarat
 latè Intrigliol. de feud. cent. 2. artic. 26.
 pag. 207. & vt distinctè, sicut in cæteris
 materijs hucusq; discussis, procedamus:
 circa tria principaliter in hac amplissi-
 ma materia breuiter disseremus.

*Primo qualis debeat esse culpa, & deli-
 ctum, & quæ concurrere debeant, vt feu-
 datarius feudo priuetur.*

*Secundo, an cum feudo aperto ex
 causa delicti transeant etiam meliora-
 tiones, & onera contracta.*

*Tertio quando delictum feudatarij no-
 ceat successoribus, & Domino, ipsis ex-
 clusis, aperiat feudum.*

2 **C**irca primum, nulli dubiū est feuda-
 tariū non posse feudo priuari sine
 culpa, & causa, etiam ex plenitudine po-
 testatis Principis, vel Imperatoris, And.
 in cap. 1. de natur. feud. & ibi Præpos.
 num. 1. vers. extra glosam quæro an
 Imperator, Schenk. num. 5. & Petr. Ra-
 uennat. & de communi testatur Mozz.
 titul. quibus modis feud. amitt. & si de
 facto auferatur, tenebitur ad restitutio-
 nem similis feudi, & interesse, secūdem
 Ceph. consil. 241. num. 39. Roland. à
 Valle consil. 43. num. 1. vol. 2. Gabriel.
 com. conclus. lib. 3. titul. de iure quæsi-
 to, & c. conclus. 5. num. 35. Grammat.
 decis. 15. in fin. Viuium commun. opin.
 ver. feudo non potest vassallum priua-
 re Princeps. & quia multæ sunt causæ,
 & delicta, ex quibus feudatarius priua-
 tur feudo, quas numerare esset potius
 laboriosum, quam subtile, cum plenè, &
 distinctè passim à FF. traditæ sint in tri-
 bus titulis feudorum vsuum, videlicet
 duobus incip. quib. mod. feud. amitt.
 & 3. quæ sit prima causa benefic. amitt.
 & reassumat illas Io. Blanc. in summa
 feud. d. tit. quib. mod. & c. & sic etiam
 Mozz. vbi sup., Iacob. de Sancto Geo-
 rgio in inuestit. feud. ver. Dominiq; vas-
 falli promiserunt, Camill. de Curte de
 feud. par. 4. per totum, latissimè præter
 omnes Schrad. de feud. par. 9. quem se-
 quitur Henr. à Rosenth. de feud. cap. 10.
 conclus. 1. cum pluribus seqq. vol. 2.
 ideo vide ibi, quando casus occurrunt,
 & aduertat solum hic aliqua frequen-
 tiora, & non tam distinctè à Doctor.
 tradita, quin desiderent pro facili ex-
 plicatione nostram methodum, præser-
 tim circa delicta, ideo quinque aduer-
 tenda duxi.

4 **A**duerto primo, quod duo sunt ge-
 nera felonie, seu delictorum, ob quæ
 feudatarius feudo priuatur, vnū illo-
 rum, quæ committuntur directè in
 personam domini; secundū, quæ adeo
 atrociora existimata sunt à ll. feudo-
 rum, quod ex eis priuandum esse feu-
 data-

datarium determinarunt; tertium alij addunt, v3. quando sunt delicta, ex quibus proceditur ad publicationem & confiscationem bonorum feudatarij, vt dicit Rosenth. de feud. cap. 11. concl. 2. nu. 14. sed quia istud vltimum, est poena, quæ venit in consequentiam delicti, ideo de ea dicemus in tit. sequi, 5 est igitur perscrutandum *circa primum* quando propriè delictum dicatur directè patratum in personam domini, & vltra ea, quæ patent ad sensum, & in nostris terminis latè tractat Thom. de Marin. tit. de feud. ex pacto & prouid. antiquo num. 96. cum sequent. vers. ex quo &c. & non 113. ver non ab re. Rosenthal. de feud. d. cap. 10. concl. 12. & 20. cum alijs seq. & respectu Domini 6 Regis, qui omnium feudorum est dominus directus in Regno DD. generaliter dicunt esse crimen læsæ maiestatis, vt per Bald. in l. 1. de priuato carcere, & Thom. de Marin. vbi supra: qui sub vers. 99. ver. hoc crimen læsæ maiestatis &c. ait huic proximum esse crimen rebellionis: subdit insuper plures esse species huiusmodi delicti læsæ maiestatis, de quibus per DD. in l. fin. ad l. Iuliam Maiest. & notat Ruin. consil. 3. vol. 5. & proinde diuersæ statutæ sint poenæ, vt per Cyn. Salic. & alios DD. in l. quisquis C. ad l. Iuliam Maiest. nihilominus propriè hoc crimen punitur, quando directè est offensa persona domini, secus in consequentiam, & secundariò, vt explicant Bald. vbi supra Brun. consil. 69. Gigas latè in tract. de crimine læsæ maiestatis, quæst. 17. & ampliantur hæc procedere, ne dum in ipso delinquente, sed in receptante eum, nam sic lex Romanorum, & Regni Neap. statuit; ad tex. in l. 4. ff. ad l. Iuliam Maiest. & in constitut. Regni poenam eorum, & ibi And. & in constit. paternorum, vbi allegat ad hoc capitulum Regni editum per Carolum V. & licet d. l. 4. requirat dolum, tamen in dubio præsumitur, quamuis semel receptauerit, Lu-

cas de Penna in l. 1. C. de desert. lib. 12. Affl. in d. constit. paternorum; ex his inferitur, quod iste receptans, vti delinquens directè in dominum non gaudeat generali indulto, in quo est exemplum dictum delictum, vt concludit Regens de Ponte, & sic decisum refert in Collaterale Consilio, decis. 22. quod quidem temperandum puto, quando adest causa timoris, nam tunc excusabitur receptans, Bald. in l. 2. Cod. de nox. quem sequitur Cas. yc. in investit. feud. versic. feudorum excusationes, col. 2. 8 *circa secundum genus* delictorum est sciendum, quod aliqua sunt, pro quorum punitione, vltra poenas à ll. ciuilibus irrogatas, etiam talem delinquentem priuandum fore feudi concessione vsus feudorum determinarunt; quæ vulgò feudalia delicta dicuntur, & hæc congerit Thom. de Mar. d. tit. de feud. ex pacto, & prouid. antiquo nu. 105. vers. transeamus modo ad secundum caput, & sub num. 116. ver. in præcedentibus, inter quæ in primis numeratur delictum parricidij, de quo in toto tit. ad l. Póp. de parricid. sic disponitur in cap. 1. §. fin. quæ fuit prima causa benef. amitt. vbi Bald. dicit quod quis dicitur parricida, siue sequuta sit mors, siue tentata, sequitur Curtius de feud. par. 4. in 17. causa priuat. num. 39. pagina mihi 335. in paruis. Borcolt. de feud. par. 10. num. 67. Schrad. latè de feud. par. 9. quæst. 3. num. 25. 30. & 31. & sequentibus. Insuper extenditur huiusmodi poena priuationis etiam respectu nepotis, & ideo feudum Aui occisi non transibit ad filios occidentis, nisi esset tentata mors, & nõ sequuta, & deinde præmoriatur filius, ita vt sublato è medio remaneret nepos, qui post mortem aui reperiretur proximè successurus; nam tunc secundum distinctionem Andr. in cap. 1. §. præterea, num. 20. in 2. quæst. quæ sit prima causa &c. succederet ex propria persona, Zaf. in tract. de feud. par. 10. num. 98. vers. quod si pater nepotis.

potis. bene hæc reassumit Fab. de Ann. consil. 128. num. 10. & 15. lib. 2. *Item* occidens fratrem, vel filium eius fratris priuatur feudo, cap. 1. S. similiter, quibus modis feud. amitt. & est ista lex circa hoc rigorosa, ne detur occasio de facili occidendi, vt ei accrescat portio paterna, & hæc est maior ratio, quæ allegari potest in hoc casu, quam in casu, quo feudatarius occidat fratrem Domini, propter quod delictum feudo non priuatur, cap. 1. an ille, qui interfecit & vt considerat Bald. ibi. repetit Curt. de feud. par. 4. num. 33. vndecima causa priuationis; & in hoc concordat cum iure ciuili, quoad bona allodialia, vt refert Clar. in præxi criminali, verb. homicidium, vers. priuantur.

- 11 Aduerto secundo quod feudatarius, tam punitur pro delicto commisso in committendo, quam omittendo, vt latè per Afflic. in cap. 1. num. 9. de feud. sine culpa non amitt. & ibi cæteri Doct. Iacob. in inuestit. feud. ver. diuique vassalli promiserunt, num. 35. Vvesembec. de feud. cap. 15. num. 4. & in consil. 57. nu. 3. par. 2. Vult. de feud. cap. 11. nu. 26. lib. 1. Reg. Lanar. in d. repet. c. 1. si vass. feud. priuet. num. 8. & dixi supra in tit. de fidelitate, & ratio est quia in delictis, ex quibus feuda auferuntur, requiritur dolus, c. 1. S. fin. de lege Corrad. qui dolus præsumitur in feudatario omitteute aliquid facere, ad quod sciebat, vel scire debebat ex l. feudali se teneri, vt dicit Afflic. in cap. 1. S. præterea si vassallus, num. 21. quæ fuit prima causa benefic. amitt. Rosenth. de feud. c. 10. conclus. 12. num. 12. & 13. vbi hoc notabiliter limitat in actu indifferenti, qui vt medijs terminus potest tendere ad bonum, & ad malum, vt contrahere inimicitiam cum inimico Domini, & similia, &c. nam in his doli probationem Domino incumbere concludit auctoritate Schrad. in tract. de feud. par. 9. princip. sect. 12. num. 39. Sed vtrunque sit quando delicta feudatarij consistunt

in omittendo non tam grauiora reputanda sunt ijs, quæ in committendo consistunt, And. in cap. 7. col. 2. de cap. Corrad. & in cap. 1. quo tempore miles, Camil. de Curte in diuers. feud. pag. 59. num. 40. versic. aduertenter dixi. sequitur Marta in Summa totius successionis leg. par. 3. quæst. 3. artic. 4. num. 32. hinc est, quod pro delictis, quæ in omittendo consistunt mitiori pœna puniendos esse delinquentes dicitant FF. teste Vvesembec. dicto cap. 15. num. 4. Schrad. d. par. 9. cap. 4. sect. 4. num. 32. Siluan. de recognit. feud. quæst. 22. num. 23. cum latè adductis per Rosenthal. vbi supra num. 3. glosa C. nec est nouum cum de iure communi sic etiam sit statutum, adeo quod in eis leuissima culpa non punitur, secus in committendo, las. in l. si mora, solut. matrim. Marta, vbi supra hinc etiam culpa omissionis debet declarari mediante sententia, vt operetur amissionem feudi, secus commissionis, vt auctoritate Andr. in cap. sancimus, quo tempore miles, deducit Dominus meus Consil. Theodorus in allegat. 55. num. 22. & 23. sed de his infra. hac de re de culpa, & delicto omissionis ad delictum commissionis non valet argui, secundum Bart. in l. 2. num. 3. Cod. de liber. & eorum lib. Dec. in l. contractus, & ibi Cagnol. ff. de regulis iuris: ex his rectè deducitur, quod si feudatarius per delictum omissionis priuetur feudo meliorationes magnas, & maximè æstimationis deducet, quod non sic erit per delictum commissionis, Schrad. vbi supra p. 2. partic. 9. princip. sect. 2. nu. 16. cum sequent. & latè Schrader. disput. feud. 11. Thes. 67. de quibus infra.

- 13 Aduerto tertio quod delictum debet esse consummatum, nam simplex conatus regulariter de se non erit causa sufficiens ad huiusmodi priuationem, vt tradunt cõmuniter in cap. 1. S. si vero voluerit, de capit. qui Cur. vend. dummodò constet de penitentia spontanea, secus si esset causata propter difficultatem,

tem, vel impotentiam, vt declarat And. in cap. si voluerit, de capit. qui Cur. vend. Curt. defeu. in 4. par. 9. 8. Capyc. in inuestit. ver. feudorum excusationes, vers. pænitentia, pag. 190. latè Hyppol. de Marsil. in l. 1. S. præterea nu. 3. ff. de quæst. & in singul. 178. Schrad. defeud. par. 9. cap. 5. num. 10. secunda ampliat. 14 Scheneid. defeud. par. 8. cap. 1. nu. 172. cum sequen. exempla simplicis conatus in quo prodest pænitentia sunt multa, & signanter si feudatarius iam iret insidiaturus Domino, & in itinere pænitentia ductus rediret, tunc enim non puniretur; And. in cap. 1. S. porro, num. 18. & ibi Aluarot. nu. 5. quæ fuit prima causa benef. amitt. sic etiã si iurauerit dominum occidere, propterea feudo non priuetur, modo in meris terminis voluntatis perstiterit, & pænituerit antequam ad actum externum progressus fuerit, And. Affl. & cæteri interpretes in d. cap. 1. S. si voluerit, de Capit. qui Cur. vendit. & in cap. 1. S. porro, quæ fuit prima causa benef. amitt. Capyc. in inuestit. feud. vers. feuda amittuntur, vers. limita nam tales, pag. 49. Mozz. defeud. tit. fin. ex quibus causis feud. amitt. nu. 27. vers. limita signanter, Intrigl. defeud. in cent. 1. quæst. 89. nu. 68. Vult. defeud. lib. 1. cap. 12. num. 15 10. Rosenth. defeud. cap. 10. concl. 17. nu. 12. cum seq. sic dicimus in mandante, & consulente, vt nõ puniatur quando re integra, idest, ante commissum delictum reuocatur, Schrad. defeud. d. par. 9. cap. 2. partic. 1. nu. 64. verum reuocatio mandati difert à reuocatione consilij, quia tunc simplex reuocatio non sufficeret, nisi certus sit illum tali consilio nolle vti, vt declarat Menoch. de arb. iud. casu 131. nu. 8. & 352. nu. 7. & reasumit materiam Rosenthal. dict. 16 cap. 10. concl. 29. nu. 6. cum seq. exempla vero conatus, in quo pænitentia non operatur sunt etiam multa, & signanter si ad insidias processum sit, nam sic licet non sequatur effectus puniretur,

cum insidiæ de per se constituent delictum perfectum ad priuandum feudatarium feudo, vt post And. Bald. Præpos. Aluar. Rauennar. Affl. & Schenc. in d. S. porro, tradunt. Sonsbec. de feud. par. 12. num. 37. & Schrader. d. par. 9. cap. 4. nu. 25. vers. & cum insidiæ, Vult. vbi supra, & latissimè. Capyc. in d. inuest. ver. feud. excusationes, vers. limita nisi, pag. 190.

17 Aduerto quarto quod, vt ex causis in legibus feudorum expressis, & delicto feudatarius possit priuari feudo, requiritur causæ cognitio, & consequenter probationes necessariæ, ad tex. in l. nullus, ff. de test. & l. omnibus. C. eodem, nam culpa, & delictum non præsumitur; hinc si Princeps, vel Papa vellet priuare aliquem feudo attestando, quod sibi constat de delicto, in hoc non statur suæ assertioni, Abb. in cap. quæ in Ecclesiarum, col. pen. & ibi. Fel. col. 2. 3. de constit. Dec. in consil. 544. & 545. & 606. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 8. nu. 3. Grauet. de antiq. tempor. par. 1. sect. 1. num. 18. Gaill. præst. lib. 2. obser. 58. num. 1. cum alijs plenè adductis per Gabr. in com. concl. tit. de prob. concl. 2. nu. 30. & per Rosenthal. 18 defeud. cap. 10. conclus. 11. nu. 20. cum seq. ideo non ipso iure, sed requiritur necessariò quod inde sequatur sententia vt feudum amittatur, sicut in omni culpa præterquam alienationis tenet glos. in cap. Imperialem S. callidis, ver. reuertatur, de prohib. feu. alien. p. Feder. quam sequitur Reg. Lanar. in reper. cap. 1. de vas. decrep. etat. nu. 79. & communiter FF. per tex. in cap. sancimus, defeud. sine culpa non amitt. Bal. cons. 326. nu. 4. vol. 1. Celsus hug. consil. 26. nu. 31. quem sequitur Ludouic. Schrad. defeud. par. 10. sect. 5. num. 65. latissimè Rosenthal. defeud. cap. 10. conclus. 41. tom. 2. vbi distinguit plures casus & multos allegat. illud tamen nota, quod si ex ista sententia alius, quam feudatarius læderetur, puta, si ageretur

tur de crimine læsæ maiestatis propter quod delictum, etiam filius priuatur feudo, vt infra; tunc nec sufficeret sententiam fuisse latam in contumaciam, quia adhuc deberet constare de delicto legitimis, & veris probationibus, iuxta opinionem Felini, in cap. cum Bertoltus, nu. 20. vers. per istā doctrinā, de re iud. sequit Gigas de crimine læsæ maiestatis, tit. de pēnis, quas filij incurr. quęst. 1. 3. & est comunis opinio contra Decianum in tract. criminal. lib. 7. c. 2. 1.

20 vt refert Gratian. disceptat. forens. quęst. 217. num. 23. & ista sententia in contumaciam potest ferri post annum si infra illius spatium non comparuisset, nam tunc videtur dominum contemnere, & proinde in pēnam priuatur feudo; verum spatio dicti anni, quo persistit in contumacia, priuatur commodo possessionis, quoad iurisdictionem in vassallos, Andr. in cap. 1. col. 1. de mil. vassall. qui contumax est. hinc indifferenter seruatur in praxi in Sac. Consil. quod quando Baro est contumax sic sequestrum iurisdictionis tam ciuiliis, quam criminalis, & decretum mittitur domino Proregi, à quo destinatur officialis ad exercendam d. iurisdictionem in tali baronia, donec tedio affectus Baro comparuerit, & cōtumaciam purgauerit, & de ista obseruantia in R. testatur Frecc. de subfeud. in 29. auct. Baronū nu. 11. vers. si subfeudatarius, & latè Regens de Ponte de potest Proreg. tit. de prouis. fieri solit. S. 1. per totum. & quot modis incurrat in contumaciam feudatarius discurret Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 25. & 26.

21 tom. 2. sed dubium est hic, an quando proceditur ad dictum sequestrum iurisdictionis, possit vxor feudatarij petere se assicurari; & proinde velle vti retentione? & Frecc. vbi supra sub versic. qui autem, subdit in hoc casu esse denegandam electionem vxori feudatarij si forsitan petierit super iuribus dictę iurisdictionis satisfieri de dote, & antefato,

modo sit ei consultum super bonis burgenfaticis viri, & refert sic decisum fuisse in S. C. & mouetur potissimum, quia tunc videtur vti hac electione ad eludendam pēnam Fisco debitam, ex quo potest elici mala fides; qua stante restringitur dicta electio, vt notat Molin. in tract. primogeniti lib. 4. cap. 7. à nu. vsq; ad finem, & per Pręsid. de Franch. decis. 119. & hoc tanto magis si ageretur de diuidenda iurisdictione, vt per Minad. decis. 13. & vide ad dicta per Frecc. Camer. in cap. Imperialē, pag. 51. col. 3. & de hac electione mulieris in casu assicurationis, vt fiat in subsidium dixi in prax. Sac. Reg. Consil. p. 2. cap. 6. num. 37.

22 Aduerto quinto quod multi sunt modi, quibus delictum, & feloniam feudatarij intelligitur extincta, seu remissa, & proinde feuda auferri delinquentibus haud possint, quos reducendo ad nostram methodum dupliciter considerari possunt, *primo ex parte feudatarij: secundo domini tacite, vel expresse remittentis*, respectu primi multa possunt adaptari exempla, & signanter quando agitur de caducitate propter seruitia realia non præstita, vel aliquid aliud faciendum, tunc excusat paupertas, & impotentia feudatarij, arg. tex. in l. 1. S. occisorum, cum notat. per Bart. ff. ad sellian. Io. Andr. in cap. 2. de feud. benè Cōsiliar. Theod. in dict. alleg. 55. num. 23. & 24. & potentia, ex qua meretur impotentia consideratur quatriplex, v3. iuris, facti, secundum naturam, & secundum bonos mores, vt notat Bald. in l. 1. ff. de iniust. rupro, irrit. facto test. & reputatur impossibile, quod non decet, vt per Cardinal. in cap. licet vitanda, de elect. & ideo excusatur, quoties feudatarius non præstiterit petitum seruitium, quod tenderet in præiudicium proprię personę, vt explicat Andr. in cap. 1. hic finitur lex; & latè de ista necessitate tractat Capyc. in inuestit. ver. feudorum excusationes, in

25 in princip. pag. 189. Item propter infirmitatem, hinc si feudatarius efficiatur furiosus, vel mentecaptus, freneticus, & simil. & in eo statu culpam, vel delictum commiserit non per hoc priuabitur feudo, Bald. Aluar. Afft. & ceteri in cap. 1. an ille qui interfecit frat. Dom. Iacob. in diu. ver. dictique vassalli promiserunt, num. 21. Vult. de feud. cap. 11. num. 53. lib. 1. Schrad. d. par. 9. cap. 3. nu. 34. Carer. de homicid. S. 2. excusat, nu. 6. Tiraquell. de pen. mitig. causa 6. tom. 1. vbi etiam loquitur

26 de ebrio. immò prædicta procedunt etiam si tempore sanæ mentis talis feudatarius culpam commiserit, & deinde superuenerit furor, vt probat Ripa in l. fin. C. de reuocand. donat. quæst. 67. & 68. licet in hoc casu excusabitur durante furore, nam si resipuerit, deberet condemnari, & feudo priuari, quia medium non attenditur; & in isto casu intelligenda sunt tradita per Ias. in l. ex facto, nu. 30. ff. de vulg. & pupil. subtit. & Carer. vbi supra. Latissimè Petr. à placa in epith. delictorum, lib. 1. cap. 29.

27 num. 7. secus si deliquisset in furore, quia tunc resipiscencia non officeret, nam satis passus est mentis exilium, ob quod penam condemnationis euasit, l. diuus ff. de offic. Præs. & sic procedunt adducta per Rom. in l. fin. C. si ex noxal. causa agat. quamuis aliqui confusè

28 hæc tradant. *Pro secundo vero casu* ex parte domini tacite remissa culpa intelligitur quando dominus morte præuentus in vita non declarauit velle priuare feudatarium feudo ex tali culpa neque egit contra ipsum, l. fin. C. de reuocat. donat. in fine; sic è conuerso antequam intentasset querelam mortuus sit feudatarius delinquens, nam tunc nec hæres potest inquietari, cum tacite videatur facta remissio, l. 1. & 2. Cod. si reus, vel accusator mortuus fuerit, l. rei iudicata, S. hæredi, ff. solut. matrim. & de vtroque casu tradunt communiter Interpretes in cap. 1. S. insuper, de prohib.

feud. alien. per Feder. Afflic. in cap. 1. S. præterea, vers. glos. 3. num. 12. quæ fuit prima causa; Syluan. de recognit. feud. quæst. 29. Iacob. in ver. dictique vassalli promiserunt non committere feloniam, col. 3. Paris. de Puteo de reintegrat. feud. cap. 217. Mysing. obseruat. 97. num. 2. & 3. centur. 3. Hartm. Pistor. quæst. 35. num. 4. cum seq. lib. 1. quæst. iur. Borcolt. de feud. cap. 8. num. 154. Vvesembec. de feud. cap. 15. num. 10. Schrad. de communi cap. 9. sect. 10. quæst. 43. num. 17. Intrigliol. cent. feud. quæst. 87. num. 51. Vult. de feud. c. 11. nu. 66. latissimè Henr. à Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 40. glos. A. & B. &

29 num. 38. litera T. & V. & ibi de alijs. Item tacite intelligitur remissa culpa si Dominus post incursum caducitatem ab eodem feudatario canonem, vel seruiria petat, seu recipiat, vt larè tradit Schrad. de feud. par. 2. pertic. 9. sect. 14. num. 23. Vult. d. cap. 11. lib. 1. Schoner.

30 thes. 145. disput. 20. Sed an videatur remissa culpa si Dominus post eam nominauerit talem feudatarium fidelem, & simil. differit Petr. Iacob. in pract. libell. rubr. 57. de condit. ex moribus num. 7. & Schrad. loco citat. num. 26. & sequitur Henricus à Rosenthal. in d.

31 cap. 10. conclus. 38. num. 4. Tandem expressè remittitur dicta culpa, puta, ex transactione, vt dicit Capic. in dicto ver. feud. excusat. col. fin. vers. remissio, Schoner. disput. feud. x. Thef. nu. 142. cum seq. lib. 1. Vult. d. cap. 11. num. 61.

32 & 62. lib. 1. Sic etiã remittitur ex gratia, & restitutione Principis, nam tunc non obstante delicto, & culpa poterit feudatarius retinere feudum, & si facies gratiam filio poterit iste retinere feudum, non obstante delicto paterno; iuxta dispositionem text. in cap. 1. si vassallus feudo priuet. Sed dubium est an ista gratia possit præiudicare agnatis in medio existentibus, quibus per dictum delictum, & culpam feudatarij esset ius succedendi quæsitum? & regulariter FF. dicunt,

- dicunt, quod non, vt cap. 1. hic finitur lex, & in d. cap. 1. si vassall-feud. priuati cui defer. & alios DD. cumulat Bursat. consil. 54. num. 32. vol. 1. Oddo de restit. in integrum, par. 2. quæst. 93. Hippol. de Marsil. in tract. bannit. vers. restitutorum, num. 2. Sed alij hanc regulam limitant multis modis, & primo si priuatio feudi fit mediante sententia ex delicto immediatè; tunc enim ex vi restitutionis causa redditur ad non causam, & sic delictum remanet remissum, & consequenter poena, quæ ex sententia, & delicto immediatè nascitur, vt probatur in cap. 1. in fine hic finitur lex, & dicit Bald. in l. fin. C. de sententiam passis, sequitur Regens de Ponte in repetit. feud. cap. 1. lect. 22. num. 7. sed quando hæc procedant, & quid si cõstet de enixa voluntate Principis, volentis restituere, gratiam facere, vel indulgere, latè examinat Schrad. d. par. 9. par. 2. sect. 2. & repetit Henr. à Rosenthal. dicto cap. 10. conclus. 38. num. 68. vsque ad finem a vers. an Imperator; & nos aliqua dicemus infra titulo sequenti.
- 34 **C**irca secundũ caput deuoluto feudo ad Dominũ propter delictũ in casibus prædictis regulariter deuoluitur etiam augmentum, & meliorationes, cap. vnico, S. si vassallus, vbi Bald. & cæteri FF. iud. Bald. in cap. 1. S. si quis de Manso, nu. 13. de contr. inuestit. Ardiz. in summa feud. tit. quib. mod. feud. amitt. Blanc. de feud. lib. 2. c. 3. nu. 10. Mozz. de natural. feud. num. 131. & sic vno ore cõcludunt omnes, teste Schrader. de feud. par. 2. partic. 9. princip. sectio. 2. num. 16. & seq. Vult. de feud. cap. 11. num. 114. lib. 1. Hartm. Pistor. quæst. 42. num. 29. lib. 2. habet tamen ista regula suas declarationes.
- 35 **P**rimo ampliatuè procedit, nam augmenta, & meliorationes cedunt etiam in beneficium agnatorũ, si ad eos peruenit feudum propter delictũ ingratitudinis, vel felonie à feudatario commissa, iuxta notata per Frecc. 29. auth. num. 13. ver. 9.
- 36 **S**ecundo procedit, etiã respectu meliorationum factarum post delictum commissum, vt transeant cum feudo, sicut indistinctè tenuerunt nonnulli, teste Schrader. vbi supra verum Henr. à Rosenthal. loco citat. num. 12. & 13. hoc moderat quãdo essent adeo necessaria, quod si factæ nõ essent maius sequutum fuisset detrimentum in feudo; tunc enim quatenus est facta melior res meliorata debentur impensæ, & hoc equitas suadet, maximè si factæ sint, lite pendente circa deuolutionem, vt scriptum reliquit Henric. in d. cap. 10. conclus. 43. sub num. 13. vers. vt sit.
- 37 **N**unc dicta positio declaratur limitatiuè, vt non intelligatur de meliorationibus necessariis factis ad refectionem rei feudalis de pecunia aliena cum speciali hypotheca, & iure prælationis, iuxta dispositionem l. interdũ, qui pot. in pign. hab. nam tunc cõpetere actionem recuperandi creditori taliter mutuanti non ambigitur, Schrad. de feud. par. 9. partic. 2. sect. 2. num. 49. Facchin. lib. 7. controu. iur. c. 92. & non dissentit Henric. à Rosenthal. d. cap. 10. conclus. 43. num. 135.
- 38 **I**tem restringitur quãdo meliorationes, & augmenta non essent annexa, & incorporata cum feudo, sed starent separata, & de per se vti diuersum corpus; tunc enim deuoluto feudo, hæc remanent in beneficium hæredis feudatarij, glos. Bald. & cæteri in cap. 1. S. ex contrario, de inuestit. de re alien. facta. Schrader. de feud. d. p. 2. partic. sect. 2. num. 8. Schneid. p. 4. num. 81. August. Bero. quæst. 96. Sonsbéc. de feud. cap. 1. par. 15. num. 17. Ioseph. Ludouic. decif. 24. num. 4. lib. 1. cum alijs plenè ad hoc cumulatis per Henr. à Rosenthal. de feud. dicto cap. 10. conclus. 43. sub num. 6. vers. restringitur & c. gl. E. huius rei exempla sunt multa, & signanter in iurisdictione acquisita per feudatarium super

super castro, quod sine ipsa antea tenebat in feudum, nam cum possit stare de per se, consequens est quod deuoluto feudo nequaquam cum illo transeat, vt communiter tradunt Bald. Aluar. Raennat. Schench. Afflic. & cæteri interpretes in d. S. ex contrario; sequuntur Schrad. d. p. 2. partic. 9. sect. 2. num. 11. cum seq. Schoner, de feud. disput. 11. thes. 65. lib. 1. Hartm. Pistor. quæst. 42. num. 43. lib. 2. Clar. S. feud. quæst. 88. Facchineus, controuers. iuri. par. 3. lib. 7. cap. 89. Intrigl. in cetur. feud. quæst. 59. num. 3. & 4. idem dicendum de aliquibus iuribus, puta, gabellis, fiscalibus, & similibus; nam si hæc acquirantur à feudatario venditione, alioque titulo legitimo; tunc certum est deuoluto feudo ad ipsum pertinere, Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 26. nu. 5. vers. ex quo etiã infertur.

40 Sed hoc sanè intelligitur quoties ista acquisitio poterit fieri citra nomē feudatarij, & ab ipso vtj priuato, alias præsumeretur acquisitio facta in augmentum ipsius feudi, & incorporata cum ipso; ideo cum feudo deuoluto transibit, quod præcipuè locum obtinet in re præscripta, in qua potest considerari, & allegari causa diuersa à feudo, ex qua verisimiliter poterit iudicari feudatarium præscripsisse; rectè censetur esse quid ab illo distinctum, vt sic remaneat separatim in posse feudatarij in casu deuolutionis, alias secus, vt optimè explicat Molin. d. c. 26. num. 7. vers. ex his etiã comprehendendi potest, & de his vide in tit. fin. huius primæ partis.

41 **H**is cognitis, videamus è conuerso quando feudum ex culpa, & delicto feudatarij aperiatur Domino, an tunc onera, & debita contracta in feudo per feudatarium extinguantur; & regula est affirmatiua, nam resolutio iure datoris resoluitur ius acceptoris l. lex vetigali, ff. de pignoribus, cap. 1. S. rursus, de controuers. inuestitur. cap. 1. S. rursus, quibus modis feud. amitt. Ca-

cheran. decis. Pedemont. 155. num. 9. versic. his tamen. & quamuis hæc regula habeat multas declarationes quas reasumit Capyc. in inuestit. feud. ver. feudorum deuolutio, pag. 159. Schrader. 1161. supra, & repetit. Henric. à Rosenthal. de feud. cap. 9. quæst. 16. num. 18. & conclus. 18. vbi latè nouissimè Reg. Constant. in l. 1. C. poen. fiscal. credit. præfer. num. 145. cum sequent. nihilominus aliquas frequentiores subnectam.

42 Primò declaratur ampliatiuè procedere, tam in casu, quo feudum aperiretur directo Domino, quàm agnatis, puta, si esset paternum, & ex pacto, vt in cap. 1. an agnatus, Andr. in cap. 1. S. quid ergo si pretio, num. 4. de inuestit. de re aliena fact. Afflic. decis. 282. num. 15. Sic etiã si aperiretur eidem feudatario propter delictum, & culpam subfeudatarij, Andr. in d. S. rursus, & in constit. post litem, & in constit. constitutionem Diuæ memoriæ; & Frecc. de subfeud. author. 29. num. 7. versic. si feudum. & sic tandem quãdo idem Dominus proprietate priuatur, & applicatur vassallo feudatario, Frecc. vbi supra num. 14.

44 Secundò declaratur, quod nõ solum onera, & debita non debentur, sed etiã quicquid à feudatario de re feudali fuisset remissum in beneficium alicuius debet reintegrari, & ad pristinum reduci, Iacob. de Sancto Georgio in inuestitur. feud. ver. ita etiã quod ipsi vassalli, num. 12. & in verbo qui quidem inuestiti, nu. 63. Curt. de feud. par. 4. nu. 105. Capic. in inuestit. feud. dicto ver. feudorum deuolutio, vers. gesta pag. 159. Cassan. ad consuet. Burg. rubr. 3. S. 8. vers. en alienant. num. 36. & hæc procedunt quamuis de re minima agatur, puta, si esset remissa annua præstatio vnius gallinæ, vel candelæ, Camer. in cap. Imperialem, pag. 105. post Andr. in dicta constit. constitutionem Diuæ memoriæ. Canner. in extrauaganti volentes, cap. 40. nu. 5. his affinia sunt exem-

pla, ex quibus constat aliquem acquisi-
uisse ius super feudo ex tacito, vel ex-
presso consensu feudatarii, puta, in ser-
uitute acquisita à tertio super re feuda-
li mediante expresso, vel tacito consen-
su feudatarii; nam certum est quod, de-
uoluto feudo, intelligeretur extincta,
in beneficium Domini, Andr. in dicto
cap. 1. §. quid ergo si pretio, de inuestit.
de re alien. facta Capyc. in inuest. feud.
pag. 159. col. 1. vers. seruitutes, Berous
47 in tract. quæstion. quæst. 95. sic etiã po-
test dici de iure acquisito per viam præ-
scriptionis, vt declarat idem Andr. in d.
§. quid ergo si pretio, num. 6. vers. quid
autem in præscriptione, & latè tractat
Aymon. Crauet. de antiquitate temporis
par. 4. in cap. incipiente absolutis
differentiis, pag. 417. & sic de aliis. verum
48 hæc sanè intellige, vt non procedant
quoties feudatarius aliquid fecisset,
quod illo tunc de iure esset ei permis-
sum; nam tunc aperto feudo ille ter-
tius non debet priuari iure legitime ac-
quisito, nam in eo quod primo instan-
ti est perfectum ius acceptoris non
resoluitur, resolutio iure datoris; l. sex
vestigali, ff. de pign. l. si quis donum, §.
huic, ff. locati. vt in usufructo concesso
à feudatario damnato ad metallum
propter maleficium, notat per d. tex. &
alios conc. Bald. in cap. 1. §. rursus, nu. 3.
vers. pone ergo, de contr. inuest. & po-
test etiam exemplificari in excadentijs
concessis à feudatario, nam potestas il-
las concedendi videtur esse in fructu,
vt dicit And. in const. R. mulier quæ do-
tarium, ver. excadentias. sic etiam di-
cendum de terris sterilibus, & incultis
ad meliorandum concessis sub annua
pensione portiois fructuum; cum in-
tegrum sit feudatario illas concedere,
iuxta tradita per And. in cap. 1. in addit.
an ille qui interfecit frat. dom. & in
constit. constitutionem diuæ memoriæ,
glos. in vers. minuendis, vbi testatur hoc
esset determinatū in registro Imperato-
ris Federici, sequitur Affl. ibid. & in de-

cif. 179. in fine in 5. dubio Capyc. in re-
pet. cap. imperialem, pag. 35. vers. limita-
ta tamen; & in inuestit. ver. feudor. alie-
nationes, vers. limita. & ista dispositio
est protelata, etiam si concessio fieret
in pecunia, vel partim in fructibus, &
partim in pecunia, modo sit quantitas
æquiualens valori fructuum, ita vt non
possit argui deceptio, vt latè probat
Præses de Franch. decis. 561. nec in his,
& similibus casibus potest allegari ali-
quod inconueniens, nam res redditæ
feudo possunt stare de perse, vt quid se-
paratum, immò nec vocitantur feuda-
les, Affl. decis. 129. Capyc. decis. 103.
cum latè adductis per moder. add. reli-
qua huc pertinentia ad limitationem
vulgaris regulæ, quod resolutio iure da-
toris resolutur ius acceptoris, latè exa-
minat Affl. in dict. cap. 1. §. si quis de
manso nu. 80. cum plur. seq. ver. septi-
mo nota ex tex. de contr. inuest.

49 Tertio declaratur, quod omne dam-
num & detrimentum notabile quod
reperitur in feudo factum culpa feuda-
tarij tenetur ipse vel eius hæredes re-
sarcire domino, vel agnato, cui aperitur
feudum, DD. supra citati, Schrader. de
feud. d. par. 8. cap. 2. nu. 52. quem sequi-
tur Henr. à Rosenth. & eius voce sepi-
simè canit, in dict. cap. 10. conclus. 45.
nu. 36. vers. his affinia sunt.

50 Quarto declaratur hoc procedere
etiam quod onera, & debita sint con-
tracta, mediante assensu legis, nam
tunc intelligitur concessus secundum
qualitatem rei, & quousque remanet
penes alienatæm, hac de re aperto feu-
do evanescit, vt probat Frecc. d. auth.
29. sub num. 8. sed circa hoc pro nunc
non discuro cum sit opinio quæ sine
aliqua difficultate non transit, & dicam
infra tit. seq.

51 Nunc tandem regulam pro nunc li-
mitatiue declara, alijs quatuor modis;
primò procedere quoties onera essent
contracta per feudatarium cum assen-
su domini, & agnatorum, quorum inte-
rest;

rest; tunc enim dictus assensus intelligitur præstitus in omnem casum, etiam deuolutionis, & consequenter feudum transfiret sic affectum tali onere, secundum Andr. in cap. 1. qui succ. ten. & in cap. 1. apud quem, vel quos, & in dict. cap. 1. §. quid ergo si pretio, nu. 4. vers. quid si vassallus contraxit debita, de inuest. de re alien. facta. Capyc. d. ver. feudorum deuolutio, vers. hypotheca, pag. 159. nec tunc operabitur clausula in assensu apposta 1. *Iuribus curia, & alienis semper saluis*, vt concludit Frecc. dict. auth. 29. num. 8. vers. fallit etiam.

52 Sed duo dubia agitantur hic, *primum* an si ius hypothecæ, vel alterius oneris contracti super feudo, mediante assensu, reperiatur cessum eidem feudatario tempore quo aperitur feudum (vt fieri potest etiam absque assensu, sicuti auctoritate Afflic. decis. 232. & aliorum diximus in tit. de assensu par. 2. tom. 1.) valeat idem feudatarius, vel eius hæres à Domino, vel agnatis repetere? & dicas, quod non, nam iste est casus, in quo res est reuersa ad suam pristinam naturam, l. si vnus, §. pactum ne peteret. ff. de pactis, & sic vti onus extinctum non potest dici, quod reuiuiscat in casu quo aperitur Domino, vel agnatis feudum, ad quæ conferunt ea quæ diximus infra 53. de vnione feudi. *secundum dubium* agitur, an casu, quo dominus, vel agnatus tenentur ad onera, & debita, vt supra, possint vti exceptione excussionis aduersus creditores, vt prius excutiant alodialia bona, & in subsidium feudalia? circa hoc discurret Afflic. in constit. Regni, Si Dominus vassallum in 4. notab. & in constit. fratribus, 3. notab. & concludit dari electionem creditori absque alia discussione; cum hac opinione concurrat Camer. in c. an agnatus, pag. 471. col. 2. & seq. & Minad. in constit. Regni, in aliquibus, pag. 32. col. 2. & 3. vbi hoc limitat quando adesset clausula, vt discutiantur prius burgenfatica; sic etiã in feudis titularis, & in capite Baronie;

& ego dixi etiam in praxi S.C. titul. de exequat. sententię par. 2. & quamuis contra hanc opinionem teneant aliqui; vt est Loffred. in paraphr. tit. Imperator Lotharius. Capic. in inuestit. feud. verbo feudorum exequat. vers. quid vero erit, pag. 195. Bursat. consil. 80. num. 17. hodie tamen videtur exploratum in Regno, & sublatum dubium, quod prius debeant discuti bona burgenfatica, siquidem adest capitulum concessum à Catholica Maiestate Regno Neapolit. in anno 1535. vt in pag. 131. col. 3. in fine, & pag. 132. in prima facie in princ. vbi cõceditur; quod in assensu non ponatur clausula, quod prius discutiantur bona burgenfatica antequam deueniatur ad feuda obligata; & sic in praxi recepta est opinio Afflic. ceterũ, & de exceptione inuentarij dicam in titul. fin. huius primæ partis.

55 Secundo limitatiuè declaratur dicta regula, quotiès onera, & debita essent contracta super feudo ex necessitate, & occasione feudi, puta, pro adiutorijs præstandis Domino in casibus declaratis in constit. Regni. quamplurimum, de quibus latè diximus supra, in titul. de adiutorijs, nam tunc non solum permittitur feudatario obligare feudum pro illis, sed etiam vendere, & Dominus etiã inuitus teneretur consentire, vt bene probat Frecc. de subfeud. dict. auth. 29. sub. num. 7. vers. fallit nisi, & tunc caret omni difficultate, non posse opponi dictam exceptionem excussionis, nimirum vt prius agatur super buegenfaticis, & in subsidium super feudis, vt per Loffred. in d. titul. Imperator Lotharius colum. 1. circa finem.

56 Tertia limitatiua declaratio huic affinis est respectu debiti ex causa emptionis eiusdem feudi aperti; nam tunc creditori debetur solui à Domino, cui aperitur licet in receptione non adsit eius assensus, vt probat Frecc. dic. auth. 29. num. 10. Brun. consil. 104. Mandellus consil. 290. num. 16. & consil. 209.

num. 12. Hartm. Pistor. quæst. 6. nu. 70.
57 quæstionum iur. & hoc quoque procedit si feudum peruenisset ad agnatos, & esset ex pacto, & prouidentia; nam tunc etiam tenerentur ad onera, & debita facta pro habendo feudo, vel ipsius occasione, vt per Iacob. de Sāto Georgio in inuestit. feud. vers. & dicti vassalli, num. 39. Lanar. cōf. 80. num. 32. & hæc benè explicat nouissimè Reg. de Ponte in decis. 4. num. 28. cum seq. vers. si attendamus, & Reg. Const. in d. l. 1. de pœnis fisc. credit. præfer. num. 146. lib. 10. vbi se remittit ad tradita per Camer. in cap. Imperialem, circa onera feudi, & quando cum feudo aperto transeant, dicens illius dictis nihil addi posse.

58 Quarto declaratur, quoties feudum non venit iure deuolutionis, vel reuersionis ad dominum, vt dominum, sed alio titulo, puta, refutationis, & institutionis; tunc enim tam dominus, quam agnati tenerentur ad onera contracta per refutantem, & instituentem, Frecc. d. auth. 9. nu. 9. Capic. in dicr. verbo seruitutes, pag. 159. circa finem. Sic etiã dicendum quando dominus, vel agnatus admitterentur ad emptionem feudi iure prælationis, iuxta nobis tradita in titul. de emptione feudi, par. 2. vol. 1. nam tunc ad omnia onera contracta tenebitur, vt præter alios, probat Cacher. d. decis. Sen. Pedem. 155. per totum. Reg. de Ponte decis. 3. nu. 25. versic. 3. & sic dicit procedere in officijs, quæ resignantur in manus Domini titulo donationis, venditionis, & similibus; idem Regens in decis. 28. nu. 8. reliqua huc pertinentia tradit Reg. Constant. & ceteri citati Doctor. & dicam in titulis proximè sequent.

60 **C**irca tertium caput, scilicet quando delictum vnus noceat alteri, cui applicetur feudum: non potest negari quin difficilem rem tractandam aggrediar propter multa, & signâter quia repugnat clarè iuris communis regulæ, qua cautum est, pœnas non debe-

re egredi suos auctores, l. sancimus C. de pœnis, l. Graccus, ff. ad l. Iul. de adult. cum concord. sed non per hoc desinam sub cancellis nostræ Methodi istam amplam, & vastam materiam confusè licet diffusè à multis hucusque traditam restringere: est enim à feudorum vsuum compilatoribus in quatuor textibus diuersimodè collocata, in quibus glossæ variarunt: primus est in cap. 1. S. fin. quæ fuer. prima causa benef. amitt. secundus in cap. si vassallus, si feud. fuer. contro. uers. tertius in cap. 1. an ille qui interfecit fratrem Domini sui, quartus in c. 1. si vassallus feudo priuet. cui deser. & in omnibus latissimè interpretes multa cumulant. Curtius tamen hos tex. epilogat in tract. de feud. par. 5. princip. & plures opiniones recitat, & conatur substinere, vti cōmunem illã, videlicet, feudum vtcumque sit antiquum, vel nouum aperiri Domino quoties delictum est commissum in personam Domini; nonnullis probabilibus argumētis alias reiiciendo, non tamen sentiens se satisfactum de materia concludit videnda esse quæ scribit Franc. Curt. in cons. 49. vt dicit ante num. 3. post eum Cumia in cap. si aliquē, ver. mortis, sub nu. 64. vers. sed aduertat dicit, quod sunt quinque, & addit tex. in l. 1. in fin. de capit. Corrad. sed Thomas de Marin. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouid. lib. 1. num. 85. ait de hac materia adesse sex tex. quos enumerat, & latè examinat, nouissimè tamen præter cæteros illam explicandam suscepit Schrad. optimus Feudista, cuius vestigia pedatim sequitur laboriosus Henr. à Rosenthal. in
61 tract. de feud. ex quorum dictis corollarie pro facili intelligentia est attendenda triplex qualitas *Prima culpa felonis, siue delicti. Secunda persona feudatarij delinquentis. Tertia ipsius feudi.* Sub prima qualitate possunt collocari omnia, quæ latissimè tractauit post Schrad. Rosenthal. in c. 10. conclus. 45. vbi examinat causas, & delicta, quibus feuda-

Pars 4: c. 5. De deuolutione feudorum, &c. 75.

feudatarius feudo priuetur, & memini supra num. 4. & seq. & quæ diffusè examinat Reg. Lanar. in reper. cap. 1. si vassall. feud. priu. cui defer. per totum. sub secunda qualitate, possunt etiam collocari tradita dispersim à dicto Rosenthal. nimirum in cap. 10. cap. 5. tractat de delicto mariti, quando noceat uxori. in cap. 9. conclus. 48. & 49. de delicto commisso per subinfeudatarium an noceat subinfeudato, & è conuerso, in dicto cap. 10. conclus. 8. & nouissimè disputat articulum Fuluius Lanar. Aduocatus inter primarios integerrimus, & Dominus meus in addit. ad dicta reper. c. 1. si vassall. feud. priuet. &c. Regentis Patruum num. 10. vers. in hac quæstione, vbi concludit aperiri Domino immediato, Domino mediato excluso, & sic seruari in praxi ex decisionibus ibi relatis. de delicto procuratoris quando noceat Domino Rosenthal. vbi supra, & de alijs, ibi passim videre poteris in occurrentibus dubijs, & ea consultò omissa feci, ne videar aliorum dicta sub repertorio referre, verum ne illatis pedibus penitus transeam, aliqua tantum de tertia qualitate feudorum differemus, propter multa, quæ sedulo inseremus, & conclusiuè procedendo, dico, quòd'

62 Feudum hæreditarium propter delictum feudatarij, ne dum contra domini personam, sed vtcunque sit patratum, modo sit causa illud amittendi, domino aperiri, exclusis filijs, & agnatis proximè successoribus; est conclusio, quæ sine scrupulo transit per os FF. in locis supracitatis, & signanter in d. cap. 1. S. fin. quæ fuerit 1. caus. &c. & cap. 1. an ille, qui interf. fratrem dom. & latè cumulat Mozz. defeud. titul. fin. num. 39. Scheneid. defeud. par. 8. cap. 2. num. 4. Gemmel. in suo compend. feud. tit. quando delict. patr. noc. filijs, concl. 4. Intrigl. in cent. feud. quæst. 63. num. 3. vult. defeud. lib. 1. cap. 11. nu. 71. Schoner. disp. 11. thes. 5. Henr. à Rosenthal.

defeud. cap. 11. conclus. 5. num. 2. & 6. tom. 2. Fab. de Anna, consil. 128. nu. 4. & 5. vbi circa hoc damnat opinionem cum memoria glos. parif. & ratio potissima est quia delinquens videtur delinquendo, quasi contrahere cum fisco, & in illo ex quasi contractu alienare, l. Imperatores, ibi, tu te pæna subdidisti, ff. de iure Fisci, quem ad hoc allegat Molin. de Hispan. primogenit. lib. 4. cap. vltimo nu. 7. & quæ possunt alienari in præiudicium aliorum, rectè delinquendo applicantur Fisco, l. si filius, C. de bon. proscrip. notat Bart. in l. si finita, S. sed de vestigalibus, nu. 12. ff. de damno infecto, Molin. de Hispan. primogenit. d. lib. 4. cap. fin. num. 7. sed integrum est feudatario feudum hæreditarium contrahendo alienare in Domino in præiudicium successorum; ergo delinquendo, prout in his terminis arguit Rosenthal. cap. 9. conclus. 65. nu. 14. tom. 1. & Camill. de Curte in diuers. feudor. versic. 63 nunc de altera, nu. 37. par. 1. ista positio extenditur ex identitate rationis procedere etiam in feudo ex pacto, & prouidentia nouo, cum respectu alienationis prædictæ comparatur feudo hæreditario; vt diximus in cap. 4. par. 1. vol. 1. huius meth. & latissimè tradunt interpretes loc. cit. & est apud omnes indubitatum, teste inter alios Io. Fer. Mont. de feud. libr. 4. cap. 6. in princ. & ves. secundo quando &c. Vuesembec. de feud. par. 16. num. 1. Fab. de Anna, consil. 128. Borcholt. cap. 8. quando feud. amitt. num. 50. vbi inquit omnes DD. in hoc consentire; alios cumulat Henr. à Rosenthal. de feud. cap. 11. conclus. 1. tom. 2. verum isti præcitati DD. hoc intellexerunt cum modificatione, v3. quando in acquisitione huiusmodi feudi non interuenisset factum alterius, puta filiorum, vel agnatorum in eadè inuestitura vocatorum, alias secus tunc enim ageretur de auferendo ius quæsitum, quod omni iure est prohibitum, ex regula text. in l. cum qui, ff. de interd. & releg.

Dyn. in reg. non deber, nu. 7. de reg. iur. in 6. & proinde nulla facta distinctione; an feudum sit nouum vel antiquum, nec de modo delinquēdi in dominum, vel alium, indifferenter tunc feudatarius delinquendo non præiudicat eis, & hoc in specie notant And. in d. cap. 1. nu. 4. si vassall. feud. priuetur cui defer. & in cap. 1. nu. 10. & ibi Affl. de alien. feud. pater Mozz. d. cap. fin. nu. 39. vers. limitatur secūdo Schoner. disput. feud. 1. 1. thes. 4. lib. 1. Hanne. cap. 4. par. 159. libr. 2. Rosenthal. d. cap. 1. 1. conclus. 2. 65 per totum. Hæc in se plana sunt, difficultas tamen consistit in feudo ex pacto, & prouidentia, an tunc propter delictum a feudatario commissum in personā domini, vel quod ex l. feudali venit feudo priuādus, an exclusis agnatis in inuictura vocatis aperiatur domino? & licet non me lateat istam quæstionem fuisse communiter à scriptoribus agitatam, & signanter à Camillo de Curte in diuers. feud. pag. 59. nu. 37. vers. sed secunda vulgata quæstio. lib. 1. non per hoc adeo solutam inueni quin declarationē desideret; breuiter igitur concludamus cum And. in d. cap. 1. si vassall. feud. priu. cui deferat. qui secūdo æquiore opinionem agnatis fauet, asserens eis aperi, & in posse domini in vltionem iniuriæ sibi illatæ stare, quousque delinquens viuit, iuxta dispositionem tex. in l. staturus forus, S. Cornelio Felici, de iure Fisci: hanc opinionem And. tenet Affl. ibidem, & in cap. si vassallus culpam &c. si de feud. defunct. mil. & in cap. 1. S. fin. quæ fuerit prima caus. benef. amitt. vbi admonet Bald. ibidem non firmasse pedes, dum contra hanc opinionem differit parum sibi cōstans, ex quo aliter tenuit in l. 12. tabularum, C. de leg. hæred. de cōmunitamen & quod ab ea in iudicando non sit recedendum fatetur Camer. in cap. 1. vers. oppono 1. nu. 30. & 34. an agnatus, Capyc. in cap. Imperialem, quem sequitur Thom. de Mar. tit. de feud. ex

pact. & prouidentia antiquo, num. 88. vers. tertia fuit opinio &c. Cuiacius de feud. lib. 3. tit. 2. & lib. 4. tit. 78. Cumia in cap. si aliquem, vers. mortis, nu. 67. & sic determinatum in Reg. Cam. in causa comitis Santæ Agatæ refert Frecc. lib. 2. de subfeud. auth. 29. nu. 1. sequitur Hartm. Pistor. in tract. quæst. iur. quæst. 15. num. 32. vers. nos itaque lib. 2. & ab ista non recedendum in Regno cum sæpius secundum eam iudicatum sit nouissimè testatur Camill. Med. in consil. 3. nu. 27. vers. verum est quod Andreas. Ceterum argumentis quibus nituntur ij, qui alias sustinent opiniones optimè ad partes respondet Thom. de Marino, Hartm. Pist. & alij antesignati DD, ex quorum dictis confunditur contraria opinio relata per Rosenthal. d. capite 1. 1. concl. 5. nu. 3. & 4. immò sua, & non ista (vt ipse ait) est erronea opinio, vel in Regno nostro non est recepta, dic vt vis, & vide infra tit. sequent. de publicat. honor. sed quia Camill. de Curte loco cit. postquam hanc eandem opinionem in medium adduxerat sub nu. 68. pag. 65. rigorosam admissam in R. Neapol. indistinctè contra agnatos refert sententiam ob rebellionem Comitis Murconi & hanc 66 vti veriorem sustinet Reg. Lan. in repet. d. cap. 1. si vassall. feu. priu. nu. 14. cum plur. seq. ver. aut. sumus in feloniam; operepretium temperandam duxi supra prædictam opinionem Andr. & sequacium vt procedat, quoties delictum est commissum, alio quouis modo, etiam directè contra personam domini, dummodò non sit adeo atrox, & derestabile, quod damnet memoriam feudatarij delinquentis, & eius successorum, vt est crimè læsæ maiestatis in primo capite, siue rebellionis; tunc enim punitur feudatarius, & in quantum potest abolitur eius memoria, vt nec remaneat apud posteros, & sic processit decisio relata à Camillo de Curte, 73. in crimine læsæ maiestatis, & ob rebellionē d. Comitis

ris meminit etiam de ista decisione. Reg. Lan. in d. cap. 1. si vassall. feu. priu. num. 30. à cuius opinione in hoc casu non dissentio, & concordat cum obseruantia capituli concessi Neapol. vt tam feudalia, quam burgenfatica bona non amittantur ex quouis delicto, præterquam in crimine læsæ maiestatis in primo capite, teste Thom. de Mar. vbi supra nu. 105. & quenam sint huiusmodi delicta se remittit ad Gigā in suo tract. læsæ Maiest. quæst. 36. & ego addo Roseat. de feud. c. 10. cū seq. vol. 2. & cum hoc distinctionis fēdere remanet satisfactum dispositioni tex. d. cap. 1. si vassall. feu. priu. &c. vt detur casus in quo possit verificari dictio *quandoq;* ibi posita ad exclusionē dictionis *semper*, cuius sunt verba, *vassalli feudum delinquentis licet ad agnatos quandoque pertineat*, &c.

67 His cognitis insurgit alia vulgaris quæstio, nimirum an mortuo feudatario delinquere, & sit locus agnatis, iuxta superius dicta, an tunc admittatur proximè successurus, vel vltra quartum gradum existens? & certe quod proximus, si attendimus claram dispositionem tex. in cap. 1. an ille qui interfecit fratrem domini sui, ibi *ad agnatum proximorem feudum pertinebit si paternum fueris eodem penitus obseruando, quantum ad ordinem gradus, qui continetur in legibus.* Ecce quod dilucidè disponitur feudum pertinere ad illum, quem nemo antecedit, quia is dicitur proximior, secundum leges, l. proximus ff. de verb. signif. l. 1. §. proximus, vnde cognati, cap. 1. de success. feudi cap. 1. de gradu. succ. in feud. cap. 1. §. & quia vidimus; de his qui feudum dare poss. & benè probat Hartm. dict. quæst. 15. num. 15. cum seq. vers. 3. hoc ipsum. Et quamuis videatur repugnare huic opinioni, tex. in cap. si vassallus culpam, si de funct. contentio sit, ut ibi, *sed agnati, qui quarto gradu sunt;* & similiter tex. in cap. 1. si vassallus feud. priu. cui de-

feratur; per quæ iura FF. affirmāt, quod quando feudatarius priuatur feudo propter delictum commissum in extraneum, feudum illud pertinere debeat ad agnatos in quarto gradu existentes, vt per Iac. in dict. verb. dictique vassalli promiserunt, nu. 33. & Baro. Schench. in d. cap. si vassallus. Duaren. de feud. cap. 17. nu. 3. Cum iam in d. cap. si aliquem, ver. mortis, num. 64. Sonsbec. in vsibus feud. par. 12. nu. 8. vers. secunda regula, & de cōmuni testatur Ruinus in consil. 23. num. 32. vol. 5. clarus §. feud. quæst. 6. Menoch. consil. 99. num. 147. vol. 1. respondit tamen Hartm. autoritate Aluar. in d. c. 1. si vassallus feud. priu. cui deferatur, & cap. 1. si vassallus culpam, si de feud. defunct. non excludere proximorem ex eo, quod admittit agnatum existentem in quarto gradu; immò retorquendo argumentum, ait hoc fuisse à Iurecōsulto summo studio explicatum, quasi quod vsque ad quartum gradum, & vltra admittatur, sicut successio extendebatur de iure communi feudorum, §. hoc quoque, de succ. feud. cap. 1. §. hoc quoque, de his, qui feudum dare poss. & suaderur ex dictione, *vsque*, quæ de sui natura terminum ad quem significat, & omnia, quæ inter illum terminum comprehenduntur includit, l. patronus, §. sempronio, delegatis tertio, cum alijs aductis per Bald. in auth. hoc amplius, in fine, C. de fidei. commiss. ad alia verò, quæ in contrariū

68 possunt adduci sigillatim respondit idem Hartm. in d. quæst. 15. vsque ad nu. 20. & vltra ipsum, & autoritates, quas allegat sub nu. 16. vers. denique; hanc opinionem substinet Eguinar. Baro in Methodo sua, libr. 3. de ab alien. benef. cap. 8. in fine; Vult. de feud. c. 11. num. 71. in fine, Vuesembec. de feud. cap. 16. num. 2. Mozz. de feud. d. tit. fin. nu. 39. vers. secunda conclusio, Gail. de pact. publ. cap. 13. num. 6. Borcholt. de feud. cap. 8. nu. 152. vbi testatur de obseruantia. Facchin. refutata opinione

con-

contraria, concordat cum Hartm. vbi supra, in lib. 7. controuerf. iurium c. 21. fequitur multos alios allegans Rosenthal. cap. 10. conclus. 10. per totum; & ab ista non est hodie recedendum in praxi, cum fit verior, & communior, attentis Doctor. auctoritatis, & rationibus cumulatis, & in medium adductis per doctis. Martā in eius sūma success. legal. par. 3. quæst. 3. artic. 4. per totum.

- 69 Sed est aduertendum, quod hæc non procedunt in filijs, quia cum eis strictius agitur, cum sint in hoc deterioris conditionis, & proinde ob quamuis culpam in Dominum, vel alium commissam pater feudatarius feudo priuatur, ipsis exclusis, Domino aperitur feudum, licet ex pacto, & providentia sit, & cōcessum patri, & filijs; sic per tex. in d. cap. si vassallus culpam, si de feud. defunct. contentio sit, & c. & cap. 1. si vassall. feud. priuatur, notant ibi communiter DD. post Cyn. in l. 2. C. de lib., & eorum liber. Ardizz. in summa feud. cap. 135. vers. item sciendū est, Bursat. consil. 225. num. 187. Bero. consil. 77. nu. 21. lib. 3. Hartm. Pistor. d. quæst. 16. num. 8. vers. verum enim uero, Regens de Ponte in repet. dict. cap. 1. si vassall. feud. priuatur lect. 22. num. 12. vers. quæstio non ponit in filio. sed adhuc DD. temperant hanc positionem multis modis; signanter quando feudum esset concessum filijs contemplata principaliter persona patris, iuxta à nobis relata in titul. pen. par. 1. vol. 1. secus verò quando equaliter, & in solidum in concessione est considerata persona filiorum, puta, si feudū esset concessum propter merita, & in inuestitura merita filiorum essent considerata cum meritis patris, vt exemplis explicat Curt. de feud. 5. part. princ. sub num. 3. vers. limitate nunc, vsq. ad nu. 6. nam tunc delictum patris non noceret eis immò admitteretur excluso domino, maximè in feudo antiquo, Bald. in specit. cap. 1. si vassallus feud. priuatur col. 2. vers. ego autem, Aluarot. in d. S.

fin. conclus. 7. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. Curt. vbi supra. Zasius in epith. feud. part. 10. vers. 3. fallit, quos sequitur Hartm. dicta quæst. 16. nu. 26. vers. & hoc etiam. Regens Lanar. in repet. c. 1. si vass. feud. priu. cui def. nu. 35. similiter ita dicendum est, quando persona filij esset considerata in concessione feudi, vti distincta, & sine aliqua dependentia à persona patris, iuxta exempla tradita per Henr. à Rosenthal. dicto cap. 11. conclus. 3. & 7. inter quæ est, si feudum esset concessum patri, & nominatim filijs; nam tunc, etiam videtur contemplata principaliter persona filiorum, & in hac opinione cōtra Andr. residet Sonsbec. de feud. p. 13. num. 6. versic. Andr. tamen de Ilernia; & sequitur Hartm. d. quæst. 16. sub nu. 31. vers. verum hanc doctrinam. Sic etiam si esset concessum generi, vel filijs de vno in alium, Bald. in S. deniq; quæ fuer. prima caus. benefic. amitt., & ibi Laud. num. 18. Mozz. de feud. d. tit. fin. nu. 39. vers. l. imitatur tertio. Roland. à Valle consil. 15. nu. 5. vol. 4. Thom. de Marinit. 3. de feud. ex pacto, & providentia, num. 26. Bursat. consil. 225. Menoch. consil. 151. num. 151. num. 13. & 15. & in præsumpt. 28. num. 16. lib. 3. Regens Lanar. in d. repet. cap. 1. si vassall. feud. priu. cui def. num. 34. & sic in similibus.

71 Et ratio potissima est, quia huiusmodi feuda sunt instar fideicommissi, vigore cuius non succeditur immediato Domino, sed primo acquirenti, vt pluries dixit Andr. in locis antesignatis; & non est dubium quod feudum etiam hereditarium, super quo est factum fideicommissum, mediante assensu Regis, propter quoduis delictum etiam contra Dominum commissum à feudatario ob quod redditur incapax, non aperitur Domino, sed transit ad vocatos in illo, vt præter alios, probat Camill. Medic. consil. 11. num. 41. vsque ad 50. licet hoc indecisum reliquisset Rosenthal. d. cap. 11. conclus. 7. num. 8. vbi se remittit ad Dec.

con-

Pars 4. c.5. De deuolutione feudorum, &c. 69

consil. 18. & Roland. à Valle consil. 1. vol. 3. ratio est quia concurrat duplex prohibitio alienandi, legis, & hominis, & quando concurrat ista duplicata prohibitio in re fideicommissio subiecta, etiã si ageretur de crimine hæresis, quod est satis longè grauior crimine læsæ maiestatis, cum in isto æterna, & non temporalis offendatur maiestas, C. vrgentis, de hæret. auth. Gazaros, C. eodem, tit. adhuc bona non auferuntur à vocatis in fideicommissio maiorum, vt ex multis nouissimè concludit Regens Salernit. decis. 50. qui sic decisum in Collaterale Consilio refert, & dixit tit. sequenti. his affinis est alia declaratio, vt dicta conclusio contra filios nequaquam procedat, quoties tractatur de feudo possessio, & existere pœnes Auum tempore delicti patris non adhuc radicato in persona d. patris delinquentis, nam hoc casu, mortuo Auo, feudum deuoluitur ad nepotes directè, & delictum patris non nocet filiis; immò tollit ipsum è medio, ad Bart. in d. l. cum qui, de interd. & releg. Bald. in l. emancipatum, de seru. & in cap. 1. si vassallus &c. Imol. in cap. ex parte, de feud. Aluarot. in d. s. fin. conclus. 4. & ibi Rauennat. Capyc. in inuestit. feud. pag. 156. col. 1. Fab. de Anna consil. 128. nu. 8. vers. hæc procedunt, lib. 2. Camer. in cap. 1. q. 6. nu. 61. an agnatus. Bald. in l. 1. num. 6. C. de bon. libert. Rosenthal, de feud. cap. 11. conclus. 6. per totum. Fulu. Lanar. in d. add. in cap. 1. si vas. feu. priuet.

Reg. patruinum. 14. ver. aut vero feudum. Verum hoc limitant Bald. & Aluarott. vbi supra, & post eos Zasius in Epith. feud. par. 10. quando ex tenore inuestituræ filij succederent patri absolute ex persona patris, vel quando delictum esset commissum in personam domini, vt est crimen læsæ maiestatis, tunc enim absque vlla distinctione, iste nepos non succedit, iuxta opinionem And. in cap. 1. s. præterea, num. 10. vers. in secunda quæstione, quæ sit prima caus. benefic. amitt. quam recitat Fab. de Anna in d. consil. 128. nu. 10. lib. 2. 74 nec dissentit Lanar. vbi supra. vel si iste nepos non esset conceptus in vita Aui, sed post mortem: tunc enim excluderetur, quia ex persona illius non potest, nam nullo iure cognationis eum attingit, & ex persona patris nequit propter delictum, Specul. in titul. de feud. s. 1. nu. 2. quem sequitur Bald. Alu. & cæteri, in cap. 1. si vassall. feud. priuet. cui deferatur, & refert Regens de Ponte in repet. d. tex. lect. 22. nu. 3. & 5. vbi ponderat adhæc alia iura Regni. 75 Cæterum quid dicendum in filio occidente patrem, an eius filius, & sic nepos succedat auo occiso? istam quæstionem tam respectu bonorum feudaliū, quam allodialium examinat Dñs Fulu. Lanar. loco cit. num. 15. vers. sed quid si filius, vbi optimè distinguit, & ibi vide, & etiam de alijs ad hanc materiam post Thom. de Mar. cum Schrad. Rosenth. & alios citatos DD.



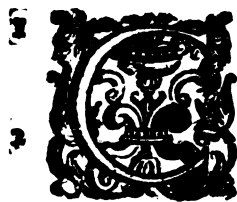
DE IVRE CONFISCANDI BONA FEVDATARI

PROPTER EIVS DELICTVM, ET FELONIAM,

Et de gratia, restitutione, ac indulgentia
Principis.

C A P. V I.

S V M M A R I V M.

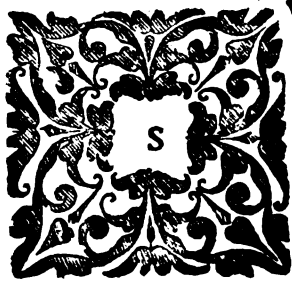


- 1** Confiscationis seu publicationis materia à multis tractatur, remissive. Confiscationis pena quam sit, & quando irrogetur, & quid contra Neapolitanos, atque eos eorum privilegii.
- 2** Foriudicationis tempus de iure Regni licet sic post contractam contumaciam spatio anni cursus, poterit tamen abbreviari à Prælege huius Regni, nec erit notificanda talis abbreviatio.
- 4** Privilegium Neapolitanorum circa penam confiscationis an extendatur ad filios natos, vel conceptos post foriudicationem, refertur deciso.
- 5** Confiscatio ad que bona extendatur.
- 6** Feudum ex pacto, & providentia non confiscatur, etiam quod confiscatio proveniat propter crimen læsæ maiestatis. quid in feudo ex pacto, & providentia mixto, nu. 7.
- 8** Feudi confiscati fructus saltem, vivente feudatario delinquente, secundum terminos l. Statius Florus, S. Cornelio Felici. ff. de iure fisci, an confiscantur; & in quo genere feudi locum sibi vendicet, & in quibus casibus, latè discutitur num. 9. & 10.
- 11** Feudum apertum post publicationem, an veniat in publicatione, vel queratur proximo successuro, stante incapacita-

te, latè discutitur num. 12. & 13.

- 14** Confiscandi ius residet penes Regem, & qualiter illud habeat Magn. Cur. Vic. & Barones Regni, & an includatur sub concessione meri, & mixti Imperij, refertur deciso S. R. Conf.
- 15** Bona delinquentis publicata cedunt Baroni habenti ius confiscandi, dummodò ista sint in eius territorio. quid si ageretur de delicto commisso in personam Regis, & de quo feudi genere intelligendum sit, latè discutitur num. 16.
- 17** Confiscationis pena, an irrogetur mediante sententia, vel ipso iure, & quando notorium dicatur factum.
- 18** Ius publicandi bona quanto tempore per inquisitum prescribatur.
- 19** GRATIÆ materia à multis tractatur, remissive.
- 20** Gratiola restitutio qua fit, & quibus verbis concipi debeat, ut dici possit plenaria, & in quo differant inter se gratiola restitutio, simplex indulgentia, & restitutio per viam iustitiae.
- 21** Restitutio qua bona compræbendat, & an differat, ut sint quæstæ ipso iure, vel per sententiam, num. 22.
- 23** Restitutio an extendatur ad bona non acquisita propter incapacitatem delinquentis, & quando bona dicantur non acquiri ob incapacitatem, latè discutitur.
- 24** Bona vigore restitutionis recuperata, an retineant primæquam naturam, & quid si apponatur clausula, quatenus

- nus de nouo concedimus.*
- 25 *Restitutio plenaria quando est restrictiua ad honores tantum.*
- 26 *Restitutio an operetur respectu bonorum occupatorum de facto à tertio.*
- 27 *Restitutio an extendatur qd bona occupata per proximos successores, quibus sunt quasita ob incapacitatem alterius, vigore pacti in inuestitura, & concessione adiecti.*
- 28 *Restitutio an extendatur ad bona alienata per Fiscum, vel alium cui fuerunt quasita, & quid si concedatur per viam iustitia, vel compositionem, num. 29.*
- 30 *Restitutio non operatur respectu emolumentorum offiij confiscati, nam illa cedunt exercenti illud pro eius laboribus, & refertur decisio.*
- 31 *Restitutio extenditur ad fructus, medio tempore, perceptos ex bonis confiscatis.*
- 32 *Restitutus ad bona an teneatur stare colonis, saltem pro anno incepto, late discutitur num. 33.*
- 34 *Restitutio fit à Principe, & quid à Barone, & quando.*
- 35 *Gratia delicti an possit fieri à Prorege huius Regni sine partis remissione; & quid à Barone ante sententiã condemnationis, referuntur decisiones, num. 36.*
- 37 *Compositiones quando fieri possunt à Barone.*
- 38 *Remissio delicti à quo sit facienda remissio.*



Vccelsiuè, vt pollicitus sum in præcedenti titulo aggredior explicandam materiam confiscationis, seu publicacionis bonorũ feudalium, vt discerni possit, quando ob delictum feudatarij, confiscatis bonis, feuda etiam

publicentur. de quare licet multi diffusè, tam secundum terminos II. Roman. quam feudalium differuere, præsertim Peregrinus de iure fisci, lib. 5. tit. 1. de publicat. bonorum, Bofs. in eius tract. hoc titul. Thom. de Marin. de feud. tit. de feud. hæred. nouo, latissimè Cumia in cap. si aliquè ver. mortis. Ego tamen breuiter, & succinctè in quinq; notabilibus stringam.

Primo, quibus delictis confiscationis pœna irrogetur.

Secundo, qua bona, & præcipuè feudalia confiscari possint.

Tertio, ius confiscandi quando spectet ad feudatarium.

Quarto, confiscatio an fiat per sententiã, vel ipso iure.

Quinto, quanto tempore huic iuri præscribatur.

2 **C**irca primum est sciendum, quod confiscatio, seu publicatio bonorum est multa, quæ indifferenter de iure communi Romanorum contra delinquentem. & condemnatum pœna capitis, vel deportationis irrogabatur, l. 1. vbi glos. ff. de bon. damnat. l. in metallum, & l. fin. cum concord. C. eod. etiam si in sententia condemnatoria nil de bonis publicandis fuisset expressum, l. 1. ff. si pend. appellat. fuit deinde iste rigor tempore Iustiniani de iure Codicis sublatus per auth. bona damnatorum; C. de bonis proscript. sed remansit illibatus in casu ibi expresso, v. 3. læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ, & in alijs in quibus principaliter est statuta confiscationis pœna, quos enumerat Clar. in §. feudum, quæst. 78. Ceph. conf. 49. num. 4. lib. 1. Bald. in cap. 1. ver. feudum, de pace tenenda, Andr. & ibi addit. in cap. 1. ver. contrahentium, quæ sint regalia, & alios quos allegat Camill. de Curte in diuers. feud. pag. 62. nu. 75, & in Regno casus frequentior est quando quis est foriudicatus, Thom.

Thom. de Marin. vbi supra nu. 6. quod esse contingit ob annalem contumaciam contractam, vt in constit. si quando. vel spatium quindecim dierum, seu mensis, si sic esset abbreviatum tempus contumaciæ per Proregem, cum ei in regnum sit in delictis atrocibus sic dispensare, Andr. in constit. poenâ col. 9. in fine, Præses de Franch. decis. 213. num. 36. Anna in repetit. cap. 1. de vassall. decrep. ætat. num. 252. nec requiritur notificatio huius dispensationis, iuxta decis. S. C. relatam per Gizzarell. 17. Verum ex priuilegio Neapolitanis concessio per Catholicos Reges annis 1505. 1507. & deinde per successores confirmato, est indultum eis, vt propter foriudicationem ex quouis alio delicto, præterquam læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ non plectantur hac poena confiscationis: de hoc priuilegio testatur additio ad Afflic. in dicta constit. foriudicatorum bona, & Camill. de Curtè d. diuers. feud. pag. 62. num. 76. sed sanè intellige respectu filiorum, & agnatorum foriudicati Neapolitani, Afflic. in dicta constit. foriudicatorum ibi, *sed filijs, & agnatis reseruantur, nã ex se foriudicatus nequit retinere dominium bonorum allodialium, aut feudaliū, idem Afflic. in constit. poenam eorum. & sic hodie seruator, ad tradita per Præs. de Franch. decis. 213. nu. 10. cum seq. Dubium tamen hic insurgit, an hoc priuilegium extendatur ad filios natos, vel conceptos post foriudicationem: & licet Præs. de Franch. in decis. 102. latè disseruisset hunc articulum, reliquit postremo indecisum; at ego reperij in eadem causa relata à Præs. de Franch. v3. Collutij Coppulæ cum Monasterio Sanctæ Claræ, & Io. Andrea Coppulæ, referente eodem Præs. de Franch. anno 1575. iunctis aulis fuisse iudicatum in beneficium filiorum contra Fiscum decretum est penes Secretarium, & Actor. Mag. S. C. de Scacciauento.*

*Decisio
S.R.C.*

5 **C**irca secundum notabile, regulariter omnia bona, quæ sunt transitoria ad extraneos hæredes, transeunt ad Fiscum ex vi confiscationis, cum loco hæredis extranei reputetur, l. 2. C. ad l. Juliam de vi, l. eorum, ff. ad l. Juliam maiest. Suarez. in regul. commun. in ver. confiscatio bonorum. Mar. muta in decis. Sicil. 20. num. 8. hinc deducitur quod feudum merè hæreditarium in casu publicationis transit ad Fiscum, prout est apud FF. absolutum, Affl. in ver. damnatorum, num. 49. tit. quæ sint regalia; non solum in præiudicium agnatorum, sed etiam ipsius domini directi, Iacob. in d. inuest. ver. distique vassalli, num. 63. Canner. de iure feu. lib. 3. cap. 16. Schrad. de feud. par. 9. cap. 9. nu. 17. Vult. de feud. cap. 11. num. 176. lib. 1. Hartm. Pist. lib. 2. quæst. iur. quæst. 15. par. 1. nu. 42. Schoner. disp. feud. ij. thes. 69. lib. 2. Mozz. tit. de subst. & quomodo acquir. feud. nu. 98. vbi distinguit, & alios colligit Rosenth. de feud. cap. 11. conclus. 12. in princip. glos. A. secus vero erit dicendum in feudo ex pacto, & prouidentia, nam tunc ex quouis delicto fiat publicatio, etiam læsæ maiestatis ex communi interpretum sententia non publicabitur, Clar. in S. feud. quæst. 84. Schrader. de feud. d. par. 9. cap. 19. nu. 16. vers. tertio hanc conclusionem. Siluan. de recognit. feud. quæst. 71. Canner. in extrauag. si aliquem, S. 3. annotandum, nu. 17. Mozz. de feud. tit. fin. nu. 116. Affl. decis. 282. num. 16. & de communi testatur Villalob. in comun. opinion. littera X. post num. 29. & Gribald. in com. opin. ver. confiscatio. & hoc etiam extendunt in feudo ex pacto & prouidentia mixto. i. concessio pro filijs, & hæredibus, nam tunc non transit ad hæredes extraneos, sed habentes qualitatem hæreditariam, & sanguinis, vt diximus in tit. 4. par. 1. libr. 1. huius meth. & sic in his terminis concludit ex multis Boss. in d. tit. de bonor. public. nu. 19. vers. sed procedit dicta conclusio.

Par̄s 4.c.6. De Iure confiscandi bona, &c. 73

fio. & Camill. de Curte in diuers. feud.
 par. 1. pag. 63. num. 81. cum seq. vers. in
 8 hoc puto &c. illud tamen apud FF. non
 sine scrupulo transit, an saltem, atten-
 zis terminis l. Staius Florus, S. Corne-
 lio Felici, de iure Fisci; pertineat ad Fi-
 scum, viuento condemnato, commodi-
 tas vtendi, & fruendi fructus feudi; &
 nonnulli tuendo intra Fisci in eius fauo-
 rem concludunt, vt est Pereg. de iure
 Fisci, d. tit. de publicat. bonorū, nu. 115.
 & propriè sub vers. quare arguebā 15.
 Boer. quæst. 264. qui sic in facti contin-
 gentia determinatum testantur, & mul-
 tos habent affectas, & signanter Camil-
 lum de Curte in d. diuers. feu. vbi supra.
 alij tamen contrarium substinent, &
 putant erroneam esse hanc opinionem
 in feudis non omninò hereditarijs ex
 quouis delicto publicatio proueniat,
 etiam læsæ Maiestatis, vt nouissimè mul-
 torum autoritate probat Henr. à Ro-
 senthal. de feud. cap. 11. conclus. 11. à
 nu. 1. cum pluribus sequent. & erit vera
 ista conclusio in feudo ex pacto, & pro-
 uidentia, vt benè probat Camer. in cap.
 an agnatus, quæst. 17. & ratio potissi-
 ma est, quia in huiusmodi feudo con-
 currit duplex prohibitio alienandi, vna
 hominis, quæ ex pacto inest, legis altera
 per cap. imperialem, de prohib. feud.
 alienat. per Feder. & non est dubium,
 quod si res fideicommissum subiecta esset
 etiam prohibita alienari, publicatis bo-
 nis grauati; ad Fiscum non transit, vt
 notant DD. in l. filius familias, S. diui, ff.
 de leg. 1. idem Camill. de Curte in d.
 9 diuers. feud. pag. 63. nu. 97. vers. Cæte-
 rum si ultra fideicommissum &c. & pro-
 cederet ista postio, etiam quod agere-
 tur de crimine læsæ maiestatis diuinæ,
 quod satis longè superat crimen læsæ
 maiestatis humanæ, auth. Gazaros C.
 de hæret. & sic fuisse decisum in Reg.
 Camera in fauorem filiorum, etiam
 quoad fructus in medio tempore percep-
 tos per Fiscum, nouissimè restatur Re-
 gens Salernitanus in decis. 50. & ex hac

decisione confunditur opinio Camill.
 de Curte vbi supra, tenentis de feudo
 ex pacto, & prouidentia commodita-
 tem vtendi, & fruendi fructus in vita
 feudatarij transire ad Fiscum, cum con-
 tra ipsam habeamus casum decisum,
 quem ipse indeterminatū. reliquit sub
 nu. 98. substineri tamen potest eius opi-
 nio, & Andreæ relata in cap. 1. hic fini-
 tur lex, aliorumque eius affectarum,
 durante tempore contumaciæ; & ban-
 ni, quoad feudi iurisdictionem, vt dixi
 supra titulo proximo præcedenti; & sic
 intelligit Henr. à Rosenth. in cap. 11.
 concl. 11. nu. 7. litera I. vel potest intel-
 ligi simpliciter quando agitur de di-
 feudo mixto, puta, concessio filijs, & he-
 redibus; tunc enim est rationale, vt
 durante vita feudatarij Fiscus penes se
 retineat, cum ad eius acquisitionem
 duplex requiratur qualitas, hæreditaria
 vna, sanguinis altera, vt dixi in cap. 4.
 par. 1. lib. 1. huius meth. & ista qualitas
 hæreditaria non potest verificari in hoc
 casu publicationis, nam viuentis nulla
 est hæreditas, maximè quod confisca-
 tionis poena potest aboliri ex gratia, &
 restitutione Principis, vt infra; & sic
 cum sit actus temporis variationi sup-
 positus, non queritur ius, nisi realiter
 sequuta morte, vt notat Iason in l. post
 mortem, C. de fideicommiss. & sic pote-
 rit saluari opinio Andreæ ad specul. in
 tit. de feud. S. quoniam, vers. 4. queritur,
 & aliorum, quos refert Rosenth. & re-
 cte ex his infertur quod in alijs bonis, &
 iuribus, quæ debentur inquisito super
 feudo eius vita durante in beneficium
 Fisci cederent, & confiscari poterunt, vt
 esset vita militia, Vrsill. ad decis. Affid.
 127. & Marcell. de Mauro in alleg. 76.
 tom. 1. legatum alimentorum, vsusfru-
 11 ctus, ius patronatus, & simil. vt latè exa-
 minat Mar. Mura in decis. Sic. 29. Cæte-
 rum, attentis prædictis terminis, huc
 etiam pertinet scire quid censendum
 de feudis, quæ deferuntur inquisito, post-
 quam sunt publicata bona, an sic stan-

te eius incapacitate tranſeant ad alios, vel ad ſiſcum? & eſt diſtinguendum, nam ſi agitur de iuribus, & hæreditariis delatis: & tunc excluditur Fiſcus, vt probat Vrſill. ad Affl. in d. deciſ. 127. à nu. 3. & ſic deciſum in R. Cam. teſtatur audiſſe in cauſa illorum de Ruſſis, ſecus vero de iuribus debitis ex contractibus, vt autoritate Alex. in l. 3. §. illud ff. quod quiſque iuris; & aliorum concludit Vrſill. vbi ſupra circa finem, 12 verſ. ſecus &c. verum iſta vltima diſtinctionis pars non ſic abſolutè trãſit, quia ruruſus eſt diſtinguendum, aut quæritur de iure formaliter & purè acquiſito ante publicationem, & tunc reputatur ac ſi eſſet in eius patrimonio in beneficiũ Fiſci, vt dicimus in donatione facta à patre filio cum clauſula, ex nunc pro tunc ſequuta morte donantis, quæ ſtatim in vita tranſfert dominiũ licet dilatet effectum ad tẽpus mortis, & proinde ad bona ſic donata extenditur, Præſes de Franch. deciſ. 213. cum alijs adductis per Camill. Med. conſil. 71. nu. 66. cum ſeq. aut vero non eſſet ius quæſitum ſed ſtaret ſub incerto: & tunc ſi tẽpore acquiſitionis propter incapacitatem non quæritur ad non acquiſita non porrigitur quæuis ampla reſtitutio, DD. in d. l. fin. C. de ſent. paſſ. vt puta, ſi donatio fieret filio poſt mortem donantis, & ab illo die dominiũ quæreretur, nam tunc ſi tempore inquiſitionis filij moriatur donans, Fiſcus excluditur, quia tunc non reperitur capax donatarius, Præſ. vbi ſupra. & ſic dicimus in filio primogenito rebelli vel aliter incapaci, vt feudũ tranſeat ad ſecundogenitũ; & reſtitutio deinde non operetur, And. in cap. 1. §. præterea ſi vaſſall. col. 2. verſ. ſed quid ſi pater, quæ ſit prima cauſa benef. amitt. & latè Med. d. conſil. 71. & ſic generaliter concluditur, quod hæreditas nondum adita, ſed ſolum delata nõ pertinet ad Fiſcum, quia propter incapacitatem inquiſitus reputatur, ac ſi non eſſet vt de cõm. teſt.

13 Mar. Muta d. deciſ. 20. nu. 6. Remanet tandem hic ſciendum, quod quando Fiſcus habet feudum inquiſiti in caſibus prædictis tenetur ad onera, ad quæ obnoxius eſt feudatarius in beneficium domini directi, vel creditorum, ſicut quilibet alius extraneus ſucceſſor teneretur, Roland. a Valle, conſil. 29. nu. 17. col. 3. & conſil. 84. nu. 23. vol. 4. Burſar. conſil. 43. num. 16. & dixi titul. præcedenti. verum in iſto caſu Fiſcus tenetur d. feudum concedere alicui priuato, qui iura feudatarij præſtet; vel vendere, & præſtare eſtimationem domino directo eius iurium, & debita alijs creditoribus, retenta tantum vtilitate, quatenus eius vile dominiũ delinquentis includit, Specul. de feud. §. quoniam, verſ. nouo. Bellamer. deciſ. 725. propè finem. Aym. Crauett. conſil. 128. ſub verſ. ſed hic aduerte; & conferunt adducta ſupra titulo præcedenti. & ratio quare non expedit domino, vt feudum retineatur à Fiſco, eſt multiplex, & enumerat Hér. à Roſenth. d. cap. 11. concl. 12. num. 7. cum ſequentibus. Et ſignanter, quia eſſet priuatus iure acquirendi feudum, propter delictum, & culpam; nam quoties Fiſci administrator deliquerit, vel culpam commiſerit, erit tutus ex remedio reſtitutionis in integrum, Guido Papa, quæſt. 302. Boer. deciſ. 265. Affl. & ibi addent. deciſ. 304. ſequitur Roſenth. vbi ſupra litera E.

14 **C**Irca tertium notabile, huiusmodi ius conſiſcandi reſidet. penes Regem, ac Principem non recognoſcentem Superiorem cum ſit de regalibus, Afflic. & cæteri in cap. 1. verb. bona vacantia, titul. quæ ſint regalia. ideo in cauſa foriudicationis M. C. Vicar. procedit ad publicationem bonorum ex quadam delegatione Regis, vt dicit Andreas in cap. 1. in princ. hic finitur lex. Sic etiam habent omnes Barones Regni hoc ius conſiſcandi, dummodò expreſſè ſit eis conſeſſum in priuilegio, ſecundũ Afflic. in d. verb. bona vacantia, & in de-

decif. 282. circa finem. Immo hanc facultatem confiscandi non includi in concessione meri, & mixti imperij contendit idem Afflic. in verb. condemnatorum, num. 39. vers. item quæritur an Barones Regni, eodem titulo, quæ sint regalia. contrarium tamen tenet Iacob. de Sancto Georgio in inuest. feud. verb. & cum mero, num. 8. allegat glos. in l. 1. C. ne sine iussu Principum, latè probat Henr. à Rosenth. de feud. c. 5. cõcl. 4. nu. 62. & 63. lib. 1. & sic in praxi fuit seruatum in causa Comitum Montellæ, nam iunctis aulis S. C. fuit ei remissus quidam eius Vassallus inquisitus de vsuraria prauitate, pro qua venit confiscatio, vt in constit. Regni vsurariorum: non obstante, quod in priuilegio non adesset clausula cum publicatione bonorum; sed solum cum mero imperio: penes Secretarium est decretum, & in processu penes Actuarium Cacciutulū in criminalibus: & sic est hodie sopita ista quæstio agitata per Afflic. & eius Affeclas, vt testatur Franciscus de Amico in repetit. feudali pag 206. versic. expeditis, circa finem. immo Baro habens merum, & mixtum imperium habet ius confiscandi bona vacantia vassalli per deficientiam heredum successorum, & vxoris, vigore concessionis dicti meri Imperij, vt probat Iacob. in dicto verb. cum mero, num. 17. asserens sic esse vsu receptum, & debere temperari opinionem contrariam relatam per Bald. in l. 1. C. de hered. decur. & per Bar. Angel. aliosque in l. 1. C. de bon. vacant. & non est dubium, quod vsus in his præualet, Andreas in cap. 1. S. si vero violator, in fine, de pace tenenda. Illud tamen non est hic præmittendum, quod quando Baro habet ius confiscandi si alicuius bona publicentur, & sunt sita in eius territorio ipsi cedunt, & eius Fisco applicantur, iuxta singulare Roman. in verb. sententia, quem refert Affl. decif. 282. nu. 16. & est regula sumpta argumento text. in

l. quicumque, S. vniuersi, versic. quod si fecerint, ibi, in cuius territorio est, Cod. de heret. cum alijs alleg. per Aym. in consil. 128. num. 1. & per totum hoc benè firmat.

16 Item si Baro haberet hoc ius, publicatis bonis eius vassalli ex quouis delicto, etiam commisso in personam Regis etiam læsæ Maiestatis ad ipsum spectabit feudum ab ipso concessum, & in capite recognitum, vt est planum, & de tabula, Andr. in constit. si quando, & in cap. 1. S. si vero, num. 3. de pace tenenda, Afflic. decif. 282. num. 13. & ibi additio Vrsill. num. 16. cum seq. Aym. d. consil. sub num. 6. nam quaternatum, mixtum, & secundum quid habebit Fiscus Regius, & burgenatica fiscus Iudicis Iudicantis, Anna in cap. 1. de vassall. decrep. etat. num. 203. & 204. Vrsill. vbi supra, sed attenda constit. R. si quando: Baro habebit dictum feudum foriudicati, deficientibus filijs foriudicati, quibus est per illam constit. indultum, sed interim, viuentem feudatario, de illo habebit virilem fructum, sicut haberet Fiscus Regius in feudis quaternatis, & retentis ab ipso in capite, vt ibi Doct. & licet And. in d. c. 1. S. si vero violator, n. 4. videatur hoc limitare, qm nõ esset facta cõfiscatio ab eodem Barone, per text. & Glos. in l. si finita, si de vectigalibus, ff. de damn. inf. ibi, viuo delinquente cuius bona sunt publicata sunt eius qui publicauit. Afflic. tamen in cap. 1. S. fin. in fine, per quos fiat inuestit. intelligit Andream secundum Bald. ibi, quando Baro fuit negligens, vel nolisset feudū ab eius vassallo vendicare, vel quando Baro non haberet ius confiscandi ex priuilegio, & ad hoc allegat Angel. in d. l. 1. C. ne sine iussu Princip. lic. confisc. & in hoc casu procederent adducta per Rosenthal. de feud. tit. de regal. c. 5. conclus. 63. num. 4. lib. 1. vbi cõcludit, quod habens ius confiscandi ex intelligentia iuris, non extēditur quādo peruenit ex delicto, & offensione facta Domino di-

Deciffo
S.R.C.

75

recto quasi quod tunc ei cedat ad vltionem suę iniurię. Cęterum si feudum, esset dotale cui applicetur emolumenta ad maritum, vel ad vxorem, consulendus est Henric. à Rosenth, in d. tit. de regal. cap. 5. quęst. 64. lib. 1. qui sine scrupulo tradit in fauorem viri, si bona quę confiscantur sunt mobilia, quia reputantur fructus feudi, ex latę adductis per eundem in dicto tit. de regal. c. 5. col. 4. num. 6. litera F.

17 **C**irca quartum concludo quod requiritur scētētia, ratio est quia cōfiscatio prouenit ex causa culpę; & quoties requiritur causa in priuatione requiritur sententia, vt docet Fely. in cap. fin. pag. pen. de rescript. sequitur Aff. in constit. ea quę ad decus, sub num. 4. circa finem, nisi simus in notorijs, vt puta, si quis teneat Castrum rebellatum cum insigniis inimicorum, nam tunc non requiritur sententia, sed bona tunc confiscatur ipso iure, ita declarat And. in cap. sancimus, quo tempore miles, & reassumit Anna in cap. 1. de vassall. decrep. etat. num. 109. & 112. cum sequent. & licet regulariter requiratur sententia declaratoria, & si notorię cōstet de delicto, & rebellionē, vt probat Camill. de Laratha Iudex Magn. Curię Vic. meritis. in consil. 5. vbi eleganter loquitur, attamen quando agitur de confiscatione ex causa banni, quia satis constat de contumacia, & banno per scripturas, & registros M. C. & priuatio consistit in temporis cursu, qui de facili ex lectura cernitur, nulla requiritur sententia declaratoria, vt latę per Reg. Lanar. in consil. 45. & sic seruat praxis. sic etiā hodie in crimine læsę maiestatis est statutum in Regno per Capitul. bona proditorum ideo fit cōfiscatio ipso iure, quamuis antea esset controuersum inter Azon. & Bart. teste d. Reg. Lanario in repet. nuper edita in cap. 1. de vassall. decrep. etat. nu. 70. vers. circa primum.

18 **C**irca quintum & vltimum est vi-

dendum quo tempore præscribatur huic iuri agendi contra inquisitum publicatione bonorū? & certę spatio 20. annorum in R. quando prouenit ex causa criminis læsę maiestatis p d. cap. Regni incip. bona proditorum: in cęteris seruabitur ius commune, idest, præscriptionis 30. annorum, vt in l. in cognitione, ff. ad fillian; & sic determinat Aff. in d. S. damnatorum num. 45. vers. item queritur, quę sint regalia.

19 **H**is sic breuiter enucleatis aggrediamur secundum principale distinctionis caput explicandū nimirū respectu gratię quę se habet tanquā medela ad curandū morbū confiscationis prædictę, nam gratię nomen importat restitutionem eorum, quę propter delictum amissa sunt, Bart. & cęteri in l. fin. C. de sent. pass. omnes FF. in cap. 1. si vass. feud. priu. cui deferat, latę Odd. de rest. in integr. par. 2. quęst. 93. cum seq. Surd. de aliment. tit. 8. priuilg. 59. cum alijs infra allegandis num. 32. in fine: sed adhuc hæc nostra methodo indigent, & proinde aduertenda sunt.

Primò, restitutio quibus modis fiat.

Secundò, restitutio ad quę bona se extendat.

Tertiò, restitutio an mutet conditionem rei.

Quartò, restitutio licet plenaria quando non operetur.

Quintò, gratia inquisito à quo possit fieri, & an requiratur partis querentis remissio.

20 **P**rimo igitur aduerto, quod gratiosa restitutio est donatio, quia continet remissionem culpę, & remittere est donare, l. querebatur, ff. ad legem falc. And. in cap. 1. S. donare, col. 4. qualiter olim &c. & ideo restitutio præsupponit amissionem ex parte delinquentis l. si minor S. restitutio ff. de minor. cum conc. & acquisitionem ex parte restituentis, sed multis modis fit, & si-
gnan-

gnāter per verba *restituimus in integrū* &c. vel simpliciter *restituimus*, vel *indulgemus crimen*, & *reddimus bona*: nam utcumque fiat his modis semper dicitur plenaria gratia, & restitutio: ex eo quod vigore vniuscuiusque omnia bona, ac iura, & dignitates eius personę coherentia recuperabit delinquens, ita Andr. in cap. 1. de vassall. decrep. etat. in vers. *tenemus*, quem sequitur Anna. ibidem nu. 157. cum sequent. & huiusmodi restitutio non solum se extendit ad omnia bona burgenfatica, per tex. in l. fin. C. de sent. pass. sed etiam feudaliam, Andr. in cap. 1. de Cap. qui Curiam vend. maximè si fiat à Rege, apud quem non adest distinctio bonorum burgenfaticorum, & feudalium, sed omnis res est libera, Andr. in cap. 1. col. 2. qualiter olim iur. deb. fidel. quod secus esset in restitutione limitata, Andr. in cap. 1. nu. 3. hic finitur lex, per tex. in d. l. 1. in fin. C. de sent. pass. vel simplici indulgentia, quę non se extendit ad bona, vt de cōmuni testatur Sforz. Odd. de rest. par. 2. quęst. 94. art. 5. & sic etiam per tex. in l. generalis, C. sent. pass. cum conc. tenet Reg. Lan. in repet. d. cap. 1. de vass. decrep. etat. nu. 72. verum hoc explicat quando talis indulgentia poterit operari circa pœna corporalem, alias si non poterit prodesse in alio, vt aliquid operatur bona comprehenderet, vt aduertit ibidem nu. 80. & 81. & latissimè vide per DD. quos ad hoc allegat Fulu. Lanar. in add. ibidem nu. 5. Cęterum ex his facile intelligis quatenus differant hęc gratiosa restitutio, vel simplex indulgentia à restitutione per viam iustitię, quę non gaudet restitutionis beneficio, nisi prius cognitum sic de innocentia restituti sit. per qua est fundata huiusmodi restitutio vt ex Peregr. de iure Fisci lib. 5. tit. 2. num. 21. & Sforz. Odd. vbi supra par. 2. quęst. 99. art. 13. nu. 117. adducit Criuel. in decis. Senat. Dolan. 7. nu. 2. vers. illius differentia.

21 **A** Ducto secundo quod bona, quę

veniunt in restitutione, sunt illa, quę amisit criminofus, & delinquens, nam in nō amissis non datur restitutio, d. l. in si minor, §. restitutio. ff. de minor. & Bal. in d. l. Gallus §. & quid si tantū, Pręf. de Fräch. dict. decis. 213. & sufficit amissio nulla habita ratione de persona acquirētis, puta, si feudum esset antiquum, & aperiretur agnatis, vel filijs si non in dominum esset culpa, cōmissa Andr. in cap. 1. sub vers. quę sit glosa num. 3. hic finitur lex. item si Baroni aperiantur feuda plana, & de tabula propter rebellionem vassallorum certum est, quod ista feuda recuperabit taliter restitutus, Bald. in d. l. Gallus. Felin. in cap. inter quatuor, de maior. & obed. quos sequitur Affl. in constit. comitibus. quęst. 5. vers. in contrarium, & alijs plenè allegatis per Pręf. d. decis. nu. 41. vers. item regula &c. hęc opinio attribuitur Andr. in cap. 1. de vassall. dec. etat. & ipsum examinat, & cum eo concludit Anna ibi à nu. 199. vers. subdit litera, & reassumit sub nu. 210. vers. secunda cōclusio: verū in hoc casu, & similibus non facio differentiam an ipso iure, vel per sententiam bona sint quęsitā Baroni, vel agnatis, ratio est quia ista acquisitio est per iuris ministerium sub tacita conditione, quousque fuerit restitutus, arg. l. stipulationem, ff. de iure dotium, quo vtitur Andr. in cap. 1. hic finitur lex, sub ver. sed quomodo reconciliatus, vel restitutus: vel dicemus quod Principis potestati est attributum derogare iuri ciuili, ac omnibus, quę ab eo introducta sunt, l. fin. C. si contr. ius, vel vtil. publ. vbi DD. & restituendo derogat, & ideo ista amissio æquiparatur amissioni, quę fit per sententię executionem, nam restituendo inquisitum recuperabit omnia illa, quę post sententiā amisit, nam sententia est de iure ciuili, cui Princeps derogat, & consequenter omnia, quę vigore illius sunt exequuta, vt bene probat tex. in l. Iulianus ff. de cond. indebit. & licet aliqui hęc impugnent ne-

gando sententiam esse de iure ciuili, ex quo appellatio est de iure nature auctoritate Andr. in cap. 1. S. & bona damnatorum col. 10. que sunt regalia, dum dicit *appellatio est de iure natura & continet defensionem in iudicio, sicut in prelio*: non est argumentum quod stringit, nam per modum similitudinis iudicium dicitur prelium, vt etiam nos diximus, in princ. prax. S. C. & proinde loquitur Andreas impropie quasi quod sub nomine defensionis comprehendatur appellatio, sed non per hoc potest negari esse remedium introductum de iure ciuili.

23 Ex his notabiliter inferas, quod in omnibus bonis, que proprie non fuerunt amissa à delinquente, sed potius stante eius incapacitate, non acquisita restitutio nõ extenditur in casibus prædictis. exempla sunt si mortuo patre, relicto primogenito incapace, & rebeli; quo casu secundogenitus, attento iure Francorum habet feudum, & restitutio que deinde sequitur non operabitur acquisitionem dicti feudi, Andr. in cap. 1. S. præterea si vassallus col. 3. vers. qui si pater, que sit prima causa benef. amitt. aliud exemplum est, sunt quatuor in Collegio, vel in præbenda vnus alijs dignior, & per mortem vnus alter ex antianitate succedit, vt in Collegio Neapolitano DD. si aliquis ad quem spectabat reperitur incapax, alter proximus in gradu habebit dignitatem, quã ille nõ recuperabit per restitutionem, ita Archid. in cap. fin. de consuet. in 6. Card. in consil. 126. ratio est efficax, nam in his, & similibus casibus non dicitur propria amissio delinquentis, sed non acquisitio, sed in nõ acquisitis non se extendit restitutio, que solum operatur quoad amissa, ex d. l. quod si minor, S. restitutio, & plenè DD. in d. l. Gallus, S. & quid si tantum. Alia ratio est, quia feuda nõ deuoluuntur incapacibus, vnde videtur, quod potius ex natura feudi, quam ex delicto bona proueniant

agnatis modo, quo dixi; & est certum, quod tunc restitutio non porrigitur ad ea, Bellamer. in dicta decis. 743. sub num. 9. nisi in vno casu, v3. si restitutio Principis esset cum verbis amplissimis, & fieret antequam effectualiter bona prædicta essent apprehensa, & bona occupata, alias secus; & in hoc transeo cũ distinctione Annæ, vbi sub nu. 262. vers. mea autem opinio, & de his latè Odd. in tract. restit. in integ. par. 2. quæst. 94. & 95. cum seq. art. 5. & Farin. in prax. quæst. 6. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 2. Surd. in tract. de alimen. tit. 8. priuileg. 59. cum latè traditis nouissimè per Christofor. Mart. Med. in decis. Senens. 41. & decis. 30. examinat. 25. cuius dicta nolo repetere.

24 Aduerto tertio inter principales effectus, quod parit huiusmodi restitutio est, quod bona, & feuda, que restituuntur non amittunt primèquam naturam, vnde si antiqua erat, antiqua remanet, ita Andr. in dicto cap. 1. de vassall. decretat. vers. tenemus: per tex. in l. 1. in fin. C. de sent. pass. & licet huic plenariæ restitutioni addatur illa clausula v3. *resituimus, & quatenus de nouo concedimus*, est posita in fauorem restituti, & important conditionem v3. si non potuerit habere ex iure præterito, habeat ex concessione, & confirmatione, Afflic. in dicto cap. 1. de vassall. decretat. col. 6. Io. Andr. & Abb. in cap. inter dilectos, de fide instrumentorum, Loffred. consil. 41. num. 11. si vero non esset appositum illud verbum, *quatenus*, sed simpliciter dictum, & *de nouo concedimus*, tunc attendenda est voluntas Principis, que ex cõiecturis poterit colligi, an voluerit, vt erant bona, vel vt noua concedere, iuxta tradita per Dec. in consil. 445. num. 6. sed in dubio non est recedendum à verbis l. 1. S. igitur in re ff. de exercit. ex quibus elicitur voluisse de nouo concedere cum sint posita post verbum *resituimus*, & consequenter, vt posteriora derogare primis, ex

Pars 4.c.6. De iure confiscandi bona &c. 79

ex quo sumus in dependentibus à voluntate vnius, idest Principis, ita Andr. in d. cap. 1. quem explicat, & reassumit Anna num. 179. cum sequent. in repet. cap. 1. de vassall. decrep. etat.

25 Aduerto quarto, in multis casibus dictam plenariam restitutionem, modis quibus supra factam, non operari, & signanter quando est cum adiuncto, v3. ad honores, dignitates; & similibus. quoniam tunc ratione adiuncti recipit eius naturam, argum. l. qui huc, ff. de auro, & argento leg. vnde vltra expressa non extenditur, & bona non comprehenderet Alber. & ceteri, in l. fin. C. de sent. pass. cū alijs allegatis p. Pres. de Frāch. decis. 213. num. 42. & Camill. Medic. consil. 71. num. 55. cum seq. & huiusmodi restitutio est similis simplici indulgentiæ, quæ personam tantum releuat, vt plenè per Præsidentem, & Medic. loc. citat.

26 Item restitutio ratione subiecti non operatur in casibus, in quibus bona non amittuntur per sententiã, sed reperiuntur occupata ante ipsius prolationem; & ratio est, quia tunc Dominus, vel agnatus occupas non potuit illa occupare, & si de facto occupauerit poterit conueniri ad restituendum, vt probat tex. in cap. sancimus, il 2. quo tempore miles, & hoc esset procedere *malo ordine*, vt dicitur in tex. cap. 1. §. si vero vassallus, de mil. vassall. qui cont. est. idest sine *ludite, iusta causa, & ordine iudicali*, explicat Andr. in cap. Imperialem, §. illud 4. col. de prohib. feud. alien. per Federic. vnde si veniret inquisitus absolvendus, vel haberet remissionem recuperabit non solum contra Dominum occupantem, sed etiam contra quemlibet tertium possessorem, & si ei opponatur de culpa excipiẽdo de eius iurib. & de remissione obtinebit, vt decisum in R. C. S. in causa hæredum Pauli Hostiliani refert Anna in d. cap. 1. num. 116.

27 Item restitutio non operabitur quando in inuestitura esset speciale pactum, quod in casu incapacitatis vnius ape-

riatur alteri feudũ, nã tunc nõ principaliter ex delicto, & cõdemnatione, sed ex natura feudi acquiritur, & propterea ad hanc acquisitionem, quamuis plenaria sit restitutio non extenderetur, Bellamer. in d. decis. 743. num. 9. vers. 4. ex eadem parte secunda &c. sed sanè intellige dummodò sit restitutio simpliciter vt supra, nam si adsunt verba, ex quibus videtur Princeps velle etiam ad dicta bona restitutionem concedere valeret quando potestas non deficit; & ideo voluntas attenditur, vt per Andr. in cap. 1. de vassall. decrep. etat. quem sequitur Anna ibidem num. 258. & sequentibus.

28 Item restitutio non operatur quoties bona reperiuntur alienata ab illo cui aperta sunt modo, quo diximus, & sic restitutio non noceret illi tertio, l. quod si minor, §. sc̄uola, ff. de minor. l. fin. C. de sent. pass. & procedit non solum in bonis alienatis ab ipso Principe, cui fuerunt aperta, sed etiam à Barone in feudis ipsi quæsitis, vt latè Andr. in d. c. 1. & ibi Anna num. 207. Sed non procedunt hæc quando restitutio est pro bono pacis, & in capitulis pacis, nam tunc etiam ad alienata extenditur, Capyc. decis. 69. num. 22. Loffred. in cap. 1. §. filij, si de feud. defunct. mil. & est cõmunis, licet aliqui contrarium teneant.

29 Tandẽ non procedit quando restitutio esset per viam iustitiæ, vel per compositionem, nam tunc certum est quod extenditur etiam ad bona alienata, vt latè Doctor. in d. l. fin. C. de sent. pass. nam tollit ius quæsitum, d. l. quod si minor, §. restitutio, ff. de minor. l. in l. Gallus, §. & quid si tantum, col. 15. vers. item, ff. de vulg. & pupill. etiam quod fuissent data in commendam cum potestate conuertendi fructus in proprios vsus, nam æquiparatur alienationi, & propterea debent restitui in hoc casu, prout obseruatum in Regia Camera in causa hæredum quondam Pauli Hostiliani, refert Anna vbi supra, nu. 277. immò

- immò non solum ex huiusmodi restitutione recuperabitur feudum, sed etiam fructus medio tempore perceptos, arg. tex. in l. videamus, S. 1. ff. de usufruct. & ratio est, quia quando sequitur absolutio per sententiam ex iustitia declarat ipsam Dominum à primo die amissionis, l. & ex diuerso, S. fin. ff. de reuend.
- 30 verum hæc restringe in emolumentis, & proventibus alicuius officij, qui debentur laboranti, & exercenti officium, vt possit manuteneri in dignitate, vt dixi supra tit. de renouatione inuestituræ; vnde quando deinde restituitur de illis non habetur ratio, prout fuisse obseruatum in R. C. in causa D. Michaelis de Soria suspensi ab officio perceptoris Prouinciæ Principatus citra, refert Anna vbi supra num. 222. & 225. nunc extendere hæc vt intelligantur etiam quod restitutio non sit facta expressè, sed tacitè, v3. puta si fiat Cancellario banni ex iustitia, quia tunc etiam intelligitur restitutus ad bona, ita Peregrinus de iure fisci, lib. 5. tit. 2. num. 44. cum sequentem sequitur Præses decis. 213. nu. 52. secus quando non constat de iustitia, sed simpliciter quis cancellaretur de libello bannitorum, Marc. quæst. 358. num. 6. lib. 1.
- 31 Sed quid dicendū de fructibus quando quis restituitur ex gratia: Ias. in d. S. & quid si tantum, de vulg. & pup. disputat hanc quæst. & concludit quod non recuperat, sed quicquid sit de iure in praxi fuit obseruatum, quod debeant restitui, dummodò nō sint exacti, & incorporati Regiæ Curie, & sic audiuisse iudicatum tempore Iudicum causarum rebellium obsedionis de Lautrech, refert Anna in d. cap. 1. de var. decrep. ætat. num. 226. illud tamen absque distinctione transit, v3. quod siue ex gratia, siue ex iustitia restitutus bona in
- 32 tertium alienata recuperat colono tamen stare tenetur, nam locata fuit res ab habenti illo tunc plenum dominiū, & administrationem ipsius DD. in l. si-

lio familias S. si vir. ff. sol. matrim. Cephal. consil. 181. num. 19. Thusc. littera L. conclus. 418. num. 37. cum alijs allegatis per Giurb. in decis. Sicil. 58. num. 10. vers. non obstat secundo. & 33 procedere saltē pro anno incæpto, quo seminavit tenet ex multis Mastrill. decis. 5. nisi locatio esset facta in fraudem, puta, si cōduxit pendēte iudicio subhabitationis, tunc enim propter malā fidem habita ratione de nullitate locationis successor non tenetur stare colono, nec pro illo anno, iuxta deducta, & decisa per Surd. Mantuan. decis. 40. & quid de partiario censendū sic? consulendus est Cacher. decis. pend. 82. & Præses de Franch. decis. 334.

- 34 **A** Duerto 5. quod Regis, & Principis non recognoscentis Superiorē proprium est indulgere, & restituere, & bannitis com meatum concedere, vt bene per Franc. Marc. quæst. 358. lib. 1. dicens hoc etiam Baronibus habētibus iura regalia esse permissum, & tanto magis in Regno cum habeant ne dum simplicem iurisdictionem, sed merum imperium eis communicatum tempore Regis Alphonſi, vt dicit Afflic. in constit. Regn. ea quæ ad decus, & in constit. contingit, tertio notab. hac de re non est dubium posse regulariter gratiam facere de delictis vassalorum, Præses de Franch. decis. 370. num. 1. cum sequent. immò ista potestas, quæ oritur ex fonte iurisdictionis residet penes Barones priuatiuè respectu domini directi, vt probat Regens Lanar. consil. 161. nu. 2. Amed. à Ponte in quæst. Laudim. 24. Boss. in tit. de remed. ex sola Clem. princ. nu. 13. Catalan. in tract. de abolit. cap. 18. nu. 17. & cap. 26. nu. 25. sequitur Thesaur. 99. forens. quæst. 71. nu. 4. lib. 4. & hoc de re sub generali indultu, & abolitione non veniunt, vt firmat Catal. vbi supra, & Lan. d. consil. per totum. verum ista potestas declaratur primo vt interueniat partis offensæ remissio, cum aliter nec domino directo licitum

rum sit, ideo licet Illustris. Prorex huius Regni, ac Collaterale eius consilium omnia possit facere etiam exorbitantia, nam quicquid facit præsumitur ex iustitia, & rationabili causa, Andreas in cap. 1. ver. & bona committentium crimen, col. 2. quæ sint regalia, & proinde valeat facere gratiam, & concedere compositionem pro quouis delicto. Reg. de Ponte in tract. de potest. Proreg. tit. de election. offic. S. 1. num. 1. Petr. de Gregor. de feud. par. 8. quæst. 16. tit. de decimis num. 29. cum alijs allegatis per Mastrill. de Magist. cap. 7. de gratijs, latissimè Mar. Muta in decis. Sicil. 44. per totum; Nihilominus non est solitus regulariter facere in delictis, in quibus est offensus tertius, nisi concordata parte, ut per Andr. in cap. 1. de vassall. decrep. ætat. & in cap. 1. S. similiter, de cap. Corrad. quæ sequitur Anna, vbi supra nu. 251. nisi ex magna causa, & ratione, vel pro favore, & bono publico, ut explicat ibidem Anna, dicens tempore Illustris. Ducis Albæ fuisse reuocatum indultum factum à Prorege Prædecessore, ex quo non interuenit partis remissio, enimuero si delictum esset commissum in personam ipsius Regis, & ipsi bona essent aperta, tunc indifferenter operatur gratia, & restitutio, ut supra discussimus, & post Andr. in d. cap. 1. de vassall. decrep. ætat. dixit Anna sub nu. 250. vers. subdit Andr.

35 non est tamen hic omissendum quod si adesset partis remissio nulla adhibita distinctione de ante, vel post sententiã condemnationis inquisiti, semper integrum erit Regi indulgere, & gratiam facere, ut per tex. in l. 1. S. fin. ff. de quæst. tenet Iacob. de Sancto Georgio in inuestit. feud. ver. Princeps 17. special. Luc. de Penna in l. si quis col. 14. vers. post sententiã, de desert. Restaur. de Imperat. elig. quæst. 110. casu 196. cum alijs allegatis per Præs. de Franch. decis. 370. num. 12. Sed an hoc liceat Baroni? & deceditur quod regulariter non poterit, nisi ante sententiam gra-

riam facere, Andr. in cap. 1. ver. an bona committentium, quæ sint regalia, & ibi addent. littera C. & E. & sequuntur Afflic. & alij interpretes, Præs. vbi supra num. 11. dicens hoc non procedere, quando Baro non recognosceret Superiorem, allegat Belluc. in Specul. Princ. in titul. de effectibus Imperij, in c. nunc dicamus: & tandem à num. 13. vsque ad finem post multa adducta concludit, quod si Baro haberet cognitionem primarum, & secundarum causarum poterit indulgere condemnato à Iudice primarum, pendente tamen appellatione coram Iudice secundarum, & sic decisum refert iunctis aulis S. C. & decisiones contrariæ relatæ per Annam in 36 repetit. c. 1. de vassall. decrep. ætat. & aliæ, quas refert intelliguntur, quando non haberet cognitionem causæ appellationis, aut sententia esset transacta in re iudicata, ut respõdit sub nu. 13. & 18.

37 Ceterum si ageretur de componendis vassallis delinquentibus respectu pene pecuniariæ, indifferenter permittitur Baroni post sententiã, & non ante, ne detur occasio de facili reducere penas corporales ad pecuniarias, ut aduertit Gasp. Thes. in d. quæst. 71. nu. 3. libr. 4. quæst. forensium, nouissimè Tassonus in comment. ad pragm. de antefato vers. 12. obs. 1. vbi de his plenè sunt in super nonnulli alij casus in quibus Baro non potest gratiam facere immò caret cognitione, sed de his vide Tass. vbi supra: & dicemus in 3. par. hu-

38 ius 2. lib. remanet tñ sciendũ remissio delicti a quibus sit faciendã & facta à mortuo an sufficiat, & quia de his latè per Addent. in pragm. 8. tit. de composit. & Guaz. in tract. de pace & tregua, verbo dato, p. p. quæst. 11. & nouissimè per Reg. Salern. in decis. 5. & ibi optima additio Thori. latè Reg. Rouit. in com. ad prag. tit. de remis. vbi vide, maximè quod est materia satis apud Criminalistas ventilata, & sufficit solum pro cognitione terminorum hic breuiter aliqua tetigisse.

DE DEVOLUTIONE FEVDI IN BENEFICIUM

DOMINI DIRECTI,

Propter lineam feudatarij finitam.

C A P. VII.

SUMMARIVM.

- 1 **L**inea quid sit, & quanam dicatur paterna, & qua transuersaria.
- 2 Probatio qualiter esse debeat, ut quis dicatur de tali linea, & gradu, maximè in concursu aliorum, num. 3.
- 4 Nominatio an sufficiat ad probationem agnationis, vel cõsanguinitatis, & idèntitas familia qualiter probetur remissuè.
- 5 Fructus pendentes feudi deuoluti ob lineam finitam ad quem spectent, determinatur temporis, & fructuum distinctione, & quid de pensionibus, vsque ad num. 6.
- 7 Meliorationes, augmenta, alieque accessiones ministerio feudatarij feudo ad dita, an etiam feudo deuoluto ad Dominum directum in eis beneficium transeant, laicè traditur, & num. 12.
- 8 Meliorationum pretium, vel auferre adificium, cuius sit electio, quando feudum deuoluitur ob lineam finitam abundè discutitur.
- 9 Expense facte in feudo deuoluto, que non nam sint soluende, & quando sint compensanda cum fructibus, vel alia utilitate habita, num. 10.
- 11 Tex. in S. si vassallus, hic finitur lex, an procedat in meliorationibus, & augmentis voluptarijs factis in feudo respectu abrasionis, & quid si abrasioni non sit locus.
- 13 Feudum si transeat ad agnatos an, & quando sit habenda ratio de meliorationibus, & augmentis ibi factis.
- 14 Meliorationum pretium qualiter, & quo tempore attentio taxari debeat, referatur obseruantia, num. 15.
- 16 Liquidatio meliorationum, qualiter fieri debeat referatur obseruantia Sac. Consil.
- 17 Actio vel retentio competat pro meliorationibus factis in feudo quando deuoluitur, & quid si sequatur sententia cum illa conditione, solutis prius meliorationibus, num. 18.
- 19 Actio que nam detur, ut possint meliorationes & augmenta repeti, postquam feudum est peruentum in posse domini, num. 20.
- 21 Feudum deuolutum ad Dominum, an debeat precisè iterum concedi agnatis, vel in concessione preferantur.
- 22 Linea finita an Dominus possit propria auctoritate feudum capere, & sibi applicare.
- 23 Sequestratur feudum in Regno quoties est controuersia an linea sit, vel ne finita, iuxta dispositionem, cap. ex presumptuose.

Superest



Vperest nūc, vt pro complemento iurium, quæ ratione directi dominij directo domino cōperunt circa deuolutionē feudi propter lineam finitā

breuiter differamus; nam licet sit materia, quæ videtur facilis, dum quod permittitur ad tempus, ipso tunc post illud censetur prohibitum, ex vulg. regula tex. in leg. statu liberum §. Stichum, de leg. secundo, adeo quod nulla requiratur iudicis declaratio, ad tex. in l. quæro §. inter locatorem ff. locati, l. 2. C. de iure emphite; cap. potuit, extra locati: nihilominus indiget aliqua declaratione, quam quinque quæstis tractandam duxi.

Primò, linea qualiter consideretur, vt in ea aliquis comprehensus iudicetur?

Secundò, fructus pendentes in feudo deuoluto ob lineam finitam cui cedant?

Tertiò, cum feudo an transeant etiam augmenta, meliorationes, & onera?

Quartò, feudum sic deuolutum an præcisè teneatur dominus alijs cognatis eiusdem lineæ finitæ reconcedere?

Quintò, an linea finita dominus possit auocare feudum propria auctoritate?

Quo ad primum est sciendum quod linea dicitur collectio personarū ab eodē stipite descendentiū continens gradus, & distinguens numeros, Capyc. decis. 159. num. 5. Tiraquel. de retractu Lignager. §. 1. gl. 9. nu. 2. & linea patris dicitur illa, quæ habet originem, & descendit à patre, vt declarat Ruinus consil. 23. num. 6. vol. 3. ad differentiam transuersariæ, de qua per Mier. de maiorit. par. 2. quæst. 6. nu. 18. de quibus, & quando contentiue, vel effectiue quis dicatur de linea, latè tractat Fabius de Anna in consil. 132. vol. 2. est tamen verum, quod prætendens suc-

cedere in feudo, tanquam comprehensus in linea feudatarij defuncti, debet probare in specie se esse descendentem à primò stipite, & sic de vocatis in tenore inuestituræ, & concessionis feudi, c. 1. de natura successionis feudi, Detius consil. 13. col. 2. & consil. 471. num. 5. & 6. Soccinus iunior, consil. 76. nu. 65. lib. 1. Ruinus consil. 45. nu. 19. lib. 1. Burfat. consil. 63. num. 5. Brunus, consil. 137. versic. 6. moueor, lib. 2. latè Thesaur. in quæst. forens. 61. num. 3. lib. 1. sed hæc procedunt quando plures concurrerent, & disceptarent de linea, & proximitate, nam tunc strictius erit agendum circa probationem lineæ & gradus, aliàs si vnus prætenderet sufficeret probare se esse de agnatione, & linea, & admitteretur ad successionem feudi, vt latè probat Peregrin. de fideicom. artic. 43. nu. 65. & sic in facti contingencia censuisse senatum Pedemon. textatur Thesaur. vbi supra, in fine. & ex his possunt concordari opiniones contrariæ, sed difficultas est qualiter probetur ista agnatio, & quia deuolutio feudi est odiósa, ideò in dubio lineam non esse finitam contra dominum iudicandum est, vt dicit Thesaur. vbi supra, ante num. 9. & hac de re posse probari per coniecturas, indicia, & præsumptiones, affirmant DD. vt per Alexand. consil. 90. num. 8. lib. 6. Deci. consil. 595. nu. 1. Aretin. consil. 37. nu. 1. vers. venio igitur, Alba. consil. 355. nu. 81. Fab. de Anna consil. 88. num. 7.

4 Hinc multa resultant corrolaria, v3. per solam nominationem, & tractatum, quem cōstitui in quasi possessione agnationis, & consanguinitatis. Natta consil. 59. num. 15. latè Mascard. de probat. conclus. 290. num. 16. quæ quidem, nedum ad possessorij, sed etiam petitorij decisionem cum alijs adminiculis sufficiens erit, Crauet. consil. 249. num. 3. Roland. à Valle consil. 22. nu. 28. lib. 35. Peregr. de fidecomm. d. art. 43. nu. 68. Fabius de Anna d. consil. 88. nu. 16. & ista

ista nominatio, & tractatus in antiquis probatur per duo, vel tria instrumenta, in quibus enūciatiuè fiat mentio, quod talis est filius talis, vel de tali agnatione, vt concludit Alexan. d. consil. 90. per totum lib. 6. Brun. consil. 137. vers. item debuit, lib. 2, vel per testes deponentes de communi opinione, quod talis qui se asserit se agnatum, fuit reputatus, & communiter reputatur pro tali, & habetur pro descendente à communi stipite; vt docet Peregr. dict. art. 43. num. 65. & Mascar. vbi supra, cum alijs plenè adductis per Thesaur. dict. quest. 61. per totum. Ceterum, quando esset difficultas circa identitatem familię recurrendum est ad probationes, quas congerit Fabius de Anna in consil. 110. vol. 2. & alij præcitati DD. quos repetere esset potius laboriosum, quam utile, & præter materias feudales, circa quas scopus noster propriè versatur.

5 **Q**uoad secundum, fructus pendentes feudi deuoluti ad Dñm ob lineam finitam sunt etiam ipsius, si feudatarius vltimus moriatur ante mensē martij, si vero post .i. à primo Kal. martij vsque ad mensē Augusti, sunt heredis feudatarij, vt distinguit tex. in S. his consequenter hic finitur lex. ista distinctio est localis, & proinde procedit in prouincijs, vbi est vsu recepta, vt aduertit ibi Andr. quem sequitur, & alios cumulat Couar. var. resol. lib. 1. cap. 15. num. 3. Gamma decis. Lusit. 350. nu. 2. Barbosa in l. diuortio nu. 15. solut. matr. & in Regno nostro est admissa, Capyc. in inuest. feud. ver. feudorum fructus, Præf. de Franch. decis. 19. in fine, Regens Constantius in l. 1. C. penis Fiscal. cred. præf. nu. 149. lib. 10. sed procedit in hoc casu deuolutionis ob lineam finitam tatum, secus ob delictum, vel culpam, Bald. & Præpos. in cap. 1. an agnatus, Tiraquel. de retract. S. 1. glof. 4. nu. 3. Couar. var. resol. lib. 1. cap. 15. nu. 4. Barbosa in d. diuortio num. 16. solut. matr. Regens Const. ind. l. 1. C. poen. Fisc. cred. præf.

nu. 151. lib. 10. sed intelligit Andr. terminis habilibus, v3. de fructibus, qui colliguntur in mense Iulij, vel Augusti, vt est messis, nam si essent fructus, qui perciperentur in mense Septembris, vel Octobris, vt vindemia, & oleum, tunc similiter pertinebunt ad hæredes feudatarij decedentis in dicto mense Septembris, vel Octobris, vt ibi vers. *sed si post Augustum.* & aduertit Liparul. vers. vnde principium. item intelligitur distinctio huius S. in omnibus fructibus, tam industrialibus, quam naturalibus, vt voluit Bald. Præpos. & Affl. & quamuis sit opinio controuersa, vt est videre apud Fach. lib. 7. cap. 96. fuit tamen recepta in vsu, sic fuisse iudicatum in Reg. Camera anno 1589. referente Io. Francisco de Ponte, tradit Regens Const. vbi supra, num. 150. Ceterum quid de pensionibus domorum, & annuorum introituum plenè explicat Andr. in eodem S. his consequenter, quem sequuntur reliqui interpretes, & de his factè tractat. Rosenth. de feud. cap. 10. conclus. 42. post Schrader. part. 2. 9. part. princ. sect. 3. Tiraq. de retract. conuent. S. 5. glof. 4. nu. 3. Intrigl. de feud. ceat. 1. quest. 7. Facch. contr. iur. libr. 7. cap. 97. Hartm. Pistor. lib. 1. quest. iur. quest. 24. num. 43. Vuesembec. de feud. cap. 9. num. 5. & obseruat. feud. 22. Borcholt. cap. 7. nu. 45. Vult. lib. 1. cap. 7. nu. 110. Schoner. de feud. libr. 1. disp. 2. conclus. 38. vbi vide, quia nolo transcribere.

7 **Q**uoad tertium, feudo deuoluto ad Dñm propter lineam finitam regulariter omnia iura, & omnes temporis accessiones ad Fiscum transeunt, & spectant, Andr. in cap. 1. S. si vassallus, col. 3. vers. ex præmissis, si de feud. defer. mil. Anna alleg. 62. num. 4. & 5. verum edificium, alięque meliorationes pecunia feudatarij factę cedunt in beneficium heredis dicti feudatarij, ideo Dominus tenetur soluere pretium, aut pati edificium auferri, d. cap. 1. S. si vassallus,

fallus, hic finitur lex. & in hoc differt huiusmodi deuolutio ab illa, quæ fit propter delictum, nam tunc regulariter omne augmentum, etiam industriale deuoluitur vna cum feudo, Bald. in dicto S. si vassallus, Paris. de reintegrat. feud. cap. incip. & circa istas culturas, sub num. 9. & dixi plenè titul. præced. sed attentis nostris terminis solet proclariori intelligentia huius regulæ dubitari de multis.

8 Primò, cuius hæc in re sit electio, Domini, aut heredis feudatarij, & communiter tradit Domini esse optionem, vtrum pretium meliorationum solvere, aut pati ædificium auferri, quia natura dictionis alternatiua, aut, est regulariter tribuere electionem debitori, l. plerumque, S. fin. de iure dotium, & sic in specie concludunt Andr. Bald. Afflic. & ceteri in dicto S. si vassallus, per illum tex. restringitur tamen ista positio quoties res melioratæ de sui natura patiuntur abrasionem, & auferri possunt, vt aduertit Paulus de Castro in cons. 270. sub num. 3. vers. præfatus autem S. lib. 2. & probatur in l. in fundo alieno, ff. de rei vendicat. alias secus, quia tunc ex necessitate cogeretur Dominus soluere pretium, puta, si vassallus pretio acquisiisset in beneficium feudi seruitutem, quæ cum per se non possit subsistere, plerisque placet feudo accedere, & sicut partem feudi disponendum esse, dicit tex. in cap. 1. S. è contrario, hic finitur lex. Vnde apertè deciditur à iureconsul. in d. S. si vassallus, tunc deberi pretium vt ibi, *idem dico si pretio seruitutem feudo acquirat*, cuius dictum necessariò debet respicere secundum membrum distinctionis, idest de solutione pretij, cum primo, idest de abrasione penitus non conueniat, ex quo seruitus per acquisitionem, & additionem iam est effecta pars feudi, vt dicitur in eodem S. si vassallus. huc pertinet scire idem dicendum esse de pluribus arboribus fructiferis fundum feudale me-

liorantibus, de quibus, vt solo coherentibus non cadit abrasio, l. si fundi possessor, ff. de rei vendicat. & proinde præcisè tenebitur Dominus ad estimationem, vt aduertit Paul. de Castro in dicto consil. 170. sub num. 3. lib. 2. & pluribus auctoritatibus firmat Hartm. Pistor. in tract. quæstion. iur. quæst. 42. sub num. 9. vers. præterea, lib. 2.

9 *Item præcisè tenetur Dominus ad expensas etogatas à feudatario extirpando nemore feudali, & illud reducendo ad culturam, & plantationem arborum ad productionem fructuum, vt per tex. in l. vtilis, iuncta glos. ff. de petitione hæred. & l. si seruos, ff. de pignoratione. & alijs simil. deducit Andr. in d. S. si vassallus, sequitur Afflic. ibidè Bald. consil. 167. volum. 1. Rulphus consil. 14. num. 2. & 3. lib. 1. Roland. à Valle consil. 28. vol. 1. & de communi testatur Schrader. in tract. feud. par. 2. qq. par. princip. quæst. 4. quos sequitur Hartm. dicta quæst. 42. num. 24. versic. 3. Sed aduertatur quod si in dicto nemore, alioq; loco saxoso, & similiter reducto ad culturam essent ligna, vel quid aliud, cuius valor verisimiliter equipolleret expensis factis in extirpando, & plantando, tunc admittaretur compensatio, & Dominus ad nihilum teneretur, Schrader. in d. tract. de feud. quæst. 4. par. 2. par. 9. sect. 2. num. 25. & 105. Henric. à Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 43. num. 66. & 67. & sic debere intelligi doctrinam Paul. Castr. aduertit Hartm. Pistor. in dicta quæst. num. 24. versic. 3. & colligitur ex verbis eiusdem Pauli ibi. *Item quia dicit quod plus utilitatis percipitur ex disboscatione propter ligna, quam sit impensa, unde quidam disboscant libenter ad mediam partem lignorum*, hæc ille.*

11 Secundo dubitatur an dispositio dicti text. in S. si vassallus, procedat in meliorationibus, & augmento voluntario, facto in re feudali, ita vt concedatur abrasio, & certè quod sic, si natura rei

H addi-

additæ absque vlla deterioratione subiecti, habito respectu ad primum statum, illam patitur, l. pro voluptarijs, ff. de impens. in rebus dotal. fact. glos. in d. l. in fundo, & ibi Bart. num. 10. ff. de rei vñd. Boer. decis. 44. num. 10. remanet tamen difficultas si Dominus teneatur ad pretium, dum abrasioni, & detractioni non sit locus, & per tex. in d. l. pro voluptarijs, Paul. de Castro in dicto consil. 279. tradit: quod non in contrarium facit text. in dicta l. in fundo, quatenus de pictura loquitur, quæ inter voluptarijs meliorationes connumeratur, & tamen integrum permittitur Domino, vt si eam abradi nolit, tantum præster quantum daturus esset alter, & hanc positionem tradit glos. & Bart. in d. l. in fundo. Alciatus in l. impensæ num. 9. ff. de verb. signific. Sylvanus in consil. 49. num. 73. lib. 1. Menoch. in 15. remed. recup. poss. num. 530. qui benè respondit ad text. in d. l. si pro voluptarijs, & in ista opinione, pluribus alijs adductis, in terminis nostris residet Hartm. Pistor. dict. q. 42. num. 26. vers. 5. lib. 2. quæst. iur.

12 Tertio, Generaliter declarantur prædicta pro intelligentia d. text. vt procedant ne dum in meliorationibus factis cum pecunia feudatarii, vt dicit text. in d. S. si vassallus, sed etiam liberando feudum à seruitute, & aliquo onere quo est legitimè affectu, vt ibi, & explicat Iac. Gallus, consil. 120. sic etiam si augmentum recipiat labore, opera, & industria feudatarii, nam cum hæc omnia æstimationem recipiant, pecuniæ comparatur, vt notat Abb. & Doct. in cap. 1. extra. de restit. in integrum. Angel. in l. si à patre, de petit. hæred. cum alijs per Hartm. in d. quæst. 42. num. 26. versic. sexto, Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 44. num. 4. vbi dicit quod si aliquid donetur feudatario, ex quo feudum recipiat augmentum, istud cedere debet in beneficium ipsius, vel suorum hæredum, quâdo Domino aperitur feudum, & quod in dubio non contemplatione

Domini, sed ipsius feudatarii intelligatur facta donatio, ibi vers. *sed etiam simpliciter donetur*. sic etiam declarantur prædicta, vt procedant non solum respectu Domini, cui aperitur feudum, sed quando transiret ad agnatos, aliosque successores, vt ipsi hac eadem lege teneantur ad prædicta, Capyc. in inuestit. feud. cap. feudorum expensæ, pag. 197. Brunus consil. 105. & 106. Ruin. dicto consil. 14. vol. 1. Negusant. de pignor. 4. memb. 5. par. princ. num. 23. Boer. dicta decis. 44. num. 14. & 19. Alciat. consil. 181. Hartm. ubi supra nu. 23. & tandem ampliatur hæc omnia, vt vendicent sibi locum, esto quod Dominus in inuestitura feudali, pacto expresso, sibi prospexerit in casu deuolutionis debere deuolui vna cum meliorationibus, nam moderatè intelligendum erit hoc pactum, idest de modicis, & cõsuetis, alias si essent augmenta notabilis valoris, & exorbitantia, non obstante tali pacto cederent in beneficium hæredis, vt ex multis refert decisum Præses de Franch. decis. 191. & Ludouic. decid. Perus. 117. in secundo dubio, & confert doctrina Beroi, in tract. quæst. q. 20. vbi dicit istud pretium in re emphyteotica conceptum debere intelligi de meliorationibus, & augmentis in re concessa tempore concessionis tantum existentibus.

Remanet nunc his cognitis quærendum in casu, quo Dominus tenetur ad pretium, *Primò quonam tempore attentio debeat æstimatio fieri? Secundò, quæ actio pro eis competat feudatario in casu quo retinentur?*

14 Circa primum, certum est hoc per tex. in dicto S. si vassallus, nec alibi in iuribus feudorum posse determinari, vt dicit Regens de Ponte in decis. col. 12. num. 6. vers. sed mihi. vnde recurrendum est ad dicta Doct., qui in hoc variarunt; quidam enim considerantes generalitatem dispositionis dicti tex. in S. si vassallus, Dominum indistinctè teneri

neri ad omnes impensas in meliorationibus factas, ut est Bald. ibidem, & eius affectus in auth. excipitur, Cod. de bonis, quæ liberis. quidam aliam sectantes opinionem, dominum tantum teneri heredibus vassalli, quantum ipsi habituri essent ex rebus si forsitan possent auferri, cum plus ipsorum non interfir, Iason in l. 2. num. 29. C. de iure emphyt. cum alijs allegatis per Ruinum in consil. 14. num. 4. & 10. vol. 1. & Roland. à Valle consil. 28. quos allegat Hartm. d. quæst. num. 11. & 12. Alij tandem opinantur appretiu fieri debere de eodumtaxat, quod plus valet feudum tempore reuersionis propter meliorationes factas, per rex. in l. domos, de leg. 1. & notant ibi Doct., sed non sic indistinctè, sed quatenus plus sit impensum, quam res meliorata valet; alias si minus, illud, quod impensum est deberi aduertunt, Schrader. vbi supra, & alij nonnulli maximæ auctoritatis Doctor. quos refert Hartm. in dict. quæst. à num. 10. vsque ad 20. vers. quamobrem si quæstio ista.

15 seruatur tamen in praxi, quod in isto casu quando feudum deuoluitur ad dominum propter lineam finitam, deberi expensas solui pro eo, quo feudum est melioratum, ut diximus supra, absque alia distinctione, & sic decisum refert Regens de Ponte in decis. 12. & Regens Constantius in 1. C. pœnis fiscal. credit. præfer. num. 152. lib. 10. in hoc casu, v3. deuolutionis feudi propter lineam finitam, meliorationes esse extimandas secundum earum valorem, & non quod impensum est, refert iudicatum anno 1597. in causa D. Violantis de Sangro cum Regio Fisco, allegat Auctorem Regentem Molem in tract. de iure deuolutionis quæst. 4. sed an valeat Dominus aliquid deducere, & tanto minus solueret & ad hoc respondent Doct. quod de fructibus perceptis ex meliorationibus, & augmento facto nequit, Paris. consil. 55. nu. 23. vol. 3. Afflic. decis. 87. col. 2. Tiraquell. in l. si vnquam nu. 287.

C. de reuocat. donat. Milanens. decis. Sicil. 7. num. 82. deducet tamen solum id, quod valet res sublata, puta, arbores excisas in quorum locum alios submissit, ut docet Bald. in l. ædem C. locati, Cornueus consil. 165. num. 11. lib. 2. Dec. in Auth. qui rem; Cod. de Sacrosanct. Eccles. Schrader & Hartman. vbi supra num. 21.

16 Cæterum, quoties agitur de liquidandis huiusmodi meliorationibus partes Iudicis sunt benè considerare probationes, & dicta testium perpendere, maximè illorum, qui uti experti deponunt, nam tunc magis eis, quam alijs credendum erit, ex deductis per Bald. consil. 455. num. 6. versic. ad illud lib. 1. Corn. consil. 43. col. 4. lib. 1. Castrenf. in l. si cui libertas, ff. de condit. & demonstrat. verum S. C. in consuetu probationum solet non obstante depositione testium adhuc committere alijs expertis eligendis præuia lista suspectuum, & tunc magis adhibetur eis fides, cum reputentur quodammodo Iudices, & non simpliciter testes, ut post Alex. in consil. 179. lib. 2. & consil. 35. lib. 1. tradit Tusc. conclus. 285. num. 9. quem sequitur Mar. Muta in decis. Sicil. 51. num. 11. optima enim probatio melioramentorum est per inspectionem oculorum, ideo ut plurimùm, vna cum expertis accedit super faciem loci Iudex causæ Commissarius, & vno loco, de facili poterit iudicare circa meliorationes, ut tradunt Bar. & alij in l. 2. C. de rescind. vendit. latè Tusc. in ver. melioramenta conclus. 183. cum alijs cumulatis per Mar. Mutam in dicta decis. 51. num. 6. & per totum de ista materia, & sic in dies practicamus in Sacro Consilio.

17 Circa secundum non est dubium, quod pro istis meliorationibus regulariter detur retentio feudi, tandem quo expensæ factæ soluantur, d. l. in feudo, ff. de rei vindicat. l. si in area, in fine, ff. de condit. indeb., & sic passim.

judicari in praxi testatur Reg. de Ponte decis. 4. num. 33. & est opinio Bart. in l. Paulus, ff. de except. doli mali, Ias. in d. l. si in area, ff. de condit. indebit. vbi loquuntur etiam, quod isti hæredes essent condemnati ad restitutionem, nulla facta mentione meliorationum, alios allegat Capyc. decis. 17. num. 7. Ludovic. decis. Perus. 24. num. 7. cum plenè adductis per Bald. Aluar. Præpos. & Afflic. in propriis terminis, in d. S. si vassallus. Immo procederet ista retentio, etiã si meliorationes essent illiquidæ, nisi Dominus tunc offerat cautionem de illis soluendis, quando liquidantur, iuxta tradita per Bart. in l. si finita, S. item videamus, ff. de damno infecto, & sic de obseruantia in nostris terminis testatur Schrad. vbi supra, quæ sequitur Hartm. Pistor. d. quæst. 42. nu. 33. lib. 2. quæst.

18 iur. Verum huic oblationi non erit locus si ad restitutionem feudi fuerit condemnatus hæres feudatarii cum illa conditione solita apponi, v3. *solutis prius meliorationibus*; tunc enim adimpleri debet conditio in forma specifica, & non sufficeret cautio, secundum Bart. in conf. 36. num. 32. lib. 1. Negulant. in dicto tract. de pignor. 4. memb. 5. par. princip. conclus. 3. quos refert Hartm. vbi supra nu. 33. vers. nec obstat.

19 Sed difficultas est an facta restitutione feudi sit consultum aliqua actione? & certè, quod non, cum non habeamus legem circa hoc; verum ex æquitate implorando officium Iudicis poterint recuperari, vt dicit glos. in d. l. si area, vers. seruare posse. & in l. domum, C. de rei vendicat. & obtinebit saltem respectu valoris, pro quo res est effecta pretiosior, vt deducitur ex text. in l. si pupilli, S. si quis ff. de negot. gestis. suadet enim æquitas, vt detur reuocatio eius, quod sine causa apud alterum est, l. hæc conditio, ff. de condit. indeb. & ex his hoc in specie firmat Paulus Castr. in d. l. si area, per regulam l. si me, & Titium, ff. si cert. petat. dicens ita consultuisse, cuius opinionem recipi posse te-

statur Garfias Hispanus in tract. de expensis, & melioram. cap. 7. num. 4. in fine, & fuit approbata per Senatum Pedemont., vt refert Thesaurus quæst. 74. lib. 1. quæst. forensium.

20 Sed cum declaratione, v3. si agatur de recuperandis meliorationibus vtilibus, aut voluptariis, quatenus res meliorata est effecta pretiosior alias si res etiam habita ratione dictorum meliorationum plura non æstimaretur, inutiliter officium Iudicis implorabitur, cum debeat excludi agens pro illis, & cum ista distinctione possunt reconciliari ea, quæ in contrarium de d. l. si in area, adduci possunt, vt aduertit Thesaur. vbi supra num. 3. vsque ad finem. Et tandem cum alia declaratione, nimirum si agatur de meliorationibus factis ante sententiam, & litis contestationem, quia si post, datur actio negotiorum gestorum, nisi essent adeò necessariæ, quod sine illis res esset peritura, tunc enim adhuc dabitur retentio, vt latè probat Mar. Muta dicta decis. 51. num. 13. vsque ad fin. vers. nõ leuis. Sed his cognitis esset etiam differendū quæ cū feudo in præiudicium Dñi transeant onera cōtracta? & quia de hoc tractat Reg. Constãtius in l. 1. C. de pœnis fiscalib. nu. 145. cū seq. & nouissimè Fulu, Lanar. in addit. repet. Reg. Lanar. eius patru in S. huius autè generis nu. 1. & seq. in quibus caus. feud. amit. & latè, ac eruditè de his scripsit pro Reg. Fisco doctiss. Reg. Consil. D. Tho. Carneual in eius allegationibus in causa illorum de Aquauia, quæ pro ornatu huius materiæ hic repetèda sunt, & aliqua dixi sup. tit. præced. de deuolut. feud. ob delictū, &c.

21 **Q**uoad quartū certum est, quod deuoluto feudo ad dominum propter lineam finitam, non potest abstrungi ad iterum concedendum alijs cognatis eiusdem lineæ, vt benè probat Curt. senior consil. 47. num. 12. verum benignius, & vrbanius agendo, si voluerit reconcedere, tenetur potius prædictis, quam extraneis, ex deductis per Dec. consil. 131. per totum, & Cephal. consil. 173.

fil. 173. incipien. feudū primum nu. 17. vol. 2. & sic obseruari in praxi, nisi aliter consuetudine receptum sit, testatur Gaill. pract. obseruat. obser. 148. sub num. 3. lib. 2. Ceterum præsciendū d. urbanitatem, non est dubium quod dominus directus etiam in vita feudatarij, qui vltimus sit de linea agnationis, & familię poterit alteri concedere S. moribus, si de feud. defunct. contr. inter dominum; & agna. Aluar. & Affl. ibidem, Socc. senior consil. 53. nu. 3. lib. 3. & licet hoc videatur prohibitum de iure communi, & inducatur votum alienę captandę mortis, ac proinde perniciosę dicatur huiusmodi expectatiuę I. stipulatio hoc modo cōcepta, de verb. oblig. cum cōcord. nihilominus propter multa in materia feudali tolerantur, de quibus differit Gaill. obseruat. 155. lib. 2.

22 **Q**uoad quintū & vltimum, an dominus directus in casu, quo linea est finita, valeat propria auctoritate feudum capere? sunt varię opinioniones. Bald. enim in cap. benè lo. 2. col. vltima vers. & scias quod aut lex. de electione, tenet, quod sic, sequuntur Præposit. in cap. 1. S. fin. de his, qui feud. dare poss. Blas. Lan. Siculus, in cap. volentes vot. 2. quæst. 14. & Cumia in cap. si aliquem in verb. antiquis nu. 24. Curt. de feud. p. 4. sub nu. 155. vers. ego addo fortius, mihi fol. 473. in paruis; & est opinio in qua videtur inclinare, And. in cap. sancimus, S. si autē dixerit, in princ. ibi, nisi decederet sine hærede, nã tunc ipso iure reperuere debet, quo rpe &c. alij vero admittunt hoc procedere regulariter, sed assignant fallentiam, quando successor feudi vtatur præuentione aduersus præten-

nam restitutionem per dominum, nam tunc absque dubio requiritur sententia iudicis, Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 6. vers. an in priuatione feudi; de constit. quem sequitur Trauell. in re per. I. si vnquam vers. reuertatur nu. 278. de reuoc. donat. alij tandem indifferenter tenent necessariam esse sententiam, freti doctrina eiusdem And. in cap. Imperialem S. illud col. 4. de prohib. feudi alieni per Feder. de qua meminit Anna in singul. 151. incip. dominus, an possit: vbi testatur fuisse obseruatam in S. C. & est satis rationi consona, cum sit satis difficile realiter scire quem nõ habere legitimum successorem eiusdem agnationis & lineę. Verum in hoc casu controuersię cautum est Domino Regi per capit. Reg. incipit ex præsumptuose, in quo disponitur, quod mortuo feudatario sine legitimo hærede, si aliqui prætendunt esse admittendos ad successionem feudi, hoc interim sequestratur feudum, de quo aliqua dixi in cap. vltimo, part. 3. primi volum. huius Methodi. sed dispositio d. cap. non procederet in Baronibus, & alijs dominis prætendentibus propter lineam finitam deuolutionem subfeudorum, Capyc. in dicto capite Imperialem, Frecc. de subfeud. diff. 15. inter feud. quaternat, & plan. vbi testatur sic fuisse iudicatum, sequitur Vrsill. ad Affl. decis. 196. cum alijs plenè adductis nouissimè per Flaminium Monacum Patritium Consentinum, virum quidem doctissimum in add. ad Minad. dec. 35. nu. 5. & ibi latè de alijs, ad hanc materiam, quæ addenda sunt ad ea quę diximus in d. capit. vltimo.



METHODI VNIVERSI IURIS FEVDALIS IVLII CAESARIS GALLVPI

Pars Quinta:

IN QVO AGITVR DE VTILI DOMINIO FEVDI
Quod in feudatarium transit, eiusque Iuribus.

PRÆLVDIA:

SVMMARIVM.



*V*tile Dominium de
substantia, seu na-
tura concessionis feu-
di transit in feudata-
rium.

*Feudatarius vocatur
utilis Dominus.*

*Vtile Dominium quid sit, & qualiter
dicatur chimera, & distinguatur ab
usufructu.*

*Feudatarius propter nimiam seuitiam
priuatur iurisdictione in vassallos, &
si ob indebitam carcerationem aliquis
moriatur qua pena sit puniendus.*

*Dominium utile, quod habet feudatarius
super Castro an amittatur, destructo
Castro, & requiratur licentia Principis.*

*Castrum feudale destructum si readifi-
cetur etiam in diuerso loco an reti-
neat priora iura.*

*Demolitio Castri, vel alterius loci cum
aspersione salis propter seuisimum
delictum quos producit effectus.*



*P*ostquam hucus-
que differuimus
de dominio di-
recto, ac eius
effectibus, sequi-
tur videndum de
utili; nam sicut
de substantia, seu
vt nonnulli as-

serunt, de natura contractus feudalis il-
lud necessario debeat remanere penes
concedentem, sicut istud tantum transire
in feudatarium, glos. & omnes FF. in
cap. 1. §. præterea, de capit. Corrad. & in
cap. 1. §. rei autem, de inuest. de re alien.
fact. Iacobin. de inuest. feud. ver. dicti-
que vassalli promiserunt, quem sequi-
tur Capyc. in inuest. pag. 168. ver. feu-
dor. dominia ver. utile dominium. vnde
rectè feudatarius communit er vocita-
tur utilis dominus, vt dicit Odofred. in
summa de feudis tit. quid, vel quæ iura
consequi vassall. huiusmodi utilis domi-
nij descriptionem variè DD. tradidere,
vt latè habetur per Petr. Jac. in pract. tit
de

de reiuendic. ex causa vtilis domin. & Aluer. Valasc. de iure emphyt. quæst. 13. & quando habet feudum cum iurisdictione dicitur Baro, Cassan. in Cathal. glor. mundi part. 8. consil. 15. cõmunis tamen, & magis recepta est, quod sit dominium inferius subalternatum directo, quasi quod se habeat tanquam vtilitas respectu proprietatis, quæ dicitur directum, Bald. in l. in traditionibus, C. de pactis. Reg. de Ponte in prælud. feud. nu. 49. vers. tertio ex prædictis. & quamuis Hostiens. autoritatè Innocent. dixerat hoc dominium vtile esse chimeram, Bald. nõ sine ratione reprobatur hoc dictum: nam chimera secundum Dialecticos est quædam imaginatio intellectus, non habens esse à parte rei, quæ satis distat ab vtili dominio; ex quo resultant evidentes vtilitates, vt videbimus in progressu; vnde quilibet esset contentus tali chimera, vt dicit Regens de Ponte in prælud. feudorum nu. 53. vers. Baldus enim, nam licet vtile dominium sit sicut chimera, nihilominus quandiu durat vincit directum, à quo causam habet, l. 1. ff. de superficie. Præses de Franch. decis. 131. nu. 27. & 28. in multis simile, & equale vsufructui, vt declarat Mar. Socc. consil. 67. nu. 18. vol. 1. & Cacher. decis. Redem. 160. nu. 19. sed pinguius illo, quod habet vsufructuarius, & signanter ex quo non finitur morte, sed transit ad heredes Affr. in cap. 1. S. si quis de Manso nu. 15. de contr. inuest. immò poterit feudatarius ne dum disponere in articulo mortis de fructibus feudi hæreditarij, & grauare hæredem, vt præstet quid annuatim pro eius anima, secundum Bald. in cap. 1. in fine nu. 8. de succ. feudi, cū alijs allegatis per Annam in consil. 115. in 1. dubio vol. 2. sed etiã vsque ad valorem feudi indifferenter disponere, iuxta tradita in 1. libr. prim. par. cap. 5. huius meth. quod nequaquã integrum esset vsufructuario.

3 His cognitis antequam deueniamus ad explicationem iurium, quæ ex isto domi-

nio vtili proueniunt, aliqua generalia notanda sunt, & primo quod debet feudatarius in vassallos illo vti iustè, & moderatè, non autem sequi indebitè carcerando, vel aliquid faciendo in eorum præiudicium, quia tunc poterunt vassalli implorando officium Iudicis eximi ab eius iurisdictione, ex deductis per Boer. decis. 304. Campagn. in cap. grauiamine, nu. 33. sequitur Reg. Rouitus in pragmat. 1. S. & cum nec comitibus nu. 33. de salar. eorum, qui mitt. pro ser. Reg. immò tunc poterit à Iudice interdici feudatario iurisdictione ex officio, etiam, non præcedente conquestu vassallorum, Io. Fab. S. fin. inst. de his, qui sunt sui vel alieni iuris, Guido Papa quæst. 62 Gram. decis. 104. nu. 15. cum seq. Reg. de Ponte decis. coll. 16. nu. 35. & 36. & quamuis aliqui teneant in hoc casu propter nimiam sequitiam, præcedente trina monitione, posse tale feudatarium feudo priuari, vt per Crauertam consil. 6. nu. 108. & consil. 996. nu. 9. Bursat. consil. 160. nu. 20. prima opinio est vterior. & ideo si Baro teneat vassallum carceratum sine graui causa compedibus positus, & manicis ferreis, propter quod moriatur debet puniri pena ordinaria l. 1. S. fin. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris; & sic obseruatum fuisse in facti contingencia testatur Thes. qq. forens. quæst. 54. lib. 3. & conferunt dicta hic supra in prima parte huius 2. libri in præludijs nu. 7. cum sequent. & nouissimè notata per Tasson. in pragmat. de antef. vers. 3. obs. 4. nu. 114.

4 Secundo notandum est, quod licet vnicum sit hoc dominium vtile, quod in feudatarium transit, nihilominus concedendo ipse aliquas res particulares feudi, puta, res incultas; & similia, iuxta tradita per Præf. de Franch. decis. 561. adhuc transfert ad subinfeudatum vtile dominium super illa re, quod dicitur inferius, & penes se retinet vtile superius, quod etiam potest dici directum inferius, Bald. in cap. ceterum col. pen. de re iud.

iud. Io. Ray. in cap. Imperialem, §. illud circa 7. col. de prohib. feud. alien. per Feder. Laudens. in cap. pen. si vass. feud. priu. cui deferat. & latè per duas columnas hoc explicat Capyc. in inuest. feud. pag. 168. vers. quasi vtile, quem sequitur Regens de Ponte in prælud. feud. nu. 3. cum seq. & operatur huiusmodi ius multa, vt dixi in tit. de subf. lib. 5. par. 2. huius met. & signâter quod ista subfeuda in casu delicti aperiuntur, eidem dño vtili, vt latè in cap. 5. huius Meth. 2. lib. verum si feudum aperiatur domino directo ex feloniam, vel alia causa, iuxtà tradita supra hoc eodem lib. 2. cap. quinto, tunc vna cum istis subfeudis apertis, & incorporatis transibit, vt probat Henr. à Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 64. littera D. refutata opinione glos. Paris. damnatę memorię.

- 5 Tertio notandum, an huiusmodi dominium vtile, quod habet feudatarius super Castro, tam respectu iurisdictionis, quam alterius vtilitatis amittatur, si dictum Castrum destruat, & Gratian. discept. for. quæst. 396. lib. 2. respondet quod sic in dubio; verum si desoletur propter recessum habitantium, vel casu, & chasmate pereat, vel terremoto, seu providentia superioris destruat, cum staret in confinio hostium, remanebit facultas feudatario reedificandi, & retinebit eadem iura, vt probat Bald. in cõsil. 322. lib. 4. & in eius margarita ver. Civitas Flor. in l. vsusfructus, ff. quibus modis vsusfruct. amitt. Innoc. Butr. & cæteri Canonistę in cap. cum ex iniuncto, de nou. oper. nũtia. & sufficeret reedificare in eodem territorio feudali, vt etiam edificium feudale iudicetur quã-
- 6

uis non sit in eodem loco, quo erat antiquitus, ex traditis per Bald. in l. 1. nu. 7. quæst. 8. ff. de rer. diuis. Schrad. de feud. par. 2. quæst. par. pract. sect. 2. vers. 25. tom. 1. Rosenthal. de feud. cap. 16. conclus. 43. sequitur Reg. Rouis. conf. 67. in fine libr. 1. sed huiusmodi reedificatio non erit permessa si sequatur destructio ex causa delicti, nam tunc requireretur expressa licentia Principis domini directi ad reedificandum; Salic. in l. seruus C. de penis. cum alijs cumulatis, per Gratian. discept. for. quæst. 179. nu. 12. lib. 1. & 217. nu. 26. lib. 2. quæ licentia cõceditur hodie à Prorege huius Regni, iuxtà praxim, relatam per Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. 12. rub. de feud. inhabit. quam refert nouissimè Thor. in addit. ad decis. Regent. Salernit. 40. nu. 3. & quando conceditur facultas, vt Baro alibi valeat loco Castri diruti edificia noua facere, tunc retineret eadem iura, ac habebat super Castro antiquo directo, Alex. consil. 43. lib. 5. Bald. in auct. habita col. 2. ne filius pro patre, latè declarat Gaill. obser. 61. per totum, sequitur Grat. in d. quæst. 217. nu. 28.

7 hæc vero non procederent nec dominus directus reedificationem permetteret, quoties demolitio fieret propter scissimum, & atrocissimum delictum feudatarij, puta, rebellionis, vel læsę maiestatis, cum aspersione salis, iuxta tradita per Luc. de Pẽn. in l. 1. C. de per. honor. subl. nam tunc in detestationem tanti criminis non debet reuiuisci, sed potius damnari memoria, vt dicit Frac. in cap. Felicis nu. 4. de penis in 6. Grat. in d. quæst. 179. nu. 12. lib. 1. discept. for. renf. vbi de ista materia.



DE IVRIBVS PERSONALIBVS DEBITIS VTILI DOMINO

AB EIVS VASSALLIS,

Et de his, ad quæ tenetur feudatarius Vassallis;

C A P. I.

SUMMARIUM.

- 1 **E**ro in Vassallis habet omnia iura, quæ consuetudo distat, & obligationes vassallorum, an presumantur suspecta, & per metum exorta?
- 2 Baro habens merum imperium poterit edere banna pœnalia, & an possint esse contra ius commune, & quam pœnam continere.
- 3 Banna sunt diuersi generis, & utcumque sunt inducunt possessionem iurisdictionis feudalis etiam, quod non appareat esse eis paritum.
- 4 Baro potest prohibere vassallis, ne se submittant aliorum iurisdictioni, & quid operetur talis prohibitio.
- 5 Iurisdictionio Baronis non conscripta territorio quid operetur quando vassalli a libi delinquent.
- 6 Baro potest prohibere vassallis ne extra eius territorium habitent, & quando talis prohibitio teneat, referuntur plures casus.
- 7 Baro poterit prohibere vassallis ne vadant extra eius territorium ad faciendum mercantiam, & an sic exteros ne emanent bona facta in eius territorio feudali.
- 8 Vassalli quando coacti teneantur prestare eorum Domino opera personalia.

- 9 Vassalli angarij, & perangarij non presumuntur in Regno, & qualiter hodie constituentur, latè examinatur.
- 10 Vassalli tenentur colere territoria Baronis, & ducere cum eorum animalibus victualia ad locum ubi incolatum ducit, & qualiter hoc procedat.
- 11 Baro quædo possit eligere Erarium unum ex eius Vassallis, & quid si idem sit electus pro Electo Vniuersitatis, an preferatur Baro in electione?
- 12 Erarius tenetur omnes fructus conferuare, & introitus exigere tempore debito, alias tenebitur de culpa, & defectu, & an ei competat salarium, num. 13.
- 14 Erarius tenetur de introitibus, & fructibus Baronis confiscare libra exactionum, & tempore redditionis computorij edere: sed eius heredes conuenti ad illorij exhibitionem, an excusentur prestando iuramentum, quod penes se non reperiuntur? & traditur cautela pro Domino in casu mortis Erarij respectu librorum, num. 15.
- 16 Balliuus quis sit, & quam iurisdictionem habeat, & de quibus causis cognoscere valeat.
- 17 Balliuorum potestas metitur ex usu, & consuetudine locorum.
- 18 Balliui tenentur stare Sindicatus, sicuti alij Officiales, & ab eorum decretis ad quem appelletur.
- 19 Baro tenetur constituere Capitaneum in eius

eius terra pro iustitia administranda eius Vassallis, & quis sit quando ageretur de eius interesse.

20 Baro debet eligere Capitaneum secundum Constitutiones Regni; & quis per illas prohibeatur.

21 Baro habens plures terras, ubi tenetur constituere Curiam, & eligere Iudicem secundum causarum.

22 Baro quando valeat extrahere vassallos carceratos à propria patria.

23 Vendere rem suam quis regulariter non cogitur, fallit pro publica utilitate, & necessitate, & tunc quod pretium attendatur, num. 24.

25 Baro quamvis vidualia tenetur vendere vassallis, necessitate urgente, & an tunc possit, etiam Ecclesiastica persona cogi ad vendendum.



Vamus differere circa iura debita à Vassallis eorum Domino sit satis difficile, & non sine maxima difficultate sub certa regula, & can-

cellis nostræ Methodi includi possint; cum dependant, ut plurimum à voluntate cōcedentium: nihilominus aliqua frequētia quoad vires suppetunt distinctè notare conabor; & in primis generaliter advertere, quod feudatarius Baro super eius vassallis ultra ea, quæ apparent ex concessione, & privilegio, habet omnia iura, quæ de iure, seu consuetudine loci sunt solita deberi pro similibus feudis, Afflic. incan. 1. nu. 193. ex quibus caus. feud. amitt. & alia præter hæc sunt prohibita; licet haberet obligationes ex conventionione inita cum vassallis, quia sunt si spectat, & per impressionem, & metum in dubio præsumuntur factæ, Bald. in cap. 1. §. pactiones, de pace constantiæ, Afflic. in constit. Regn. quia frequenter, nu. 3. & 12. & in constit. Regn. pro-

sequentes nu. 6. cum allegatis per Ann. in alleg. 1. 16. num. 3. & in sing. 551. incip. vassalli præsumuntur, & ideo de facili annullantur, ut refert Anna, immò quando essent validæ propter dictam præsumptionem in dubio semper interpretantur contra Dominum absque vlla intelligentia, seu extensione in eius beneficium, Alciat. consil. 241. Surd. cons. 518. Purpurat. consil. 51. Gasp. Thesaur. 99. forens. quæst. 80. in fine lib. 2.

Hicse notatis deveniamus ad particularem explicationem aliquorum iurium, quæ habet Feudatarius in personis eorum vassallorum, quæ reducuntur sub duobus præceptis, iuxta latius notata per Io. Dominicum Tassonum Virum doctiss. nunc Iudicem M.C.V. in pragmat. de antefato, vers. 3. obs. 4. num. 35. cum plurib. sequent. post hæc scripta visum.

Primum præceptum est negatiuum, & prohibitivum; idest in non faciendo aliquid.

Secundum præceptum est affirmatiuum; in faciendo aliquid.

2 **S**ub primo præcepto negatiuo; & prohibitivo nonnulla iura personalia debita à vassallis eorum domino comprehenduntur, & ut aliqua frequētia notemus, primum est quod feudatarius habens merum imperium in vassallis (prout in Regn. omnes Barones habent) poterit edere banna pœnalia, ne aliquid faciant, modo sint moderata, & non contraria iuri communi municipali, seu statutis Principum, ut firmat Ang. in l. imperium col. 3. de iurisd. om. Iud. Jacob. in inuestit. feud. ver. cum merito, &c. sub nu. 7 Fab. de Anna consil. 94. nu. 27. & 29. lib. 2. verum pro bono publico adhuc contra ius substinerentur, & sic intelligēda sunt adducta per Boss. in tit. de pœnis nu. 26. secundum Gasp. Thes. in quæst. 91. nu. 3. lib. 3. quæst. forens. qui mouetur autoritate Homod.

con-

consil. 108. Rol. à Valle consil. 3. nu. 47. lib. 2. Bald. consil. 359. lib. 2. Brun. 101. & aliorum, & p̄na potest imponi pecuniaria modo non excedat valorem rei prohibite, Brun. consil. 207. item potest esse alteratiua, & excessiua p̄n̄e impositę in simili banno à superiore, iuxta notata per Nattam in consil. 550. nu. 5. sic etiam corporalis, & confiscationis bonorum, ad tradita per Beret. cōsil. 47. nu. 4. quem sequitur Thes. vbi supra, &

3 ibi de alijs. ad hanc materiam. huiusmodi banna possunt esse diuersi generis, attempta varietate, & diuersitate negotiorum, puta, circa asportationem armorum, vt latè per Bec. in consil. 4. Roland. consil. 3 nu. 14. vol. 2. Bouadill. in polit. tom. 1. lib. 2. cap. 6. Tasson. vbi supra. num. 43. item ne quis ingrediatur territorium eiusdem Baronis, vel priuatorum sub p̄na librę Argenti, & simil. Bec. in d. consil. 4. Boll. à Valle d. consil. 3. Grauet. consil. 314. num. 1. sola in decret. antiq. in proem. glos. 3. nu. 32. & huiusmodi banna sunt actus possessiui iurisdictionis, ad eò quod ipsis probatis intelligitur benè probata possessio feudi. Bald. in l. 2. nu. 54. Innoc. in cap. dilectus num. 2. de capel. Monac. alleg. diuers. iurisc. 25. num. 1. collet. per Thor. cum decis. Saler. & procedit ista conclusio esto, quod non appareat bannis fuisse paritum, secūdem Bald. in eius Marg. in ver. possessio Capyc. decis. 77. nu. 29. quos sequitur Marcell. de Maur. all. 2. sub num. 11. vers. apparent lib. 1.

4 Item poterit Baro mandare eius vassallis sub p̄na quod non se submittant alterius iurisdictioni in p̄iudicium eius primę, vel secundę cognitionis, Ofasc. decis. 78. num. 12. cum sequent. post Holtiens. in summa tit. de foro compet. nec appellare per saltum, Pręf. de Franch. decis. 274. Tassonus in d. prag. de antefato vers. 3. obseru. 4. num. 43. & licet p̄rogatio de iure permittatur, ad tex. in l. 1. & 2. §. conuertere, ff. de iudic. & l. 1. ff. de iurisdic. omni. iud. &

latè per Vanc. tit. de null. ex defectu iurisdic. nu. 75. Ant. de Matth. in tract. de prorogat. iurisdic. cum plenè adductis per Cristof. Mart. med. in decis. Senens. 32. Nihilominus impeditur per hanc prohibitionem, etiam si ageretur de prorogatione in Curia Domini superioris, iuxta tradita per Mandos. in tract. de inhibit. quęst. 128. de quo meminit Thes. quęst. forens. 91. lib. 3. licet ipse cum illo Senatu non sic absolutè videatur in hanc opinionem inclinare. Verum ista prohibitio non esset necessaria quoties Baro haberet cognitionem in vassallos non conscripta territorio, tūc enim de eorum delictis vbicunq; commissis poterit cognoscere, cum sit iurisdic. quę coheret personę circumscripto territorio, vt latè tradit Minad. in decis. 18. Pręf. de Franch. decis. 22. Capibanc. de Baron. prag. 8. par. 1. Foller. in praxi criminal. ver. audiantur excusatores in sine, Borrell. in add. ad Belluc. rubr. 11. §. ex quo p̄diximus, & latè addent. ad Minad.

6 Item Baro habens Vassallos in Baronia poterit prohibere, ne aliundè extra eius territorium incolatū ducant, argum. l. priuilegio, C. de incol. lib. 10. Andr. in constit. Regn. quisquis Mastrill. de magist. lib. 4. cap. 18. num. 83. verum hoc non seruatur in praxi, quia libertus, qui comparatur vassallo obnoxius eius Domino pro operibus personalibus potest habitare vbi vult, nec cogitur habitare cum Domino, l. pen. in fin. C. de oper. lib. & hoc argumento vtitur Andr. in dicta constit. pro hac positione cumulat alios Capyc. in dec. 18. asserens sic obseruatum in S. C. & hoc idem tenet in alia dec. 168. nu. 11. poterit tamen sustineri dicta prohibitio in nonnullis casibus, & signanter, quādo subditi, & vassalli essent expressè obligati cum regiõ assensu ad seruitia personalia, iuxta dispositionem constit. Regni; quia frequenter. nam tunc poterit Dominus ipsos cogi facere ad habitandum

tandum in eius territorio, Capyc. dict. decis. 18. nu. 12. vers. illud autem, Frecc. de subfeud. lib. 2. au. Bart. 15. pag. mihi 211. Immo tunc poterit Baro d. vassallos extra territorium morantes capere propria auctoritate, & tradere Iudici, vt ipsos iuris, & facti remedijs oportunis compellat ad persistendum in habitatione, vt concludit Lucas de Penna in l. si coloni, quest. 5. de agr. & consil. lib. 11. Affl. in constit. Regn. pacis cultum, sub num. 10. vers. an autem liceat domino. alius casus est in vassallis tenentibus aliqua bona concessa à Barone; nam huiusmodi concessio eam habet conditionem, v3. si morantur in terra Baronis concedentis, alias priuatur concessis, Andr. in constit. Regn. quisquis, Lucas de penna in l. certa forma col. 2. versic. vltima, Cod. de iure Fisci lib. 10. verum Regni interpretes intelligunt tunc hoc sibi in praxi locum vendicare, quando vassallus relicta terra Baronis vadat ad habitadū in alia terra alterius Baronis, secus in terra demanij Regis Paris tit. de sindic. de excess. Bar. pag. 15. in par. nu. 40. & 41. & an valeat idem Baro de facto priuare concessis vassallos migrantes è suo territorio, vel requiratur sententia Par. vbi supra ver. erit ergo practica, dicit, quod debet præcedere monitio Iudicis, quod redeat ad habitandum sub pœna priuationis bonorum, & in casu inobedientiæ exequi sententiã. de ista practica meminit antea Affl. in tit. quæ sint regalia, verbo angariæ sub nu. 7. vers. sed. nūc Dominus. Tertius, & vltimus casus in quo procederet prohibitio prædicta est, quando vassalli essent angarij, & perangarij, quia tunc cogi possunt ad habitandum, vt supra, Affl. in d. cap. 1. S. angariæ nu. 7. quæ sint regalia, & in prælud. feud. nu. 103. & 104. & in decis. 265. nu. 75. Capyc. d. decis. 168. nu. 4. & de obseruantia in Regno testatur Capibl. in d. prag. 10. nu. 60. de auctor. Bart. & latè Affl. vbi supra nu. 20. tractat quādo liceat Baroni tales

vassallos angarios fugientes propria auctoritate capere. illud tamen pro limitatione prædictorum hic adduci potest v3. non procedere quoties vassalorum discessus esset cum causa, pura, ob seruitiam, vel mala tractamēta Baronis, vt benè aduertit Paris, de sind. in dict. pag. 13. & sic in facti contingentia obseruasse testatur Capibl. vbi supra sub nu. 60. & cōferunt hic dicta in præludijs huius. 2. partis. num. & ibi vide qui sint vassalli angarii, & perangarii.

7 **I**tem poterit feudatarius Dominus prohibere subditis ne vadant ad faciendas mercantias in alio territorio, quam in suo, nec aliundè mercari, vt auctoritate Bart. in l. relegatorum S. interdicere, ff. de interdictis, concludit Franc. Marc. quest. 357. vol. 1. & sic è conuerso prohibere exteris, ne ingrediantur eius terram, tam emendi causa bona, quæ ibi nascuntur, quam ad habitandum, Bald. in cap. 1. nu. 2. de for. fidelit. Ruinus in consil. 28. nu. 15. lib. 1. Franc. Marc. in decis. 356. eodem lib. 1. Thesaur. quest. forens. lib. 2. quest. 22. num. 7.

8 **S**vb secundo præcepto affirmatiuo in faciēdo, nonnulla alia iura comprehenduntur, & signanter operum præstationes, & seruitia sūbditorum, quæ fructus iurisdictionis dicuntur, vt per tex. in l. fructus hominis, & l. non hominis, ff. de oper. ser. deducit Gaill. in tract. de arrest. imper. cap. 10. num. 2. verum debet solui à Barone iustum salarium, nisi essent vassalli angarij, & perangarij, quia tunc tenerentur ad omnia seruitia, quæ tantummodò corporum labore sine aliquo sumptu præstari possunt, quia hoc significat nomen perangarius, Andr. in cap. 1. S. condemnatorum, versic. angariæ, tit. quæ sint regalia, Capyc. in inuestit. versic. cum angariis pag. 103. & proinde nec pauperes excusantur, l. cura, S. inopes, ff. de mun. & honor. cum conc. & multa sunt ista seruitia, quæ præstantur secundum solitum,

9 eum, & pro consuetudine Curie Domini-
nicę exiguntur, vt sunt Custodia Canum
Venaticorum, educatio eorundem, &
alia similia, quę enunciat Gaill. vbi su-
pra. Verum in Regno nostro Neapoli-
tano de qualitate horum vassallorum
pauci reperiuntur, quia Rex huiusmodi
angarias in eius hominibus non indicit,
prout auctoritate Luc. de Penna in l. 1.
C. de cap. ciuium. Affit. in constit. adscri-
ptitios, & aliorum firmat Capibl. de
Baron. d. prag. 10. num. 63. & 64. lib. 1.
ideo quando concedit cum angarijs, &
perangarijs intelligit de illis, qui sic ha-
biti sunt antiqua institutione, vel legi-
tima p̄scriptione, vt declarat in prag.
16. de Baron. & legitima p̄scriptio facit
vassallos angarios, quoties fecerunt
actus, & seruitia p̄stiterunt pertinētia
ad angarios, vt declarat Capyc. in de-
cis. 18. sub n. 10. & dec. 118. hinc deduci-
tur, q̄ non existēte dicta p̄scriptione,
p̄dicta concessio cum angarijs, & pe-
rangarijs non efficit dictos homines an-
garios; sed tantum ex ea p̄statur fa-
cultas Baroni extorquendi seruitia per-
sonalia à vassallis inuitis, puta conduce-
re frumentum cum eorum animalibus
de vno loco ad alium; sed debet solui
lœriū 1. merces, vt dicit Paris. de synd.
tit. de excess. Bart. pag. 13. ante num. 7.
vers. tum quia. ex his inferunt FF. quod
sicut Rex non constituit angarias, cum
sit dominus personarum, vt in constit.
quia frequenter, ergo multo minus pos-
sūt homines se obligare ad angariā, vel
perangariā, vt per tex. in ver. angarię n. 4.
quę sint regalia tenet ibi Afflic. & de
his dixi supra in par. 4. huius 2. lib. titul.
de adiutor.

10 Ceterum quod indifferenter hodie
Vassalli teneantur colere territoria Ba-
ronis, etiam sita extra feudum per spa-
gium viginti milharia, & alia seruitia
personalia pro cultura p̄stare, immò
si Baro incolatum ducat Neap. tenean-
tur conducere frumenta, & alia neces-
saria, soluto tamē in omnibus p̄dictis

casibus salario: tam auctoritate iuris
communis, quàm pragmat. Regis Fer-
dinandi I. & rerum iudicararum sanc-
tum esse in S. C. testatur Præs. de Frac h.
decis. 526. colum. 1. num. 1. 2. & 3. vbi
cōcludit non posse cogi ad ea, quę sunt
difficilis asportationis, vt essent molę
molendinorum Baronis, & similia dicēs
fuisse iudicatum ad hoc non adaptari
verba dictę Pragmaticę. Verum ad hu-
iusmodi seruitia tenentur omnes Vassal-
li habiles, modo deceat eorum condi-
tionem, vt dicitur in dict. pragmat. Reg.
Ferd. I. sic vsu recepta, iuxta notata
per Præs. vbi supra, sub num. 3. ver. di-
ctum tamen fuit. Subdens, quod si plu-
res habeat Terras Baro debet dicta ser-
uitia iniungere Vassallis pro numero fo-
culariorum, vt vnusquisq; sentiat onus,
& cogere in primis illos de vna terra,
vt p̄stent ibi seruitia, vel asportent
victualia, nisi aliter suadeat necessitas,
propterquam receditur a regulis iuris,
vt ex multis probat Præs. num. 5.

11 Tem poterit Baro ex Vniuersitate eius
Vassallorum eligere vnum ex eis in
Conseruatorem, seu Erarium, qui exi-
gat redditus, & introitus baronales, cū
ad hoc teneatur Vniuersitas, & in hac
consuetudine, & vsu stant hodie Baro-
nes in Regno, Capyc. dicta decis. 118.
sub num. 8. & decis. 168. num. 6. Frecc.
de subfeud. 37. auctorit. Baro num. 228.
versic. & vsus in Regno lib. 2. & sic in
dies iudicatur, Præs. de Frac h. decis. 128.
in princ. & 326. verum si eodem tem-
pore quo Baro eligit aliquem in Era-
rium, eiusdem eligat Vniuersitas pro
Electo, quamuis electio Baronis sic an-
terior adhuc debet p̄ferri electio Vni-
uersitatis, vt decisum refert Reg. Rouit.
in consil. 73. lib. 1.

12 Iste Erarius tenetur conseruare fructus
Baronis, Immò si ageretur de illis colle-
ctis exproprijs territorijs Baronis nō da-
tis ad culturā, sed eius sumptibus satis,
adhuc illos tenebitur iste conseruator
sive Erarius conseruare, quia colendo

I pro-

propria territoria non diceretur Baro exercere mercimonia, Abb. consil. 6. in 2. dubio, & ita decisum in S. C. refert Præses. in d. decis. 128. huiusmodi Erario debet solui salarium, vt latè per Frecc. vbi supra, & ideo per hanc electionem non potest dici, quod sint angarij isti vassalli, quia prouenit ex vsu, vt supra Capyc. dict. decis. 118. Frecc. vbi supra 13 auct. 15. Baron. verū iste Erarius tenetur dictos fructus, & introitus Baronis, & nomina debitorum debitis, & statutis temporibus exigere adhibendo omnem diligentiam, alias si poterit notari de incuria, & culpa, ex qua debitores effecti sint non soluendo, vel non possit fieri exactio, tenebitur de neglectis, & non exactis in redditione computorum l. 2. ff. de administrat. rerum ad ciuit. pertinent l. si pupillus, S. videamus ff. de negotijs gestis, vbi DD. Bursar. consil. 133. num. 62. & in consil. 193. nu. 7. vol. 2. Reg. lo. Ant. Lan. consil. 99. per totum, & sic decisum refert Borgin. Caualc. decis. 40. quæ est 10. in ordine sub titul. de contract. & hac de re tenebitur Erarius conficere libros legales, & tempore administrationis illos edere, alias poterit contra ipsum iurari in litem l. 1. S. officio ff. de tut. & rat. distract. Bero. consil. 33. vol. 2. Io. de Amico consil. 80. Bald. in l. in re mandata, Cod. mandari 15 in fine. Natta consil. 361. nu. 11. vol. 7. verum mortuo dicto Erario eius hæres non debent à Barone cogi ad redditionem computorum; sed solum ad edendos libros, quos penes se habet, & iurando, alios non habere excusabuntur, & contrarium asserenti imcumberet onus probandi, vt latè per Borgin. Caualc. decis. 9. sub d. tit. de contr. ideo cauti sint Barones, vt in dicto casu mortis statim procedi faciat ad sequestrum librorum.

16 **I**tem his affine est ius, quod habet Baro, vt teneatur vniuersitas eius vassallorum eligere Balliuum, idest hominem, quis habeat curam, ne bona feu-

dalia damna patiatur, verum indifferenter pro damnis illatis sine iniuria poterit cognoscere, Frecc. de subfeud. auct. 16. Baron. & Baiulū vocitari potius contendit surgēs de Neapol. illustr. cap. 10. nu. 16. quem sequitur Reg. Tapia in ius Regn. tit. de officio Baiuli. & post electionem debet confirmari à Barone Bald. per illum tex. in l. 3. C. de iurisdic. omn. iud. Roman. sing. 522. & potest cogi ad exercendum huiusmodi officium etiam inuitus, secundum vsum Regn. Neapolitani teste Frecc. de subfeud. auct. 37. Capyc. decis. 118. ex Nig. in cap. R. grauamina num. 59. Carau. ritu. 45. in fine Capi. de Baron. prag. 10. nu. 66. habet iste Ballius, sine Balius pro damnis datis, vt supra, civilem iurisdictionem, & non simpliciter, sed potius mistam: nam pignorare aliquem in foresta est mixti imperij, Frecc. de subfeud. tit. de officio mag. Siniscal. nu. 8. insuper si exigatur pœna pro datano dato concurrat quodammodo criminalitas, quia species maleficij est, vt probat Rendel. de pascuis Regijs cap. 10. vers. eo magis. habet etiam de iure cognitionem de nonnullis causis, de quibus meminit Franc. Marc. decis. 792. 1. par. Cassan. in Cathal. glos. mūdi par. 7. confid. 17. & in consuetudin. Burg. tit. des Iustices nu. 79. ex nostratibus Capi. blanc. in prag. 8. nu. 172. sed in R. per constitutiones, eorum cognitio se extendit ad multa, quæ distinctè collecta sunt per Matth. de Afflic. & Colutium Coppulam, & sunt descripta per Prosper. Rendel. Doct. Monopol. d. tract. de 17 Regijs pascuis cap. 10. attenditur tamen circa eorum potestatem præcipuè vsus locorum. Præses. de Franch. decis. 397. nu. 9. vers. ex aduerso. dicens quod Capuz Iurisdic. ciuilem exercetur per Baiulum, & exigitur ius Dohanæ, quod in pluribus consistit in ciuitate Neapol. & in multis aliis locis sunt obligationes penes acta Curie Baiulorum, & quādo accusatur exigitur pœna car. 15. sed

sed non poterit in hac Curia liquidari Instrumentum, vt refert decisum ex alleg. Camill. Villan. Reg. Tapia in d. titul. de officio baiulorum. in Curia baiulorū in multis locis Regni aditur hereditas, & expediuntur indifferenter decreta præambuli, Carau. in cōment. ad pragm. de Senat. Consul. Maced. §. 12. num. 35. & 41. sed hoc non vidi obseruari Neap. 38 vbi in M. C. expediuntur huiusmodi decreta. Isti baiuli, tanquam officiales habentes iurisdictionem tenentur completo annali officio, stare sindicatui; vt statutum est per pragm. Comit. Mirandæ, anno 1588. à decretis baiulorum deberet appellari ad Barones; sed quia Capitanei, qui ab eis constituuntur ipsos representant, ideò rectè ad Capitaneos appellatur, vt aduertit Præs. de Franch. decis. 511. num. 2. & quando sunt baiuli demaniales appellatur ad Curias Regias. huiusmodi baiuli, licet grauentur, quod inuiti teneantur hoc onus subire, honorantur in multis signanter, vt durante tempore officij sint immunes à collectis, Luc. de Penna in l. præcipuè C. de Can. largit lib. 10.

19 Videamus nunc, his enucleatis è conuerso ad quæ teneatur Baro in beneficium Vassallorum. & quamuis multa sint, quæ nouissimè congerit Io. Dominicus Tassonus in d. pragm. de antefat. vers. 3. obser. 4. frequentiora tamen subnectam, & signanter quod propter iustitiam ministrandam teneatur Baro deputare officiales, qui dicuntur habere iurisdictionem in officium, cum remaneat quoad proprietatem penes Baronem, Præs. de Franch. decis. 370. nu. 5. & respectu huius exercitij ipsum representant, quia ex se prohibetur exercere iurisdictionem, vt ex Frecc. & alios deducit Præs. de Franch. in decis. 511. num. 1. & sic seruamus in Regno; ideo si verteretur controuersia, in qua ageretur de aliquo interesse eiusdem Baronis, vti Iudex in causa propria prohiberetur eius Capitaneus de ea cognosce-

re, vt latè dixi in praxi S. C. tit. de suspic. official. & sic indifferenter nõ conceditur remissio huiusmodi causæ ad Baronem, Præs. dicta decis. 511. in fine. 20 Iste officialis potest esse quilibet, modo non sit prohibitus per iura Regni, & satis aduertendum est, vt non sit exterus, non subditus Domino directo, idest Domino nostro Regi, per Capit. Reg. incip. vt cum nihil, & ibi addit. & ita semper iudicari per S. C. refert Præs. de Franch. decis. 479. vbi infert non posse creari clericos maximè, quod si delinquerent non possent à Iudicibus laicis 5 castigari. Verum si Iudex esset electus à Barone per commissionem, acquirit ius ad rem, adeo quòd quouis titulo voluntate, vel necessitate transferatur Baronia ad alium non potest amoueri, & hoc tanto magis pro illo anno cæpto si reperitur in possessione, vt benè probat Reg. Rouit. in consil. 81. lib. 1.

21 Sed hic notandum est, quod si Baro habeat Ciuitatem cum casalibus, vel plures Terras in vno Statu, & Baronia, in quo loco tenebitur erigere Curiam pro Iustitia administranda: & si attendimus iuris subtilitates, certè quod remanet in eius arbitrio, salua tamen sua, & suorum maiorum honestate, l. pen. in fine, ff. de iustitia, & iure instar. Præs. Prouinciæ, qui poterit reddere ius in quouis loco suæ Prouinciæ, etiam non solito, l. si vt proponis, C. quomodo, & quando Iud. & Episcopi in quocunque loco suæ diocesis, cap. cum Episcopo, de officio ord. est tamè sanè intelligendum hoc arbitrium, vt liceat in loco, quod est caput Baronie, & sic etiam ibi statuere Iudicem secundarum causarum, vt latè probat Camill. Medic. in cōs. 151. num. 3. vers. queritur modo, & per totū. & quamuis de iure nequeat Baro habēs secundas causas statuere Auditorem ipsarum nimis longè à loco, vbi determinantur primæ etiam in Prouincia, ne grauari magis grauentur laboribus, & expensis, quam interesse principalis con-

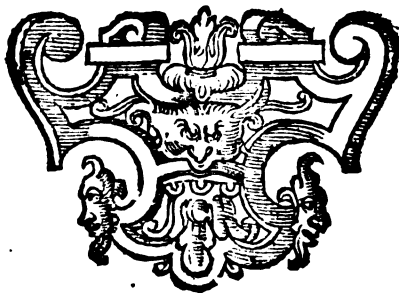
trouerfi^z, vt per tex. in l. cum post sententiam, C. de appellat. & auctor. Decij in cap. cum te, de offic. deleg. deducit Præses de Franch. decif. 526. circa finem. verum in his quod præcipuè attenditur est solitum, quo attento valeret non solum alibi statuere Iudicem, sed etiam vnum in vno, & alium in alio loco eiusdem Baronie, vt decifum in S. C. refert additio ad Medic. in dicto consil. 151. & sic seruatur in Prouincia Calabria Citra.

22 **H**Uc etiam pertinet scire, quod Baro nequit extrahere à propria Patria vassallos carceratos, etiã si vellet trãsmittere ad carceres alterius eius Terre, vt docet Pragm. Ferdin. I. verum si causa esset ardua, & dubitaretur de fractione carceris, vel de ereptione carceratorum ex multitudine delinquentiũ, tunc attentis dictis per Petrum Bellug. in Specul. Princ. rubr. 26. §. 26. incip. Iesu Christi, relatis per Præs. de Franch. dicto decif. 526. num. 8. certum est esse ei integrum extractio; immò quando adest talis suspitio poterunt cogi vassalli ad custodiendum carceratos soluto salario, vt dicit Præs. de Franch. ibid. num. 10.

23 **I**n super licet per regulas iuris non cogatur quis vendere rem suam, l. dudũ C. de contrahend. emption. fallit tamen quoties utilitas publica aliud suaderet, l. Lucius, & l. ita si verberatum, ff. de

rei vendicat. cum alijs plenè cumulatis per Thef. quæst. forens. lib. 1. quæst. 64. nu. 2. & Giurbã decif. Sic. 86. Sic etiam fallit quando agitur de frumento, & alijs victualijs, quæ nascuntur in territorio Baronis, nam tunc si eius Vassalli aliundè non poterunt commodè victum habere pro eorum substetatione valerent cogere Baronem ad vèdendum, per tex. in l. 1. C. de metallar. lib. 11. Ripa de remed. ad conseru. lib. num. 153. col. 15. versic. quod si reddituum tenuitas. Bar. in l. fin. num. 11. in 2. intell. C. de annon.

24 **C**iuil. lib. 11. Immò tempore penurie potest cogi, esto quod non soluatur iustum pretium, quia tunc omnes, qui habent debent cõtribuire pro alendo populo, ne fame pereat l. 2. S. cum in eadem, vbi gløf. in verbo confert, ff. ad l. Rodiam de iactu, Bart. in l. 1. S. cura, ff. de officio Præfecti Urb. Menoch. de arbitr. Iud. cas. 384. quibus in locis licet expressè non fiat mentio de Barone, tamen sufficit quod nemo excusatur, etiã **25** Ecclesiastica persona, Luc. de Penna in l. 2. ver. Ecclesias col. 1. quibus modis mun. vel præstat non, &c. libr. 10. & sic arguit in terminis Grat. discept. forens. 549. nu. 43. lib. 1. vbi declarat hoc procedere in victualijs, quæ non inseruiunt pro vsu proprio, nam tunc potest dici, quod charitas debeat incipere ab ego; l. Præs. C. de ser. & aqua.



DE VSV MONTIVM, VALLIVM, SYLVARVM, ET NEMORVM BARONIS,

Vbi de iure prohibendi venationem, & aucupationem.

C A P. I I.

S Y M M A R I V M.

- B** Arones in Regno ex antiqua consuetudine habent montes, & nemora in eorum territorijs feu dalibus.
- 2** Lignandi facultas an sit tributa cuilibet de Vniuersitate de iure Regni, sicut de iure communi.
- 3** Vniuersitas an sibi praiudicet in iure lignandi, quod habet si illo tacito, paciscatur cum Barone, ut permittat lignare.
- 4** Venandi, & aucupandi facultas est de iure natura.
- 5** Prohibitio venandi, & aucupandi facta à Barone sub pœna an sit valida?
- 6** Ius prohibendi venationem, & aucupationem residet penes Principem, & non venit in concessione facta, cum venationibus, nisi expressè concedatur, nu. 7.
- 8** Tex. in cap. nemo recta, de pace tenenda, an procedat in Regno.
- 9** Prohibitio facta à Domino fundi in actu venationis, & aucupationis valet.
- 10** Prohibitio facta per banna, & proclama de ordine Iudici, in quo differas ab illa qua fit à priuato, respectu actionis, & interesse.
- 11** Venari feras in aliquo loco muro, vel sepe clauso existentes est furctum.
- 12** Baro de iure habet ius prohibendi venationem, & aucupationem in eius parcho, vel alio loco clauso.
- 13** Baro quando habeat ius prohibendi venationem, vel aucupationem ex prescriptione.
- 14** Baro quando habeat ius prohibendi venationem ex pacto inita cum Vassallis.
- 15** Baro habens ius prohibendi venationem ex conuentione inita cum Vassallis, an lite pendente, sit in eo manutendus?
- 16** Prohibitio venandi quando fiat ad remouenda maiora mala.
- 17** Venationes sunt delectationes Principum.
- 18** Venatio, & aucupatio quando non possit prohiberi.
- 19** Aucupatio, & venatio quando dicantur fructus territorij.



Idem de aliquibus iuribus personalibus, & realibus in genere, videamus nunc de nominis in specie, hac de re in primis sciendum est, quod

1 **B** Arones in Regno ex vetusta consuetudine, & communi forma privilegiorum habent montes existentes in eorum feudis, ut dicit Lucas de Penna in l. quicumque se fund. limit. lib. 11. sic etiam valles, plana, sylvas, & nemora, latè Capyc. in inuest. feud. pag. 104. col. 2. & pag. 105. col. 1. & inseruiunt propter multa signanter, tam propter ligna, quam facultatem aucupandi, & venandi, ideo circa hæc duo, ut cognosci possit quod ius habet Baro, verbi gratia noster discursus in hoc titulo, quibus declaratis transibimus ad usum herbarum.

2 **R** Espectu primi non est dubium quod ex nemoribus, & syluis incultis existentibus in Terra Baronis de iure communi unicuique de vniuersitate licitum esse incidere, & recipere ligna pro usu duarum, S. 1. instir. de usu & habit. l. fundi Trebatiani, de usufr. leg. sed quia hodie conceduntur Baronibus, ut supra, homines de vniuersitate intantum habent hanc facultatem in quantum apparet non esse eis sublata à Rege hoc ius, vel illud haberent ex antiquo usu, & præscriptione, immò tunc vigore immemorabilis usus, & præscriptionis, poterunt etiam illa extrahere pro vendendis, & si verteretur lis cum Barone super ista præscriptione allegata ab vniuersitate, lite pendente, debet ipsa vniuersitas manuteneri in possessione lignandi, ut decisum in S. C. refert Grammat. decis. 67. num. 7. vers. quoad secundum, & ibi varijs medijs respondet ad tex. in cap. cum personæ, de privileg. ubi statuitur, quod fundans se in præscriptione, lite pendente, debet se absti-

3 nere. sed quid si Baro producat capitula inita cum vniuersitate, ubi concedat facultatem lignandi, an per talia capitula sibi vniuersitas præiudicet in iuribus, quæ antea habebat? & concludit quod non per tex. in l. 2. ff. de privileg. veteran. Dec. consil. 197. cum alijs allegatis per Annam, sing. 586. & conferunt adducta supra in preclud. huius tit. num.

4 **R** Espectu secundi, licet de venatione ad sit tractatus Io. Petri Milligani Vercell. & Sebast. Medic. & aliorum, & latè per Capol. de seruit. tit. de aucup. ego tamen breuiter quatenus inseruiunt pro nostra methodo aliqua tangam, & signanter, quod ius venandi, & aucupandi est de iure nature, & proinde unicuique tributum censetur, l. in laqueum, cum conc. de acquir. rer. dom. ideo auerunt DD. supposit à Principe prohiberi eius subditis, ut est videre ex Couar. in regula peccatum, par. 2. S. 8. Guttier. Canoc. q. lib. 2. cap. 27. Tirac. de nobilit. cap. 37. nu. 140. sed hoc est exploratum hodie nam indifferenter sit ista prohibitio sub pena, & sustinetur ex traditis per Boss. in tit. de Reg. nu. 4. Sebast. Medic. in abstract. de aucup. q. 5. Menoch. consil. 901. nu. 18. vol. 10. immò circa hoc in Regno adsunt proniiones Regiæ expeditæ per Ferdinandum primum, de quibus meminit Lucas de Penna in l. 2. C. de piscuis lib. 11. verum cum istud ius prohibendi sit radicatum in dignitate Principis DD. asserunt in feudatarios quamuis concessio fiat cum venationibus, non transire, ut firmat Rebuff. in l. 1. C. de venat. ferarum lib. 11. Natta consil. 375. nu. 2. lib. 2. Iacob. in inuestit. feud. ver. & cum venationibus. Guido Papa quest. 114. ideo debet in specie concedi ius prohibendi à Rege, ut illo possint feudatarij uti, & sic obseruatum in illo Senatu refert Thes. in quest. 22. nu. 4. vers. fallit hæc regula lib. 2. quest. forens. alias Vassalli starent in pristina libertate aucupandi, & venan-

venandi, tam cum retijs quam quouis alio instrumento de iure non prohibito, ut cum balistis ad sagittam, & sclopetis, quia tunc non venatio, sed potius asportatio armorum esset prohibita, ut dicit Gugl. de benedict. in cap. Rainutius, vers. & uxorem nomine Adelesiam, nu. 876. vers. nec censetur. cuius auctoritate nititur, & sic semper observasse testatur Præs. de Frâch. decis. 158. nu. 7.

8 & quamvis huic conclusioni videatur obstare tex. in cap. nemo retia, de pace tenenda, ubi disponitur non licere vassallis venari cum retijs, & balistis, & alijs insidiosis armis, nisi capiendi causa Lupos, Leones, & Ursos: respōdet tamē optimē Præs. dict. tex. procedere in fundis priuatis, vel non esse receptum in hoc R. ex quo contrarium fuit decisum, ut refert num. 5. vers. ex contrario. Et hoc putat verum Thesaur. in d. quæst. for. 22. nu. 10. lib. 2. dum asserit sic seruari ex stylo huius Regni, quamvis in punto iuris aliter possit sustineri per dict. tex.

9 Hæc tamen sanè temperanda sunt in multis casibus, in quibus absque ista speciali facultate valeret huiusmodi prohibitio, primo nō procedunt respectu fundi alieni, l. diuus aucupibus, ff. de seruit. rust. præd. cum concord. & bene Grāmat. decis. 67. nu. 9. cum sequēt. à vers. quo vero. & tunc licitum erit domino fundi prohibere (quicquid dicant alij) in actu venationis, esto quod non præcedat prohibitio per proclama, vel bannum, ut probat Thes. in d. quæst. forens. 22. nu. 6. cap. 7. à vers. fallit tertio, & sic refert per Arrestum illius Senatus observatum fuisse, & dicam infra titul.

10 proximè sequent. num. 23. verum prodesset dicta prohibitio, facta præcedente banno de ordine iudicis, nam tunc si ipsa non obstante, quis cæperit venationes in dicto territorio alieno tenebitur actione iniuriarum, l. iniuriarum, §. iniuriarum, ff. de iurijs, cum notatis ibi per Bart. & Angel. & venationes es-

sent domini fundi, quod secus esset si prohibitio esset facta à domino sine ordine, ut dicit idem Angel. in l. diuus, ff. de seruit. rust. præd. asserens sic audivisse de facto in personam cuiusdam magni venatoris Perusini, refert Natta consil. 523. num. 11. lib. 3. Fab. in d. S. feræ, Gutt. can. quæst. cap. 28. nu. 18. & si territorium esset nemus, vel saltus, & domino non esset alia utilitas, quam commoditas aucupandi, vel venandi: tunc non puto verum, quod teneatur eo casu ad interesse, iuxta tex. in l. venationem, ff. de vforis l. item fundus §. aucupationem, & l. usufructuarium, §. in vinariis, ff. de usufr. cæterum si forsitan feræ starēt circumdatæ muro, vel sepibus obvallatæ, adeò quod potius starent sub custodia, quam in naturali libertate, tunc qui feras sic inclusas venaretur furtum committeret, dict. l. usufructuarium venari, §. in vinariis, ff. de usufr. l. 3. §. item feras, ff. de acquir. poss. Rebuff. in d. l. 1. Cod. de venat. fer. lib. 1. Flor. in d. l. diuus, sequitur Natta consil. 523. num. 14. lib. 3.

12 Nunc attentis prædictis inferre possumus, quod si Baro in aliquo loco sui feudi cōstruxerit Parchum, & Garenam pro eius particulari usu venationis poterit indifferenter prohibere vassallis, & forensibus iri venatum, Gugl. de benedict. in d. cap. Rainutius, vers. & uxorem nomine Adelesiam, nu. 869. Casfan. in Cathal. gloriæ mundi, consil. 50. Rebuff. in d. l. vnica C. de venat. Ferar. lib. 11. Franc. Marc. decis. 530. nu. 16. licet Natta in consil. 375. num. 8. hoc admittat, quando Parchus, vel Garena esset muro vallata, vel sepibus circumdata.

13 Sed hoc præter omnem dubitationem transit absque ista qualitate, quoties Baro, vel eius prædecessores spatio longissimi temporis essent soliti venari in quadam sylva, vel parte territorij, in quo nullus alius venatus sit, tunc enim intelligeretur habere ius præscriptum,

- ptum, per tex. in l. si quisquis, ff. de diuers. & temp. præscript. & consequenter poterit legitimo iure prohibere alios venari, esto quod foresta esset publica, vt decisum refert Renat. Copinus, de iurisdic. Andeq. cap. 34. libr. 1. nam in his id quod magis præualet est consuetudo loci, c. 1. S. si vero retia, de pace tenenda, cum notatis per Fabr. in S. ferę instit. de ver. diuis. & in d. l. diuus, ff. de seruit. rust. præd. sequitur Franc. Marc. decis. 530. num. 15.
- 14 Item prædicta prohibitio procederet, quoties Baro haberet ius prohibendi acquisitum ex patientia, & acquiescentia vassallorum, puta si prohibuisset venari per publica banna pænalia, & proclamata, & tamen vassalli acquiescissent, immò in casu contrauentionis soluissent pænā absque aliqua reclamatione, vel protestatione, nam tunc videtur renunciatum eorum privilegio, Dec. consil. 197. col. 2. Iacobin. de Sancto Georg. in inuestit. feud. ver. & cum venationibus, col. 1. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 2. casu 160. nu. 11. Gramat. dec. 67. nu. 12. 13. 14. Franc. Marc. d. decis. 530. nu. 16. & sufficit, quod iste actus prohibendi verificetur in vno, ceteris scientibus, & non contradicentibus, vt omnibus de vniuersitate præiudicet, Iacob. vbi supra, Ant. de Padilla in l. si quis actiones, nu. 19. C. de ser. & aqua, Surd. consil. 390. nu. 37. Medic. d. tract. de venat. quæst. 29. num. 6. & latè hoc examinat Herric. à Rosenthal. de feudis cap. 5. quæst. 27. lib. 1. nec refert quod dicta banna vel proclamata sint facta sine causæ cognitione, nam sufficit fieri pro cautela auctoritate Iudicis dumtaxat, nõ ad alium effectum, quam vt ad omnium noticiam prohibitio perueniat, Natta in cõsil. 523. nu. 15. vol. 3.
- 15 Et his attentis, quando Baro prætendit habere huiusmodi ius prohibendi vigore dicti banni, & quiescentiæ vassallorum acquisitum, vt supra, debet manteneri in casu controuersiæ, lite pendente cum vassallis, vt decisum refert Præs. de Franch. in d. decis. 158. in fine vers. sed quando.
- 16 Tandè substatuetur indifferenter prohibitio, quoties fieret pro bono publico, & ex causa, puta, si subditi essent pauperes, & proni ad otium propter quod tanto magis viuerent in paupertate, & occasione venandi desisterent à cultura, nec vacarent rusticis laboribus pro eorum necessitatibus: tunc enim licitè poterit prohiberi venatio, & aucupatio, ex traditis per Hartm. Pistor. in pract. quæst. forens. libr. 2. tit. de seruit. cap. 7. nam sunt istę venationes delicti Principum, & nobilium, & in eis satis delectantur, quamuis fiant cum magnis sumptibus, vt testatur Ang. & cæteri in d. l. diuus, ff. de seruit. rust. præd. & hæc est ratio potissima quare Clerici, vel monaci prohibentur venari, vt dicunt DD. in d. S. ferę, instit. de rei. diuis.
- 18 Franc. Marc. d. dec. 530. vbi sub nu. 16. pro limitatione prædictorum notabiliter notat, non operari quamlibet prohibitionem, quoties venatio fieret ex quadam necessitate, potius quam ex voluptate, puta, si esset locus vbi abundarent ferę bestiæ, aded quod deuastarent sata, & fructus terrę, vel ibi territoria essent sterilia, & propter abundantiam animalium magis expediret habitantibus pro acquirendo victu venari quã vacare culturę, quia tunc dicerentur fructus territorij, l. item fundi, S. aucupiorum, ff. de vsufr. d. l. venationem, ff. de vsu. Natt. d. consil. 523. num. 12. lib. 3.



DE IVRE PASCENDI TAM IN PASCVIS BARONIS, QVAM VNIVERSITATIS,

Et de materia fidæ, & diffidæ.

C A P. I I I.

S V M M A R I V M.

1. **D** E emanalia Vniuersitatū quam dicantur.
2. Pascua in dubio sunt Vniuersitatis, sed in Regno est presumpcio pro Barone, & allegatur ratio.
3. Pascuorum materia à multis tractatur.
4. Pascendi ius acquiritur prescriptione, & quantum temporis spatium sic necessarium, referuntur plures opiniones, & concluditur cum opinione Crauetta in praxi recepta, num. 5.
6. Prescriptio iuris pascendi quomodo probetur, & qui testes ad ipsam probandam sint idonei.
7. Prescriptio iuris pascendi, an includat etiam ius aquandi?
8. Pascendi ius an, & quando habeat Vniuersitas in herbajijs Baronis?
9. Baro habens ius pascendi in herbajijs Vniuersitatis, quomodo debeat illo uti, & num. 10.
10. Baro quando possit fidare exteros in herbajijs Vniuersitatis.
11. Vniuersitas an possit fidare exteros in herbajijs Baronis, & quando, contradicente Barone, valeat exteris vendere, vel locare herbas ad tempus.
12. Vniuersitas habens ius pascendi commune cum alia Vniuersitate, an possit vendere herbas ad tempus, & facere defensas in praiudicium alterius, & an requiratur Regius assensus, & de obseruantia.
13. Baro habens propria herbagia, quando propter augmentum eius animalium valeat prohibere ciuibus ius pascendi, & è conuerso: & qualiter sit hoc obseruandum, ut absit dolus, num. 16. & 18.
14. Ius pralationis in fida quod habent exteri in territorijs alicuius Vniuersitatis restringitur, quando non sufficiunt herbe pro usu proprio, ex relatione expertorum, iuxta obseruantiam relatum, num. 15.
17. Forensis quando intelligatur aggregatus in Ciuem, & an stetur litteris Vniuersitatis, & quid operetur in hoc scientia Bargnis.
19. Vniuersitates plures habentes ius pascendi commune, an una possit petere diuisionem, & quando diuisioni locus sit, latè discutitur.
20. Diuisio iuris pascendi, & possessionum qualiter sit facienda, refertur obseruantia.
21. Ius fidandi, & diffidandi habet Baro in proprijs territorijs.
22. Baro potest emanare banna pœnalia, ne quis ingrediatur eius territoria, vel aliorum ad sumenda pascua.
23. Pascua propria custodire cuiuslibet licet, sed à contrauentibus non exigere pœnam.

- 24 *Baro nequit exigere pœnam contentam in banno pro damnis illatis in territorijs particularium, nisi ipsis instantibus, & referuntur plures decisiones S.R. Conf.*
- 25 *Pœna contenta in banno, an integrè exigatur, & quæ nam sit?*
- 26 *Pœna non exigitur, nisi precedat bannum, & excedat damnum.*
- 27 *Damnum in pascuis de iure Regni qualiter consideretur, & debeat.*
- 28 *Pœna an exigatur vna si damna sunt illata ab animalibus multorum Domini, vel tot, quot sunt Domini.*
- 29 *Pœna diffidæ non exigitur si casu, & fortuna animalia sumunt pascua.*
- 30 *Damnum qualiter probetur, & an stetur dicto patienti illud, vel requirantur plures testes.*
- 31 *Animalia capta pro pœna diffidæ, si dubitatur quanta sit, præstita cautione de soluendo damnum, ne macerentur in stabulo, sunt restituenda Domino, & sic seruantur in praxi.*



Abent vt plurimum Vniuersitates, à Regibus constitutæ quædam territoria herbarum, vulgo dicta, herbagia, & animalium pascua, quæ cum profecta sint ex Regum munificentiâ pro ciuium commoditate demanialia communiter vocitantur, vt tradit Auendan. de exequend. mand. libr. 1. cap. 12. domanium enim illud esse dicitur, quod nominatim consecratum, & vnitum est Regiæ Coronæ, Chopin. in tract. de doman. libr. 1. tit. 2. hinc est quod de iure communi in dubio huiusmodi pascua si intra fines sunt vniuersitatis esse præsumuntur, Aym. cõs. 154. Couarr. pract. quæst. cap. 37. Borr. de magistr. edict. cap. 6. nu. 17. Reg. Rouit. in com. ad prag. R. rub. tit. de pascuis nu. 8. sed quia ista præsumptio stat fun-

data sub tacita permissione Regis, & hodie indifferenter in feudationes fiunt cum amplissimis clausulis, & signanter cum herbagijs, arguendo à communiter accidentibus, ista præsumptio antiqua consuetudine, & solita forma priuilegiorum suffulta in Regno est pro Baronibus, & similiter instar Regis, eius demanialia dicuntur, Frecc. de subfeud. 46. auct. Baron. nu. 1. lib. 2. Ias. in l. ratio quæ nobis, ff. de acquir. poss. & habetur in cap. Regni incip. magistri forestarum vers. & dimittunt. Præf. de Franch. decis. 301. nu. 1. Regens Rouit. in rubr. de pascuis forestis, &c. nu. 5. ver. hæc pascua. & quicquid sit de hoc, relinquenda est altercatio DD. qui satis circa hoc dilatarunt simbrias, vt est Mar. Mut. in cap. 9. R. Sicil. tom. 1. Capibl. in prag. 11. de Baron. cum alijs congestis per Monach. in add. ad Minad. 32. num. 31. nam de raro accidit, vt stetur huic simplici præsumptioni, cum vsus, accedente temporis cursu, receptus optimus sit interpres, ad quem spectare debeant; maximè quod in his pascuis imprimis attenditur, l. 1. C. de pascuis lib. 11. Aymo. d. consil. 154. nu. 1. & latius de materia ista esse tractaturus, nisi dum hæc scribebam, vltra nonnulla adducta per Greg. Synt. iur. vniuers. libr. 3. cap. 15. & Borrell. de magistr. edict. lib. 4. cap. 6. Prosper Rendella Doctor Manopol. in lucem edidisset tractatum de pascuis regijs, vbi vide quia nolo de furto alienæ laudis argui: solum igitur, vt ambulantes per nostram methodum terminos scientes intrepidè vterius progrediantur, aliqua breuiter notabo.

- Primo, qualiter, & quanto tempore acquiratur ius pascendi.*
- Secundo, in herbagijs vniuersitatis quod ius habeat Baro, & e conuerso.*
- Tertio, ius fidæ, & diffidæ quando competat.*
- Quarto, pœna diffidæ quando exigatur, & quanta sit.*

Ad

4 **A**d primum quod attinet huiusmodi ius pascendi in alieno territorio posse acquiri prescriptione nemo est qui dubitat, l. 1. C. de ser. & aqua l. seruitutes prædiorum, vbi DD. ff. de seruit. & canonistę in cap. fin. de consuet. Cepol. de seruit. rusti. præd. tit. de seruit. iure pascendi col. 8. ver. 3. acquiritur. Anch. consil. 355. Pau. de Castro consil. 113. lib. 2. Grauet. consil. 4. num. 4. vers. sed præmissis non obstantibus, Dec. consil. 550. variant tamen DD. circa tempus; sed multi scdere distinctionis determinant. ideo, & si Dec. consil. 483. quem sequitur Bertrand. cõsil. 13. lib. 1. & Guido Papa decis. 573. asserant requiri immemorabile reprehenditur ab Aymb. in d. consil. 4. distinguit enim ipse, quod aut hoc ius depascendi esset acquisitum gratia alterius prædij, & sic esset seruitus realis, nempe vt animalia, quibus illud Prædium colitur in agro vicino pascantur, vel animalia, que in hoc prædio æducantur in alterius fundo pabulum sumant (vt dicit Surd. d. decis. 236. nu. 7. vers. dicebatur) & tunc quia ista seruitus dicitur habere causam discontinuam requireretur d. spatium temporis immemorabilis; si vero ageretur de iure gratia personarum acquisito, & sic de seruitute personali, puta, in beneficium hominum alicuius Vniuersitatis; tum quia homines continuant animo, requiritur spatium breuioris temporis. Couar. tamen in tract. var. resolut. cap. 13. sub nu. 11. vers. verum seruitutem istam lib. 1. videtur reprobare hanc distinctionem Aymon. Grauet. dicens huiusmodi seruitutem pascendi semper dici realem, per tex. in l. testatrix, S. si plures, ff. si seruitus vendic. quasi dicat quod seruitus personalis non detur in huiusmodi iure pascendi, licet sic dicatur improprie, cum sit potius quodam pactum, iuxta tex. in l. pecoris, ff. de seruit. rustic. præd. Ang. in S. inter rusticorum, inst. de seruit. rustic. præd. Surd. d. decis. 236. nu. 7. & conse-

quenter concludit Grauetta non posse acquiri huiusmodi ius vsucapione ordinaria, minoreve centenaria, vel quatuordecim temporis initium memoriam humanam non habet, & sic in praxi receptum esse fatetur paulo post vers. & licet hæc Reg. Lanar. cõs. 35. Anna sing. 244. sequitur Camill. Medic. consil. 21. nu. 25. & sic receptum etiam in Reg. Camera, ex præcitatis testatur Anna singul. 294. sequitur Borr. de magistr. lib. 4. cap. 6. Couar. tamen vbi supra ponit alios casus, in quibus sufficit ad præscribendum spatium decem annorum, puta, si probetur vsus, & adsit titulus, vt ibi vide quia nolo transcribere. sed huc pertinet scire, huiusmodi præscriptio quomodo probetur, & consulenda est glos. fin. in cap. 1. de præscrip. in 6. spec. in tit. de probat. S. 1. vers. ultimo quæro, & Capyc. decis. 193. quos in his terminis sequitur Camill. Medic. dict. consil. 21. nu. 26. & quamuis dicat quod quilibet testis debeat omnia illa deponere alias nõ probaret, & sit opinio auctoritate Couarr. Annæ, & Præs. de Franch. suffulta, nihilominus quod probationes iungantur, seruasse S. C. refert Reg. Camil. de Curte in diuers. feud. c. 17. nu. 8. 1. par. vt aduertit Præs. Reg. Cam. Fab. Capyc. in addit. ad d. consil. Med. littera. C. illud tamen sine controversia transit nimirum quod testes non sint idonei particulares ipsius Vniuersitatis, cum ad eos vti singulos spectet causæ emolumentum, ideo alii debent concurrere, de quorum interesse non agitur, Cyn. in l. parentes, C. de testib. Affl. decis. 400. Capyc. decis. 152. Couar. pract. quæst. cap. 18. Camill. Med. d. consil. 21. nu. 27. vers. nec testes, Surd. d. decis. 236. nu. 2. & 3. & seq. & dictum testis non valeret in hac probationis specie, si dicat vidisse *da 50. à 60. anni in quâ*, nã poterit verificari in eo, quod fuit heri, & sic non probaret quadragenariam possessionem, Bart. in l. Celsus nu. 23. ff. de vsucap. Franc. Mar. in decis. Rotæ

Rotæ Rom. 344. nu. 4. ex decif. 372. criminum, & restium, vbi de aliis post Surdum vbi supra, circa huius præscriptionis probationem. Item an cum iure pascendi in dubio intelligatur præscriptum ius aquandi in aquis existentibus in eodem territorio? & similiter deciditur quod non, nam attenda iuris communis dispositione, & denominatione nostræ Regionis, vnum ius differt ab altero, vt benè probat Reg. Rou. in prag. R. in dict. rub. de pascuis forest. & nem. nu. 9. 10. 11. & 12. sequuntur modern. in addit. ad Minad. 32. in fine. ergo diuersi requiruntur actus in vno ac in alio, & hac attenda ratione, hoc idem deducendum censeo respectu iuris pascendi fructus arborum existentium in territoriis herbarum; nã cum sit toto coelo, diuersum, à simplici iure pascendi herbas, præscriptio vnus non trahi debet ad aliud, ex etiam deductis per eundem. Regentem, num. 13. cum sequent.

8 **A**D secundũ est sciendum quod licet huiusmodi pascua, & herbagia sint Baronis ex dicta præsumptione, vel expressa Regis concessione, cum montibus planis, & pascuis: adhuc tamen Vniuersitas habebit ius pascendi pro eorum commoditate, i. vsum aque, & ibi Lucas de Penna C. de aqua duct. libr. 10. & sic seruetur de consuetudine ne dum totius Italię, vt dicit Anna in alleg. 48. sed Mandi, nisi aliter ex temporis vetustate, vel iure legitimè sit introductum, vt dicit Frecc. de subfeud. d. auct. Bar. 46. sub num. 4. Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. de elect. offic. §. 2. num. 2. & in consil. 97. lib. 1. & huic iuri nunquam intelligitur præiudicare Princeps, & in eius concessione includere, per quæuis verba generalia, vt firmat Reg. Rouit. in pragmat. 1. §. & cum nec Comitibus, de salar. eorũ, qui mitt. pro seru. &c. verum vt seruetur æqualitas sic dicendum, quando dicta pascua essent demanialia Vniuersitatis ex præscriptione, vel concessione, aliove legi-

timo iure: tunc Baro habebit in eis etiam ius pascendi, vt primus, & ditior ciuis, vt latè deducit Frecc. d. auct. 46. à num. 4. vers. eadẽ lege, Præses de Fräch. decif. 197. num. 1. Reg. de Ponte d. §. 2. num. 1. cum seq. & in consil. 97. num. 1. lib. 1. & attenda opinione Auiles poterit illis vt cum numero animalium equali ad numerum duorum civium eiusdem Vniuersitatis, vt refert Regens Rouitus in d. com. ad Pragm. Regni, rubr. de Pascuis forest. & nemor. num. 7. vers. si tamen, &c. Sed hæc intellige, vt huiusmodi vsus sit moderatus ad invicem: vnde Baro non poterit vt in beneficiũ exterorum fidando eorum animalia, nisi prius commoditatibus civium fuerit satisfactũ, vt disponitur in Regia pragmat. de qua meminit Cãpagn. in cap. Regni grauamina sub num. 72. vbi in versic. concludendo, &c. ait quod in dubio inoleuit obseruantia in Reg. ad remouenda dubia, quod in casu controuersię Iudex committat expertis, vt referant quantitatem herbarum, & animalium Vniuersitatis, vt ex eorum relatione decerni possit si superest aliquid, vt in illo integrum sit Baroni fidare, etiam exterorum animalia, facit tex. in l. Iulianus, ff. si quis omis. caus. Afflic. decif. 290. num. 2. & de his latè Regens de Ponte, vbi supra num. 6. & Borrell. in tract. de Magistrat. edict. lib. 4. cap. 6. & Capiblanco. de Baron. pragmat. 12. lib. 1.

11 & sic pati ratione dicendum est quando homines Vniuersitatis haberent ius pascendi in herbagijs Baronis cum nequeant herbas exteris vendere, nec animalia capere ad foccidam, & in dubio sic est prouidendum in casu controuersię, lite pendente, immò poterit à controueniente exigi poena, iuxta decisionem relatum per Frecc. in d. auct. 46. sub num. 4. vers. Sacrum Consilium. Verum hoc non procedit in casu vrgentis necessitatis, puta pro soluendis functionibus fiscalibus, nam tunc etiam contradicente Barone, & in eis præiudicium poterit

poterit Vniuersitas exteris herbas vendere, vel locare ad tempus, maximè si staret in huiusmodi possessione vendendi, vel locandi, vt latè probat, & testatur de decisione S. C. Præs. de Franch. 13 decif. 197. Hinc etiam deducitur, quod durante communitate iuris pascendi inter duas Vniuersitates poterit vna Vniuersitas restringere vsum suorum pascuorum, & facere defensas, consentientibus ciuibus, etiam in præiudicium alterius Vniuersitatis habentis Communitatem pascendi, secundum Auendan. in tract. de exequend. mand. par. 1. c. 4. num. 20. sequitur Reg. Rouit. in d. rubr. de pascuis forest. & nemor. num. 19. & alios allegat in pragmat. 1. S. & cum nec comitibus, num. 50. de salar. eorum qui mitt. pro seruitio, &c. verum debet allegari causa, & obtineri Regius assensus, & sic in dies practicatur ex generali dispositione d. pragmat. 1. S. & cum nec comitibus, & pragmat. 11. de Baron. vbi cauetur defensas non posse de nouo institui absq; licentia Regis. Illud tamen sine controversia transit, nimirum quod Baro habens herbagia propria poterit prohibere ciues, quoties eius animalia recepissent augmentum, adeo quod pro eorum pabulo non sufficerent, vt probat Couar. var. resolut. cap. 17. sub nu. 13. lib. 1. versic. his vero, & versic. quod si prædia. & sic etiam dicendum respectu exterorum, forsitan habentium ex legitima præscriptione consuetudine, vel titulo ius prælationis in fida, vel communitate pascendi; nam haberet hoc ius acquisitum tacitam conditionem, v3. vt propria commoditas Domini præferatur priuatæ, l. venditor, C. com. prædior. Andr. in constit. Regni, cum per partes Apuleæ, ver. Sed tunc, & sic obseruatum refert Afflic. decif. 290. tit. 5. vers. Sed iuxta hoc quero. & sic dicendum. erit in beneficium Vniuersitatis volentis vti pascuis pro proprijs commoditatibus, Bertrand. consil. 7. vol. 1. Reg. Rouit. in d. rubr. de pascuis forest. &

nemor. nu. 17. Surd. d. decif. 237. nu. 20. 15 & 21. verum debet prius constare, quod non sufficiunt; & proinde seruetur, quod prius debet committi expertis, vt referant quantitatem herbarum, & animalium, iuxta relata supra, & notata per Præs. de Franch. decif. 301. sub nu. 10. Afflic. & Surd. vbi supra.

16 Temperanda insuper hæc omnia sunt, vt tam Baro in casibus prædictis, quam Vniuersitas nequeat dolosè agere, & ad emulationem in præiudicium alterius: quod esse contingeret respectu Baronis, si forsitan procurasset habere magnum numerum animalium ad finem prohibendi ciues: & respectu Vniuersitatis si aggregasset forenses, vt attentio maiori numero, tanto minus Baroni competeret, prout de his pendet decisio in S. C. inter Vniuersitatē Eboli 17 & Illustrem Ducem ipsius. sed quando forensis intelligeretur aggregatus, & assumptus in ciuem, explicat Lucas de Penna in l. ciues C. de incol. & vbi quis Domic. lib. 10. Dec. col. 550. nu. 8. latè Reg. Rou. consil. 48. & 49. lib. 1. & anstetur litteris Vniuersitatis attestantibus aliquem esse ciuem? Reg. Saler. refert decisum quod sic in decif. 12. sed vide ibi add. Thori. & quando vti ciuis quis est adscriptus in numeratione focularium sciente, & non contradicente Barone non poterit idem Baro appellare, Reg. Rouit. dict. consil. 49. in fine. & hæc etiam repetenda sunt, quando duæ vel plures Vniuersitates haberent pascua cõmunia, quia moderatè debet vnaquaque vti iure pascendi cum eius hominibus; & multè reperiuntur in hoc Regno præsertim in Prouincia Calabria Citra, quæ viuunt in huiusmodi communionem territoriorum, quamuis diuisa sit inter eas respectu iurisdictionis, nam vnio vnus nõ includit necessariò vnionem alterius. Andr. in cap. 1. qualiter vassall. iur. debeant fid. Præs. de Franch. decif. 22. cuius dictum auctoritate Couar. cap. 37. pract. 99. nu. 6. & 7. & Caualc.

K

ualc.

ualc. decis. 4 par. 2. exornat Fab. de Anna in consil. 59. nu. 44. lib. 1. & ibi multa
 19 de materia communionis. sed an Vniuersitates possint petere diuisionem ab hoc iure pascendi? DD. regulariter dicunt quod sic, Loffred. consil. 25. Corn. consil. 48. vol. 3. cum alijs allegat. per Reg. Rou. in rubr. tit. de pasc. forest. nisi adesset vallata regio assensu; vel legitima prescriptione, Affl. decis. 254. immò tunc etiam locus erit diuisioni, si vna vniuersitas esset dishabitata, & alia adeo plena ciuibus, quod non daretur equalitas ponderis, nam diruta non teneretur stare cõmunioni, per cap. Reg. pondus aquum; Camill. Med. d. cons. 21. nu. 30. vers. si vero. ideo idem Regens Rouit. in d. prapm. 1. S. & cum nec comitibus nu. 31. de salar. eorum qui mittuntur. dicit non sic absolute standum esse d. propositioni, *neminem cogitare communioni*, quando adest assensus, vel prescriptio, quia tunc requiritur causa,
 20 & hoc sub dubio reliquit. sed in casu permissio qualiter sit facienda diuisionis & respectu possessionum, & animalium ex multis censuit Escobar. in tract. var. comput. computatio 8. cap. 7. mouetur potissimum auctoritate Iuris Consult. in l. Imperatores, ff. de seruit. rust. prædictum ibi, *Aquam de flumine pro modo possessionum ad arrigandos agros diuidi oportere, nisi proprio quis iure plus sibi datum ostenderit*, & dicit hanc sententiam sequi Surd. consil. 65. num. 25.
 21 **A**D tertium, est sciendum, quod Baro in dubio habet ius fidandi, & diffidandi, quia domini est quæ ab ingressu arcere, & ingressum permittere, Reg. de Ponte consil. 97. hinc fida dominium arguit, & de domanio Baronum esse dicitur, Capyc. in inuestit. feud. ver. fidis, Mastril. de Magistrat. lib. 4. cap. 18. Cancer. lib. 3. var. cap. 13. sequitur Monach.
 22 ad Minad. d. decis. 32. num. 18. hac de re poterit Baro emanare banna ne quis accedat ad d. bona sub pœna, Frecc. in d. auçt. Baron. 24. Natta consil. 550. Brun.

consil. 101. Rolan. à Valle cõsil. 3. vol. 2. Petr. de potest. Princ. cap. 7. & indifferenter, ne dum in territoriis, & pascuis propriis sed etiam Vniuersitatis vel particularium fidatis idẽ Baro potest emanare banna prohibitiua vt nemo audeat ibi pascere sub pœna, cum actus eius iurisdictionis sit hoc fatere, Bar. in l. fin. ff. solut. matrim. Dec. cõs. 4. Boer. decis. 5. Lucas de Penna in l. insignis C. de pasc. publ. lib. 11. & in l. quicumque Cod. de fund. limitroph. lib. 12. Frecc. in d. 46. auçt. Bart. nu. 1. & 11. Minad. decis. 32. num. 3. quem sequitur Reg. Valenzuela
 23 in consil. 100. hinc est quod, & si licitum sit cuilibet custodire eius pascua, & agra, & contradicere damnificantibus, non tamen poterit exigere pœnam, vt notat Bart. in l. 1. C. locati, quia caret iurisdictione, & sic in causa Ferdinandi Gonzaghæ in anno 1569. refert decisum Regens Moles in eius manuscript. quæst. 69. & dixi supra tit. præced. nu. 9.
 24 Illud tamen est aduertendum, quod pœna contenta in banno prohibitiuo emanato à Barone, poterit exigi ab eodem, quando agitur de damno illato in eius herbagijs propriis; in illis vero quæ sunt Vniuersitatis, vel particularium nequaquam nisi ipsis instantibus, & accusantibus, & sic pluries fuit decisum in S. C. signanter in causa Vniuersitatis casularum contra Io. Vincentium Crispanũ vtilem Dãm, anno 1574. Act. de Scacciaueto. Item in causa Vniuersitatis Pumigliani cù Magnif. Andrea de Ebulo vtili Dño, anno 1580. Act. de Cätone, & procederet etiam quod Baro haberet ius diffidẽ ex priuilegio, vel prescriptione, & Vniuersitas haberet ius fidæ tantum, vt decisum reperii in anno 1588. in causa Vniuersitatis Santi Angeli cum eius Barone, referente Regio Consiliario Vitello penes A. de Amico,
 25 **A**D quartum est aduertendum, quod pœna exigitur propter damnum illatum, præcedente banno prohibitiuo sed non eadem sicut continetur in illo, sed

Decisio
S.R.C.Decisio
S.R.C.

Decisio
S.R.C.

sed minor, & moderate, vt dicit Frecc. in d. auſt. 46. sub nu. 3. non enim potest imponi poena quæ excedit fidam, & diffidam, Capyc. in d. ver. fidis, Frecc. diſt. auth. 46. And. & Affl. in conſtit. R. cum partes Apulez, & hodie non exigi debet vltra damnum, vt statutum est in conſt. Regni, de qua per Reg. Lanar. in 26 conſil. 98. vnde in cauſa Vniuerſitatis Santæ Agatæ cum Magnifico Io. Paulo Colcia eius domino per S. C. fuit iudicatum, quod ſi non præcedit bannum poena non exigitur, & illo præcedente poena nõ excedat damnum, anno 1580. penes aſt. S. C. & ſic etiam reſpectu exterorum, vt poena non excedat damnum illatum ab eorum animalibus errantibus, tenet Lucas de Penna in l. 2. C. de pasc. public. lib. 11. & ſic deciſum in S. C. ad relationem, M. C. V. refert. Reg. Rouit. in prag. 1. sub nu. 3. de off. baiul.

27 verum ſi pascua d. animalia exterorum ſumerent ſpatio vnus diei, & noctis tunc tenerentur ad damnum, ſi vero vltra ad fidam pro rata temporis, ſecundum diſpoſitionem conſt. Reni incip. cum partes Apulez, & ſic deciſum refert Affl. deciſ. 290. in 1. dubio. verum ſatis circa hoc attenditur vſus, & conſuetudo locorum, Luc. de Penna in l. 1. C. de pasc. publ. Auendan. in cap. 13. de mandat. Reg. Bald. in cap. 1. de pace. Conſtant. ſequitur Monac. ad Minad. in d. 28 deciſ. 32. nu. 28: ſed quid dicendum ſi aliquis vt Paſtor, & Cuſtos pecudum multorum dominorum, electus tamen nomine Vniuerſitatis putantis habere ius pascendi commune in pascuis alienis de mandato, & voluntate eiusdem Vniuerſitatis pabulum ſumi permiferit, an tunc ſufficiat, quod vna poena pro omnibus ſoluatur, vel tot, quot eſſent domini animalium? pro, & cõtra potest argui, verum, reſutatis contrarijs, quod ſingulis dominij ſint multandi, ex mul-

29 tis probat Criuellus in deciſ. Senat. Dolan. 148. nam aliud eſt Vniuerſitas aliud ſinguli l. in tantum, § Vniuerſitatis, ff. de rer. diuiſ. Surd. in diſt. deciſ. 236. num. 10.

29 Insuper huc ſcire pertinet, tunc demum poenæ contentæ in banno locum eſſe, quando conſtat quem ex profeſſo animalia introduxiſſe ad ſumenda pascua, alias ſi caſu, & fortuna animalia deperſe introduxiſſent ſine culpa cuſtodis, puta. auſugiendi cauſa à Lupis, & ſimil. tunc non potest agi de poena, & damno, Luc. de Penna in d. l. inſigni, de pasc. public. Caſſan. in cõſuet. Burg. rubr. 1. §. 6. verbo, en Meſu Saige, Carpan. in cõſtit. Mediolan. cap. 363. tit. de damno dato.

30 His cognitis difficultas cõſiſtit qualiter probari debeat huiusmodi damnũ, & nõ eſt ambigendum, quod regulariter requiruntur teſtes numero oportuno omni exceptione maiores, ſicut in cõteris cõtrouerſijs. Verũ ſi procederetur ex irregulari probat. one, v3. vt ſtetur relationi iuratæ, & damnũ patienti, ſeu nuntij reperientis ibi animalia, tunc pro poena exigeretur vnus auſtalis, iuxta diſpoſitionem Reg. Pragm. 1. de off. Baiuli, quæ ſic in facti contingencia fuit intellecta, ne videantur concurrere duo ſpecialia, vt de obſeruantia teſtatur Grãm. 31 deciſ. 67. in 8. dubio. Verũ hic attende, quod ſi verteretur in dubiũ, quantũ debeat ſolui pro poena diffidæ, & cui ſit ſoluenda, pendẽte deciſione, animalia capta debent reſtitui ne macerentur in ſtabulo, præſtita tamẽ cautione de ſoluendo damnum, & ſic in dies ſeruat, teſte Capyc. deciſ. 41. sub nu. 1. & in fine verſicul. & hoc ideò. ſequitur Præſes Mormil. in d. conſtit. cum per partes Apulez, & Capiblanc. in pragm. 11. de Baron. & Reg. Rouit. in pragm. 1. de offic. Baiuli, & nouiſſimẽ Monac. in addit. ad Minad. d. deciſ. 32. num. 27.

DE IVRE QVOD HABET FEVDATARIVS IN AQVIS.

Et de materia piscationum, pedagiorum, pontium,
& molendinorum,

C A P. I V.

S V M M A R I V M.

- 1** **A** *Quarum usus, an sit communis, tam si maritima, quam dulces sint.*
- 2** *Lacus
Stagnus
Fons
Turrens
Alueus
Ripa
Ager.* } *quid sint*
- 3** *Aqua omnes sunt nostri Inquitist. Regis, sed in Regno ex communi forma privilegiorum in feudatarium transeunt num. 4.*
- 5** *Flumen existens inter duo territoria diversorum Dominorum, cuius esse praesumatur in dubio.*
- 6** *Flumen, qualiter possideatur respectu iurisdictionis, & iurisdictione qualiter exerceatur in eo.*
- 7** *Iurisdictione qua est in aquis, an ipsis mutatis, amittatur?*
- 8** *Ius piscandi an includatur, in generali concessione aquarum, & fluminum, vel requiratur specialis concessio.*
- 9** *Ius construendi potestatem, & exigendi pedagium in specie debet concedi.*
- 10** *Pons pro exigendo pedagio, an possit de nouo fieri, si flumen mutaueris alueum antiquum.*
- 11** *Ius exigendi pedagium an amittatur, destructo ponte, in quo est concessum.*
- 12** *Molendina construere est omnibus commune de iure Romanorum, sed feudorum est prohibitum, & competit feudatario habenti iura regalia nu. 13.*
- 14** *Baro an possit emanare bannum, quod vassalli non vadant ad alium, quam eius molendinum molendi causa.*
- 15** *Ius prohibendi vassallis ne vadant ad molendum in molendinis particularium, debet expresse concedi à Principe, vel acquiri praescriptione, & à quo tempore incipiat, num. 16.*
- 17** *Prohibitio violenta non est sufficiens ad inducendam praescriptionem prohibendi, nisi concurrat spatium centum annorum.*
- 18** *Prohibitione, vassalli vadant ad molendum in alio molendino, quam Domini substinetur, quoties tendit ad ipsorum utilitatem. Sic etiam si redditus inferuirent pro soluendis functionibus fiscalibus, num. 19.*
- 20** *Aguas peruertere in prauidicium vicinorum quando licitum sit Baroni late discutitur, & num 21. & 23. & quid si adsit consuetudo, vel praescriptio contra Baronem, num. 22.*

24 Molendina construere inferius quando quis possit in præiudicium illorum qui habent illa superius, latè discutitur.

25 Molendina plura construendi ius an includatur in concessione generali aquarum; & distinguitur circa modum concessionis.

26 Molendino diruto, an liceat Domino iterum adificare, absque alia licentia, etiam respectu aqueductus, & quando remanet fistula intelligatur amissum, num. 27.



Quarum vsus regulariter, aut dulces sunt, aut maritimæ semper est communis, ad l. quominus, ff. de flum. l. littora, S. i. ne quid in loco publico, cū

ibi notatis. Sed quia ista regula vix sibi locum vendicat hodie in hoc Regno propter concessiones factas Feudatarijs, idè pro ipsorum explicacione breuiter tria sunt aduertenda.

Primò, quot sint aquarum species.

Secundò, Dominium, & possessio in aquis, qualiter acquiratur.

Tertio, in concessione aquarum, an veniat ius piscandi, pedagij, vel construendi molendina.

2 **Q**uoad primum multæ sunt aquarum species; interdum enim stant in lacu, qui est locus continens viuam aquam absque alio exitu, glos. in l. foramen, S. i. vers. lacus, ff. de ser. vrb. prædiorum. & dicuntur viuæ ad differèntiam stagni, qui est locus continens aquam temporalem, ibi stagnan-tem, vt explicat d. glos. & de his eadem glos. in l. vicinus, S. lacus, ff. de aqua plu- uia arcenda. & dicitur in stagno aqua ibi stagnans, ad differentiam fluminis in quo est aqua fluens, & perennis, & si non

erit perennis non diceretur flumen, sed torrens, cuius aquæ in hyeme currunt, & in æstate siccantur, l. i. S. secundo ff. de flum. Cæpolla in tract. ser. rust. prædior. num. i. origo fluminis, siue torrentis dicitur fons, l. i. S. hæc interdicta, vers. caput, ff. de aqua quotid. & æstina, l. seruitus aquæ, ff. de seruit. rustic. præd. locus vero, seu terra super qua cubit, seu fluit flumen, dicitur alueus. Bald. in rubr. de rerum diuis. 12. col. in princ. vers. nunc veniamus. extrema vero à lateribus ne flumen rapiat omne territorium, à reparâdo dicuntur ripæ, l. i. S. ripa, ff. de flum. Bald. in d. rubr. de rer. diuis. 12. colum. & quando sunt aggregationes terrarum, vt possit prædium tueri ab inundatione, si forsitan non adessent naturaliter ripæ, dicuntur aggeres, & permittuntur fieri ad hunc finem, vt est tex. notabilis in l. i. S. sed si aliquam, ff. ne quid in loco publico, & postquam sunt factæ si cessat timor inundationis poterunt ab eodem met remoueri, vt concludit Cæpolla in dicto tract. seruit. rustic. præd. c. 37. num. 6. vers. quæstio est quotidiana.

3 **Q**uoad secundum, aquæ omnes in hoc Regno sunt nostri Inuictissimi Regis, & propter eius munificentiam communes omnibus, nisi expressè prohibeat, vel de eis concessione faciat, Capyc. in inuestit. fol. 106. in princip. Andr. & cæteri in titul. quæ sint regalia. verum si concessio fiat pluribus semper habet tacitam conditionem, vt sint referuata iura, & commoditates eius, cui primo concessio est facta, vt dicit Bald. in cap. i. de pace constantiæ, vers. detrimentum, allegat text. in l. labeo, S. i. ff. famil. Erisc. sequitur Capyc. in inuestit. feud. vers. fluminibus vers. in Regno pag. 106. Hodie tamen in Regno ex communi forma priuilegi- giorum aquæ existentes in territorio concesso in feudum, conceduntur Baronibus, teste Luca de Penna in l. vsum, C. de aqueduct. lib. i. Capyc. vbi supra in d. ver. in Regno, & fol. seq. 107. vers.

K 3 aquæ

- aquæ tamen, & latè Loffred. consil. 13. Reg. Lanar. consil. 39. num. 5. nouissimè Salernit. decis. S. C. 21. num. 2. vers. pro resolutione, Capiblan. de Baron. pragmat. 8. p. 2. num. 25. cum alijs cumulatis per Thor. in addit. ad Salernit. in d.
- 5 decis. 21. num. 2. & si forsitan flumen extaret in medio duorum territoriorum diuersorum Dominorum, tunc in dubio intelligitur esse cuiuslibet mediū, idest vsque ad medietatem aluei pro parte territorij respectiue, l. arbor, ff. com. diuid. Bald. in cap. ex litteris penult. col. de probat. & in l. si plures res, C. de condit. inser. Iacobin. in inuestit. feud. ver. & cum piscationibus, col. 2. vbi hoc limitat si aliter constaret ex possessione, sequitur ipsum Capyc. d. pag. 106. ver. flumen existens, vbi autoritate eiusdē
- 6 Iacob. deducit flumen possideri quoties in eo exercetur iurisdictio, & imperium, Cępol. de seruit. rustic. præd. num. 9. ver. sed dubitari, nam in aquis sicut in terra potest exerceri, vt expressè notat Ang. in l. insulæ pars, ff. de iudic. & Bar. in l. 1. C. de class. lib. 10. quamuis aquæ maris essent, vt notat glos. in cap. vbi periculū, versic. territorium, de elect. in 6. & ideo sicut in terra dicitur distinctus à distinguendo, vt notatur in S. responsum, instit. de actio. Sic etiam in mari, auth. sed nouo iure, C. de seru. fugit. Afflic. in c. 1. nu. 26. quib. mod. feud. amitt. Enimuerò in potestate Regis erit cōcedere vsum, & iurisditionem in eo, seu seruitutes imponere, l. vëditor, & ibi glos. ff. quor. prædior. vel poterit præscribi immemorabili præscriptione, vt tradit Cępol. in d. tit. de seruit. rustic. prædior. num. 7. cū sequent. vbi de alijs ad hanc materiam, & dixi in primo vol. huius meth. par. 1. cap. 1.
- 7 Sed dubium est, attentis his terminis, an iurisdictio, quæ est in aquis mutetur, si aquæ mutantur, puta si flumen relinquat antiquum alueum, & super alium fluat, Andr. in cap. 1. S. rursus, col. fin. de contr. inuest. ex multis cōcludit quod

sic, & ampliat procedere, etiam quod remaneat aliqua pars aquarum in antiquo alueo, cum denominatio fieri debeat à maiori, ex iuribus communibus, l. quod maior, ff. de pactis, l. planè, ff. ad municipal. cum cōcord. & quamuis huiusmodi concessio non sit expressa in privilegio concessionis putat ipse destinationem Principis concedentis ad illā extēdi, tanquam ad casum consideratū à lege, nam flumina vice censitorum dant, & auferunt, l. ergo, S. alluio, ff. de acquir. rer. domin. & proindè intelligi hoc tacitè comprehensum in concessione, vt declarat in ver. nec obstat, si tu habes feu lum. & repetit Afflic. in dicto cap. 1. in S. si quis de Manso, num. 56. vers. sed Dominus Andr. de Ifernina. verum ista opinio non est turæ, sed contra communem, vt probat Reg. Lanar. in consil. 39. & latè Thor. in addit. ad decis. Salern. 21. & ego dixi infra titulo de augmen.

8 **Q**uoad tertium, aduertendum est, quod in concessione generaliter facta de aquis, & fluminibus non veniunt aliqua specialia, quæ in eis sunt, nisi expressè concedantur, vt est ius piscandi, cum reputetur, vt quid de per se distinctum; secundum Andream in constit. Regni, si quando, & in vsibus feud. titul. quæ sint regalia, vnde si non constiterit de specifica concessione remaneret in communionem vtentiū, secundum ius commune, ad text. in S. flumina, instit. de rer. diuis. l. 2. ff. ne quid in loco publico.

9 Item ius construendi pontem super flumine, & proindè exigere ius pedagij, debet etiam in specie concedi, Bart. las. & ceteri in d. l. quominus, immò si quis haberet domum in vtraque parte fluminis adhuc nequiret construere pontem, per tex. in l. fin. de flum. quem ad hoc allegat Capyc. in inuestit. feud. pag. 110. versic. & si quis habet, & Iacob. de feud. ver. & cum mero, col. fin. verum quando expressa est facta concessio

cessio cum pontibus, & pedagijs; tunc
 10 nonnulla oriuntur dubia, & signanter
 si dictum flumen mutauerit alueum, an
 possit iterum confici pons in loco, vbi
 de nouo fuit aqua? Dyn. & Alber. per
 illum text. in l. si hoc §. aquam, ff. de
 aqua quot. estiuā, tenent quod sic; sed
 lason in d. l. quo minus col. 22. de flum.
 dicit hoc procedere si aqua vno impe-
 tu recesserit, secus si paulatim; quod ve-
 rius visum fuit Capyc. in inuest. feud.
 d. pag. 110. vers. & quando flumen. Sed
 11 quid si pedagium concedatur super
 ponte, & pons destruat, an perdatur
 ius illud exigendi? & DD. tenent quod
 sic adeo quod transeuntes per aquam
 non tenerentur ad illud: nam iurisdic-
 tio videtur concessa limitatiuè in illo
 loco, & proindè illo destructo, desijt es-
 se in rerum natura, Bald. in l. si plures
 col. 4. num. 14. versic. vidi dubitari;
 C. de condit. insert. & in l. si cum pecu-
 niam, C. de priuileg. Fisci. Ripa in d. l.
 quominus, num. 106. de flum. Gratian-
 discept. forens. 394. num. 11. vol. 2.
 12 Item ius construendi Molendina in
 fluminibus est omnibus commune de
 iure Romanorum, modo nō impediunt
 aquarum cursum, l. 1. §. riparum, & ibi
 DD. ff. de flum. Bart. in d. l. quominus,
 ff. eodem. Capyc. in inuestit. feud. pag.
 108. vers. quilibet, & procedit ista con-
 clusio etiam si ob nouam constructio-
 nem impediretur concursus alteri ha-
 bentis aliud Molendinum subtus, vt be-
 nè probat Aymo. Grauert. consil. 240.
 Alex. consil. 194. vol. 2. Cefal. consil. 97.
 lib. 3. Singnorol. conf. 34. Bald. in con-
 sil. 58. incip. casus talis est communitas,
 & omnes de Villa Franca, quem refert
 Capyc. vbi supra vers. amplia secundo.
 enimvero de iure feudorum in R. sanc-
 tum reperimus, huiusmodi ius esse de
 regalibus, cum Regis sint omnes aquæ,
 Capyc. loc. cit. & latè probat Sixtinus,
 13 de reg. 2. par. nu. 87. pag. mihi 51. hac de
 re hodie hoc ius competit Baronibus
 habentibus iura regalia ex concessione.

Regia, & ideo in eorum fluminibus lici-
 te poterunt prohibere ædificationem
 Molendini, Capic. de inuest. Loffr. con-
 sil. 13. nu. 6. cum seq. & Pacian. de pro-
 bat. cap. 28. nu. 104. cum seq. lib. 2. sed
 cum aquæ in Regno sint Baronum in
 quorum territorio sitæ sunt, & multo-
 ties in eis habent propria Molendina,
 ideo multa scitu digna occurrunt, & si-
 14 gnanter, an Baro habens Molendinum
 possit prohibere vassallis ne vadant ad
 molendum in alio, quam in suo? & licet
 sit dubiū de iure communi, & Thesaur.
 post alios in decis. 16. teneat quod non,
 cum nonnullis declarationibus: in Re-
 gno tamen est quæstio similiter nega-
 tiuè determinata, per prag. Caroli V.
 14. in ordine, sub tit. de Baronibus, & de
 ista loquitur Anna in alleg. 116. nu. 1.
 15 ideo necesse est quod Barones habeāt
 expressè concessum hoc ius prohiben-
 di à Rege, vel acquisitum legitima præ-
 scriptione, vt dicitur in d. prag. & est
 dispositio consona iuri communi, per
 ea quæ tradunt las. in d. l. quominus,
 col. 5. vers. 2. confirmatur ista pars, de
 flum. Ripa ibidem, concl. 26. Abb. Pa-
 nor. in cap. Abbate, col. 2. de verb. signi-
 16 ficat. verum ista præscriptio inciperet
 à die prohibitionis, vt autoritate Cæ-
 poll. de feruit. Urban. præd. cap. 10. rubr.
 de furno, aduertit Reg. Rouit. in dict.
 prag. 14. num. 2. vnde inferitur quod
 necessariò ad inducendam hanc per-
 scriptionem requiritur prohibitio iudi-
 cialis, vel extraiudicialis sit, Abb. in cap.
 Abbate nu. 11. de verb. sign. Roland. à
 Valle consil. 22. num. 23. vol. 2. & con-
 sil. 80. nu. 41. vol. 3. Henr. à Rosenthal.
 de feud. cap. 5. quæst. 27. nu. 1. lib. 1. sed
 ultra prohibitionem alia debent con-
 currere, v3. patientia aduersarij cum
 cursu temporis sufficientis ad præscri-
 bendum; puta volebam alibi molere
 me prohibuisti, quieui tali prohibitioni
 tempore longissimo, iuxtà tradita per
 Rosenthal. d. tit. de regal. cap. 5. quæst.
 27. ex hoc actu prohibitionis cum pa-
 tientia

tientia subsequuta statim quæsitæ est possessio, seu quasi prohibenti, & deinde præscriptio, ad tex. in l. hæc autem, ff. de seruit. vrb. prædior. Guido Papa. quæst. 298. & 631. Anna singulari, 551. incip. vassalli qui soliti, Aymo. de antiq. temp. par. 4. nu. 99. vers. sed hic dubitatur; sequitur cum alijs Vrsill. ad Affl. decis. 388. sub nu. 1. & sic obseruatum refert nouissimè Gratia. discept. forens. tom. 1. quæst. 89. sub nu. 11. vers. ideo in casu Flamini, vsque ad finem: vbi la-
 17 tère de prædictis. verum dicta prohibitio non debet esse violenta, quia tunc non erit sufficiens ad inducendam legitimam præscriptionem, vt per tex. in l. 1. C. de seruit. & aqua; aduertit Affl. in d. decis. 388. ante num. 9. hæc sanè intellige in præscriptione ordinaria, nam si esset immemorabilis, tunc nulla prohibitione probata, erit sufficiens ad inducendum hoc ius, vt decisum in S. C. iunctis aulis, in causa Vniuersitatis Alifarum, refert Regens Rouit. in d. prag. 14. de Baro-
 18 nibus nu. 2. insuper huc pertinet scire pro limitatione d. prag. hoc ius prohibendi sibi locum vendicare quamuis non adsit d. præscriptio, quoties ex prohibitione non induceretur interesse vassallorum, immò constaret de eorum vtilitate euidenti, forsitan quia molirent pro minori, vel æquali pretio, ac in alijs Molendinis conuicinis; vnde argueretur vassallorum iniquitas non parere mādato prohibitiuo, ita post Frecc. in tract. de subfeud. auth. 41. Baron. lib. 2. refert decisum Fab. de Anna in rubr. de vassall. decrep. & rat. num. 69. & sic etiam Io. Vinc. de Anna in addit. ad
 19 singul. 557. incip. ad hæc vide. Item, quoties redditus Molendini essent fiscales, & inseruirent pro publicis vtilitatibus, tunc dicta prohibitio non diceretur ambitiosa, & admitteretur, vt in specie norat Iacob. in inuestit. feud. ver. & cum Molendinis, col. 2. quem sequitur, Capic. in d. inuest. pag. 109. vers. limita 8. & ibi de alijs itè potest esse exē-

plum in Vniuersitate prohibente ne Ciues vadāt ad molendū ad alia Molendina quā ipsius Vniuersitatis, ex quo redditus inseruiunt pro eius necessitatibus, Præf. de Franch. decis. 380. & in dubio in casu controuersie debet manuteneri in hac quasi possessione prohibendi,
 20 iuxta relata per Præf. huc pertinens se offert his affinis quæstio, nimirum an liceat Baroni aquam peruertere à vsu solito in præiudicium vicinorū in quorum territorio fluit? & regulariter statutum est quod sic, quando aquæ oriuntur in terra eiusdem Baronis, l. si in meo, & l. in concedendo, ff. de aqua pluua arceda, Alex. per d. tex. in consil. 164. nu. 4. in fine lib. 2. Hartm. Pistor. in tract. quæst. iurium, quæst. 25. lib. 3. vbi benè; maximè si hoc fieret non animo nocendi sed potius meliorandi eius territorium, l. 1. S. denique Marcellus, ff. de damno infecto. Ripa in d. l. quominus
 21 num. 85. de flumin. immò ista positio ampliatur esto quod aquæ venirent ex publico flumine, & intrarent feudum Baronis, non tunc etiam poterit de eis facere quicquid vult in vtilitatem eius territorij, etiam diuertendo illas à cursu inferiorum Molendinorum; ita tenent omnes in d. l. quominus, sequitur Bald. in cap. cum omnes, col. 2. de constit. Paris. consil. 124. vol. 4. & Boer. decis. 352. quos allegat Vrsill. ad Affl. d. decis. 388. nu. 1. Alex. consil. 108. nu. 2. libr. 2. latè Decius consil. 243. per totum; maximè nu. 3. vbi allegat multos. & licet declarent hoc debere fieri non animo iniuriandi, nec ad emulationem vicinorum, sed dumtaxat pro vtilitate propria: in dubio tamen talis est præsumptio in beneficium Baronis, Decius d. consil. 243. Berous consil. 114. nu. 34. cum alijs cumulatis per Annam in alleg. 92. nu. 5. & Menoch. præsumpt. 39.
 22 nu. 13. lib. 6. sed hæc sanè intelligenda sunt dummodò non adsit consuetudo, vel præscriptio contra Baronem, nam attentæ consuetudine cursus aquarum non

Pars 5. c. 4. De iure quod habet feudatarius &c. 117

non debet diuerti à solito, & consueto cursu in præiudicium aliorum, iuxta dispositionem tex. in l. si manifeste, C. de seruit. & aqua, quæ sic intelligit ibidem Paulus de Castro num. 3. Dec. d. consil. 243. nu. 7. Ias. in d. l. quominus, nu. 95. & post cum Ripa nu. 88. vers. intelligas, latè Præs. de Franch. decis. 183. nu. 6. 15. & 17. sed debent concurrere aliqua, secundum Lucam, de Penna in l. vsum C. de aquæ ductu. lib. 11. quem sequitur Capyc. in d. inuestit. pag. 110. vers. nono pro limitatione, & pag. 279. vers. 23 aquæ fluminum. insuper supradicta conclusio pro Barone non procedit si habens Molendinum inferius haberet facultatem à Rege construendi Molendinum, & vigore illius construxisset; nam tunc non erit integrum Baroni in eius præiudicium peruertere aquas, vt probat Capyc. & sic in facti contingentia consuluisse testatur in d. inuestit. pag. 109. vers. limita tertio in fine. Insuper 24 pro explicatione prædictorum hic se offert notandum, quod si Baro, vel alter dominus aquarum concedat alicuius construendi Molendinum sine facultate prohibendi alijs edificandi inferius, intelligitur reseruata potestas concedendi alijs ius construendi Molendina inferius, vt habetur per Bald. & post eum Affl. in cap. 1. S. si quis de Manzo, nu. 93. & 94. vers. & prima, de contr. inuest. vbi And. col. 2. & in cap. 1. S. item ex eadem, de notis feud. Anna in alleg. 128. num. 1. & substinebitur ista concessio, nulla habita ratione de præiudicio, quod inferri inde potuisset habenti Molendinum superius, puta, respectu concursus ad Molendum, quia hoc non consideratur, cum sit quid extrinsecum, dependens à voluntate hominum, Alex. Ripa, & alii in d. l. quominus. Regens Lanar. consil. 39. num. 10. vers. nec dicatur Gratian. discept. forens. lib. 1. q. 89. in princ. & sub nu. 11. vers. verum. nam huiusmodi præiudi-

cium consideratur, quoties fit nouatio affectata, puta, si procurata sit maior quãtitas aquæ, & dilatentur aqueductus ad finem construendi noua Molendina ad hoc, vt ciues non confluant ad molendum in Molendinis vicinorũ, vt bene probat Io. Dominicus Tass. in prag. de antefato vers. 3. obseruat. 4. allegat. 9. sed vltius quæro an dominus aquarum possit sic etiam concedere alteri potestatem costruendi Molendinum superius; & ista quæstio attentis prædictis terminis, deciditur affirmatiue, modo aquæ sint sufficientes ad omnia molendina, secus vero si propter constructionem superioris Molendini redderetur inutile inferius ex defectu aquarum, vt aduertit Bald. in rubr. de rerum diuis. col. 3. & in istis terminis bene allegat Affl. in d. decis. 388. nu. 10. vers. vtrum 25 molendinum. sed remanet hic dubitatum, si facta concessione aquarum intelligatur etiam concessa facultas in eis costruendi plura Molendina? & concluditur quod sic, si concessio vel venditio esset facta generaliter cum integro eius statu, iuxta tex. in l. si quando C. de bona vacant. lib. 10. adeo quod talis cessionarius, vel emptor efficiatur dominus, ad h. proculus, de damno infecto, & notata per Bald. in d. cap. 1. S. si quis de Manso, de contr. inuest. secus vero si esset concessa per modum seruitutis, quia tunc non poterit illis vti, nisi in quantum sunt concessæ, l. modus, C. de seruit. & hoc esse contingit, quando esset taxata quantitas pro vno Molendino, vel cum mensura longitudinis, & magnitudinis, & simil. & sic sine distinctione transit Anna in d. alleg. 92. num. 6. vers. fuit etiam tempore meo. 26 Vltimo supetest dubitandum pro complemento huius materiæ an Molendino collapso remaneat facultas iterum edificandi? & DD. in d. l. fluminum, S. fin. ff. de damno infecto, & l. quominus, ff. de fluminibus, formant hanc quæ-

questionem, & concludunt quod sic nisi spatio decem annorū Dns passus sit aquar ū diuerticulū alibi fieri, & labi: tūc enim ins iterum edificandi amittitur, vt latè per Curt. iun. in cōsil. 26. cum alijs allegatis per Vrsil. ad Affl. decis. 389. nu. 6. verum nulla est difficultas quando radicitus non est distructum, sed re-

manit fistula, vnde capiebatur aqua, nam tunc non intelligitur amissum ius aquæ ducendæ, & proinde remanet possessio reedificandi, l. quod si in littore, S. 1. ff. de acquir. rerum dominio, Curt. sen. cōsil. 70. Cæpoll. in d. tract. de aque ductu. 9. quæst. nu. 94. cum alijs consideratis per Annam d. alleg. 92. nu. 2.


DE IVRE IMPONENDI COLLECTAS VTILI DOMINO

C O M P E T E N T I

Et de eius Immunitate.

C A P. V.

S V M M A R I V M.

- I**  *Collecta hodie dicuntur munera ordinaria, & idem important, ac indictiones, & quando imponi possint à Principe, & num. 3.*
- 2** *Collectarum impositio est antiquissima in Regno tempore Imperatoris Federici introducta.*
- 4** *Baro an habeat ius imponendi collectas vigore concessionis meri, & mixti imperij, & omnimoda iurisdictionis.*
- 5** *Collectas imponere an valeat Vniuersitas ex causa necessaria.*
- 6** *Collecta exiguntur ab omnibus de Vniuersitate, licet aliqui tempore impositionis contradixerint, & ex aliqua causa protestati sint, & num. 7.*
- 8** *Collectas indicere quando possit Vniuersitas, & qua necessitas, & qua forma*

sic adhibenda in actu impositiones, latè discutitur, & num. 9.

- 10** *Forenses quando teneantur ad collectas, & num. 38.*
- 11** *Collecta quando licitè imponantur ex ill. dispositione.*
- 12** *Baro habens quasi possessionem imponendi collectas, debet in ea manuteneri, pendente lite, propter contradictionem subditorum.*
- 13** *Prescriptio iudicendi collectas an intelligatur sublata per non usum spatio triginta annorum, & quid si adsit contradictio in actu impositionis.*
- 14** *Consuetudo est in Italia iudicendi collectas, sed an extendatur ad externos.*
- 15** *Consuetudo iudicendi collectas quanto tempore inducatur.*
- 16** *IM MVN IS à collectis nemo est regulariter.*
- 17** *Immunitas à collectis potest concedi ex privilegio Principis cum clausula mo-*

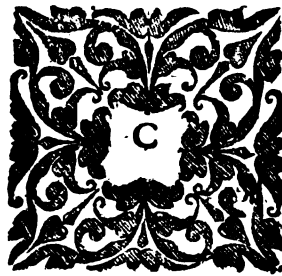
tu proprio, & an possit à successore derogari.

- 18 Immunitas ex privilegio debita, debet restringi in casu concesso tantum.
- 19 Immunitas concessa alicui an, & quando extendatur ad descendentes ex femina.
- 20 Immunitas concessa Titio, an extendatur ad heredes.
- 21 Immunitas concessa, maximè ex causa lucratiua non extenditur ad collectas impostas pro oneribus belli, vel alijs urgentibus necessitatibus.
- 22 Immunitas privilegiata, quando amittatur per contrarium usum, & quid si fiat cum protestatione, num. 23.
- 24 Immunitas an acquiratur prescriptione, & sit necessarius titulus, latè discutitur, num. 25.
- 26 Collectarum solutio pro praterito, quam tempore prescribatur.
- 27 Prescriptio non soluens collectas non operatur respectu illarum, que imponuntur ex causa belli.
- 28 Collectas soluens post ius immunitatis prescriptum, an sibi praiudicet?
- 29 Conuentio inita cum Vniuersitate, ut quis sit immunitas à collectis quando sit valida, & seruanda, qua debeant concurrere; num. 32.
- 30 Creditor Vniuersitatis ex causa mutui, an possit pacisci, quod sit immunitas à collectis quousque sibi soluat mutuum.
- 31 Immunitas an legitimè concedatur ab Vniuersitate Medicis, & Doctoribus.
- 32 Collecta sunt soluenda ab omnibus, quando sunt indicta pro oneribus belli, non obstante quavis conuentione inita cum Vniuersitate circa immunitatem, num. 34. & 35.
- 36 Feudatarius an teneatur soluere collectas pro bonis feudalibus, & quid pro bonis allodialibus.
- 37 Rex noster Inuisibilissimus, an valeat indiscere collectas, etiam respectu vaf-

fallorum Baronum, & quid in tempore quo iudicerentur ab eorum Baronibus.

- 39 Immunitas concessa à collectis in vno casu, an extendatur ad alios ex identitate rationis.
- 40 Immunitas concessa ciuibus an intelligatur de originarijs.
- 41 Immunitas concessa patri propter duodecim filios, adhuc ducat mortuo patre.
- 42 Hypotheca competit pro exigendis collectis super bonis ciuium; & quid si existant extra districtum, num. 43.
- 44 Collecta materialiter imponuntur rebus, formaliter vero personis.
- 45 Collecta est impositio, que fit personis habito respectu ad bona per as, & libram.

I



Collectæ, quæ extraordinaria munera vocitantur ad differentiam munerum ordinariorum, (vt sunt indictiones siue tributa, l. sunt

munera, ff. de vacat. muner. lason. in l. placet C. de, §. Eccles. Gaill. obser. 52. nu. 9. & 10. lib. 2.) hodie potius dici munera ordinaria patrimonialia, & idem importare, quod indictiones, & talias, dicit Affl. in tit. quæ sint regalia, ver. ex

traordinaria collatio, nu. 42. quamuis de iure communi DD. circa hoc variè sentierint, vt refert Cach. decis. pedem. 95. nu. 4. ver. quod autem emens. & in

- 2 Regno collecta est antiquissima imposita ab Imperatore Federico, vt dicit And. i d. ver. & extraordinaria collatio. & durauit vsque ad tempora Alphonsi I. in anno 1442. teste Affl. in eodem tit. quæ sine regalia ver. & plaustrorum, quem refert Fab. de Anna in consil. 60. nu. 9. & seq. lib. 1. ideo facultatem illas indicendi esse de iuribus regalibus Regis, & supremi Principis non ambigitur,

l. vni-

l. vnica, C. de superindict. l. vestigalia C. noua vestig. incip. non pos. cap. vnico, quæ sint regalia. verum autumant DD. & apud nonnullos maximè auctoritatis viros inconfesso est, quod Princeps non potest absolutè collectas imponere, nisi in certis casibus, vt latè profequitur Parpalia in l. placet C. de SS. Eccles. & Iacob. in tract. de homog. pag. 3. in quest. incip. nunc quæro nunquid Princeps, quos refert Boss. in titul. de princ. & priuileg. nu. 96. Luc. de Penna in l. contra nu. 18. C. de re mil. lib. 12. Paris. consil. 25. nu. 63. lib. 1. Voesebec. consil. 27. nu. 28. Curt. consil. 61. Schneid. de feud. par. 5. nu. 119. Immo hoc iure posse Principem vt in subsidium, v3. quoties de suo non habet, & vt expediat Reipublicæ resoluit And. in d. cap. 1. num. 59. quæ sint regalia, & ibi Affl. in ver. extraordinaria num. 1. & 2. Lucas de Penna in d. l. placet C. de SS. Eccles. sequitur Henr. à Rosenthal. de feud. cap. 5. concl. 74. littera C. tit. de regal. lib. 1. vbi de aliis ad hanc materiam, & latissimè per Aegidium Thomatum in tract. partic. de collectis. Et Perr. de Vbald.

His cognitis, examinandi sunt hic aliqui casus, in quibus Dñs utilis feudi habet hoc ius collectandi super eius subditis, & vassallis, & quando propter immunitatem prohibetur, quibus absolutis ad alia transibimus.

4 **P**rimus est casus quando Baro habet illud ex concessione Principis, & illam habere intelligitur tacite sub concessione meri, & mixti imperii cum omnimoda iurisdictione, vt tradit Bart. in d. l. placet C. de SS. Eccl. Alex. in add. ad Bart. in d. l. vnica C. de superind. Alban. in d. l. imperium ff. de iurisdic. omn. iud. Schurf. in consil. 59. num. 2. centur. 1. Lucanus in tract. de Fisco, & eius priuileg. 3. par. princ. num. 3. latè Borholt. in d. cap. 1. quæ sint regal. & de communi testatur Voesebec. in consil. 27. num. 20. par. 1. hinc dicimus

quod solutio collectarum arguit terram esse sub iurisdictione collectantis, Bald. in l. 3. C. de nat. liber. Vinc. de Anna pag. 485. & quod Barones in Regno habeant merum imperium dixi supra in 1. lib. huius Meth. par. 1. & latè deducit Præf. de Franch. decis. 370. num. 8. cum sequent.

5 **S**ecundus casus est quando adest necessitas vrgens, pro qua reparanda non esset domino aliud expediens, tunc enim si talis esset commoditas, quam omnes sentirent, pari ratione collectarum oneri etiam si forenses, & Ecclesiasticæ essent personæ subiiciendos esse præter controuersiam asserunt interpretes, puta, pro refectione pontium, viarum, custodia castri, & securitate si forsitan adesset timor inuasionis, & simil. Paris. consil. 25. lib. 1. Io. de Amico. consil. 146. Bursat. consil. 186. lib. 3. Natta consil. 157. nu. 5. & consil. 180. nu. 4. Capra regula 96. nu. 69. Vasq. de succ. ab intest. lib. 3. limit. 7. num. 180. Gaill. obser. 57. nu. 15. & 16. lib. 2. & de communi testatur Marc. decis. 460. nu. 26. & Viu. in con. op. lib. 2. op. 42. & latissimè, refutatis contrariis, Ofsac. decis. Pedem. 68. cum aliis plenè adductis per Henr. à Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 82. per totum lib. 1. Capiabl. de Baro. pragm. 8. num. 9. par. 2. quem sequitur Thor. in add. decis. Salern. 20. in fine. nec refert quod quisque se protestetur illa re communi, & publica nolle vt in posterum, quia, protestatione nõ obstante, obligaretur ad contributionem collectarum, vt post specul. tradit Garzia in tract. de expens. cap. 19. nu. 13. sequitur Crivel. in decis. Senat. Dolan. 69. in fine. vnde infertur quod si collectæ essent impositæ pro soluendis interesset, & litis expensis, ad quas nolle teneri aliqui antea protestati sint, prætextu quod liri vt iniustæ debebatur cedi, nam de ista particularium protestatione nulla habita ratione, quod à maiori parte actum est attèditur, etiam in

in præiudiciū ceterorum, l. quod maior, ad municip. & sic decisum refert in d. Senatu Dol. Criuell. d. decis. 69. nu. 10. & 11. & littera B.

7 Huc pertinet, quod etiam Vniuersitates demaniales pro subueniendis eorum necessitatibus poterunt indicare huiusmodi extraordinaria munera in subsidium, idest, omnibus bonis communibus deficientibus, glosa in l. 1. §. quod si nemo, ff. quod cuiusque Vniuers. nom. iuncta doctrina Bart. verum cessantibus necessitatibus, amplius non exiguntur, Borcholt. in d. cap. 1. quæ sint regalia Petr. Greg. in syntagm. iur. vniuers. cap. 7. nu. 100. lib. 3. Vuesembec. in d. consil. 27. n. 26. & consil. 45. nu. 14. Rebuff. in d. l. vnica, C. de superindict. Bursat. consil. 16. vbi recenset casus, sequitur alios allegans Rosenthal. in d. tit. de regal. cap. 5. concl. 75. & cum pro illis imponendis ciues se conueniant in loco publico destinato, hac de re potius dicitur procedere hanc facultatem indicendi ex conuentione, & collatione in communi, quam ex iure regali, vt aduertit Borcholt. vbi supra, & latè Celsus Hugo in consil. 34. num. 30. Natta consil. 185. Festasius in tract. de cæstimo, par. 4. quæst. princ. 11. nu. 51. cum seq. Ludouic. decis. perus. 43. num. 1. & 2. par. 1. Bursat. consil. 159. nu. 1. lib. 2. sequitur Criuell. decis. Senat. Dolani 11. nu. 12. & sic intelligitur Alexandri doctrina in consil. 68. num. 7. lib. 2. secundum Henr. à Rosenthal. d. cap. 5. conclus. 74. glos. 6. & huiusmodi congregatio afficit omnes de Vniuersitate onere soluendi collectas impositas pro modo facultatum, adeò quod, & si imponeretur pro soluenda, & restituenda quantitate vni ex municipibus, à quo Vniuersitas mutuam pecuniam accepisset, Dyn. & Bart. in l. ab omnibus, §. si Titio, ff. de leg. 1. specul. de cens. exact. & procur. §. nunc dicendum, nu. 14. & ibi additio Io. Andr. quos sequitur Criuellus in supracitata decis. Senat. Dolan. 69.

9 nu. 1. & seq. sic referens arrestum illius Senatus, in littera A. illud tamen obiter est hic summopere aduertendum, quod licet Vniuersitati integrum sit collectas imponere: debent tamen concurrere requisita: primo forma siue ordo: secundo causa, vt voluit Bart. in l. ambitiosa nu. 2. ff. de decur. ab ord. facto, & in l. 2. in ver. ad curiam C. de decis. lib. 1. & in l. omnes populi nu. 16. ff. de iust. & iure. *forma siue ordo* consistit, vt tota Vniuersitas ad id legitime congregetur, & conuocetur per capita domorum, vel sonum Campanæ, vel aliter, sicuti loci consuetudo dicat, Franc. Marc. quæst. 78. num. 1. par. 1. Ofasc. decis. 39. in princ. Bursat. dict. consil. 159. num. 6. cum seq. & adeo est requisitum necessarium, quod decuriones, qui Vniuersitatem representant, secundum Bart. in l. ciuitas num. 2. si certum petatur, nec valerent collectas imponere sine consensu Vniuersitatis legitime, congregato consilio, maxime quando eliguntur plebei, & rustici, secundum Cagnol. in l. 2. de orig. iur. num. 145. *secundò causa* requiritur, vt ad sit vrgens necessitas vel publica utilitas l. 1. §. fin. ff. quid cuiusque Vniuers. nom. l. omnes la. 2. C. de oper. pub. nam quoties aliquid sit ad ornatum, & non ex necessitate precise, dicitur decretum ambitiosum, d. l. ambitiosa, ibi *siue largiti sint*, ff. de decret. ab ordin. & hoc tanto magis procedit respectu forensium, qui habent bona in loco, vbi collectæ imponuntur, nam tunc semper debet attendi vrgens causa, quia respectu ciuium præsertim potest dici, quod vtrumque sit, saltim in vim mutui consensus, & taciti pacti impositi sustineri possit, vt latè probat Criuell. in d. decis. Senat. Dolani num. 22. cum seq. & per totum differit de prædictis, & concludit non afficere forenses habentes bona licet, habita ratione ipsorum, imponerentur, quoties prædicta non concurrerent, & sic refert arrestum illius Senat.

L 11 Ter-

11 **T**ertius casus est, quoties ex ll. dispositione permittitur, tunc n. omni difficultate remota, absque alia licentia Principis licet collectas imponere; ut in omnibus casibus quibus subditi, & vassalli eorum domino utili per ll. Regni sunt abstricti ad præstanda adiutoria Regi concludunt DD. in constit. R. quæ plurimum, & de obseruantia in R. testatur Andr. in d. cap. 1. vers. & extraordinaria collatio, quæ sint regalia. verum de iure feud. interpretes hoc negant in casu dotationis filii, ut explicat Menoch. de arb. iud. casu 181. centur. 2. & latè prosequitur Henr. à Rosenthal. d. cap. 5. conclus. 77. & 78. lib. 1. sic etiam ut tunc demum liceat in dictis casibus imponere in subsidium idest quoties dominus de suo facere non potest, ut explicat Guido Papa quæst. 151. in fine Natta consil. 185. nu. 11. Rolan. à Valle consil. 1. nu. 189. cum seq. vol. 2. Bursat. in sepecit. consil. 16. num. 76. vol. 1. cum alijs congestis per Rosenth. vbi supra concl. 79.

12 **Q**uartus est casus, quando Baro staret in possessione indicendi, & exigendi collectas à suis subditis, inducta per exactionem collectarum, per tex. in cap. querelam extr. de elect. Natta consil. 204. lib. 1. Gail. obseru. 52. nu. 25. lib. 2. quamuis de vnico exactionis actu doceretur, Ripa in cap. cum Ecclesias Sutrina, nu. 53. & 54. de caus. possessionis, & propr. Rom. consil. 311. nu. 7. Iacob. in tit. de homagijs, nu. 37. quos sequitur Hern. à Rosenth. in d. cap. 5. conclus. 82. lit. B. tunc enim deberet in ea manuteneri, quamuis subditi contradicerent, cap. auditis, extra de præscript. l. vsum, C. de aqued. l. litibus C. de agric. & censur. latè Iacob. in d. tract. de homagijs. sic etiam dicendum, quando esset inducta consuetudo, vel præscriptio, iuxta tex. in l. munera, §. præterea, ff. de muner. & honor. las. in d. l. placet. nam consuetudo in collectis attenditur, sicut in ceteris iuribus, ut de

communiori sententia Doctor. testatur Vuesembec. d. consil. 27. nu. 20. par. 1. Gabr. in tit. de iure immuni. consil. 2. & Port. lib. 5. com. opin. concl. 3. l. mit. 3. vers. contrariū vero etiam, & procederet, si iste dñs non sit vsus dicta consuetudine spatio 30. annorum, nam tunc per dictum tempus, non intelligeretur sublatus, l. obligationum ferè, §. placet, ff. de act. & oblig. & consequenter integrum erit indicere, non obstante subditorum contradictione, quæ tunc demum sibi locum vendicaret, si in actu impositionis contradiceret, & à tempore contradictionis cucurrisset tempus inducens præscriptionem, ut dicit Paris de syndic. in verbo Baro habet cuius dictum refert Præses de Franch. dec. 131. nu. 37. huiusmodi consuetudinem indicendi collectas in Italia extare testatur Alex. consil. 25. num. 4. vol. 5. & consil. 101. num. 4. vol. 1. sequitur Gail. d. obser. 52. nu. 17. lib. 2. & magis in specie in hoc Regno, Paris vbi supra in d. ver. Baro habet, & vbi sunt sita bona ibi soluentur, ut dicit Parisius dict. consil. 25. num. 16. & 55. Rolan. à Valle consil. 32. nu. 3. vol. 1. Dec. consil. 694. nu. 2. quos sequitur Gaill. vbi supra. & an possit induci consuetudo, quod forenses teneantur ad collectas pro comperto tenent DD. cum imponantur respectu rerum, quo casu ligantur forenses, Bar. in l. 1. C. de Sum. Trin. & fid. cath. Paris. d. consil. 25. nu. 76. Alex. consil. 52. nu. 6. vol. 5. Dec. d. consil. 694. num. 10. & Natta d. consil. 157. nu. 10. & consil. 158. nu. 1.

15 Et ad inducendam huiusmodi consuetudinem sufficeret ne dum tanti temporis, cuius initij non extaret memoria, quæ vim priuilegij retinet, l. super quibusdā, §. præterea, de verb. sign. sed decem annorum quia talis consuetudo adhuc antiqua diceretur, secundum DD. in cap. fin. de consuet. Paris. d. consil. 25. nu. 58. vol. 1. las. in d. l. placet, de 55. Eccles. ad quos se remittit Gaill. vbi supra sub nu. 23. vers. prædicta quoque obti-

obtinere. verum cōtrarium tenent mul-
ti, & quod omninò requiratur tempus
immemorabile, tum p̄textu, quod re-
galia Principi reseruata, non aliter præ-
scribantur: tum quia collectæ ferè vi, &
metu à subditis extortæ, & vitium vio-
lentum habuisse p̄sumantur, vt dicit
Henr. à Rosenth. d. cap. 5. cōclus. 83. in
fine, lib. 1.

16 **N**unc his examinatis pro comple-
mento huius materiæ, est disse-
rendum circa immunitatem, vt decerni
possit quando quis non teneatur colle-
ctas soluere. & vt breuiter agam licet
regulariter nullus quouis priuilegio
suffultus, & etiam domus ipsa augusta
ab huiusmodi muneribus immunis sit, l.
sunt munera, ff. de vac. mun. l. vacuatis,
C. de decur. lib. 10. l. 1. 3. & fin. C. de
mun. patrim. DD. communiter in l. ex
toto, deleg. 1. Neuz. consil. 66. nu. 5. &
sequent. nihilominus quatuor casus cō-
stitui, possunt per modum exceptionis,
& fallentiæ.

17 **P**rimus est quando concessa esset ex
priuilegio Principis cum clausula
motu proprio, iuxta tex. in l. omnium,
C. de vestig. & com. l. vacuatis, C. de de-
cur. libr. 10. Bart. in tract. de gabellis 7.
par. quest. 9. Franc. Marc. decis. 529.
nu. 10. verum licet talis immunitas sit
generalis, & ampla respectu bonorum
comprehendens omnes casus, & tran-
sacta in contractum, non possit à succes-
sore Principis concedentis aliquo mo-
do auferri, & derogari, Innocent. in
cap. nouit, de Iud. Bart. in l. qui semel, ff.
de iure immunit. Bald. in l. qui se patris
C. vnde liberi, per tex. vulg. in l. digna
vox, C. de leg. & in l. Princeps, ff. de
leg. vbi DD. Ias. consil. 1. num. 2. vol. 1.
Rolan. à Valle consil. 13. nu. 37. vol. 3.
Bursat. d. consil. 16. num. 47. modo non
tendat in diminutionem vtilitatis pu-
blicæ, vt latè per Ias. in d. cōf. 1. num. 2.
vol. 1. indifferenter tñ ex causa vrgenti
poterit moderari, ex traditis per glos. in
cap. suggestum, de decimis. dummodò

non tãgat ea bona, quæ inseruiunt vsui,
& concernunt victum habentis immu-
nitatem, ac eius familiæ, sed quæ sunt
destinata ad commercium, & mercan-
tiam, vt per tex. in l. vniuersa C. de ve-
stig. aduertit Franc. Marc. d. decis. 529.
& sic de obseruantia testatur Num. 11.

18 circa finem. insuper immunitas conces-
sa per priuilegium, cum dicatur contra
publicam vtilitatem vndique est re-
stringenda, glos. in l. si ita scriptum, de
leg. 2. quem ad hoc allegat Paul. de Ca-
stro in l. maritum, solut. matr. & Alex. in
l. qui tale, ff. eod. Dec. in consil. 222. in
fine penult. col. quos sequitur Regens
de Ponte in decis. collat. 5. nu. 10. hinc

19 sequitur quod non extenditur ad de-
scendentes ex femina, quamuis esset
concessa alicui, & alijs de eius sanguine,
Amed. à Ponte consil. 139. vol. 2. vel
generi posteris, & proli, And. in cap. filij
nu. 3. in fine, de succ. feud. Tiraquell. de
retract. lignager. glos. 9. §. 1. nu. 242. sed
secus esset, quando immunitas non ef-
set concessa cōtra publicam vtilitatem,
quia tunc comprehenderet descenden-
tes ex feminis, vt ex traditis per Bal. in
l. 1. C. de cond. infer. & ibi Paul. de Ca-
stro, & alijs oncludit Regens de Ponte

20 in d. decis. 5. nu. 5. cum sequent. sequi-
tur insuper, quod immunitas concessa
simpliciter Titio, non extendatur ad
eius hæredes, quasi quod in hoc distin-
guatur à concessione inita per contra-
ctum, l. 1. §. personis date, ff. de iure im-
munit. Henr. à Rosenthal. d. tit. de reg.
cap. 5. conclus. 85. num. 5. sed hic scire
oportet, an immunitas concessa perso-
næ extendatur ad bona? & Ias. in con-
sil. 89. vers. sed præmissis non, vol. 3. te-
net quod sic, immò ad bona futura. sed
quid è conuerso, quando sit merè rea-
lis, vel personalis, & multas clausulas,
quibus conceditur huiusmodi immuni-
tas, latè explicat Rosenthal. d. concl. 85.

21 & 86. cuius dicta nolo transcribere. so-
lum notandum censui quod dicta im-
munitas priuilegiata, maximè si proces-
sit

fit ex causa lucratiua, non vendicat sibi locum, quoribus collectæ imponerentur pro oneribus belli, vt probat Natta in consil. 197. num. 13. Franc. Marc. quæst. 458. nu. 12. immò generaliter cum illa immunitas ad munera, & onera solita restringi debeat in quolibet casu in solito, & improuiso, necessitate superuenienti, hoc procedere, probat Gaill. obser. 52. nu. 26. cum sequent. lib. 2. pract. obser. & est rationabile nam quando adest necessitas, nec privilegia, nec conuenciones attenduntur, Marc. quæst. 560. num. 15. libr. 1. Bald. consil. 406. vol. 5. Alex. Ripa, & alij in d. l. si ex toto cum alijs alleg. per Rosenthal. d. cap. 5. concl. 86. littera F. & hanc limitationem generaliter procedere in omnibus casibus immunitatis patet ex infradi-

22 cendis, Ceterum an ista immunitas priuilegiata amittatur per vsum contrarium, puta, si esset concessa à collectis, & datijs, & tamen fuerit facta solutio, Camill. Med. consil. 63. nu. 5. dicit quod non præiudicat in futurum, sed in illo actu tantum. sed de his latè in alleg. 11. diuers. quos congerit Thor. post decis. Reg. Saler. fateor tamen quod si fieret scienter, & voluntarie præiudicaret,

23 sed utilis est protestatio ad remouendas ambages, vt per Alex. in consil. 33. num. vol. 5. & 193. col. pen. 3. dub. vol. 2. Ias. in l. non solum, S. morte, de oper. noui nuntiatione, vbi vide de modis faciendi formiter dictas protestationes.

24 Secundus casus est quando immunitas soluendi collectas esset acquisita legitima præscriptione: in quo variarunt DD. respectu temporis, nam decem annorum spatium requiri scriptum reliquit Siluan. in consil. 60. & Curtius in consil. 42. & 177. Crauotta in consil. 111. & Cephal. consil. 129. lib. 1. tringinta: Natta vero 40. in consilio 406. nu. 5. & 217. nu. 15. sic Ruin. consil. 217. lib. 1. Paris. consil. 123. num. 124. lib. 1. Tac. de homag. nu. 4. Bursat. consil. 186. & de communi testatur Riminal. iun.

consil. 574. nu. 14. lib. 5. & latissimè Sola de decret. antiq. glos. 2. par. 3. nu. 12. sequitur hanc sententiã, vt magis communiter receptam, & dictis authoritatibus munitam Gasp. Thes. quæst. forens. libr. 1. quæst. 8. nu. 6. vers. quod attinet, Fab. de Anna in consil. 59. nu. 62. cum plur. sequent. lib. 1. verum cum dicto temporis cursu necessariò alia requiruntur, v3. casus contingens impositionum factarum, taciturnitas communitatis, & quod non fuerit impedita agere, vt aduertit Alex. consil. 30. lib. 5. & eius opinionem, vt cõmunè (quicquid dixerat in consil. 136. lib. 2.) sequuti sunt Ias. Crauet. & alij, quos allegat Sola d. nu. 12. & ibi attestatur de obseruantia, & ab his non recedit Henr. à Rosenth. in d. cap. 5. concl. 84. littera C. tit. de regalibus, nec Anna vbi supra, qui sub nu. 67. dicit, quod hoc tẽpus 40. annor. currit ab illo die: absque interpellatione, 1. à die, quo collectæ generaliter sunt indictæ, & non à die, quo Vniuersitas fecit catastum, vt auctoritate Alex. in consil. 30. col. 4. vers. quoad 5. vol. 5. se explicat idem Anna in consil. seq. 60. num. 12. & in d. duobus consilijs vide multa de ista materia collectarum.

25 Sed hæc sanè intelligenda sunt quoties vassallus possidet bona registrata, & allibrata, alias p homines, sed per 40. annos numquam fuerunt onera per eum soluta, & tunc nullo subsistente tit. post 40. annos præscribitur immunitas siue præcesserit requisitio, & interpellatio, siue non & ita procedere d. auctoritates, & alias adductas per Solã, & censuisse Senat. Pedem. refert Thes. d. quæst. 8. nu. 9. cum sequent. vers. Tertius est casus lib. 1. & onera non soluisse sufficeret tantum allegare absque alia probatione, vt dicit Surdus in consil. 234. nu. 35. est tamen satis controuersum inter DD. an tunc possit aduersus hanc præscriptionem Vniuersitas iuari remedio restitutionis in integrum, & Sola vbi sup. tenet quod sic, licet Thes. vbi

vbi supra, sub nu. 11. putat non esse admittendam in hoc casu ex capite ignorantiae, cum fiant quinquennales, & impositiones singulis annis per communitates, & se remittit ad dicta in decis. 134.

26 1. parte. illud tamē non est prætermittendum, nimirum spatium 30. annorum, quo non esset facta solutio sufficere ad inducendam præscriptionem, respectu collectarum debitarum pro præterito tantum, nisi adsit mala fides causata forsitan ex aliqua conventionione inita cum Vniuersitate, & in his duobus casibus refert decisiones d. Senat. Pedem. Thes. in d. quæst. 8. num. 7. à vers. 1. est

27 casus, lib. 1. qq. forens. cæterum pro limitatione prædictorum est sciendum dictam præscriptionem non procedere in bellicis oneribus, & quando collectæ imponerentur ex causa belli, quia tunc indifferenter omnes tenentur, etiam Ecclesiasticæ personæ, quæ regulariter sunt immunes. immò non solum, quod quatragesimalis, sed etiam immemorabilis allegaretur præscriptio non attenderetur, vt latè per DD. & præsertim Dyn. las. Alex. Ripa, & alij in l. ex toto, ff. de leg. 1. & de obseruantia testatur Thes. d. quæst. 8. nu. 12. lib. 1. quæst. fo-

28 rel. insuper, & huc pertinet scire quod postquam quis legitimo iure vt supra præscripsit hanc immunitatem à collectis, nec si deinde soluerit sibi præiudicat, vt in specie firmat Abb. in cons. 49. incip. videtur 1. sequitur Natta consil. 523. num. 7. lib. 3. sed qñ esset, mediata privilegio concessa, quid dicendum? vide supra.

29 Tertius casus est quādo adest conuētio cū Vniuersitate ex qua concedatur immunitas ab onere collectarum, nam est seruanda, modo fiat ex titulo, & causa onerosa, glos. in l. vacuatis, C. de decur. lib. 10. Ang. in l. inter debitorem, ff. de penis, Roman. consil. 252. primus dubio, sequitur Natta consil. 397. nu. 10. cum sequent. las. consil. 101. num. 1. vers. 1. quod comunitas vol. 4.

Calcan. consil. 101. nu. 4. in fine Brun. consil. 32. Neviz. consil. 35. nu. 34. Paris. consil. 69. nu. 5. vol. 1. lo. Baptista de Santo Seuerino in l. omnes populi circa 6. princ. quæst. col. 7. de iust. & iure. sic etiam si fiat ex quadam transactione, quæ fieret ex causa probabili, qua acta competeret immunitas transigenti, iuxta tex. in l. Præses C. de transact. & sic procedunt latè adducta per Cacher. decis. Pedem. 39. vt ipsemet fatetur in 30 decis. 95. sub nu. 51. vers. non obstat. illud tamen sub controversia positum est, v3. si Vniuersitas n. utuo centum ab incola accepit, pacto adiecto, quod donec ei satisfaceret nihil solueret pro collectis, an valeat tale pactum? & pro affirmatiua concludit specul. in tit. de vsur. nu. 6. & Bald. in eius add. ad specul. dicta transcribit Antibol. in tract. de muner. S. nunc ordine successiuo vers. sed pone aliqua ciuitas. sed opinio negatiua est comior, vt firmat Bart. per illum tex. in l. in priuatis, S. cū quidam, ff. de pollicitat. Mart. Laudens. in tract. de Fisco nu. 205. per tex. in l. illud C. de excus. mun. libr. 10. Parpal. in d. l. placet col. 13. C. de S. Eccl. cum alijs collectis per Cacher. in d. decis. 95. nu. 29. & 30. & similiter licet aliqui dubitent, an valeat pactum, quod facit Vniuersitas cum fabris, vt sint immunes à collectis dummodò veniant ad habitandum in eius territorio, vt tradit Cacher. d. decis. 95. num. 19. tamen quando sit ex causa publicæ vtilitatis, & commoditatis valeret, iuxta tradita per Grat. consil. 61. vol. 1. & Calc. d. consil. 101. hinc substineretur, si concedatur immunitas Doctoribus, & Medicis in tali loco habitantibus, l. 2. ff. de iur. immunit. l. 1. C. de decret. decur, &c. Luc. de Penna Io. de Plat. & alij in d. l. euacuatis C. de decreto, lib. 10. Alex. consil. 30. nu. 6. vol. 5. Bart. in l. hi qui num. 3 ff. de iure immunit. idem Cacher. d. decis. Pedem. 39. nu. 15. à vers. contraria vero opinio, & in ead. decis. 95. num. 25.

32 Hæc tamen intelligenda sunt terminis habilibus, vt scilicet in obligatione, & contractu inito cum Vniuersitate concurrant requisita de iure, signanter congregatio, & adhunantia omnium ciuium, vt dicitur in d.l. euacuatis, Bart. in d.l. 2. nu. 3. ff. de iure immunit. Petr. de Vbal. in tract. de collectis nu. 21. Cacher. d. decis. 95. nu. 21. nam de omnium interesse agitur DD. in d.l. euacuatis. latè Cacher. d. decis. 39. nu. 2. cum seq. & tunc potest dici deuenisse ad notitiam omnium, vt non possit allegari ignorantia, Dec. consil. 437. nu. 3. Ceterum examinandum est quando huiusmodi immunitas pacto, & conuentione acquisita includat casum impositionis collectarum pro bellicis oneribus. & sine scrupulo tradunt DD. quod sic, licet in stipulatione expressè non sit deductum; sed generaliter concessa, vt ab omnibus muneribus, ex latè deductis per Cacher. d. decis. 39. & Ofasc. decis. Pedem. 38. nu. 14. Thor. in add. ad decis. Salern. 20. nu. 1. sed hoc sanè intellige quoties bellica onera non essent excessiua, & non cogitata, quia eo casu adhuc deberent collectæ, non obstante pacto, & conuentione: quamuis clausula etiam speciali, vt non teneatur etiam ex causa belli esset vallata, vt docet notabiliter Ripa in d.l. si ex toto nu. 16. & 17. ff. de leg. 1. latè Viu. com. opin. ver. immunitas, & sic in fauorem Vniuersitatis censuit Senat. Pedem. teste. Thes. quæst. 8. nu. 22. lib. 1. quæst. forens. vbi hoc limitat si tempore conuentionis adessent talia bella excessiua, nam tunc esset ridiculum asserere non fuisse de eis cogitatum, & proinde comprehenderent etiam dictum casum, & Vniuersitas nequiret prætere annulationem, & rescissionem contractus ex capite ignorantie, & lésionis, vt contra opinionem solæ de antiq. decret. glos. 2. nu. 23. autoritate Baldi, & Bursat. tenet Thes. vbi supra nu. 15. asserens sic pluries censuisse Senatum, & faciunt

adducta per Ludovic. in conclus. vnica vers. infertur tit. de consuet. & Ferrer. in tractat. de Gabell. num. 540. quos refert Thor. in add. ad decis. 20. Reg. Salern. num. 2. sed quicquid sit de hoc, quoties esset vrgens necessitas, quæ non poterit reparari per homines Vniuersitatis tunc, quauis immunitate non obstante, recurrendum est ad diuites, vt contribuât pro pauperibus, licet non per modum obligationis sed pro subuentione pauperum dicit Thes. d. nu. 15. vers. ego autè. cui addo doctrina Bar. in l. 4. S. actor, de re iudic. cum alijs adductis per Regent. Salernit. decis. 39. & ibi in addit. Thor. hinc est quod diuites tempore necessitatis habentes pecuniam possunt cogi eam mutuam dare Reipublice gratis, & tenentur solutionem expectare donec fiant collectæ, quibus possit eis satisfieri, Ang. in consil. 206. nu. 1. dicens esse casum in terminis in l. fin. ff. de pign. act. & Paul. de Castro in l. si quis nec causam nn. 6. ff. si certum petatur. Cacher. d. decis. 95. nu. 51. & sic practicatur indifferenter in Vniuersitatibus Prouinciæ Calabriæ Citra, & in ciuitate Bisiniani ego obseruari feci tempore quo fui Auditor.

36 **Q**uartus casus immunitatis, & exemptionis ab onere collectarum est quoties sic suadente æquitate statuitur, quod generaliter esse cõtingit quando quis duobus oneribus prægruetur, quia hoc lex abhorret, l. nauis onustæ, S. nunc autem, ff. ad l. Rhod. de iactu l. bona fides, ff. de reg. iur. l. titia, S. invita, deleg. 2. hæc de re, quis pro bonis feudalibus non tenetur ad collectas, sed solum ad seruitia, & sic ex antiqua consuetudine in hoc R. receptum testatur And. Affi. & alij in d. cap. 1. S. plaustrorum, quæ sint regalia. Craueria in consil. 726. nu. 10. Gasp. Thes. in quæst. 106. nu. 22. vers. 5. successit lib. 3. quæst. forens. Sola in decret. antiq. tit. de iure Emphyt. glos. 2. 3. par. nu. 8. & quamuis aliqui hanc immunitatem extendant etiam

etiam pro bonis allodialibus, quæ feu datarius tenet in territorio, super quo habet iurisdictionem, vt per Brun. consil. 101. & 158. quem sequitur Natta consil. 418. tamen eorum opinio non est in vsu recepta, immò contrarium seruatur Sola vbi supra, & refert arrestum illius Senat. Ped. Thes. in quæst. 8. nu. 3. vers. & ita intelligendus lib. 1. vbi sub num. 16. vers. fallit vltorius, dicit, quod sufficit huiusmodi immunitatem esse privilegiatam, vt includat etiã casum impositionis pro soluendis stipendijs militum ex causa belli imminenti. in-
 37 super, hac ratione attenta, deducitur quod Dominus directus feudi, & sic Inuiciss. nostre Rex valet collectas imponere etiam respectu vassallorum, vassalli, vt contra Iac. de Sancto Georgio in d. tract. de homag. probat Aegid. Thomant. in d. tract. de collect. in C. incipiēte ne scienter nu. 8. & 9. à vers. & si de nouo instabis pag. mihi 352. nihilominus tempore quo isti grauantur ab eorum vtili domino pro præstando adiutorio in casu const. R. quamplurimum, vt dixi supra, tunc ne duplici onere grauentur non poterunt collectari, & sic à Regijs Collectis erunt pro eisdem bonis immunes, vt tradit Andr. in d. cap. vnico, quæ sint regalia num. 59. quem Affl. & Aluar. & communiter alij sequuntur, & Iacobin. in d. tract. de homag. num. 36. Petr. de Vbald. in dict. tract. de collat. num. 58. & Henr. à Rosenth. in d. cap. 5. rit de regalibus concl. 83. littera A. in fine, & sic in similib.

38 Item deducitur quod licet forenses saltim de communi obseruantia Italiæ, & Regni Neapolitani teneantur collectas soluere etiam pro bonis, quæ in alieno territorio possident, vt concludit Fab. de Anna in consil. 59. allegat Cappyc. in inuest. verb. collectus vers. forensis, pag. 120. tamen si in loco vbi sita sunt adhuc pro eis onera collectarum subirent, ne duobus oneribus grauentur erunt exempti, vt concludit Granet;

ea consil. 110. nu. 8. & consil. 201. nu. 23. Menoch. consil. 75. nu. 9. & consil. 14. num. 1. lib. 1. Præf. de Franch. decis. 22. num. 3. cum alijs alleg. per Annam in d. consil. nu. 70. & 72.

39 Item sub isto casu omnes alij comprehenduntur in quibus ex iuris intelligentia, & extensione immunitas videtur concessa, prout esse contingit, quoties eadem militat ratio, est vulg. apud DD. in l. si cōstanti, ff. solut. matrim. & in authent. quas action. C. de S. Eccles. huius rei multa sunt exempla, signanter quando adesset communitas, quia tunc ratione cōmunionis erit indiuidua cum diuersa non possit allegari ratio, ex qua deficeret dispositio, l. illud ad l. aquil. & in proprijs terminis hoc explicat Polid. Ripa in tract. de diuid. & indiuid. cap. 22. nu. 53. & ideo concessa alicui ad fratres existentes in communiōe, ad socios possidentes rem communem: & ciuibus Ciuitati extendi, & sic in similitate declarat Thor. post Regent. Salern. in add. ad eius decis. 4. & quando conceditur ciuibus, an intelhgatur de originarijs tantum, vel etiam de his qui talis effecti sunt per constitutionem veri domicilij, idem Regens Salernit. pro affirmatiua refert decisionem in decis. 12. quam exornat Thor. & differit quando status ciuitatis attestantibus aliquem esse ciuem.

41 Huc etiam pertinet exemplum de immunitate cōcessa patri propter duodecim filios, vt non deficiat ratio, quando moritur pater; nam sic debet interpretari ex multis, & signanter, vt talis concessio aliquid operetur vltra ius cōmune secundum quod, mortuo patre, extinguitur, l. fin. Cod. de his qui mur. lib. se excus. lib. 10. & sic tradit i specie Menoch. consil. 486. & focc. consil. 84. vol. 3. & decisum in Senatu Pēdemont. refert Surd. decis. 123.

42 Cæterum pro Coronide huius materiz, sunt breuiter notanda aliqua specialia circa hoc ius imponendi, & exi-

& exigendi collectas, & imprimis se offert specialis hypotheca quæ contrahitur super bonis, adeo quod pro quantitate, quæ imponitur nullus creditor præferatur Fisco, secundum Cyn. & Bald. per illum tex. in l. 1. Cod. si prop. pub. pens. sequitur Cotta in eius memor. ver. Collecta. & datur pro eis exequuto parata, Thef. decis. Pedemont. 164. nu. 2. sed à
43 hoc intelligantur etiam in bonis, sitis extra territorium indicentis? & videtur quod sic, nam respectu illorum possunt abstringi subditi ad solutionem, vt seruatum in Camera Imperiali testatur Henr. à Rosenthal. in d. tit. de regal. c. 5. conclus. 80. litera B. in fine, ex quo ab-
44 que alia hæsitacione transit opinio as-



serentium collectas materialiter imponi rebus, personæ vero formaliter, habita scilicet ratione rerum, quasi quod propter bona censeatur obligatus, cui adstipulatur Natta consil. 549. num. 4. Paris. d. consil. 25. num. 6. & seq. vol. 1. Aretin. S. fin. inst. de act. Capel. Tholos. quæst. 134. Bero. consil. 150. vol. 3. Dec. consil. 285. Cach. d. decis. 95. num. 46. cū alijs allegatis per Rosenthal. vbi sup.
45 & hoc denotat verbū collecta, quæ idē sonat, ac impositio, quæ fit per es & librā personæ pro rebus, Bart. in l. 1. nu. 23. C. de mulier. & sic in dubio collecta sepè censeatur imposita, Bar. in l. 4. S. actor. num. 4. ff. de hac iud. Fab. de Anna consil. 60. nu. 2. lib. 1.

DE AVGMENTO IN FEVDIS SPECTANTE AD FEVDATARIVM,

Et de qualitate rei vnitæ cum feudo:

C A P. V I.

S V M M A R I V M.

- 1  Vgumentum feudi regulariter est feudatarij absque noua inuestitura.
- 2  Vassallorū generatio reputatur augmentum feudi, & sic functiones fiscales, que ipsius occasione augentur, num. 3.
- 4 Alluisionis augmentum in feudo, cui nam cedat Domino directo, vel utili? & in quo casu, late explicatur, & nu. 5. & qualiter circa hoc intelligatur opinio Andreæ, num. 6.
- 7 Baro an possit construere molendinum in

- aluo à flumine derelicto per impetum, refertur decisio Sac. Consil.
- 8 Res vnita cum feudo, quando dicatur feudalis, & qualiter ista unio fiat à Principe.
- 9 Res vnita cum feudo à feudatario, an efficiatur feudalis.
- 10 Unio facta in dubio nunquam presumitur quando res possunt stare de per se, & separari absq; detrimento.
- 11 Res acquisita à feudatario, vti feudatario censeatur vnita cum feudo, itaut separationi non sit locus.
- 12 Res feudi an possit, vti separata ab illo præscribi, & an requiratur causa, vel titulus.

Abun-



Bundè declarauimus supra in prima parte huius libri: augmenta, & meliorationes in feudo factas, & in casu deuolutionis ipsius, cui cedere debeant, remāsūt

tamen explicandum quādo proueniunt ex se naturaliter, vel accidentaliter, an recipiant eandem naturam feudi in beneficium feudatarij, & an sic etiā de re unita censendum? hac de re ista materia hic inter iura utilitatis dominij congruè connectimus, & pro eius explicatione conclusiue procedendo, attendenda est

- 1 regula, quod omne augmentum, quod feudo accidit, ad Dominum utilem spectat, & nulla pro eo requiritur noua inuestitura, cum dicatur venire sicut accessorium, Andr. in cap. 1. §. rursus de contr. inuestit. vers. si verò agnatus, Capyc. in inuestit. feud. pag. 86. vers. noua inuestitura. ideo eodem titulo, ac possidetur feudum huiusmodi accessorium possideri presumitur, l. adeò, §. 1. vers. planè, ff. de acquir. rer. domin. Molin. de Hispan. primogenit. lib. 1. cap. 26. num. 17. Schrad. de feud. par. 2. par. nona, sect. 2. nu. 4. Huius augmenti exempla sunt multa, & vulgare est in generatione vassallorum, quæ cedit in beneficium feudatarij, tanquam naturale accessorium præter illos, qui generantur & nascuntur ex hominibus de aliqua familia reseruata in dominio Domini directi, vel alteri concessa; nam creatorum progenitorum sequuntur conditionem, Bald. in cap. 1. §. si quis demanso, nu. 7. vers. sed pone, de contr. inuestit. qui allegat in argumentum tex. in l. cum simus, Cod. de agric. & censit. & in l. sed edes, §. si quis mulierem, ff. locati. sequitur ipsum Affl. in d. §. si quis de Manso num. 49. Capyc. in d. inuestit. feud. vers. feud. augmenta, vers. vassallorum. Fab. de Anna consil. 61. nu. 32.

- 3 lib. 1. Camill. Med. consil. 51. num. 43. Aliud exemplum est in functionibus fiscalibus feudalibus, vt feudatarij sit augmentum, quod recipiunt propter nouam generationem vassallorum, & numerationem focularium, seu focorum, absque alia inuestitura, prout seruatum fuisse tempore Löffredi, & bis decisum tempore Annæ, v3. in terra Rocchæ Pimontis, & numeratione status Ill. Marchionis de Alarcon; vt testatur in repet. cap. 1. de vassall. decrep. etat. nu. 267. & quamuis multa in contrarium adducat Affl. in constit. Regni dignum; recensiores tamen Regni periti, refutata opinione Affl. hanc positionem rerum iudicatarum auctoritate, & ratione suffultâ in foro sustineri asserunt teste Fab. de Anna in d. consil. 61. in prima conclus. lib. 1. nouissimè Camill. Med. in d. consil. 51. per totum; & præsertim sub num. 44.

- 4 Item exemplum est in alluione, quæ dicitur augmentum naturale, quatenus accedat rei ex se nullius ministerio adhibito, secundum Molin. de Hispan. primogenit. d. cap. 26. nu. 16. vers. in 2. specie principali; & sicut accessorium sequitur naturam rei principalis, cui accedit, Bart. in tract. de alluion. vers. nostro, & vers. acquiritur nobis: ita huiusmodi augmentum, si accrescit in re de qua habetur quasi dominium eiusdem conditionis efficitur, l. si ergo, §. idem ait, ff. de public. in rem act. similiter usufructuario accrescit iure usufructus, l. Titio in fine, ff. de vsus. sic ergo dicendum respectu feudatarij, vt iure utilitatis dominij intelligatur accedere, secundum veriorum opinionem DD. de qua per Clar. in §. feudum quest. 88. Molin. de primogen. in d. cap. 26. vers. si autem, & domino directo, quoad proprietatem, l. 1. cum sequent. de alluion. And. in cap. 1. §. rursus, de contr. inuestit. Ludouic. decis. perus. 24. nu. 4. & operabitur d. augmentum in casu deuolutionis feudi ad eundem dominum directum iure consolidat.

solidationis, vt probat Hartm. Pistor. in tract. quæst. iur. quæst. 42. nu. 49. & 50. lib. 2.

- 5 Sed hæc sanè intellige quando istud augmentum alluionis fit paulatim, cum de eius natura sit incrementum latens, vt intelligere non possimus quantum quoque memento temporis adiciatur, l. adeo, §. præterea, ff. de acquir. rer. dominio. Vnde determinatur illa quæstio quod si flumen statutu pro confine, & termino duorum territoriorum (vt in dubio præsumitur) Capyc. in inuest. feud. pag. 106. vno impetu reliquerit antiquum alueum, & totaliter fluat in rus territorium vnus, non per hoc medium territorium inter nouum flumen, & antiquum alueum erit amissum, prætextu quod flumen sit terminus, sed retinetur sæper primu dominu, tam quoad iurisdictionem, quam proprietate; quia concurrunt duo, primò impetus propter quem cessat alluio, dicta l. adeo, §. præterea ibi, *quod si vis fluminis partem aliquam ex suo pradio detraxerit, & meo pradio appulerit palam eam tuam permanere*: & secundò concurrat limitatio territoriorum, quorum est ipsu flumen, vt supra dixi, & in agris limitatis ius alluionis locum non habere constat, dicitur in l. in agris, ff. eodem tit. de acquir. rer. dom. & in specie hanc quæstionem sic determinat Paris de reinteg. feud. in cap. incip. an si ex impetu multarum aquarum pag. mihi 171. & latè Corn. cõsil. 287. vol. 3. Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. col. 5. vers. Sed vltius queritur, & consil. 109. sequitur Aegid. Boss. in eius tract. tit. de Principe n. 280. & in tit. de aquis, & flumin. nu. 11. Laudens. de Laud. quæst. 80. Cassan. in consuet. Burgund. rub. 2. §. 2. nu. 8. cum alijs allegatis per Reg. Lanar. in consil. 39.
- 6 qui de communi testatur sub num. 1. & quamuis videatur ob stare opinio And. in cap. 1. §. rursus col. penult. vers. item vidi de facto, &c. de contr. inuest. quem explicat Affl. in eodem cap. 1. sub §. si

quis demanso. vel possumus dicere quod procedat, quando flumen esset publicum, & non privatorum, quia publicum dicitur habere vim censitoris, l. ergo, §. alluio, ff. de acquir. rer. dom. vel melius, quod non attendatur cum sit contra communem, vt probat Reg. Lanar. in d. consil. 39. nu. 8. & 9. vers. & ex præmissis tollitur. Hinc attenda dicta cõmuni opinione rectè deducitur, Baroni integrum esse construere Molendinum in alueo antiquo, qui à flumine per impetum fuit relictus, & mutatus, nam sicut alueus eius est tẽpore, quo fluebat flumen, ita etiam remanet exiccatus, & proinde poterit ad libitum illo vti, d. l. adeo, §. quod si toto, & l. ergo, §. cellus, ff. de acquir. rer. dom. & sic decisum fuit in S. C. pro Comitẽ Palenẽ, vt refert Salernitanus decis. 21. quã Thor. notabilibus additionibus materiam istam exornat.

- 8 **H**is cognitis, vt dixi in principio huius tituli pro complemento superest notandum, quando res vnita cum feudo efficiatur etiam feudalis, & pro intelligẽtia est supponendum, quod nõ ambigitur à Principe posse fieri vnionem, vel separationem rei feudalis, l. 1. C. de Metrop. lib. 11. vbi Bar. Io. de Platea, Rebuff. & alij, Andr. in cap. 1. nu. 19. vers. potest Rex facere, de contr. inuest. & in cap. 1. nu. 22. de Capit. qui cur. vend. Iacob. in sua inuest. ver. Princeps nu. 58. & quod possit facere de vna Proincia duas, est tex. in l. si eadem, de off. assess. Laudens. de Principe, quæst. 299. Castald. in tract. de Imper. quæst. 110. priuileg. 135. & sic de duabus vnã, priuileg. 136. & sic de vno feudo facere vnũ, Andr. in constit. honorem, de quo meminit Frecc. de subfeud. pag. 9. nu. 30. lib. 1. & de his latius per Annam in consil. 44. nu. 1. vsque ad 7. & Camil. Med. consil. 21. nu. 17. & hæc, & similia poterit facere sola nominatione, l. prædijs, §. Titio, deleg. tertio, modo verba sint dispositiuè, & in specie ad hunc effectum

fectum vnionis prolata, alias obiter non operaretur quamuis apponeretur clausula ex certa scientia, vt optimè explicat Anna in d. consil. 44. num. 69. & in consil. 66. nu. 37. & num. 44. vers. quandoque predicta clausula. &c. in dubio tamè quando vna Ciuitas esset ciuibus destituta, eius territorium censetur vnium viciniori Capyc. in inuest. feud. fol. 101. cum alijs notatur per Medic. in cōsil. 21. num. 14. Sed dubium est an hæc procedant in ipso feudatario, vt valeat sicut quilibet priuatus dilatare feudum vnione alterius rei? & ex regula tex. in l. quod in rerum natura, § si quis post, de leg. 1. videtur permissum, maximè quādo iuxtā territorium feudale consistens in tot iugeribus terræ emat aliud petium; & vltra expressam declarationem velle vniri, faciat actus ei congruentes, puta, si sub eadem clausura possideat, & eodem nomine, ac feudale territorium vocitet, & alios actus faciet, ex quibus eliceatur destinationem vnionis esse factam iure perpetuæ accessionis, vt docet Raphael Cuman. in l. serui electione, § fin. de leg. 1. Alex. cōsil. 169. col. 3. vol. 5. Socc. in l. 1. col. 2. vers. punctus est, & col. 3. vers. quartus, & vltimus casus, ff. de rebus dubijs. in dubio tamen numquam præsumitur vnio quando res vnita de perse quodocunque separari poterit, vt est ager, prædium, villa, & sim. vnde asserenti contrarium incumbit onus probandi, vt benè probat Fab. de Anna in d. consil. 44. nu. 18. vers. præmittendo, & iterum consil. 166. nu. 10. & 11. lib. 1. & proinde quamuis talis res vnita maior foret ipso feudo, semper præsumitur acquisita iure allodij, & sic

retenta, & non iure feudi, vt concludit Henr. à Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 44. nu. 7. lib. 2. & hoc dilucidè probari ex tex. in §. è conuerso, de inuestit. de re alien. facta, testatur Hartm. Pistor. quæst. 42. sub nu. 42. lib. 2. quæst. iur. liceat circa hoc DD. in d. S. rursus, de controu. inuestit. non secum omninò conueniant. illud tamen sine controuersia transit, nimirum si res vnita esset acquisita præscriptione à feudatario, vt feudatario, tunc enim non erit locus separationi, & proindè transibit cum feudo, forsitan ex causa deuoluto ad dominum directum, vt notat Bal. in d. cap. 1. §. rursus, de contr. inuestit. & hoc multo fortius asserit procedere si d. res vnita esset de aliqua parte eiusdem feudi, forsitan ab eodem domino legitimè alteri concessa. & cum opinione Bald. concurrat Aluar. ibidem, & Curt. de feud. 12 par. 4. princ. quæst. 1. num. 90. vers. agredior primam regulam. sed quid è conuerso, an possit aliqua res propria feudi etiam præscriptione separari, & possideri vt diuisa? & videtur quod sic, per tex. in l. 1. C. de Metrop. Benit. lib. 12. & sic in terminis notat Fab. de Anna in consil. 127. per totum, & præsertim nu. 11. vers. ex istis patet vol. 2. & consequenter tūc vigore huius præscriptionis erit feudatario acquisitum ius super tali re præscripta; dummodò possit allegari titulus, vel causa citra nomen, & ius feudi, & tamquam competens alicui, vt priuato, ex traditis per Hartm. Pistor. in tract. quæst. iur. quæst. 42. nu. 54. vers. ad textum, lib. 2. reliqua circa materiam vnionis, vide per Fab. de Anna in consil. 59. lib. 1.



✦

M E


DE RECOGNITIONE RERUM FEVDALIVM

FACIENDA,

Tàm à Rendentibus feudatarij, quàm ab ipso
in beneficium directi Domini.

C A P. V L T.

SUMMARIVM:

- 1  *Recognoscere, & ostendere titulum sua possessionis tenentur tàm possidentes feuda, quàm rendentes occasione ipsius, & de ratione.*
- 2 *Confessio facta à rendentibus se esse debitores feudatario, an queratur ei ius, absque alia probatione.*
- 3 *Vassalli coguntur ostendere titula possessionis rei reddititiae, & ideo debet prius constare se esse tales.*
- 4 *Vassalli reddititij confitendo se esse debitores, an possint cogi ad designantia bona obligata pro tali redditu, & si erint renitentes, vel declarauerint indefinitè, cuius erunt partes Iudicis circa summisionem bonorum.*
- 4 *Rendentibus citati ad recognoscendum si confiteantur se esse debitores, sed non pro bonis ab eis possessis erunt obligati in actione personali si alia non poterit haberi probatio de bonis.*
- 5 *Vassalli reddititij si in actu recognitio-*
- 6 *uis consteantur soluisse indebitè redditum, & reconuenerint Dominum ad restitutionem, an lite pendente, sit manutenendus in possessione exigendi, & quae probare debeat pro fundanda eius intentione.*
- 6 *Titulus praesumitur ex possessione spatium centum annorum, & talis possessio habet vim privilegij.*
- 7 *Feudatarius an possit cogi à Domino directo ad recognoscendum feudum, & quid agendum si erit renitens, qui d si negauerit, & post litis contestationem penitentia ductus affirmauerit se possidere.*
- 8 *Rem esse feudalem, quae nam praesumptione probetur.*
- 9 *Feudalis res praesumitur ratione unionis, & latè explicatur.*
- 10 *Bona esse feudalia, est recognitio generalis, quae non includit bona propria feudatarij recognoscentis.*
- 11 *Castrum recognitum vti feudale, non venit iurisdicchio acquisita, proprio iure, à feudatario.*

Inter



Nter cetera iura que habet feudatarius est ius cogendi eius vassallos rendentes ad ostendendum titulum possessionis rei reddititæ, cap. 1. de contr. inuest. vbi Affl. num. 86. & est sanctio de speciali iure feudorum, contraria iuri communi, secundum quod sancitum est, neminem regulariter posse cogi ad ostendendum titulum possessionis, l. cogi, C. de petit. hered. & sic potest allegari pro fallentia ad hanc regulam, Affl. vbi supra, & in const. Regni ab officialibus, & Andr. in S. vassallo, de prohib. feud. alien. per Feder. & ibi etiam Affl. & in decis. 265. nu. 87. ante eos Ias. in l. legatum, de edendo, Roland. à Valle consil. 89. vol. 2. cù allegaris per Hartm. in tract. quæst. iur. quæst. 46. nu. 2. lib. 2. & est lex rationalis, nam magis interest Domini, quod ipsi fiat recognitio, quam quod solvatur census, quia solutio census non inducit præcisam probationem rem esse feudalem, nam potest solui ex alia causa, vt ex Bursat. in consil. 143. num. 69. & Riminald. consil. 17. nu. 14. deducit Surd. in decis. Mant. 221. nu. 22. vers. & magis interest. hinc, vt sit certus feudatarius, & notitiã habeat de re reddititia sibi obligata, est permisso cogere rendentes ad ostendendas res, pro quibus præstant annuam pensionẽ, & illas designandas per fines, & cõfines, vt aduertit glosa in cap. 1. S. illud quoque præcipimus, de prohib. feud. alien. per Federic. & licet eius opinio habeat aliquas difficultates, quas in mediũ adduxit Io. Blanc. in Summa feud. tit. de cõtrouerf. feud. 2. par. vers. 2. pone quod Dominus; tamen post eum, refutatis cõtrarijs, confirmat opinionem glosæ Iacob. de S. Georg. in inuest. feud. ver. diæque vassalli promiserunt, à num. 15. versic. nunc quæro de quotidiana, vb

concludit hoc esse verum, dummodo rendentes sint vassalli, & constet de iure feudatarij per probationem, vel rendentium confessionem. & quamvis Innoc. in cap. dilectus, de capit. Monach. asserat per simplicem recognitionem factam à vassallo rendente nõ acquiri feudatario ius super re recognita, nisi aliud constet; Affl. tamẽ probat contrariũ, in cap. 1. S. si quis demanso, à nu. 75. de his qui feud. dare poss. & mouetur potissimum per text. in l. ab emptione, ff. de pactis, & l. quod meo, ff. de acquirenda possess. & opinioni Affl. ad hæreo, esto quod ipse videatur non decidere, sed transire ad alia, circa hoc se remittendo: nam quoties fit recognitio ex certa scientia recognoscẽs rem propriam in feudum, supponit esse feudalem, vt latè probat Surdus consil. 151. num. 14. & 38. lib. 2. quem sequitur Menoch. in lib. 3. præsumpt. præsumpt. 91. num. 44. cæterum quando rendens non recognoscit rem, sed tantum asserit se esse obligatum ad annuum redditum, tunc tenetur actione personali dumtaxat, vt infra dicemus. his prælibatis, vt methodicè, iuxta nostrum institutum circa reliqua procedamus de duobus est hic videndum.

Primo, quibus cautelis valeat uti feudatarius, vt formiter habeat huiusmodi recognitionem.

Secundo, an ipse feudatarius possit cogi à Domino directo ad recognoscenda bona feudalia,

Quoad primum, satis interest Domini circa has recognitiones, vt constet ante omnia rendentes esse eius vassallos, ideo pro cautela tradit Bald. in l. 1. quomodo, & quando Iudex, v3. vt interrogari faciat an sit vassallus, & si res, pro quibus tenetur ad redditum, possideat, nã si affirmauerit, poterit deindẽ cogi ad ostendendum titulum, si verò negauerit, poterit con-

M uinci,

uinci, vt dicit Hartm. Pistor. in tract. quæst. iur. quæst. 46. nu. 12. lib. 2. verum si affirmauerit se esse vassallū tantum, & esse debitorem ad annuū redditum, sed noluerit designare bona, DD. dicunt, quod debet fieri pro hoc contumax, nam tunc cum habeatur pro confesso, poterit Iudex declarare omnia bona à dicto vassallo possessa esse tali annuo redditui obnoxia, ex iuris præsumptione, de qua latè speculat. in tit. de locato, S. nunc aliqua, vers. 75. & 76. glos. in l. 2. vers. iurata fide, C. quando, & quibus 4. pars. cum alijs ad hoc plenè adductis, per Capyc. in inuestit. feud. ver. feudorū editiones, in princ. pag. 180. sic etiam poterit determinare iudex, quādo declaratio prædicta à vassallo fieret indefinitè, v3. *pro bonis*, cum indefinita oratio æquipolleat vniuersali, l. si seruitus, ff. de seruit. præd. & sic in terminis docet Capyc. vbi supra. Andr. in cap. 1. de contr. inter masculum, & fem. & in S. illud quoque, de prohibt. feud. alien. per Fedef. nam quoties constaret in genere quod aliquis haberet bona feudalia, & requisitus à domino, vt ostendat bona, pro quibus præstat annum redditum, recusauerit omnia bona ab ipso possessa præsumerentur feudalia & sic d. redditui obnoxia, secundum specul. in d. tit. de locato, S. nunc aliqua vers. 62. Mascard. de probat. concl. 79. nu. 13. Affl. in cap. 1. num. 12. de contr. inuestit. Curt. in tract. feu. in 2. par. primæ par. quæst. 6. Menoch. de præsumpt. libr. 3. Præf. 91. nu. 57. verum mitius, & vrbanius agendo poterit in his casibus Iudex pronuntiare tot bona esse submissa d. annuis redditibus, quot sufficiunt, vt auctoritate speculat. tradit Paris, de reintegr. feud. in cap. incip. anis, qui facit, pag. mihi 16. in princ. maximè quod hoc ius est exorbitans à iure communi, secundum quod nequit Iudex adiudicare creditori bonā debitoris in genere, l. 1. C. de iure dom. in petran. ad quod allegat Bald. in l. fin. C. de bona

auth. iud. possid. verum circa hanc submissionem bonus Iudex habebit respectum ad alia solita considerari in eodem genere controuersiarum, vt per tex. in l. 3. C. de edific. priuat. ponderat Andr. in d. S. illud vers. per quæ potest. Oriuntur etiam circa has declarationes, aliq̄ controuersie, & signanter si vassallus declarauerit se esse obligatum ad solutionem annui redditus, sed non pro bonis ab eo possessis: tunc enim si dominus aliud in contrarium nō deduxerit, habebit hunc rendentem obligatum in actione personali, vigore huius confessionis, quæ eiusdem efficacit̄ erit, ac si à domino esset probatum d. vassallum præstitisse d. annum redditum longissimo tempore, & ideo sicut in isto, ita in illo competeret ei actio personalis contra talem rendentem, Andr. in S. illud, vers. dic. ex probatis. & sic poterit cogere ad præstandum in futurum licet per hanc præstationem non præsumeretur vassallus si aliunde non constiterit, Bart. in l. cum de in rem verso, ff. de vlti. cap. Abb. in cap. fin. de caus. poss. & propriet. cum alijs ad hoc congestis per Franc. Marcum, quæst. 352. par. 1. Item si vassallus confiteatur soluisse annum redditum, & designet bona, sed prætendat indebitè soluisse, & proinde conuentus ad declarandum, vel continuandum à Domino: ipsum pro restitutione reconueniat; tunc Dominus debet aduersus præsentia per dictum deducere possessorium, & instare ante omnia manuteneri in possessione exigendi; & obtinebit, dummodò, deducat etiam petitorium, v3. se esse feudatarium, & legitimè inuestitum de d. feudis, cuius intuitu debentur redditus; nam cum concessio sit facti non præsumitur, benè hæc docet Andr. in constit. Regni violentias, specul. in tit. de test. S. nunc videndum à nobis, vers. agens in fin. maximè si feudum esset constitutum super rebus demanialibus Regis, & non solitis concedi, arg. l. 2. S. quædam, ff. de interd. is, l. 1. S. permittitur,

mittitur, ff. de aqua quot. & æstiva; & tunc nisi ostendatur titulus concessio- nis factę de tali feudo; certe quod non obtinebit, Affl. in constit. Regni ab officialibus, num. 3. nisi alleget, & doceat de legitima præscriptione 30. annorum; nam tunc non teneretur aliud ostendere titulum, vt per And. in d. S. illud num. 65. & 161. Affl. nu. 33. de prohib. feud. alien. per Feder. Iacob. de bellouisu, in cap. si vassallus, si de feud. defunct. controu. fuer. Afflict. in d. cap. 1. de controu. inter mascul. & fęmin. nam hoc tempus est sufficiens, etiam ad acquisitionem dominiij vtiles cōtra Dominum directum, vt tradit Abb. in cap. ad Audientiam, vbi Felyn. de præscript. Alex. consil. 101. nu. 18. lib. 1. Imol. in cap. dilectus filius, de offic. lud. ordinarij, latè Hartm. Pistor. in quęst. 46. quęst. in iurium, libr. 2. num. 14. cum seq. vers. 2. communis illa doctrina vnde infertur ex his à fortiori si iste possessor allegaret, & probaret se possidere tempore centum annorum, vel memoriam hominum excedente, nam talis possessio habetur loco tituli legitime acquisiti, hoc iure, S. ductus aque, ff. de aqua quot. & æstiva, & habet vim priuilegij concessi à Principe ex certa scientia, C. super quibusdam, S. præterea, & ibi Abb. de verb. si gnif. Bald. in cap. 1. col. 2. quę sint regalia, Dec. consil. 496. & tempus inmemorable tantum potest, quantum Imperator cum causa, And. in cap. 1. vers. in flumine publico col. 3. quę sint regalia, quem sequitur Ias. in l. quominus, col. 2. ff. de flum. Gozad. consil. 8. nu. 37. ideo dicit Angel. in dict. S. ductus aque; quod si nobilis tanto tempore vsus fuerit imperio in aliquo loco habet fundamentam intentionem, dato quod aliud priuilegium non ostendat, sequitur Dec. consil. 85. & consil. 468. & Curt. consil. 158. immò quando quis nititur possessione tanti temporis non tenetur allegare titulum, sed sufficit de ea docere, vt obtinere possit, glos. in d. cap. su-

per quibusdam. S. præterea, vers. non extat. Iason. in l. certis annis, C. de patris, & sic seruari in Camera Imperiali testatur Mynsing. centur. 1. obser. 30. & Hartm. in d. quęst. 46. nu. 23. libr. 2. vbi reprehendit Rol. à Valle, qui in consil. 89. lib. 2. sentit vassallum non ostendentem titulum posse expelli, licet possiderit multo tempore. & hæc nota quia inseruiunt ad multa in hac materia feudali.

7 **Q**uoad secundū, est aduertendum; quod sicut Baro, qui est vtiles domini feudi poterit cogere eius vassallos, & rendentes ad recognoscendas res feudales, & reddititias: ita pari ratione poterit, & ipse abstringi ad hanc recognitionē à Domino directo, vt ostendat iura, quę habet in feudo, prout latè tractat Andr. in dicto S. illud, de prohibita feudi alienat. per Federic. vbi concludit omnes Barones Regni ad hoc esse obligatos; & est verissima conclusio quam nonnullis alijs authoritatibus (Andrea tamen ea tacito) probauit Intrigl. de feud. cent. 2. quęst. 68. verum si iste feudatarius negauerit possidere rem feudalem, erit necesse, vt conuincatur de mendacio probando contrarium, Afflict. in d. S. illud, num. 31. Ias. in vsibus feud. num. 51. Dec. consil. 61. Bald. in d. l. 1. C. quomodo, & quando Iudex. qua probatione facta dictus feudatarius priuabitur re feudali in penam, & applicabitur directo Domino, Ias. vbi supra nu. 51. quem sequitur Intrigliol. loco cit. quęst. 69. num. 8. Sed dubium est, an post litis contestationem vassallus, qui feudum negauit, ad evitandam dictam poenam commissa possit se poenitere, & recognitionem facere confitendo feudum? & Bald. Iacob. de Beluis. Præpos. & alij in cap. 1. S. vassallus si feudum, si de feud. defunct. content. sit inter &c. dicūt quod sic, & esse communem opinionem fatetur Boer. in consuetud. Biturigenf. titul. des coustumes des siefs. S. 14. asserens hoc esse permis-

sum vsque ad sententiam exclusiue, sed contrarium censuit Senatus Dolanus, per text. in dicto §. vassallus, si feudum, & §. fin. de leg. Cōrad. & ex alijs allegatis per Griuell. in decis. 63. His cognitis videndum est: an Dominus directus in casu quo feudatarius persisterit negando valeat in vim probationis allegare p̄sumptionem pro se, respectu omnium bonorum existentium in aliquo Comitatu, vel tenimento, ex eo quod feudatarius demonstrauit, & confessus sit nonnulla in eo existentia esse feudalia? Doctor. concludunt quod sic, vt dicit Rosenthal. dicto cap. 10. conclus. 43. nu. 27. vers. quod si de duabus, & Thesaur. quęst. forens. quęst. 106. num. 20. lib. 3. sed ego intelligo quando essent aliqua distincta, & quę possint stare de per se, nam tūc certē quod p̄ter res cōfessatas incumberet onus probandi Domino, cum vassallus habeat p̄sumptionem pro se, v3. esse allodiales, alias si essent res parue considerationis, & quę non possint stare de per se, tunc p̄sumptio esset pro Domino, maximē quod in his terminis loquatur Thesaur. sic etiam dicendum de rebus vnitis, & incorporatis cum feudali, vt feudalia p̄sumantur in dubio si de titulo specialis emptionis, vel alterius acquisitionis non constet, vel quod ex lectura concessionis appareat, non fuisse concessa, nam tunc non operatur p̄sumptio pro Domino, Rosenthal. vbi supra num. 28. cap. vnico, §. e contrario, de inuestit. de re alien. fact. Schrad. de feud. par. 2. partic. 9. sect. 2. num. 8. Schoner. disput. feud. 11. Thes. 64. Tiraquellus, de retract. consang. §. 32. glos. 1. num. 77. Berous quęst. 96. Ioseph. Ludouic. decis. 24. nu. 17. par. 1. Hartm. Pistor. quęst. 42. num. 39. par. 2. lib. 2. cum alijs allegatis per Rosenthal. glos. 1. & hęc tanto magis p̄cedunt nam licet feudatarius possidens aliqua bona iuxta feudum, ab ipso forsitan acquisita pro maiori eius vtilitate, & cō-

moditate, & vnum esse voluit, & de eius destinatione constiterit, non per hoc sufficeret ista voluntas, & destinatio ad efficiendam rem feudalem, nisi concurrat voluntas Domini directi, actu aut verbis declarata, Schrad. de feud. par. 2. partic. 9. sect. 4. nu. 6. Paris de reintegr. feu. cap. 12. num. 9. Hartm. Pistor. quęst. 42. num. 42. lib. 2. quęst. iur. Affli. in cap. 1. §. si quis, vers. 19. nu. 5. de pac. tenenda, Henr. à Rosenthal. d. concl. 43. nu. 30. cum seq. c. 10.

10 Ex his generaliter cōcludimus, quod quoties fit declaratio, & recognitio generaliter de feudo, & rebus feudalibus, non veniunt ea, quę sunt propria feudatarij. exempla sunt multa, & signanter circa augmentum, & res vnitas cum feudo, quę non veniunt nec intelliguntur, etiā si fiat recognitio indistinctē, & generaliter, nam p̄sumitur quod illud possideat feudatarius suo nomine, vt dominus, l. filius familias, §. diuus, vers. idem Princeps, & ibi Angel. ff. de leg. 1. Alex. consil. 136. nu. 2. lib. 1. & sic in his terminis in specie tenet Schoner. de feud. Thes. 64. disputat. 11. post Cristof. de Castell. consil. 4. de quo meminit Henr. à Rosenthal. d. cap. 10. conclus. 43. num. 37. glos. n. sic etiam si fiat recognitio, & declaratio teneri castrum in feudum, non potest intelligi de territorio, & iurisdictione si est acquisita proprio iure à feudatario, iuxta nobis tradita supra, in titulo de deuolutione feud. propter delictum num. immò ex se non veniunt sub declaratione Castri, vt concludit Bald. qui disputat hanc quęstionem in cap. 1. de Capit. qui cur. vend. nisi modus loquendi, actus, vel loci consuetudo aliud interpretaretur, Iacob. de feud. ver. diſtigue vassalli, &c. quem sequitur Cappy. in inuestitur. feud. ver. feud. accessoria, vers. & an recognoscens pag. 13. & latius hęc quęstionem examinat Henr. à Rosenthal. in cap. 5. conclus. 6. per totum.

METHO.

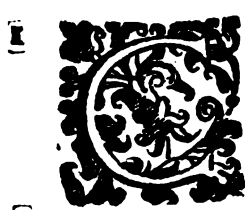
METHODI VNIVERSI IVRIS FEVDALIS IVLLI CAESARIS GALLVPPI

Pars Sexta.

IN QVA AGITVR DE CONTROVERSIIS FEVDORVM,
ac ordine procedendi in eis.

CAPITVLVM VNICVM.

SVMMARIVM.



- 1 *Controversia feudorum, qua sint, & quo ordine iudiciario sint dirimende à multis tractatur remissive.*
- 2 *Iudex in causa feudali quis sit, & de observantia in Regno.*
- 3 *Exceptio declinatoria fori non habet locum in causis feudalibus.*
- 4 *Causa feudales, qua nam dicantur explicatur cum ampliationibus, & an tales iudicanda sint in dubio? numero 5.*
- 6 *Causa super fructibus feudi, quando sit feudalis.*
- 7 *Iudicia sunt possessoria, & petitoria, & sic summaria, & ordinaria in controversiis feudalibus, & num. 8.*
- 9 *Ordo iudiciarius servatur in causis feu-*

- dalibus, prater ea, qua speciali iure disposita sunt.*
- 20 *Procurator habens generale mandatum, an sit legitima persona in causis feudalibus, vel requiratur speciale, refertur observantia S.C.*
- 11 *Causa feudales quando possint dirimi iuramento Domini, & an teneatur declarare, & qua forma si controversia versatur circa inuestituram.*
- 12 *Feudalis res quando presumatur remissive.*
- 13 *Sententia in causis feudalibus, quando praedictet agnatis proximè successuris.*
- 14 *Appellatio impedit executionem sententiae, attento iure communi, secus Constit. Regni, num. 16.*
- 15 *Fatalia currunt in causis feudalibus.*
- 17 *Iudex appellationis quis sit in causis feudalibus.*



Abolutis materijs, tã circa eredi-
tionem Feudorum, quã acquisitionem per contra-
ctus, & per suc-
cessionem, & de-
mum circa iura
directi, & vtilis
dominij, superest, vt aliqua circa ipso-
rum controuersias, quę oriri solent, &
ordinem iudicarium, quo terminandę
sunt, pro complemento nostrę Methodi
breuiter in hac sexta, & vltima parte
pertractemus; & quamuis diffusę de his
FF. Interpretes scripserint, vt est Iacob.
de Sancto Georgio in eius inuestitura,
ver. dicti vassalli pro d. rebus, Petr. Greg.
in tract. de iudicijs caus. feud. Henr.
à Rosenthal. de feud. cap. 12. conclus. 1.
cum seq. vsque ad finem, & alij; adhuc
tamen quatuor capitibus explicanda
eessui.

*Primò, quia sit Iudex competens in
causis feudilibus.*

*Secundò, qua sint controuersia, seu
causa feudales.*

Tertiò, quot sint iudicia feudalia.

*Quartiò, quo ordine procedatur in-
eis vsque ad sententiam, & exequutio-
nem ipsius.*

Quoad primum, non potest expli-
cari quis sit Iudex in causa
feudali sine distinctione, dum
scire oportet speciem controuersiarum,
nam si vertitur lis inter duos preten-
dentes se esse inuestitos de tali feudo,
tunc Iudex esset Dominus directus, & sic
noster Inuidiosissimus Rex in Regno, c. 1.
apud quem, vel quos. & licet ibi, fiat
differentia inter minores, & maiores
Valuafflores, vt coram paribus termi-
nentur, quoad hoc est correctum dictum
capitulum, & indifferenter, si differen-

tia erit de feudo quaternato Mag. Cur.
Vicarię erit Iudex competens; de alijs
vero cognoscat Iustitiarius Prouincię,
vbi sita sunt feuda, Andr. in Constitut.
Regni, si vassallus. & in quibus alijs ca-
sibus sint eligendi pares, & coram ipsis
terminandę causę, latę Doctor. in tit.
de contr. feud. apud pares ter. sed de
his, & alijs ad hanc materiam, & quan-
do Bãro sit Iudex in causa propria cum
vassallis, latę post Curium in tractat.
de feud. parte vltima, tractat Henric. à
Rosenthal. tit. de Iudicijs, siue contro-
uers. feudalibus; cap. 12. vol. 2. & Petrus
de Greg. in tract. de iudicijs caus. feud.
quest. 7. cum seq. quorum dicta non
subtile, sed laboriosum esset hic repe-
tere. Illud non est omittendum in praxi
quod causę feudales agitantur in Sacr.
Reg. Consil. & quando agitur de inte-
resse Regij Fisci in Reg. Cam. vigore
Reg. pragmat. 13. de offic. Procurat. Cę-
saris. & attenta dispositione cap. cęte-
rum, & cap. verum, de iudicijs, denega-
tur remissio causę personę cuiusuis con-
ditionis, & fori, nisi agatur de mero pos-
sessorio, vt explicat Paris de reintegr.
feud. in capit. incip. an citatus num. 6.
& 7. vbi hoc extendit procedere in cau-
sa priuationis feudi ob rebellionem, vel
aliud delictum, & dixi aliqua in praxi
S. R. C. tit. de exceptione declinat. fori
par. 2. & quod non admittatur proroga-
tio iurisdictionis coram alio domino,
firmat Gramat. decis. 103. nu. 133. sed
hęc intellige, quando non dubitatur
rem esse feudalem, quia si esset circa
hoc controuersia, Iudex ordinarius lo-
ci erit competens, vt probat Myling.
obseruat. 75. centur. 5.

4 **Q**uoad secundũ omnes causę, quę
aliquo modo tangunt feudum
circa executionem, conseruationem,
aut priuationem, regulariter dicuntur
feudales, iuxta doctrinam Bal. in cap. 1.
S. in-

Pars 6. c. vnic. In qua agitur de controuersijs & c. 139

S. inter pares, ante num. 3. vers. & est ratio, de l. Corrad. nam istæ terminantur secundum ll. feudorum, & proinde rectè dicuntur feudales, idem Bald. in cap. 1. nu. 3. in fine, de inuestit. in marit. facta, & in cap. 1. S. si qua controuersia, num. 2. de pace constantiæ, Petr. Greg. in tract. de paragio, quæst. 37. Milanens. in decis. Sicil. 6. num. 18. & 19. Mar. Muta in decis. Sicil. 70. num. 4. & ista regula ampliatur, tam si ageretur de dominio, quàm possessione, siue quouis alio iure super feudo, Dec. in dicto cap. ceterum num. 15. de iudic. Petr. de Gregor. in dicto tractat. de iudicijs, quæst. 5. & 7. Muta dicta decis. 70. numero 16. item tam in actione reali, quàm personali, Hostiens. Ancharan. & alij in d. cap. ceterum. item tam agendo, quàm excipiendo, Milanens. vt supra num. 21. & 27. & ex his mul-
 5 re eliciuntur decisiones ad quæsitâ Doctor. vt congerit Milanens. & Muta, & latè Petr. de Gregor. in dicto tractat.
 6 In dubio tamen, an causa sit, vel ne feudalis, semper debere pronunciari esse feudalem concludit Petr. Gregor. vbi supra quæst. 5. Octavius Gloritus Tropiæ. in repet. cap. super literis num. 37. de rescript. Illud tamen non est sub silentio prætermittendum, nimirum, quod licèt causa super fructibus feudi non dicatur feudalis, quia non sunt pars feudi, vt auctoritate Camerar. in cap. imperialem, de prohib. feudi alien. per Federic. post Bald. in cap. 1. num. 8. de success. feudi, deducit Mastrill. in addit. ad Petr. Gregor. quæst. 8. versic. infer. dicto tractat. de iudicijs, & c. hoc tamen intelligitur quando esset super fructibus separatis, vel de proximo separandis, secus de aliquo iure super perceptione fructuum feudi, vel percipiendi pascua in territorio feudali, tunc enim est indubitabile, quod causa sit feudalis, vt probat

Afflict. in constit. Reg. Præses Prouinciæ, num. 7. sequitur Milanens. vbi supra num. 6.

7 **Q**uoad tertium in causis feudali-
 bus, sicut in allodialibus, iudicia dupliciter considerantur, vel possessoria, vel petitoria, & prius de possessoribus erit agendum, vt benè probat Henric. à Rosenthal. d. cap. 12. conclus. 11. num. 5. immò etiam summarijssima agitantur in spolijs per text. in cap. reintegrandæ, sed non contra Principem spoliantem cum consilio Procerum, nam tunc cap. conquerente, de restitut. spoliat. cum simil. non haberet locum, vt dicit Bald. in S. præterea, quid sit inuestitura; & extenditur ista positio, quamuis feudum reperiatur in posse tertij habentis causam à dicto Principe, Afflict. in cap. 1. sub num. 12. versic. & propterea, apud quem, vel quos & c. & hæc procederent propter dictum consilium Procerum, cum pro eo multa præsumantur, & sic pro gestis cum eo à Principe, quæ non possunt reuelari subditis, vt benè differit Andreas in cap. 1. sub num. 6. hic finitur lex. vnde inferitur, quod sit speciale hoc in Principe, & proinde non esse concessum eius Fisco, & Procuratori, quæ est persona distincta, & quod vni conceditur non extenditur ad alium, Andreas in cap. 1. quo tempore miles, num. 5. versic. quia ne dum Procuratoris; & in cap. 1. ver. in quibusdam, sub num. 10. de consuetud. recti feudi. reliqua de possessorijs feudorum vide per Henric. de Rosenthal. in dicto cap. 12. conclus. 12. & sequent. vbi latissimè de actionibus, quæ pro illis competunt.

8 Rursus, iudicia, aut ordinaria, aut summaria sunt, & si fiat electio de vno genere non datur variatio, vt est text. in l. in causæ, ff. de minoribus, nisi adit

in

in libello protestatio, quæ conseruat ius variandi, vt argum. text. in l. si quidem, ff. de exceptio. & l. emptor Cod. de præscript. longi temp. probat Andr. in cap. 1. sub num. 9. de controu. inter Domin. & fidel.

9 **Q**uoad quartum respectu ordinis iudiciarij, licet causæ feudales arduæ dicantur ob hominum dignitatem, Andr. in S. in generali, si de feud. def. milit. seruatur tamen in eis ordo, sicut in causis allodialibus, excepto si aliquid expressè mutatum, & specialiter dispositum reperiatur, Io. Raynal. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. quem sequitur Liparul. ad Andr. in cap. 1. de contr. feud. apud patr. ter. num. 4. vers. libellus, Iacob. de Sanct. Georgio, versic. dicti vassalli, num. 25. Io. Ferrar. in v. sibus feudor. lib. 5. c. 2. hac de re proceditur ordinariè oblato libello, lite contestata, ac alijs ad compilationem proressus obseruatis, Petr. Gregor. in dicto tract. de iudic. caus. feud. quæst. 9. & ideo omnes exceptiones, quæ possunt opponi in iudicio ordinario de iure communi, poterit opponi in causa feudali, vt est recusatio Iudicis, & simil. Capyc. decis. 186. num. 4. & de his dicam latius in praxi Sacr. Consil. secunda editione de proximo, Deo dante, imprimenda.

10 Sed videamus breuiter aliqua, quæ de speciali iure requiruntur in iudicijs feudalibus, vel dubitationem recipiunt, vt non sine scrupulo apud FF. interpretes transeant, & primo respectu personæ legitimæ, quæ stare debet in iudicio, nam non est dubium quod si cum minore lis agitur erit dandus curator, & in Regno Balius, vt diximus sup. par. 3. huius Methodi, & de curatore in his terminis latè Henric. à Rosenthal. dict. cap. 12. conclus. 10. sed an procurator ge-

neralis sit legitima persona? Afflict. in S. in generali, post num. 9. versic. & ego vidi, si de feud. defunct. milit. dicit quod sic, & testatur vidisse iudicatū in S. C. est vera opinio Afflicti in feudis hæreditarijs, in quorum controuersijs rectè proceditur cum Procuratore generali, vt benè declarat Frecc. de subfeud. lib. 3. quæst. 15. & sic fuit decisum in Sacr. Consil. iunctis Aulis in causa Dianæ Carrasæ, referente Domino Lanario Anno 1579. Actuar. Roppulus, & in causa Illustr. Ascanij Columnæ, refert Anna in repetit. cap. 1. de vassall. decrep. etat. nu. 42. & ampliatur hæc, etiam quod procedatur cum Procuratore, cum quo lis esset contestata, mortuo defuncto, iuxta decisionem Capyc. 186.

11 Secundò probationes pro derimendis causis feudalibus requiruntur, & quæ præcipuè attenduntur sunt circa tenorem inuestituræ, latè Mysing. centur. 5. obseruat. 76. verum probatione non indigent quando alicuius sint speciei, quæ secundum II. feudorum Sacramento dirimi possint, vt in multis iuribus decisum est, quod quidem Andreas intelligit, concurrente aliqua præsumptione, vel saltim semiplena probatione pro illo, qui petit iuramentum deferri, vt latè explicat ipse in S. Sacramentum, de consuetud. recti feudi. Item dirimuntur controuersie feudorum versantes circa inuestituram verbalem, quando duo cõtenderent habere illā de eodē feudo, per declarationē Domini, qui poterit cogi ad declarandū, quæ inuestiuit affirmatiuè, vel negatiuè; non autem per verbum credo, vel non credo, vt benè per Andream in dicto cap. 1. ver. & iurabit, de consuetud. recti feudi. verum in huiusmodi declaratione nonnullæ oriuntur difficultates, nam si Dominus declarasset se inuestisse talem, sed sine sollemp-

nita-

Pars 6.c.vnic. In qua agitur de controuersijs &c: 141

- nitatibus, puta, sine partibus Curie, tunc ei credendum erit, & incumbet onus probandi asserenti contrarium; veruntamen si primo declarasset simpliciter, & deindè aliquo temporis spatio dicat non interfuisse pares, non attendetur ista noua declaratio, sed stabitur primè, vt benè probat Andr. in cap. 1. qui testes sint necess. & qualiter succurratur alicui si Dominus erit in dicta declaratione mendax, Andr. explicat in dicto cap. 1. S. Sacramentum, & propriè in addit. de consuet. recti feudi. verum id, quod dicimus de paribus intellige hodie de testibus, cum non dentur pares, Petr. Gregor. dicto titulo de Iudic. dicta quæst. 23. num. 2.
- 12 & ibi plenè de hac materia, sed huc pertinet scire, quando si dubitatur rem esse feudalem qualiter probetur, & Doctor. circa hoc latissimè scripserunt, & præsertim Rosenthal. in dicto cap. 12. conclus. 14. & 15. vbi asserit nonnullos casus, in quibus operatur præsumptio, & addo Menoch. de præsumpt. 89. & 91. lib. 3. & ibi latè, quando intrafines feudi dicatur feudalis, & nouissimè Reg. Rouit. in rubr. de feud. num. 3. cum seq. sed an sufficiat confessio eiusdem possessoris in aliqua scriptura, puta supplicatione, vt vigore illius intelligitur, plenè probatum rem esse feudalem? Afflict. in cap. 1. num. 79. ex quibus causis feud. amitt. tenet, quod sic, sequitur Mascard. de probatio. conclus. 768. num. 11. volum. 2. & conclus. 79. num. 3. Vult. de feud. cap. 3. num. 13. lib. 2. Intrigliol. in centur. feud. quæstion. 43. num. 101. cum alijs allegatis per Rosenthal. dicto cap. 12. conclus. 14. glos. 2. Sed ista confessio probaret qualitatem feudi in beneficium Domini tantum, & non aliorum, vt per Reg. Rouit. in dicta rubric. de feud. num. 6. Camill. de Medic. consil. 75. num. 3. & 4.
- 13 Tertiò deuenitur ad sententiam, & tunc quæri potest à præiudicet agnatis proximè successuris? & Andr. in cap. 1. S. si vassallus de suo feudo col. 2. vers. sed nam quid, si de feud. fuer. controu. decidit quod sic, si lis est super feudo hæreditario, secus ex pacto, & prouidentia, sequitur Anna singul. 474. sed de intellectu And. in d. S. si vassallus de feudo, vide Reg. de Ponte in consil. 90. nu. 4. vbi de his, & quando lata cum legitimo cōtradiçtore noceat successoribus in maioratu, post Molin. de primogenit. cap. 8.
- 14 Quartò, est videndum de remedijs impediçtib. exequutionem d. sententia, & imprimis se offert explicandum remedium appellationis, quod regulariter admittitur, nisi qualitas causæ aliter exposcat, iuxta tradita per Petr. Greg. in d. tract. de Iudic. quæst. 45. & tempus appellationis interponendæ, & prosequendæ in huiusmodi causis feudalibus idem est, ac de iure communi, cū de illis nil speciale constitutum sit, Capyc. in inuestitut. verbo feudorum appellationes versic. item sciendum, &c. pag. 73. Mozz. de nat. feud. nu. 127. vers. amplia, vt ordo iudiciarius. Vultorius testatur de communi, & de obseruantia in Camera Imperiali, de feud. lib. 2. cap. 3. num. 5. Schoner. disputat. feud. 3. thes. 125. & sequent. libr. 2. Mysinger. obseruat. 5. num. 5. centur. 5. hinc infertur, q̄ fatalia currunt, sicut in causibus ciuilibus, secundum allegatz per Aluar. in cap. 1. S. sancimus, quo tempore miles, & ibi ceteri FF. sequitur Iacob. de Sancto Georgio vbi supra 13. col. vers. nunc descendo; & Curtius de feud. in d. 7. par. quæst. 13. & de his, & quid de iure Regni statutum sit, videndus est Petr. Greg. in d. tractat. de iudic. caus. feud. quæst. 42. & Reg. de Ponte consil. 78. vol. 1. de quo meminit Mastrill. in addit. ad Greg. sed latè de his

per

per Rosenthal. dict. cap. 12. conclus. ultim. in glos. sub num. 14. M. & sequent. & ibi explicat Iudex appellationis quis sit, distinguens feuda à subfeudis, cui addo Petr. Gregor. vbi supra quæst. 46. & in quæst. seq. vide diffusè de alijs remedijs impediens executionem sententię, & signanter restitutionis in integrum, & nullitatis,

de quibus dicam (Deo fauente) in praxi S.R.C. secunda editionem, & proinde breuiter, & remissiuè sufficiat hæc dumtaxat pro nunc tetigisse, & sic finem sex partibus nostræ Methodi finem imposuisse cum laude, & gloria Sanctissimę, ac Indiuiduę Trinitatis, ac Beatissimę semper Virginis Marię.

F I N I S.



FIN

I N D E X

R E R V M, V E R B O R V M,

Et materiaram omnium notabilium, quæ in 4. 5.
& 6. Parte huius secundi Tomi Methodi
Vniuers. Iur. Feud. continentur.



A



Actio personalis competit Domino pro exactiōe releuij, sed non obseruant Fycales in Regno, & proinde agunt contra tertios possessores, & refertur obseruatiā, par. 4.

cap. 4. num. 13. fol. 42.

Actio quæ nam detur, ut possint meliorationes, & augmenta repeti post quam feudum est peruentum in posse Domini directi, par. 4. cap. 7. num. 19. & 20. fol. 87.

Actio, vel retentio, competit pro meliorationibus factis in feudo, quando deuoluitur ad Dominum directum, & quid si proferratur sententia cum illa conditione, ut solutis prius meliorationibus, num. 17. & 18. fol. eod.

Adboa est subrogata in Regno loco seruitij militaris, par. 4. cap. 2. num. 17. fol. 20.

Adboa unde dicta, & originem sumpsit, par. 4. cap. 2. num. 19. fol. eod.

Adboa eodem lure censetur, ac seruitium militare, & si non debetur seruitium neque ipsa Adboa par. 4. cap. 2. num. 20. fol. 21.

Adboa materia à multis tractatur remissiuè, par. 4. cap. 2. nu. 23. fol. eod.

Adboa debet solui à feudatario etiam clerico num. 24. fol. 21.

Adboa debet solui à primogenito succedente in feudo absque diminutione vite militia num. 25. & 48. fol. 22.

Adboa potest solui à quocunque nomine feudatarij, nu. 26. ibidem.

Adboa à feudatario tenente feudum, cum pacto de retro uendendo, an solui debeat, num. 27. ibidem.

Adboa debet solui à feudatario licet feudum detineat de ordine Iudicis sequestratum ad instantiam creditorum, & quid, si non habeat aliundè: num. 28. & 29. ibidem.

Adboa debet solui à feudatario, etiam habito respectu ad annuos Introitus venditos super feudo, num. 30. ibidem fol. 22.

Adboa potest exigi actione hypothecaria, etiam pro præterito contra tertium possessorem, nu. 31. cap. 2. par. 4.

Adboa debet solui à muliere possidente feudum pro dotario, num. 32. fol. eod.

Adboa debet solui à conductore reddituum feudi, modo conductio sit facta pro tempore decem annorum ad minus, num. 33. fol. eod.

Adhoam tenetur soluere recipiens annuos introitus in locum feudi, num. 34. fol. eod.

Adboa debet solui domino immediato, & in quo loco, si habeat plura feuda, num. 35. ibidem.

Adboa.

I N D E X.

- Ad hoc si non solvatur, in quam pœnam incurrat feudatarius, & quid, si diminutè solvantur, num. 37 fol. 23.*
- Ad hoc a taxatio qualiter fiat in Regno, referatur observantia, nu. 38 fol. eod.*
- Ad hoc a taxatio semel facta, an iterum possit fieri prætextu, quod redditus feudi sint aucti, & quando hoc procedat, num. 39. & 41. fol. eod.*
- Ad hoc quando debeat augeri, vel diminui, habito respectu ad augmentum, & detrimentum feudi, num. 42. & 43. cap. 2. par. 4. fol. 24.*
- Ad hoc a diminutio, ex causa detrimenti, qualiter fiat in praxi, num. 44. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Ad hoc non debetur de feudo, pro qua solvitur annua pensio, nu. 45. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Ad hoc non debetur pro feudo, in quo est expressè determinatum servitium in primordiali inuestitura, nu. 46. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Ad hoc non debetur de pecunia peruenta ex venditione feudi, num. 47. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Ad hoc non debetur de portione super feudo debita ex causa vite militie, vel paraggi, num. 48. cap. 2. par. 4. fol. 25.*
- Ad hoc non debetur, quando fit Domino Regi donativum, sed an possit agi contra Barones non contribuentes, & cui competat actio, num. 49. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Ad hoc an debeatur, quando bellum est extra Renum, num. 51. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Ad hoc an debeatur quando servitium est prescriptum, num. 52. cap. 2. par. 4. fol. eodem.*
- Ad hoc remissio facta à Rege in beneficium Baronis, an extendatur ad eius subfeudatarios, num. 53. cap. 2. par. 4. fol. eod.*
- Adiutorium dicitur ad hoc amentum, et unum pro alio accipitur, & quando sic proprie dicatur, par. 4. cap. 3. nu. 1. fol. 27.*
- Adiutorium debetur in Regno Neapoli Domino Regi à feudatarijs, ibidem num. 2. fol. eod.*
- Adiutorium debetur etiam feudatarijs ab eorum hominibus, & vassallis, nu. 3. ibid. fol. eod.*
- Adiutorium debetur domino feudatario in casibus permissis, etiam si dives sit, & aliundè habeat, unde possit se subuenire, & de ratione num. 5. & 6. cap. 3. par. 4.*
- Adiutorium debetur Domino feudatario tempore quo accidit casus, licet deinde desinat esse talis, modò tempore exactio- nis sit verè dominus, num. 8. & 9. fol. 29.*
- Adiutorium debetur Domino directo, etiam si sit clericus nu. 10. fol. eod.*
- Adiutorium, quod exigit Prelatus, uti Prelatus dicitur charitativum subsidium, sic etiam quando exigit uti feudatarius; sed differunt in effectu, nu. 11. ibid. fol. eod.*
- Adiutorium cui debetur, quando plures sunt Domini feudatarij, & quando ipsi vel vassallis competat electio, num. 12. ibid.*
- Adiutorium an debeatur Domino feudatario, si pendeat lis cum vassallis circa aemanium, num. 13. fol. 30.*
- Adiutorium debitum à vassallo, an possit exigi recta via contra vassallos vassalli, nu. 27. ibid. fol. 32.*
- Adiutorium in quibus casibus debeatur in Regno vigore constitut. Reg. Quamplurimum; & quid de iure communi, & de materia remissivè, num. 28. ibidem fol. eodem.*
- Adiutorium non potest exigi à feudatarijs ultra casus determinatos in constit. Reg. Quamplurimum, alias puniretur, nu. 29. ibid. fol. eod.*
- Adiutorium, an debeatur pro excarcerando Domino carcerato pro debito civili, num. 30. fol. eod.*
- Adiutorium, an debeatur pro faciendo fratre milite, quid pro doctorando, vel pro faciendo milite Hiesolymitano num. 31. & 32. fol. 33.*
- Adiutorium debetur pro emenda Terra, & quid veniat sub eius appellatione, & quid*

I N D E X.

- quid si ante registrationem, assensus fuerit reuendita, num. 33. & 34. ibidem fol. eod.
- Adiutorium debetur pro maritanda filia, & quid si esset spuria, quid pro sorore, nu. 35. 36. quid pro amica num. 37. quid pro nepie, nu. 38 fol. 34.
- Adiutorium, an aequè debeatur pro maritanda sicut pro monacanda filia, nu. 39. fol. eod.
- Adiutorium debetur pro maritagio si matrimonium effectiue contrahatur non autem per sponsalia, num. 40. fol. eod.
- Adiutorium debitum pro monacatu an exigatur in ingressu monasterij, vel requiratur professio, nu. 41. fol. eod.
- Adiutorium pro maritagio, an debeatur si à defuncto feudatario sit legata dos, vel aliunde ab extraneo habeatur, num. 42. fol. eod.
- Adiutorium debetur in subsidium quando tale esset onus dotandi feudatarij, & refertur decisio nu. 43. & 44. fol. 35.
- Adiutorium quando debeat prestari à feudatarijs Regi ex causa Belli, etiam quod Bellum sit extra Regnum nu. 46 fol. eod.
- Adiutorium debetur à vassallis domino feudatario, quamuis dicto feudatario à Rege sit ei remissum, & de ratione, nu. 47. & 48. fol. eod.
- Adiutoria, quae hodie prestantur Regi dicuntur donatiua, & proinde sunt necessaria num. 49 fol. eod.
- Adiutoria, & donatiua, quando non debeantur ex feudo franco, vel ex immunitate concessa, nu. 50. fol. 36.
- Adiutorium quos vicibus debeatur in casibus expressis in dicta const. Regni. Quamplurimum, num. 51. fol. eod.
- Adiutorium vnum debetur quamuis plures terrae emanent à Feudatario Domino, & quid si una sit emptà à defuncto, & alia ab herede, nu. 52. & 53. quid si successor in feudo esset filius, referuntur decisiones num. 54. & 55. fol. 37.
- Adiutorium non debetur filio reementi feudum vigore Iuris luendi sibi à patre cessi, nu. 56. cap. 3 fol. eod.
- Adiutorium in Regno qualiter taxetur, & quid in casu dotis, & seruitij num. 57. & 58. fol. eod.
- Alluionis augmentum in feudis cui cedat Domino directo, vel vili, par. 5. cap. 6. num. 4. fol. 129.
- Alueus quid sit, par. 5. cap. 4. nu. 2. fol. 113.
- Animalia capta propena diffida, si dubitatur quanta sit, prestata cautione de soluendo damnū, ne macerentur in stabulo sunt restituenda Domino, & sic seruatur, par. 3. cap. 3. nu. 31. fol. 111.
- Annus, & dies quotuplex sit, par. 4. cap. 4. num. 54.
- Annus concessus ad petendam renouatione inuestitura à quo die computetur ibid. num. 55.
- Annus à qua die cōputetur circa collectionem, & taxationem fructuum, ibidem num. 85.
- Aquarum usus, an sit communis tam si maritima, quam dulces sint, par. 5. cap. 4. num. 1. fol. 113.
- Aqua omnes sunt nostri Inuictiss. Regis sed ex communi forma priuilegiorum in feudatarium transeunt, ibid. nu. 4.
- Aquas peruertere in prauidiciū vicinorum quando licitum sit Baronis, latè discutitur, ibid. num. 21. & 23. & quid si ad ista consuetudo, vel praescriptio contra Baronem, num. 22 fol. 115. & 116.
- Assicuratio vassallorum, seu ut dicitur, intratura feudi concessa feudatario successor in feudo per litteras Regias, efficit, ut feudatarius acquirat dominium super re feudali, par. 4. cap. 4. nu. 33 fol. 47.
- Assicuratio vassallorum in beneficium emittis feudum infra quod tempus sit obtinenda in Regno, par. 4. cap. 4. nu. 58 fol. 48.
- Assicuratio vassallorum concessa per Regiam Cameram constituit in mora feudatarium circa solutionem releuij, adeo quod ratione contemptus, & negligentiae possit procedi ad sequestrum feudi, num. 65. ibid fol. eod.
- Augmentum feudi regulariter est feudatarij absq; noua inuestitura, par. 5. cap. 6. num. 1. fol. 129.

N

Bal.

I N D E X.

B

- B** *Allius quis dicatur, & quam iurisdictionem habeat, & de quibus causis cognoscere valeat, num. 16. cap. 1. par. 5.*
- Balliuorum potestas metitur ex usu, & consuetudine locorum num. 17. cap. 1. par. 5. fol. 98.*
- Balliui tenentur stare Syndicatus, sicuti alij officiales, & ab eorum decretis ad quem appellatur, nu. 18. ibid.*
- Banna sunt diuersi generis, & vterunque sunt inducunt possessionem iurisdictionis feudalis etiam quod non appareat esse eis patitum, par. 5. cap. 1. num. 3. fol. 94.*
- Baro an iuste exigat aliquid ab eius Vniuersitate, ut eligat ipsam in Cameram reservatam, par. 4. Pralud. num. 15. fol. 2.*
- Barones hodie in Regno sunt ligij respectu Regis, par. 4. cap. 1. num. 65. fol. 15.*
- Baro tenetur soluere adboam Domino Regi pro subfeudo, & subfeudatarius eidem Baroni, par. 4. cap. 2. nu. 36. fol. 23.*
- Barones, qui non interueniunt in donatio, quod fit Regi, adhuc videntur consentire, ibid. fol. 25.*
- Baro succedens in feudo soluit releuium Domino, etiam habito respectu ad subfeuda, & de ratione, par. 4. cap. 4. num. 20. fol. 46.*
- Baro in vassallis habet omnia iura, que consuetudo dicitur, & obligationes vassallorum, an presumantur suspecta, & per metum exorta, par. 5. cap. 1. num. 12. fol. 97.*
- Baro habens merum Imperium poterit edere banna pœnalia, & an possint esse contra ius commune, & quam pœnam continere, ibid. fol. 95.*
- Baro potest prohibere vassallos, ne se submittant aliorum iurisdictioni, & quid operetur talis prohibitio, num. 4. ibid. fol. 95.*
- Baro potest prohibere vassallos, ne extra eius territorium habitent, & quando talis prohibitio teneat referuntur plures casus nu. 6. ibid. fol. 96.*
- Baro poterit prohibere vassallos, ne vadant extra eius territorium ad faciendam mercantiam, & an sic exteros, ne emant bona facta in eius territorio feudali nu. 7. fol. eod.*
- Baro quando possit eligere pro Erario vnum ex eius vassallis, & quid si idem sit electus pro Electo Vniuersitatis, an preferatur Baro in electionem, num. 11. fol. eod.*
- Baro tenetur constituere Capitaneum in eius Terra pro iustitia administranda eius vassallis, & quis sit quando ageretur de eius interesse, num. 19. ibid. fol. 99.*
- Baro debet eligere Capitaneum secundum constitutiones Regni, & quis per illas prohibeatur, nu. 20. fol. eod.*
- Baro habens plures terras, ubi tenetur constituere Curiam, & eligere Iudicem secundum causarum, num. 21. fol. eodem.*
- Baro quando valeat extrahere vassallos carceratos à propria patria, num. 22. fol. 100.*
- Baro quænam victualia tenetur vendere vassallis, necessitate urgente, & an tunc possit, etiam Ecclesiastica persona cogi ad vendendum, num. 25. ibid. fol. eod.*
- Barones in Regno ex antiqua consuetudine habent montes, & nemora in eorum territorijs feudalibus, par. 5. cap. 2. num. 1. fol. 107.*
- Baro de iure habet ius prohibendi venationem, & aucupationem in eius parco, vel alio loco clauso, nu. 12. ibid. fol. 109.*
- Baro quando habeat ius prohibendi venationem, vel aucupationem ex prescriptione, num. 13. fol. eod.*
- Baro quando habeat ius prohibendi venationem ex pactione inita cum vassallis num. 14. fol. 104.*
- Baro habens ius prohibendi venationem ex conuentione inita cum vassallis, an licet pendente, sit in eo manutenendus? nu. 15. ibid. fol. eod.*
- Baro habens ius pascendi in herbagijs Vniuersitatis, quomodo debeat illo vti, par. 5. cap. 3. num. 9. & 10. fol. 108.*
- Baro quando possit fidare exteros in herbagijs Vniuersitatis, num. 10. fol. eod.*
- Baro habens propria herbagia quando propter augmentum eius animalium valeat prohibi-*

I N D E X.

- prohibere ciuibus ius pascendi, & è conuerso, & qualiter sit hoc obseruandum, ut absit dolus, num. 13. 16. & 18. ibid. fol. 109.*
- Baro potest emanare Banna penalia, ne quis ingrediatur eius territoria, vel aliorum ad sumenda Pascua, nu. 22. fol. 110.*
- Baro nequit exigere pœnam contentam in Banno pro damnis illatis in territorijs particularium, nisi ip. & instantibus, & referuntur plures decisiones Sacri Regij Consilij, num. 24. ibid. fol. eod.*
- Baro an habeat ius imponendi collectas vigore concessionis meri, & mixti imperij par. 5. cap. 6. num. 4. fol. 118.*
- Baro an possit emanare bannum, quod uasfalli non vadant ad alium, quam eius molendinum molendi causa, par. 5. cap. 4. num. 14. fol. 115.*
- Baro habens quasi possessionem imponendi collectas, debet in eo manuteneri, pendente lite circa cõtradictionem subditorum, par. 5. cap. 5. nu. 12. fol. 122.*
- Baro an possit construere molendinum in alueo à flumine derelicto per impetum, par. 5. cap. 6. num. 7. fol. 130.*
- Bellum iustum quando presumatur, par. 4. cap. 3. nu. 54. fol.*
- Bona delinquentis publicata cedunt Baronis, habenti ius confiscandi, dummodo sita sint in eius territorio, quid si ageretur de delicto cõmisso in personam Regis? par. 4. cap. 6. num. 15. & 16. fol. 75.*
- Bona vigore restitutionis recuperata an retineant primæuam naturam, & quid si apponatur clausula, quatenus de nouo concedimus, nu. 24. ibid.*
- Bona esse feudalia est recognitio generalis, qua non includit bona propria feudatarij recognoscentis, par. 5. cap. ult. nu. 10. fol. 133.*
- C**
- C**astro concesso venit iurisdictio, par. 4. cap. 3. num. 20. fol. 31.
- Castrum feudale destructum si readificetur, etiam in diuerso loco, à retineat priora iura, par. 5. in pralud. num. 16. fol. 92.*
- Casiro recognito uti feudali, non venit in tali recognitione iurisdictio, acquisita proprio iure à feudatario, par. 5. cap. ult. num. 11. fol. 133.*
- Causa ex quibus propter delicta, & culpas feudatarius feudo priuatur in quot titulis, & à quibus tractetur, remissiuè, p. 4. cap. 5. num. 3. & 4. fol. 54.*
- Causæ feudales, quæ dicantur, & an tales sint iudicanda in dubio, par. 6. cap. unico, fol. 138.*
- Causa super fructibus feudi an sit feudalis, ibidem num. 6.*
- Causæ feudales, quando possint dirimi iuramento Domini, & an teneatur declarare, & qua forma si controuersia uersatur circa inuestituram, ibid. num. 11.*
- Collectæ hodie dicuntur munera ordinarij, & idem important, ac inditiones, & quando imponi possint à Principe, 4. 5. cap. 5. num. 1. & 3. fol. 120.*
- Collectarum impostio est antiquissima in Regno, idest tempore Imperatoris Federici introducta, ibidem num. 2. fol. eod.*
- Collectas imponere an valeat Vniuersitas ex causa, ibidem num. 5.*
- Collectæ exiguntur ab omnibus de uniuersitate, licet aliqui tempore impostionis contradixerint, & ex aliqua causa protestati sint nolle stare impositioni, ibid. nu. 7. fol. 121.*
- Collectas indicere, quando possit Vniuersitas, & qua requiratur necessitas, & qua forma, ibidem num. 8. & 9. fol. 122.*
- Collectæ quando licite imponantur ex ll. dispositione, ibidem num. 11.*
- Collectarum solutio pro præterito, quoniam tempore prescribatur, ibidem num. 26. fol. 124.*
- Collectas soluens post ius immunitatis prescriptum, an sibi præiudicet, ibid. nu. 28. fol. 126.*
- Collectæ sunt soluenda ab omnibus, quando sunt indictæ ex causa belli, non obstante quauis conuentione, ibidem num. 33. 34. & 35. fol. 126.*
- Collectæ materialiter imponuntur rebus formaliter*

I N D E X.

maliter verò personis, *ibid.* nu. 44. fol. 128
Collecta est impositio, quæ fit personis, habito respectu ad bona per as, & libram, num. 45. ibidem.
Compositiones quando fieri possunt à Barone pro delictis subditorum, par. 4. cap. 6. num. 37. fol. 81.
Conatus ad delictum non punitur, quando constat de pœnitentia tempore habili, & explicatur exemplis, par. 4. cap. 5. nu. 13. & 15. fol. 57.
Confessio à rendentibus facta, v3. se esse debitores feudatario, an sufficiat pro probanda re uti feudali, par. 5. cap. ult. num. 7. fol. 133.
Confiscationis, seu publicationis materia à multis tractatur, remissivè, par. 4. cap. 6. num. 1. fol. 71.
Confiscationis pœna quæ nam sit, & quando irrogetur, & quid contra Neapolitanos, actentis eorum priuilegijs, ibidem, num. 2.
Confiscatio ad quæ bona extendatur, ibid. num. 5.
Confiscandius residet penes Regem, & qualiter illud habebat Magn. Cur. Vic. & Barones Regni, & an includatur sub concessione meri, & mixti Imperij, refertur decisio Sac. Reg. Consil. num. 14. ibidem, fol. 74.
Confiscationis pœna, an irrogetur mediante sententia, vel ipso iure, & quando notorium dicatur factum, ibid. nu. 17. fol. 76.
Consuetudo est in Italia indicendi collectas, sed an extendatur ad externos, par. 5. cap. 5. fol. 109.
Consuetudo indicendi collectas quanto tempore inducatur, num. 15. ibid.
Controversie feudorum quæ sint, & quo ordine iudicario sint dirimende à multis tractatur, remissivè, par. 6. cap. unico, num. 1. fol. 135.
Conuentio inita cum Vniuersitate, ut quis sit immunis à collectis, est valida concurrentibus requisitis, quæ enuntiantur, num. 29. & 32. ibid. fol. 112.
Creditor Vniuersitatis ex causa mutui, an possit pacisci, quod sit immunis à collectis

quousque sibi soluatur mutuum, par. 5. cap. 5. num. 30. fol. 123.
Crimen læsæ Maiestatis, & rebellionis, est delictum, quo directè offenditur persona Regis, quid in receptante talem delinquentem, an etiam dicatur directè delinquere? par. 4. cap. 5. num. 6. & 7. fol.
Culpa intelligitur remissa à Domino offenso, si morte præuentus non quærelauit, sic è conuerso in beneficium heredum, mortuo delinquente, par. 4. cap. 3. num. 28. fol.
Culpa intelligitur tacitè remissa, si post incursum caducitatem Dominus Canonem petat, quid si nominauerit feudatarium fidelem, num. 29. & 30. ibid. fol. eod.
Culpa expressè remittitur transactione num. 31. ibid.

D

D *Annus de iure Regni in pascuis qualiter consideretur, & debeatur, par. 5. cap. 3. num. 27. fol. 111.*
Damnum qualiter probetur, & an stetur dicto patienti illud, vel requirantur plures testes, ibidem num. 30.
Debitum contractum super feudo ex causa emptionis ipsius, feudo deuoluto, debet solui, etiam quod non sit obtentus assensus, & ampliatur, etiam si aperiatur agnatis, par. 4. cap. 5. num. 57. fol. 64.
Delictum quando dicatur committi contra personam Domini, par. 4. cap. 5. num. 5. fol. 55.
Delictum factum ommittendo, an sit causa amissionis feudi sicut committendo, num. 11. ibid. fol. 56.
Delicta quæ ex omissione proueniunt mitiori pœna sunt multanda, ut ratione, & exemplo probatur, ibid. num. 12.
Delictum feudatarij potest remitti, tam expressè, quàm tacitè, nu. 22. ibid. fol. 58.
Delictum vnius quando noceat alijs, tractatur in pluribus Iuribus feudorum, & à multis Doctoribus, quorum aliqui casus enunciantur remissivè, nu. 60. & 61. f. 64.
 Deli.

I N D E X.

- Delictum patris non nocet filijs, quando agitur de feudo ex pacto, & prouidentia in cuius acquisitione filiorum persona sunt de per se contemplata, ut explicatur exemplis, num. 69. & 70. ibid. fol. 68.*
- Delictum patris non officit filijs in successione feudi Auiti, quid in delicto læse Maiestatis, vel commisso contra Auum, quid si non essent concepti in vita Aui, num. 72. 73. 74. et 75. ibid. fol. 69.*
- Demolitio Casiri, vel alterius loci cū asper- sione salis propter sauisimum delictum, quos producat effectus, p. 5. pralud. nu. 7. fol. 92.*
- Diuisio iuris pascendi, et possessionum qua- liter sit facienda, p. 5. c. 3. nu. 20. f. 110.*
- Dominium utile, quod habet feudatarius super Castro, an amittatur destructo Ca- stro, et an requiratur licentia Principis ad readificandum, p. 5. pralud. num. 5. fol. 91.*
- Dominium directum feudi, an idem sit, ac proprietas, et in quo differant remissi- uè, p. 4. num. 102. pralud. nu. 2.*
- Dominium directum an sit quid naturale, vel substantiale feudi, p. 4. pralud. ibi- dem num. 3.*
- Dominium directum debet necessariò reti- neri à concedente feudum, alias non va- leret cōcessio, vel reputabitur contractus instar feudalis, ibidem num. 4.*
- Dominium directum multos producit effe- ex accidenti, num. 6. ibidem.*
- Dominus directus potest precipere Domino utili, ne dilapidet bona feudalia, alias ipsum priuare feudo; sed quando hoc pro- cedat, num. 47. & 8. ibid.*
- Dominus directus potest ex se agere contra spoliantem utilem Dominum re feudali, & redditur ratio num. 9. ibid.*
- Dominus directus quando possit uti mi- neris, quas habet utilis Dominus in ter- ritorio feudali, num. 10. ibid. fol. 3.*
- Dominus directus potest precipere homini- bus, & uassallis utilis Domini, quod ei præstent seruitia personalia soluto sala- rio, quod non est permissum utili Domino, nisi in hominibus ligijs, nu. 11. ibid.*
- Dominus directus ne dum potest excitare iurisdictionem utilis Domini, sed ex cau- sa committere cognitionem causarum Baronialium eius officialibus, num. 12. par. 4. pral.*
- Dominus directus potest hospitari facere mi- lites interris Baronialibus, num. 13. fol. 4.*
- Dominus directus potest demoliri facere Castrum feudatarij ex causa belli, vel ibi ponere custodiam ad eius libitum, nu. 17. ibid.*
- Dominus qualiter esse debeat, ut ei adiuto- ria debeantur, part. 4. cap. 3. num. 4. fol. 28.*
- Dominus directus feudo priuatur eisdem culpis, quibus priuatur utilis p. 4. cap. 5. num. 1. fol. 54.*

E

- E**rararius tenetur omnes fructus confer- uare, & introitus exigere tempore de- bito, alias tenebitur de culpa, & defectu, & an ei competat salarium, par. 5. cap. 1. num. 12. & 13. fol. 97.
- Erarius tenetur de introitibus, & fructi- bus Baronis conficere libros exactionum, & tempore redditionis computorum ede- re: sed eius hæredes conuenti ad illorum exhibitionem, an excusentur præstando iuramentum, quod pœnes se non reperiun- tur? & traditur cautela pro Domino in casu mortis Erarij respectu librorum, nu. 14. & 15. ibid. fol. 98.*
- Expensæ pro colligendis fructibus an dedu- cantur, ut minuant taxationem releuij, refertur decisio, & an tunc compensen- tur cum augmento, quod recipitur ex pretio fructuum, cap. 4. par. 4. num. 74. & 76. fol. 50.*
- Expensæ factæ in feudo deuoluto, qua- nam sint soluenda, & quando sint com- pensanda cum fructibus, vel alia utili- tate habita ex causa feudi, par. 4. cap. 7. num. 9. & 10. fol. 85.*

I N D E X.

F

Fatalia currunt in causis feudalibus
par.6.cap.uniconu.12.fol.135.

Feudatarius, an teneatur ad collectas
pro bonis feudalibus, & quid pro bonis
allodialibus; par.5. cap.5. num.36.
fol.123.

Feudatarius non potest priuari feudo ab-
sque culpa, & delicto, par.4. cap.5. nu.10.
fol.54.

Feudatarius occidens patrem priuatur feu-
do, & an sic etiam eius filij, & quando,
ibid. num.8. & 9. fol.55.

Feudatarius occidens eius fratrem priua-
tur feudo, & cur non sic in occidente fra-
trem Domini, ibid. num.10. fol.56.

Feudatarius non potest priuari feudo prop-
ter culpam, & delictum nisi precedente
causa cognitione, & non siatur assertioni
domini directi, d. par.5. cap.4. num.17.
fol.57.

Feudatarius vocatur utilis dominus, par.5.
prelud. num.2. fol.90.

Feudatarius propter nimiam seuitiam pri-
uatur iurisdictione in vassallos, & si ob
indebitam carcerationem aliquis moria-
tur, qua poena sit puniendus, par.5. nu.5.
fol.92.

Feudatarius quando est persona Illustris
indifferenter pro feudis prestat seruitium
per substitutum, par.4. cap.2. num.9.
fol.18.

Feudatarius tertius possessor potest cogi ad
prastandum seruitium debitum pro pra-
terito, & pro eo exequi feudum actione
reali, ibidem num.10. & 31. fol.19.
& 22.

Feudatarius si defecerit a solutione census
an priuetur feudo, late discutitur articu-
lus ibidem, num.16. fol.20.

Feudatarius successor tenetur denuntiare
montem praedecessoris, ut possit per Re-
gium Fiscum fieri diligentia pro exigen-
do releuio, iuxta stylum Curie, par.4.
cap.4. num.63. fol.48.

Feudatarius succedens tenetur dare Fisco
notam veridicam de redditibus feudi, &

de eius qualitate, ibidem num.64. fol.
eodem.

Feudatarius non habens litteras assicura-
tionis, nec soluto releuio, nec prestito iu-
ramento homagij non poterit exigere
adboam a vassallis, ibidem num.66.
fol.49.

Feuda multa reperiuntur taxata in Re-
gno pro parua quantitate adboe, par.4.
cap.2. num.40. fol.24.

Feuda ex pacto, & prouidentia non confi-
scantur, etiam si confiscatio proueniat ex
crimine lese maiestatis, quid in feudo ex
pacto, & prouidentia mixto, par.4. cap.6.
num.6. et 7. fol.72.

Feuda ex pacto, et prouidentia, quoad succes-
sionem reputantur instar fideicommis-
si, ibid. fol.68.

Feudi aperti ob delictum feudatarij, an re-
integretur aliquod ius ab eodem feudata-
rio, forsitan antea remissum, num.44.
et 45. quid de seruitute, vel prescriptio-
ne censendum, & num.46. & 47. ibidem,
fol.61.

Feudo aperto, omne damnum illatum culpa
feudatarij tenebitur resarcire heres, nu.
49. ibid. fol.62.

Feudo aperto ob delictum feudatarij an tra-
seant etiam res, quae legitime concessae re-
periuntur in posse tertij, num.48. fol.
eodem.

Feudo confiscato, fructus saltem viuente
feudatario delinquente, secundum termi-
nos l. statius, Florus S. Cornelio Felici, ff.
de iure Fisci an confiscantur; Et in quo
genere feudi locum sibi vendicet, & in-
quibus casibus, late discutitur p.4. cap.6.
num.8.9. & 10. fol.73.

Feudo deuoluto ad Dominum directum, an
contra creditores feudatarij possit opponi
exceptio, ut prius discutiantur allodia-
lia, par.4. cap.5. num.54. & 55. fol.63.

Feudum francum concessum absque seruitio,
an sit exemptum a seruitijs contentis in
fidelitate, & qualiter circa hoc intelligen-
tur opinio Camerarij, par.4. cap.1. nu.28.
fol.11.

Feudum concessum absque fidelitate reputa-
bitur

I N D E X.

- bitur contractus instar feudalis, ibidem, num. 39. fol. 12.*
- Feudum ligatum, & homagium, unde dicitur, ibid. nu. 61. fol. 15.*
- Feudum conditionatum dicitur quando conceditur, cum seruitio determinato, & explicatur exemplis, par. 4. cap. 2. num. 2. fol. 17.*
- Feudum concessum sub annuo redditu in pecunia an sit propriè feudum, & an sit præstandum pro eo iuramentum fidelitatis, & quid de ipsa fidelitate, num. 13. 14. & 15. ibid. fol. 19.*
- Feudum iurisdictionale quando dicatur, num. 19. par. 4. cap. 3. nu. 19. fol. 30.*
- Feudum de rigore iuris amittitur si infra annum, & diem successor non petierit renouationem inuestiturae; secus de aequitate, par. 4. cap. 4. num. 7. fol. 41.*
- Feudum quando amittitur propter non petitam inuestituram infra annum, & diem an agnatis, vel domino applicetur, cum declaratione, num. 8. & 9. idem fol. eodem.*
- Feudum hereditarium amissum propter delictum feudatarij aperitur Domino, exclusis Agnatis, quid in feudo expacto, & hereditario nouum: nu. 62. 63. & quomodo limitatur nu. 64. ibid. fol. 65.*
- Feudum ex pacto, & prouidentia, an aperiat dominus propter delictum commissum in eius personam, vel stet in eius posse, quousque uiuat feudatarius delinquens? sed quid in crimine lese maiestatis, nu. 65. & 66. ibid. fol. 66.*
- Feudum mortuo feudatario delinquente, an transeat ad Agnatos proximè successuros, vel existentes ultra quartum gradum ad intellectum cap. 1. an ille qui interfecit fratrem. & adducuntur auctoritates pro opinione auctoris, num. 67. & 68. ibidem, fol. 67.*
- Feudum apertum post publicationem, an ueniat in publicatione, vel queratur proximo successuro, stante incapacitate, late discutitur, num. 11. 12. 13. par. 4. cap. 6. fol. 73.*
- Feudum si transeat ad Agnatos, an, & quomodo sit habenda ratio de meliorationibus, & augmentis ibi factis, par. 4. cap. 7. num. 13. fol. 86.*
- Feudum deuolutum ad dominum, an debeat præcisè iterum concedi agnatis, vel in concessione alijs facienda præferantur, par. 4. cap. 7. num. 21. fol. 88.*
- Fidelitas est substantia feudi ideo ipsius concessio fit cum conditione resoluiua, id est quamdiu feudatarius fidelis sit, par. 4. cap. 1. num. 1. fol. 5.*
- Fidelitas est species seruitutis, & sub nomine seruitij dicitur comprehensa in ea num. 15. fol. 8.*
- Fidelitas non potest remitti in concessione feudi, secus uero iuramentum, nu. 33. ibid. fol. 11.*
- Fidelitas est de substantia feudi, & inest in eo, sicut calor in igne, num. 37. fol. eodem.*
- Fidelitatis iuramentum, quare succedentes teneantur præstare, ibid. num. 3.*
- Fidelitas quando intelligitur pollicita, ibid. num. 4.*
- Fidelitatis iuramentum qua forma sit præstandum, ibidem, num. 5. & 9. fol. 7.*
- Fidelitatis à iuramento phus, in quibus differant remissiuè, num. 6. ibidem. fol. 6.*
- Fidelitas, et iuramentum idem sunt in effectu num. 7. ibidem.*
- Fidelitatis iuramentum præstatur secundum consuetudinem loci, num. 9. ibidem.*
- Fidelitas continet præceptum negatiuum, & affirmatiuum, et ad quid respectu primi teneatur feudatarius, et ad quid respectu secundi, explicatur nu. 10. 11. 12. et 13. fol. 8.*
- Fidelitatem, ac eius iuramentum qualiter teneatur præstare emptor feudi, num. 40. fol. 12.*
- Flumen existens inter duo territoria diuersorum dominorum cuius esse præsumatur in dubio par. 5. cap. 4. num. 5. fol. 114.*
- Flumen qualiter possideatur respectu iurisdictionis, & iurisdicchio qualiter exercetur in eo, ibidem num. 8.*
- Forenses quando teneantur ad collectas p. 5. cap. 5. nu. 10. fol. 120.*

Foren-

I N D E X.

Fovenſis quando intelligatur aggregatus in Ciuem, & an ſtetur litteris Vniuerſitatis, & quid operetur in hoc ſcientia Baronis, p. 5. c. 3. num. 17. fol. 119.

Foriudicationis tempus de iure Regni, licet ſit poſt contractam contumaciam ſpatio anni curſus, poterit tamen abbreviari à Prorege huius Regni, nec erit notificanda talis abbreviatio, p. 4. c. 6. num. 3. fol. 72.

Fruſtus qualiter extimentur in taxatione releuij, referitur obſeruantia, p. 4. c. 4. num. 74. fol. 50.

Fruſtuum appellatione an veniant prouentus in taxatione releuij, referitur obſeruãtia, p. 4. c. 4. num. 77. & 78. fol. 50. & 51.

Fruſtus pendentes feudi deuoluti ob lineam finitam, ad quem ſpectent, determinatur temporis, & fruſtuum diſtinctione, & quid de penſionibus, p. 4. c. 7. nu. 5. & 6. fol. 84.

G

G*ratia delicti an poſſit fieri à Prorege huius Regni ſine partis remiſſione, & quid à Barone ante ſententiam condemnationis, referuntur deciſiones, p. 4. c. 6. num. 35. & 36. fol. 81.*

Gratia, & reſtitutione Principis remittitur culpa ſed quando poſſit præiudicare agnatis, quibus per dictam culpam eſt lus queſtitum, diſcutitur, p. 4. c. 5. num. 32. & 33. fol. 59.

Gratia materia à multis tractatur remiſſiue, num. 19. ibid. fol. 58.

Gratiſa reſtitutio, qua ſit, & quibus verbis conſcribi debeat, ut dici poſſit plenaria, & in quo differat inter ſe gratiſa reſtitutio, ſimplex indulgentia, & reſtitutio per viam iuſtitie, ibid. num. 20. fol. eodem, Reliqua vide in verbo Reſtitutio.

H

H*aeres in diſcuſſione Inuentarij non deducit quantitatem pro releuij ſolutam, & referuntur deciſiones, p. 4. c. 4. num. 14. fol. 42.*

Homagium, quid ſit, & in quo differat à vaſſalaggio, & unum an accipiatur pro altero, p. 4. c. 3. num. 24. fol. 31.

Homo alicuius idem eſt, ac vaſſallus, ibidem num. 14. fol. 30.

Homo, & vaſſallus alicuius dicitur, ex quo ab illo tenet aliquam rem in feudum, ibidem num. 16. fol. eod.

Homo, & vaſſallus alicuius dicitur ratione Iuriſdictionis, num. 18. ibidem.

Homo ligius quãdo dicitur, & qualiter quis efficiatur talis, num. 23. ibid. fol. 31.

Homo ligius an hodie poſſit fieri ſine aſſenſu Regis, ibid. fol. 32.

Hypotheca competit pro exigendis collectis ſuper bonis Ciuium, & quid ſi extant extra diſtrictum, p. 5. c. 5. num. 42. fol. 127.

I

I*mpoſſibile reputatur, quod non decet conditionem alicuius, p. 4. c. 5. nu. 24. f. 58.*

Immunis à collectis nemo eſt regulariter, p. 5. c. 5. num. 16. fol. 123.

Immunitas à collectis poteſt concedi ex privilegio Principis cum clauſula motu proprio, & an poſſit à ſucceſſore derogari, ibidem num. 17. fol. eodem.

Immunitas, an acquiratur præſcriptione, & ſit neceſſarius titulus, latè diſcutitur, ibidem num. 24. fol. 124.

Immunitas an legitime ab Vniuerſitate concedatur Medicis, & Doctõrõibus, ibidem num. 31. fol. 125.

Immunitas conceſſa ex cauſa lucratiua non extenditur ad collectas impoſitas pro oneribus belli, vel alijs urgentibus neceſſitatibus, ibidem num. 2. fol. 123.

Immunitas conceſſa Titio an extendatur ad hæredes, ibid. num. 20.

Immunitas conceſſa alicui, an & quando extendatur ad deſcendentes ex ſæmina, ibidem num. 19.

Immunitas cõceſſa à collectis in vno caſu, an extendatur ad alios ex identitate rationis, ibid. num. 39. fol. 127.

Immunitas conceſſa ciuibus, an intelligatur de originarijs, ibid. num. 40.

Immu-

I N D E X.

- Immunitas concessa patri ob duodecim filios, adhuc durat mortuo patre, ibid. num. 41.*
- Immunitas ex privilegio debita, debet restringi in casu concessio tantum, ibidem num. 18. fol. 123.*
- Immunitas privilegiata, quando amittatur per contrarium usum, & quid si fiat cum protestatione, ibid. nu. 22. & 23. fol. eod.*
- Infirmetas mētis excusat feudatariū à delicto, licet supervenerit post illud, quid si respuerit, & quando, p. 4. c. 5. num. 25. 26. & 27. fol. 59.*
- Insidie puniuntur, nulla habita ratione de penitentia sequuta, ibidem num. 16. fol. 57.*
- Inuestitura renovatio, nedum à successore in feudo, sed ab eius Procuratore peti potest, modo sit Dominus contentus, p. 4. c. 4. num. 5. fol. 41.*
- Inuestitura renovatio sufficit, quod petatur simpliciter à successore in feudo cum oblatione releuū, quamuis non solvatur spontè, ibidem num. 6. & 62. fol. 41. & 48.*
- Inuestitura renovatio debet fieri iuxta formam antiqua, & ibi de ratione, ibidem num. 51. fol. 46.*
- Inuestitura renovatio si sit alterata non praiudicat agnatis, nisi consenserint, ibidem num. 52. fol. 47.*
- Inuestitura renovatio intelligitur concessa in Regno sub conditione si solvatur releuium, ibidem num. 71. fol. 49.*
- Iudex appellatiōis in causis feudatibus quis sit, p. 6. c. unic. num. 17. fol.*
- Iuramentum assurationis, quæ contineat, p. 4. c. 1. num. 56. fol. 14.*
- Iuramentum assurationis à quibus prestetur, & an habenti civilem vel potius criminalem iurisdictionem? ibid. nu. 54. & 55. fol. 13.*
- Iuramentum assurationis non potest prestari sine licentia Regis, ibidem nu. 57. fol. 14.*
- Iuramentum assurationis prestatur Baronibus post captam possessionem feudi, ibid. num. 58. fol. eodem.*
- Iuramentum fidelitatis in multis feudis non attenditur, par. 4. cap. 1. num. 34. fol. 11.*
- Iuramentum si fuerit remissum, fidelitas ipsa remanet illibata, & feudatarius ad omnia contenta in ipso tenebitur, ibidem, num. 35. & 36. fol. eod.*
- Iuramentum fidelitatis quando teneatur prestare minor, ibid. nu. 41. fol. 12.*
- Iuramentum fidelitatis pro modicis feudis, an sit prestandum, num. 42. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis prestitum à predecessore adhuc tenetur prestare successor, nu. 43. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis si fuerit prestitum domino, an ipso mortuo, debeat reiterari? nu. 44. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis pro feudo improprio, an sit prestandum? num. 45. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis an sit prestandum à femina feudataria, vel ab eius viro? nu. 46. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis an sit prestandum ab Vniuersitate feudataria, vel ab eius sindico? num. 47. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis an possit prestari per procuratorem, stante absentia feudatarij, num. 48. fol. 13.*
- Iuramentum fidelitatis an sit prestandum uni ex pluribus dominis pro feudo, in quo viuitur secundum ius longobardorum, & qualiter fiat electio de uno, num. 49. & 50. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis à quo sit prestandum si plures succederent in feudo diuisibili, & qualiter seruetur circa electionem in feudo, in quo viuitur secundum ius longobardorum, nu. 51. & 52. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis, idem est ac iuramentum assurationis, nu. 53. ibid.*
- Iuramentum fidelitatis qualiter pluribus prestetur, nu. 63. ibid. fol. 15.*
- Iuramentum fidelitatis, & homagij idem sunt ibid. num. 64. ibid.*
- Iuramentum ligij, siue homagij, sub qua forma prestetur par. 4. cap. 1. num. 66. fol. 15.*

I N D E X.

Iuramentum ligium de eius natura nullam personam excipit, præter superiorem, & quomodo intelligatur, ibid. nu. 62.

Iuramentum ligium, & homagium pro quo feudo præstatur, ibid. nu. 60.

Iurisdictio feudatarij contumacis sequestratur, quousque in contumacia persistit, & an tunc eius uxor possit uti retentione ad impediendum sequestrum, p. 4. cap. 5. num. 20. & 21. fol. 58.

Iurisdictio Baronis non conscripta territorio, quid operetur, quando uassalli alibi delinquant, par. 5. cap. 1. num. 5. fol. 95.

Iurisdictio qua est in aquis, an ipsis mutatis, amittatur, par. 5. cap. 4. num. 7. fol. 114.

Ius construendi pontem, & exigendi pedagi-um in specie debet concedi, par. 5. cap. 4. num. 9. fol. 114.

Ius exigendi pedagi-um, an amittatur, de-structo ponte, in quo est concessum, ibidem, num. 11.

Ius fidandi, & diffidandi habet Baro, in pro-rijs territorijs, par. 5. cap. 3. num. 21. fol. 110.

Ius hypotheca super feudo cessum feudatario an reuiviscat tempore reuersionis, par. 4. cap. 5. num. 52. & 53. fol. 63.

Ius piscendi an includatur in concessione generali aquarum, & fluminum, par. 5. cap. 4. num. 8. fol. 114.

Ius prædationis in fida quod habent exteri, restringitur quoties herba non sufficerent pro animalibus proprijs, & refertur ob-feruantia, par. 5. cap. 3. nu. 14. fol. 109.

Ius prohibendi uassallos, ne vadant ad molendum in molendinis particularium de-bet expressè concedi à Principe, vel ac-quiri præscriptione, & talis præscriptio à quo tempore incipiat p. 5. cap. 4. nu. 15. & 16. fol. 115.

Ius prohibendi venationem, & aucupatio-nem residet penes Principem, & non ve-nit in concessione facta cum venationi-bus, nisi expressè concedatur, p. 5. cap. 2. num. 6. & 7. fol. 102.

Iuri publicandi bona quanto tempore per inquisitum præscribatur p. 4. cap. 6. nu. 18. fol. 76.

L

L *Acus quid sit, par. 5. cap. 4. num. 2. fol. 113.*

Linea quid sit, & quaenam dicatur pater-na, & qua transuersaria, par. 4. cap. 7. nu. 4. fol. 83.

Linea finita an Dominus possit propria au-thoritate feudum capere, & sibi applica-re, par. 4. cap. 7. num. 22. fol. 89.

Lignandi facultas an sit tributa cuilibet de Vniuersitate de iure Regni, sicut de iure communi, p. 5. c. 2. nu. 2. fol. 102.

Liquidatio meliorationum qualiter fieri de-beat, refertur obseruantia S. C. p. 4. cap. 7. num. 16. fol. 87.

M

M *Aritus possidens feudum dotale si de-liquerit omittendo magis officit uxo-ri, quam comittendo, par. 4. cap. 1. nu. 14. fol. 8.*

Mandans, & consulens fieri delictum quan-do excusetur propter penitentiam, & penitentia qualiter consideretur in-consulte, p. 4. c. 5. nu. 15. fol. 57.

Meliorationes, & augmenta, an transeant cum feudo in beneficium Domini in casu deuolutionis, & quid in beneficium agna-torum num. 34. & 35. quid de melioratio-nibus factis post delictum, num. 36. Quid de meliorationibus necessarijs num. 37. ibid. fol. 60.

Meliorationes, & augmenta non annexa cum feudo, sed separabilia non transeunt in casu deuolutionis ipsius, & quando talia sint, explicatur exemplis, num. 38. & 39. & declaratur num. 40. ibidem, fol. 61.

Meliorationes, augmenta, aliæque accessio-nes ministerio feudatarij feudo facta, an illo deuoluto ad Dominum directum, in eius

I N D E X.

cuius beneficium transeant, latè traditur par. 4. cap. 7. num. 7. & 12. fol. 84. & 86.

Meliorationum pretium, vel auferre adificium, cuius sit electio, quando, feudum deuoluitur, ob lineam finitam, abundè discutitur, nu. 8. ibid. fol. 85.

Meliorationum pretium qualiter, & quo tempore actento taxari debeat, refertur obseruantia num. 14. & 15. ibidem, fol. 87.

Molendina construere est omnibus commune de iure Romanor. sed feudorum est prohibitum, & competit habenti iura regalia, par. 5. cap. 4. num. 12. & 13. fol. 105.

Molendina construere inferius, quando quis valeat in preiudicium illorum qui habent illa superius, latè discutitur, ibidem, num. 24. fol. 117.

Molendina plura construendi ius, an includatur in concessione generali aquarum distinguitur circa modum concessionis, ibid. nu. 25. fol. eod.

Molendino diruto, an liceat domino iterum adificare absque alia licentia, etiam respectu aqueductus, & quando remanet fistula dicatur amissum, ibid. num. 26. & 27. fol. eod. & 118.

N

N*ix an sit in fructu circa taxationem releuij, par. 4. cap. 4. num. 79. fol. 51.*

Nominatio an sufficiat ad probationem agnationis, vel consanguinitatis, & idem ius familia qualiter probetur, remissiuè, par. 4. cap. 7. num. 4. fol. 83.

O

O*nera feudalia an minuunt taxationem releuij respectu medietatis fructuum, par. 4. cap. 4. nu. 81.*

Onera, & debita an estinguantur, si feudum aperiaturo Domino propter delictum feudatarij, quid si aperiaturo agnatis, vel

subinfeudanti, p. 4. cap. 5. nu. 41. 42. 43. fol. 61.

Onera contracta super feudo mediante assensu legis, an transeant cum feudo deuoluto, ibid. nu. 50. fol. 62.

Onera quando sunt contracta super feudo mediante assensu Domini, vel agnatorum an transeant cum feudo deuoluto, ibid. nu. 51.

Onera contracta super feudo debent solui a refusatario, sicut ab emente iure praelationis, ibid. num. 58. & 59. fol. 64.

Ostenditio qua sint, par. 4. cap. 3. num. 59. fol. 37.

P

P*ascendi ius acquiritur prescriptione, & quantum temporis spatium sit necessarium, par. 5. cap. 3. nu. 4. fol. 107.*

Pascendi ius an, & quando habeat Vniuersitas in herbagijs Baronis, ibid. num. 8. fol. 108.

Pascua in dubio sunt Vniuersitatis sed in Regno est presumpcio pro Barone, ibidem, nu. 2. fol. 105.

Pascua propria custodire cuiuslibet licet, sed non potest a contrauenientibus exigere pena, ibid. nu. 23. fol. 110.

Pascuorum materia a multis tractatur, ibid. nu. 3. fol. 105.

Pœna contenta in banno prohibitiuo, an integre exigatur, & qua nam sit, ibidem, nu. 25. fol. 110.

Pœna non exigitur, nisi præcedat bannum, & excedat damnum, ibidem, num. 26. fol. 111.

Pœna an exigatur vna, si damna sunt illata ab animalibus multorum dominorum, vel tot quod sunt domini debeant solui pœna? ibid. nu. 28. fol. eod.

Pœna diffidæ non exigitur, si casu, & fortuna animalia sumunt pascua, ibid. nu. 29. fol. 111.

Pœna caducitatis, & alie sunt remisse in Regno, quando non constat, de dolo feudatarij, par. 4. cap. 4. nu. 67. fol. 46.

Pons

I N D E X.

- Pons pro exigendo pedagio an possit fieri de nouo si flumen mutauerit alueum, par. 5. cap. 4. num. 10. fol. 115.*
- Possessio feudi probatur ex iuramento fidelitatis prestito, non autem per inuestituram, sed qualiter intelligatur, p. 4. cap. 1. nu. 59 fol. 14.*
- Prelatus succedens in feudo ecclesiastico, quando teneatur ad solutionem releuij, par. 4. cap. 4. num. 26. 28. 29. & 30. fol. 44.*
- Prescriptio iuris pascendi, quomodo probetur, & per quot testes, par. 5. cap. 3. nu. 6. fol. 107.*
- Prescriptio iuris pascendi an includat ius aquandi, ibid. nu. 7.*
- Prescriptio indicendi collectas an intelligatur sublata per non usum spatio triginta annorum, & quid si adsit contradictio in actu impositionis, par. 5. cap. 5. num. 13. fol. 122.*
- Priuegium Neapolitanorum circa penam confiscationis, an extendatur ad filios natos, vel conceptos post foriudicationem, refertur desisto, par. 4. cap. 6. num. 4. fol. 72.*
- Probatio qualiter esse debeat, ut quis dicatur de tali linea, & gradu, maxime in concursu aliorum, par. 4. cap. 7. nu. 2. & 3. fol. 83.*
- Prohibitio venandi, & aucupandi facta à Barone sub pana an sit valida i. p. 5. c. 2. nu. 5. fol. 102.*
- Prohibitio facta à Domino fundi in actu venationis, & aucupationis valet ibidem, num. 9.*
- Prohibitio facta per banna, & proclama de ordine iudicis in quo differat ab illa qua fit à priuato, respectu actionis, & interesse, ibid. nu. 10. fol. 103.*
- Prohibitio venandi quando fiat ad remouenda maiora mala, ibid. nu. 16. 104.*
- R**
- R** *Eleuij materia à multis tractatur remissuè, par. 4. cap. 4. num. 10. fol. 41.*
- Releuij descriptio iuxta morem Regni Neapol. traditur, ibid. num. 11.*
- Releuium est nomen barbarum, & unde dicitur, ibid. nu. 12. fol. 42.*
- Releuium non solum non potest peti à tertio possessore habente causam à Fisco, ibid. nu. 15. fol. eod.*
- Releuii solutio est introducta more, & consuetudine in Regno contra regulas feudales, ibid. nu. 16.*
- Releuium est onus extrinsecum feudi, & qualiter dicatur intrinsecum, ibidem num. 17.*
- Releuium soluitur Domino directo in signum recognitionis directi dominij, ibidem nu. 28. 43.*
- Releuium à subfeudatario cui solui debeat Domino mediato, vel immediato, & quid de feudo, quod tenet in territorio alterius Baronis, & non subinfeudantis ibidem, num. 19. & 29. fol. eod.*
- Releuium in quot casibus non soluatur, remissuè, ibid. nu. 22. fol. eod.*
- Releuium debet solui à successore, quando naturaliter feudatarius est mortuus; secus ciuilitè, ibidem num. 23. fol. eodem.*
- Releuium sicut debet solui à successore in feudo per mortem feudatarij, an sic per mortem Domini directi, cum utroque casu debeat renouari inuestitura, ibid. nu. 24. fol. 44.*
- Releuium debet solui à successore Vniuersali in feudo, ibidem nu. 25. fol. eod.*
- Releuij solutio facta à Prelato feudatario quando intelligatur pro releuiò, ut conferat in possessorio iterum exigendi, & praiudicet successori, ibidem num. 31. fol. eodem.*
- Releuij solutio an iunet in causa possessoriij exigendi, si reperiatur scripta in registris Regijs, & quid Imperatoris Federici, ibid. nu. 32. fol. eod.*
- Releuium debet solui à Prelato, si Dominus fiat in possessione exigendi, & qualiter probetur, ibidem, num. 33. fol. eod.*
- Releuium solutum ab Ecclesia conuicina, ni-*

I N D E X.

si quoadmodum taxandi, ibidem nu. 34. fol. 45.

Releuium debet solui de feudo nouo, & antiquo, item etiam presumpso, num. 35. 36. quid de feudo expacto, & prouidentia, ibid. num. 37. fol. eod.

Releuium solui debet ab habente feudum titulo successione: secus inter uiuos, ibidem nu. 38. fol. eod.

Releuium non soluitur à feudatario, qui succedit vigore legati, ibidem nu. 39. fol. eodem.

Releuium non debetur pro feudo reempto à filio post mortem patris, ibid. nu. 40. fol. eodem.

Releuium non debetur pro feudo concesso mediante inuestitura dicta de caducite successoris, qua est consueua fieri à Regibus, ibid. num. 41. fol. eod.

Releuium an debeatur quando pater per mortem filij succedit in feudo refutato, ibid. nu. 42. fol. eod.

Releuium an debeatur pro feudo refutato post mortem refutantis, & quid hodie seruetur ad remouendam fraudem, ibid. nu. 43. & 44. fol. 46.

Releuium non debetur pro feudo refutato, quando non adest suspicio fraudis, ut explicatur exemplis, ibidem num. 46. fol. eodem.

Releuium debet solui à feudatario possidente feudum, quid in eo, qui dolo desinit possidere num. 47. 48. quid in eo, pro possessore habeatur, ibidem num. 49. fol. eodem.

Releuium debetur pro cõsirmatione inuestitura, qua dicitur proprie renouatio, ibid. nu. 50. fol. eod.

Releuium duplicatum ex quadam compositione soluitur in Regno, si successor non petierit inuestitura renouationem infra tempus unius anni, & diei: quid si constat de notabili, ignorantia, ibidem num. 56. & 57. fol. 47.

Releuium debet solui tempore, quo petitur renouatio inuestitura, etiam quod non sit elapsum spatium totius anni, & diei ibi-

dem, num. 59. fol. 48.

Releuium debet solui ab herede succedente in feudo, etiam quod illud habeat cumpacto de retrouendendo, & venditor illud exerceat infra dictum tempus anni, & diei, ibid. nu. 60. fol. eod.

Releuium duplicatum soluitur in Regno, si feudatarius successor non petierit renouationem inuestiturae infra annum, & diem, ibid. nu. 68. fol. 49.

Releuium soluitur ex consuetudine, & non, ut quid subrogatum loco amissionis feudi, nu. 70. fol. eod.

Releuium soluitur ab habente vsumfructum in feudo, ibid. nu. 80. fol. 50.

Releuium hodie soluitur in pecunia habito respectu ad fructus, ibidem num. 82. fol. eodem.

Releuium debetur de medietate fructuum illius anni quo moritur feudatarius, & non unius, & in hoc differt ab adboa, ibid. num. 83. fol. 51.

Releuij taxatio qualiter fiat, si illo anno, quo moritur feudatarius non recolligitur tanta quantitas fructuum, quanta solebat annis precedentibus exigi, vel penitus non adsint, ibidem num. 84. fol. eodem.

Restitutio que bona comprehendat, & an differat, ut sint quesita, ipso iure, vel per sententiam, par. 4. cap. 6. num. 21. & 22. fol. 77.

Restitutio an extendatur ad bona non acquisita propter incapacitatem delinquentis, & quando bona dicantur nonacquiri ob incapacitatem, late discutitur ibidem nu. 23. fol. 78.

Restitutio plenaria, quando est restrictiua ad honores tantum, ibidem num. 25. fol. 79.

Restitutio an operetur respectu bonorum occupatorum de facto à tertio, ibid. num. 26. fol. 79.

Restitutio an extendatur ad bona occupata per proximos successores, quibus sunt quesita ob incapacitatem alterius, vigore pacti in inuestitura, & concessione

Q adie-

I N D E X.

S

- adiecti, ibid. num. 27. fol. eodem.*
- Restitutio an extendatur ad bona alienata, per Fiscum, vel alium cui fuerunt quæsitæ, & quid si concedatur per viam iustitiæ vel compositionem, ibid. nu. 28. & 29. fol. eod.*
- Restitutio non operatur respectu emolumentorum officij confiscati, nam illa cedunt exercenti illud pro eius laboribus, & refertur decisio, ibid. nu. 30. fol. 80.*
- Restitutio extenditur ad fructus, medio tempore, perceptos ex bonis confiscatis, ibidem nu. 31. fol. eod.*
- Restitutio ad bona an teneatur stare colonie, saltem pro anno incepto, latè discutitur ibid. nu. 32. & 33. fol. eod.*
- Restitutio fit à Principe, & quid à Barone, & quando, ibidem num. 34. fol. eodem.*
- Remissio dilecti à quo fit faciendæ remissio, ibid. num. 38. fol. 81.*
- Rem esse feudalem, quæ presumptione probetur, p. 5. c. unico, nu. 8 fol. 134.*
- Res unita cum feudo, quando dicatur feudalis, & qualiter ista unico fiat à Principe, p. 5. c. 6. nu. 8. fol. 129.*
- Res unita cum feudo quando efficiatur feudalis, num. 9. ibid.*
- Res acquisita à feudatario, uti feudatario censetur unita cum feudo, ita ut separationi non sit locus, nu. 11 ibid.*
- Res feudi an possit uti separata præscribi, & an requiratur causa, vel titulus, num. 12. ibidem.*
- Rendentes citati ad recognoscendam rem reddititiam feudo, si confiteantur se esse debitores, sed non pro bonis ab eis possessis, erunt obligati in actione personali, si alia non poterit haberi probatio de bonis, p. 6. cap. unico nu. 4. fol. 133.*
- Rex potest alterare, & mutare naturam nempe rei feudalis, sed cuiusvis contractus, p. 4. nu. 5. pralud. fol. 2.*
- Rex noster Inuictiss. an valeat indicare collectas, etiam respectu vassallorum Baronum, & quid in tempore, quo indicerentur ab eisdem Baronibus, p. 5. c. 5. nu. 37. fol. 127.*
- S**ententia an requiratur ad priuandum feudatarium ob seruitium non præstitum, p. 4. c. 2. nu. 12. fol. 19.
- Sententia condemnatoria, vel declaratoria non requiritur ad exigendum duplicatum releuium, par. 4. cap. 2. nam. 12. fol. 19.*
- Sententia est necessaria ad priuandum feudatarium feudo propter delictum, & lata in contumacia non officit filiis feudatarij delinquentis, par. 4. cap. 5. num. 18. & 19. fol. 57. & 58.*
- Sequestratur feudum in Regno, quoties est controuersa, an linea sit, vel ne finita, iuxta dispositionem cap. ex presumptuose, par. 4. cap. 7. num. 23. fol. 89.*
- Seruitium esse de natura feudi, quomodo intelligitur, par. 4. cap. 1. num. 16. fol. 8.*
- Seruitium contentum in ipsa fidelitate est personale, & indeterminatum, & explicatur exemplis, ibid. num. 17. 18. & 20. fol. 9.*
- Seruitium quando potest præstari per substitutum, ibidem num. 19. fol. eod.*
- Seruitium pactionatum quando differat à substantiali contento in ipsa fidelitate, ibidem num. 21. fol. eod.*
- Seruitia contenta in fidelitate sunt omnia, ob quorum defectum feuda amittuntur, modò non sint parui præiudicij, ibidem num. 22. & 23. fol. eod.*
- Seruitium contentum in ipsa fidelitate, an possit indifferentier præstari contra omnes, ibidem num. 24. & 25. fol. 10.*
- Seruitium quando antiquiori sit præstandum à feudatario tenente plura feuda, & alijs per substitutum, ibidem num. 26. & 27. fol. eodem. Et quando gratificationi sit locus, num. 29. & qualiter antiquitas consideretur, num. 30. & quid circa hoc contra Iacob. de bello visiu concluditur, ibid. num. 31. fol. eod.*
- Seruitium qualiter sit præstandum duobus Dominis eodem tempore bella gerentibus, num. 28. fol. eodem.*

Serui.

I N D E X.

Seruitium contra Dominum, an possit prescribi, & qualiter, ibidem nu. 32. fol. 11.
Seruitium determinatum in feudo, si non praestat feudatarius priuatur feudo, p. 4. c. 2. num. 1. & 11. pag. 19.
Seruitium determinatum debet praestari a feudatario absque interpellatione, ibidem num. 3. fol. 18.
Seruitium determinatum an augeatur, si feudum recipiat incrementum, par. 4. cap. 2. num. 4. fol. eod.
Seruitium determinatum in feudo, an possit praestari per substitutum; & substitutus, utrum sit aequè idoneus, possit ab eodemmet Domino iudicari, ibidem nu. 6. & 7. fol. eodem.
Seruitium determinatum poterit praestari per substitutum, quoties feudatarij conditionem non decederet, ibidem num. 8. fol. eodem.
Seruitium determinatum ministerio Iuris in feudis nobilibus, & quaternatis, quid nam sit in Regno, ibid. num. 28. fol. 22.
Seruitium militare, vel solutionem ad hoc, alternatiuè recipere, stat in electione Domini, ibidem num. 21. fol. 21.
Seruitium militare de persona feudatarius non tenetur praestare, nisi fuerit submonitus, ibidem num. 22. fol. eod.
Succesor in feudo, mortuo feudatario, debet petere renouationem inuestitura infra annum, & diem, alias priuatur feudo; & sic etiam si moriatur Dominus directus, par. 4. cap. 4. num. 1. fol. 40.
Succesor in feudo ex capite ignorantia, an restituatur aduersus tempus statutum, ad petendam renouationem inuestitura, ibidem num. 2. fol. eod.

T

T*axatio adiutorij coram quo Iudice sit facienda? par. 4. cap. 3. num. 60. fol. 37.*
Tempus petendi renouationem inuestitura non currit si adsit lis, & controuersia inter Dominum, & successorem, par. 4.

cap. 4. num. 3. & 55. fol. 41. & 47.
Tempus unius anni statutum ad petendam inuestitura, si moriantur duo feudatarij infra unum annum, currit à die ultimi morientis, ibidem num. 4. & 55. fol. eodem.
Text. in S. si vassallus, hic finitur lex, an procedat in meliorationibus, & augmentis voluntarijs factis in feudo respectu abrasionis, & quid si abrasioni non sit locus. par. 4. cap. 7. num. 11. fol. 85.
Text. in cap. nemo retia, de pace tenenda, an procedat in Regno, par. 5. c. 2. nu. 8. fol. 29.
Titulus praesumitur ex possessione spatio centum annorum, & talis possessio habet vim priuilegij, par. 6. cap. unico, num. 6. fol. 134.
Turrens quid sit, par. 5. cap. 4. num. 2. fol. 113.

V

V*assalli an coactè teneantur praestare eorum Domino opera personalia, p. 5. cap. 1. num. 8. fol. 96.*
Vassalli angarij, & perangarij non praesumuntur in Regno, & qualiter hodie constituentur, examinatur par. 1. cap. 1. num. 9. fol. 97.
Vassalli coguntur ostendere titula, possessionis rei reddititiae, & ideò debet constare prius se esse tales, par. 5. cap. ult. num. 3. fol. 133.
Vassalli pauperes, adhuc tenentur plura soluere adiutoria, sed cum dilatione. par. 4. cap. 3. num. 7. fol. 29.
Vassalli qui dicantur, & in dubio an tales praesumantur, ibid. nu. 15. & 17. fol. 30.
Vassalli quando includantur sub concessione Casiri, ibid. num. 21. fol. 31.
Vassalli reddititij confitendo se esse debitores, an possint cogi ad designanda bona obligata, & quid agendum si erunt renitentes, par. 5. cap. ult. num. 4. fol. 128.
Vassalli reddititij si in actu recognitionis confiteantur soluisse indebitè, & reconuenerint

I N D E X.

- uenerint Dominum, an lite pendente possint cogi ad soluendum redditum, ibidem num. 5. fol. eodem.*
- Vassalli tenentur ad praestationem adiutorij, etiam si non habitauerint in Terra Baronis, nisi sint Burgenses, par. 4. c. 3. num. 26. fol. 32.*
- Vassalli tenentur colere Territoria Baronis, & ducere cum eorum curribus victualia ad locum, ubi idem Baro habitat, & qualiter hoc procedat, par. 5. cap. 1. num. 10. fol. 97.*
- Vassallus vassalli an teneatur soluere adiutorium Domino, par. 4. cap. 3. num. 26. fol. 32.*
- Vassallorum generatio reputatur augmentum feudi, & sic functiones fiscales, quae ipsius occasione augmentum recipiunt, p. 5. cap. 6. num. 2. fol. 128.*
- Venandi, & occupandi facultas est de iure nature, num. 4. cap. 2. p. 5.*
- Venari feras in aliquo loco, muro, vel sepe clauso existentes est furtum, nu. 11. c. 2. p. 5.*
- Venationes sunt delectationes Principum, nu. 17. cap. 2. p. 5.*
- Venatio, & occupatio quando non possit prohiberi, num. 18. cap. 2. p. 5.*
- Venatio, & aucupatio dicuntur fructus territorij, num. 19. cap. 2. p. 5.*
- Vendere rem suam quis regulariter non cogitur, fallis pro publica utilitate, & necessitate, & quod pretium tunc attendatur, p. 5. cap. 1. num. 23. 24. fol. 100.*
- Vnio facta in dubio numquam praesumitur quando res possunt separari absque notabili detrimento, p. 5. cap. 6. num. 10. pag. 128.*
- Vniuersitas an possit fidare externos in herbis Baronis, & quando contradicente Barone, valeat exteris vendere, vel locare herbas ad tempus, num. 11. c. 3. p. 5.*
- Vniuersitas habens Ius pascendi commune cum alia Vniuersitate, an possit vendere herbas ad tempus, & facere defensas in prauidicium alterius, & an requiratur Regius Assensus, & de obseruantia, num. 22. cap. 3. p. 5.*
- Vniuersitates plures habentes Ius pascendi, commune, an una possit petere diuisionem, & quando diuisioni locus sit, late discutitur, num. 19. cap. 3. p. 5.*
- Vniuersitas an sibi prauidicet in iure lignandi, quod habet, si illo tacito, pacificatur cum Barone, ut permittat lignare, p. 5. c. 2. num. 3. fol. 102.*
- Vniuersitates Baronales sunt exempta ab onere hospitandi milites, si sunt electa in Cameram reseruatam ab eorum dominis, par. 4. num. 14. prelud. fol. 2.*
- Vniuersitas electa in Cameram reseruatam, an retineat hanc exemptionem si deinde in alium alienata, num. 16. fol. eod.*
- Vtile dominium an sit de substantia, vel natura concessionis feudalis, par. 5. prelud. num. 1. fol. 91.*
- Vtile dominium quid sit, & qualiter dicatur chimera, num. 3. ibidem.*
- Vxor mortuo viro propter feudum dotale ad ipsam reuersum, an teneatur ad releuium, par. 4. cap. 4. num. 27. fol. 44.*

F I N I S.

Imprimatur.

FELIX TAMBVELL. VIC. GENER.

Io. Dominicus Pizzella Canonicus Depus.

